Fabiana Wolskie.

9452 8

WBP Opole

MERCURII

TRISMEGISTI PIMANDRAS VTRAQVE LINGVA RESTITVTVS,

D. FRANCISCI FLVSSATIS CANDALLAE INDVSTRIA.

Ad Maximilianum Cæsarem eius nominis Quartum.

BVRDIGALÆ,
Apud Simonem Millangium Burdigalensium Typographum via Iacobea,
1574.
Cum priuilegio Regis.

Fabricii bibl. Graec. T. I p 46 Conr Rysp. Script Ed p 51

IANVS RIVIERIVS BVRDIGALENSIS
Aerarij Regij Antigrapheus, In Trismegistum
D.Fran.Flussatis Candallæ.

*

Nvm spirat, num viuit adhuc ter Maximus Hermes:
Relligione sacer: doctrina insignis, & arte:
Niliacæ iustus moderator & arbiter oræ:
Te viuo: nostri, princeps, laus maxima secli,
Flussatides? Seu tu genus hoc ab origine prima
Herôum referas: quorum pars inclyta, Reges
Frænarunt domitas & iure & robore gentes.
Seu bona, quæ largo fundit sors prospera cornu,
Aeternis permixta bonis, cum corpore, spectes:
Nil tibi deest: coniuncta manent tria maxima vobis.
His annecte nouas, queis fulges splendidus, artes:
Et dignos tanto sacrorum antistite mores.
Quos pia Relligio comitatur, & anteit, instar
Ardentis flammæ: dum recto tramite, Lynceis
Aethereos oculis peragras, cælestia, motus.
At quicunque, prius nulli concessa moueri,
Tentarunt sacri tractare arcana ministri,
Obstupuêre omnes: & centum-luminis Argi,
In loca, ceu cæci repserunt deuia Talpæ.
Tu nouus interpres diuum: tu Maximus Hermes:
(Si modo Pythagoræ sint dogmata vera renati)
Mercurium nigris mersum phlegetontidos vndis,
Linquentem patrij Memphitica sacra Canopi
Marte tuo, superas reuocatum mittis in auras,
Et nitidum puro reddis, sine tegmine, cælo.
Tuque Deum, rapidoque Deus te surripit Orco.
Clara solo spargens, & figens nomina Cælo,
Ingenij monimenta tui: quo sospite, nunquam
Cedet Romanis Aquitanica Musa Camænis.
Gallica seu Latijs iungas, seu Græca Latinis
Permutes: vero fulget rediuiua colore
Pagina, quæ primos imitetur, & augeat ortus.

Priuilegium datum in sexennium excuditur in secunda pagina commentariorum Gallicorum.

WBP Opole 2452 st.

K 1406177 Istar

IN VICTISSIMO CÆSARI MAXIMILIANO HVIVS NOMINIS QVARTO, FRANCISCVS FLVSSAS CANDALLA, ROBVR ET IMPERIVM.

Virtvtvm & clementiæ splendor, quo tuæ sublimitatis vndique præfulget meritum, Sacra Maiestas, omnium peritorum animos excitat, in ea potissimum studia, quibus viros illustres & inclytos ad agnoscendos & excipiendos culturæ labores vrgeant, quorum authoritate & sanctimonia apud probos & claros gratior adsit lucubratio. Nos autem licet eo nomine, pro authoris dignitate rem expolitam, tuæ celsitudini consecrare non possimus: attamen suapte natura præclarum ac generosum antiquissimi Ερμοῦ τοῦ Τρισμεγίστου *Pimandram, de potentia & diuina natura libellum, tot annorum millibus inexpositũ, pro virium facultate perlustrandum, restituendum, & commentario gallico propalandum, eo cõsilio duximus, vt nunc primum tuæ celsitudini vtraque lingua descriptum proponentes, quãtum tibi perpetuis vinculis astricti simus, ingenue noscitemus. Hũc siquidem Termaximum tua sublimitate dignum reor. Vt pote qui præter eos omnes, qui hactenus de Diuina essentia & natura disseruerũt, rerum diuinarũ noticiam assequutus est, nec solum eam, quæ priorib. tam fœlicis copulæ Christi cum homine paranymphis a summo Deo*

reuelata est: sed etiam eam, quæ intimis ipsius Christi sequacibus cernentibus & astantibus vix agnita fuit. Quam non minus præclare descripsit, quã si a Seruatoris corporeo cõsortio a cunabulis edoctus esset. Nimirum hic vnus inter eos, qui olim diuinitus inspirati sunt, de omnipotentis dei essentia solerti admodum colloquio quãplura detegit, mundi facturam, Hominis ad Dei imaginem ac similitudinem opificium, eiusdem insuper tantæ miseriæ lapsum, huius denique lapsus amplioris fœlicitatis medelã, vndique Deum incorporeum, ac extra materiam sciscitandum edocet. At si exigua sint hæc, & antiquos Diuini nutus nuncios nihilo antecellentia, aderunt quamplura, quæ a Mose, prophetis, ac quibusuis Christi patefactionem præcedentibus silentio prætermissa sunt, Mercurio huic termaximo patefacta. Qualia sunt, de Triade summa vno Deo sermo: Diuinum insuper Verbum Patris filium: ac a Patre & Verbo Spiritum ignis & spiritus Deum, prolatum, cunctorum operatorem fuisse: Verbum autem vnum hominem, Diuino nutu regenerandorum hominum ἐνέργειαν extitisse: ab hoc insuper regenerandi solo effectu salutem pendere. Cratere item Spiritu referto sacrosanctum aperit Baptisma. Corporibus officio functis ad sua munia reditum pollicetur. Precationes demum omnipotenti Deo prolatas, per Verbum offerri iubet. Quæ præter hæc, qui ab ipso Seruatore domino educati sunt, patefacient. Licet hic non tantum Domini discipulos tempore præcesserit, verum & quoscunque prophetas, legis doctores, ac vt ab antiquis dicitur, Mosen ipsum, qui vetustissimorum scriptorum auctor a quampluribus habetur. Quî fieri alioqui potest, hunc priorem cuncta incognita tanti momenti protulisse, quin ipsi Diuina & familiaris adfuisset bonitas? Quinetiam qui plura hunc edoceret, plus ei quam cæteris opitularetur, ac ipsi conspiraret. Recte admirandum hoc Diuinæ bonitatis opus est. Quapropter, inclyta Maiestas, Termaximum hunc Mercurium sublimem θεουργίαν propalantem, tibi principum ἀρχικῷ voueo & consecro, iam antea latinis literis ἀμελῶς mandatũ, nunc demum interpretandum, diligẽtiori cura restitutum, & vtraque lingua euulgatum. Ad hoc autem me impellit animus, tuæ maiestatis fretus clementia. Quandoquidem me tuæ amplitudinis obsequentissimum cultorem, hoc honore prosapiæ quamuis immeritum decoras, auiæ scilicet tuæ celsitudinis Hungarorum reginæ memoria. ea namque patris mei soror extitit. Hoc itaque ab eo, qui natura tuus est, munusculum, quamuis exile, tua generositate honestas. Quæ non solum in regendis tanti imperij proceribus, magnatibus, ac populis coruscat: verum in sacrarum literarum, disciplinarum philosophiæque notione percrebrescit. Quocirca vt dignũ Cæsare munus Cæsari deferam, nostri Mercurij texturã, græcis ac latinis tantũ elementis cultam obtuli, nulla commentarij prolixitate adhibita, ad tantum principem spectare ratus. quo magis agnoscam iura, quibus tibi deuinctus sum, non tantum ea quæ tibi Cæsari, principum amplissimo, a cunctorum mortalium cœtu debentur: verumetiam ea quibus singulari quodam vinculo me libentem in tuæ maiestis immortalia cogis obsequia. Hac de causa gallico idiomate eandem texturam vna cum commentariorum facilitate, reginæ nostræ tuæ sublimitatis filiæ, propediem consecrandam expectamus. Vt quæ summum Deũ propria lingua percunctari cœpit, regni sibi commissi linguæ facundia, eiusdem cultum fauste peragat. Confisus nimirum

augustæ suæ indolis elegantia, hoc fore sibi gratum opus spero. Tua igitur, o Cæsar, inclyta maiestas tuo clientulo decus annuens, me sui obsequentissimum, humilique officio deditum sua benignitate suscipiat. Quod faxit summum illud Bonum Optimum Maximum, ac sua clementia tibi conspirans, vires imperium & decus perpetuæ felicitati cõferat. e Bachabelleo castro, ad borealis poli altitudinem 45 grad, longitudinem vero 18 grad, infra Burdigalam sito, ad 3. cal. Maias anno salutis, 1574.

FRANCISCVS FLVSSAS

lectori θεοφόβῳ εὐθενίαν.

Quandoquidem omnium eorum quæ sunt, causas, a Diuinis ortum ducere constat: vniuersus philosophiæ splendor apud omnes & singulos eius scopum disquirentes, vnicus fuit supremi illius Boni perquirendi conatus, nullo discrimine recte ac oblique philosophantibus: quo nihil præstantius vel potentius extat. Id vtiq; vni tantum animantium se discernendum præbet, ei nimirum quod ex ipsius Boni proprio potissimam constitutionem suscipit. Quo vetus illa priscorum παρομία, τὸ ὅμοιον, τῷ ὁμοίῳ νοητόν, partibus suis functa, omne genus hominum in propria munera obeunda prorsus adigat. Hominis namque concinnitatem, in ijs, quæ a bona mente tractantur speculandis consistere citra cõtroversiam habetur. Homo quippe animal Diuinum solum philosophandi capax, Diuina contemplatur, ac per suimet Diuinitatis spectationẽ supremum illud Bonum omnis potentiæ simul ac virtutis originem Deum omnium opificem & causam, peculiari & sibi destinato munere concipit: tumq; veræ philosophiæ insectator est, cum philosophiæ verum & vnicum insectatur scopum. Quum autem a vero excidit & alienum inquirens, non philosophus, at φιλόδοξος, aut equidem φιλόδοξος nuncupandus est. Quocirca ne proprij instituti fungendi præcipuo tuo homini depereat occasio, præstantissimi huius Boni conceptum sub Pimandræ vocabulo, illustrissimi huius Ter maximi Mercurij opera denunciatum, exhibeo. Cuius prouentu, candide θεόφοβε, tria hæc cuiuis animæ ratiocinanti admodum elegantia suscipies, Dei nempe, sui, ac mundi considerandi copiam, ac horum assequendorum conatus, subtili breuiloquentia tradita. Quæ cum antiquissima, ac præter chartarum præsidium vetusta sint, ne si pleraq; varia in transcribendis exemplaribus pingẽtium incuria, aut igno-

rantia rei ſuborta ſint, mireris. Quantum itaq; in nobis extitit, intemeratam texturæ ſinceritatem nec minus tuendam, quam vt par erat, ſenſum pro dignitate inueſtigandum curauimus. Quapropter dictiones aut particulas quas a græco exemplari ad annum 1554. edito detraximus, ad oram codicis e regione contulimus: vt tibi varietatis cauſa nullo tædio ſit obuia. harum autem dictionum nonnullas a priſtinæ editionis indice ſelegimus: quas aliquando a textura deletas eſſe, idem indicat index: aliquas vero, accito conſultorum aſſenſu, non tantum græcarum, ſed etiam orientalium linguarum (vt pote Ioſephi Scaligeri, iuuenis illuſtriſſimi, non minus doctis linguis eruditi, quam conditione & proſapia præclari, opera) perpaucos pingentis errores ſarcientes, tranſtulimus, quarum loquutiones paſſim a latinis alienas, cum verborum phraſi, tum hieroglyphicarum ſignificationum vetuſta frequentia, comperies. At quoniam hic Mercurij libellus philoſophiam Diuino permiſcet oraculo: vtrique, philoſophiæ nempe & diuino ſermoni denunciando, cum ſæpenumero latina vocabula deſint, ab ijs qui philoſophiam ac Diuina ſcripſerunt, verba ſumenda fuere: vt quam accurate liceret authoris conceptum verbis aſſequeremur. Nam diuinarũ rerum & philoſophiæ expertes, qui linguæ latinæ primordia conſtruxerunt, propriæ linguæ vocibus ignota proferre non poterant. A Græcis ideo qui & philoſophiæ & religionis nullum non mouerunt lapidem, peculiaria quamplura verba commodo ſuſcepimus, a latinis authoribus hinc inde ac vt cunq; ſata. Ante nos Marcilius ficinus, vir non mediocri ſcientia præditus, antiquam hãc græcam verſionem in latinam velut ſui laboris nouale trãſtulit: hunc ſequutus Gabriel Prateolus, in noſtrum Gallorum idioma conuertit, nulla interpretandæ rei ſollicitudine ducti, ac eapropter ab authoris ſententia ſubinde diuagantes. Et licet Aegiptium non conſtet exemplar: Græcum tamen huius Pimandræ a peritiſſimo quopiam antiquo tranſlatũ eſſe liquet, cum dictionis venuſtate, tum admiranda verborum ἐμφάσει, in enunciandis tantæ philoſophiæ ſecretis. Ficinus namq; hunc latino donans, ſua liminari, qua via de Græca verſione intellexerit, ſilentio prætermittit. Id vnum tamen effundit, Mercurium nempe literis Aegiptijs primum edidiſſe, eundemq; græcæ linguæ peritum, tranſlato volumine Aegiptiorum myſteria Græcis communicaſſe. Quod habuiſſe videretur a religioſo quodam Leonardo Piſtorienſi, qui tractatum hunc, cui de Poteſtate & ſapientia Dei nomen indidit, prior in Florentiã e Macedonia detulit, & manib. principis Coſmæ Medicis cõmiſit. Cuius præcepto Ficinus in latinum tanquam a mecœnate ſuſcipiens, & ſuæ culturæ noualia perſoluẽs, trãſtulit. obiter quidem. transferendum enim non interpretandum volumẽ pluribus paſſim variatis necnon omiſsis aggreſſus eſt quæ omiſſa hac ſtellula * & hac virgula recta | concluſa reperies. Non arbitror equidem Ficinum temere græcam verſionem eidem Mercurio aſcripſiſſe. Quocirca non immerito præſagiendum fuit, peritum quendam græcam editionem conſtituiſſe. Quod ſecus Apuleio in traducendo volumine de voluntate Dei ab eodem Mercurio contigit. Is namq; aliqua vulgo prodidit, quæ Mercurium noſtrum idololatriæ contagio (quamuis a ſe remotiſſimo) impie affecerunt, abrogato exemplari græco, ne (vt putatur) pateat illius in hunc patratum ſcelus. Homo namq; ἄπιστος, ac innumeris ſcelerib. obſitus legitur Apuleius. Quare non erit mirum tanti viri nomen, huius κακόρρησ conatu impugnari. Quin proinde iuſtum cenſemus, fœdatum libellum (exemplaris græci redemptionẽ præſtolantes) inter hæc omitti: vt quæ citra labem ab hoc Diuino philoſopho ſuſcepimus, tibi vigili θεοφόβῳ ac pio lectori, augu ſtum quidem opus, licet non pro ſui dignitate cultum exhibeamus, temporis quidem lapſu vitio maculatum, ſed pro conatu reſtitutum ac elucidatũ: vt Dei, tui, mundiq; noſcendi copiam fauſte perhibens, infima intelligentiæ Diuinæ nocua coerceat, & ſuprema ſola mente concipienda, tuæ ſpeculationi coniuncta perpetuo foueat. De Mercurij vero ter maximi conditione & tempore plura narrantur: ac inter antiquos de hoc antiquiſſimo loquentes, non citra cõtrouerſiam. Recẽtiorum vero Ioannes Funccius chronologia ſua Mercuriũ teſtatur floruiſſe, annis 21 ante legem Moſi datam in deſerto, anno exitus iſraelis ab Aegipto. Quod etiam difficulter conſtabit. Nam apud antiquos receptum eſt, Mercurium hunc ideo Termaximũ nuncupari, quod iuxta vetuſtos Aegiptiorũ mores, a maximo philoſopho in ſacerdotiũ vocaretur, a maximo vero ſacerdote in regem accitus eſſet: Vnde ter maximum illum dici, philoſophum, ſacerdotem, ac regem receptũ eſt, ac proinde in Aegiptios imperium obtinuiſſe cõſtat: & apud eos literarum ſeu ſcripturæ primordia comperiſſe. Antiquarum autem rerum ſcrutatores, plures inquiũt fuiſſe Mercurios, nec quis horum Triſmegiſtus fuerit, ſatis conſtat. Hunc tamen a Cælo &

Cap. 10. sect. 5. *Saturno progenitũ propria testantur scripta, ac Aegiptijs Θὼθ nuncupatũ, quod nomen filio Tat græcum pater scribens, inuariatis præcipuis literis transtulisse patet, sui nominis monimentum posteris inculcans, veram dictionem græcam* ἑρμῶ, *quæ Mercurium Latinis sonat, data opera præteriens, ne ab eo inchoatũ nomen, a futura progenie deleretur. Quod non parum indicat Mercurium suij ipsius græcum fuisse interpretem. Alius namq; Græcus Mercurij veram denominationem* ἑρμῶ, *ægre silentio prætermisisset: vt filio Tat, patris ægiptiacam vocem Θὼθ conferret: quæ quidem ab ipso Mercurio sumens originem, in futuras progenies graderetur. Quocirca non temere in tanta scribentium controuersia, Mercurius hic Trismegistus, aliorum Mercuriorũ progenitor aut saltem secũdus fuisse videretur, cum is ipse non a Mercurio, sed a Cœlo & Saturno se genitum fateatur. Nam hac lege satius illi congruerent, quæ de tanto connumerantur homine. Literarum enim auctor esse non poterat,*
Act. 7. c. *quin Mosis tempora præcederet. Mosen nãq; a cunabulis omni Aegiptiorũ doctrina, scriptura sacra testatur imbutum, quod absq; literis fuisse difficile creditur. Nec insuper Aegiptiorum imperium consequi, post Pharaones, ac alia pleraq; nomina, quibus, qui de ipso narrant sibi congrediuntur. Præterea cũ ante & post Mosen alij Aegiptijs imperantes historijs enumerati sint, Trismegistum antea regnũ tenuisse necessarium appareret. Nõ enim alias esset Mercurius Saturni filius, qualem se 10 cap. profitetur: nam floruit Saturnus Sarug ataui Abraham temporibus. Quare circa tẽpora Abraham illum floruisse putaremus. Inter quæ tam varijs fluctibus æstuantia præ vetustate rei, antiqui illius græci Suidæ scriptis consultis quæ de Mercurij tempore dixerit narrabimus. Ait namq; Suidas, Mercurium Trismegistum sapientem Aegiptium floruisse ante Pharaonem. Pharaonem autem fatur idem, illum fuisse Aegipti regem, qui sequentibus nomen indidit. Quare si primum Pharaonem præcesserit, non citra horum trium patriarcharum tempora fuisse constat, cum Abraham, Iacob aut Israelis tempore iam adessent regno Pharaones, Hæc sagaci lectori a nobis collecta discutienda relinquimus. Quocirca Christiane lector, quoquo se vertat Termaximi illius status aut conditionis negocium, ijs quæ de ipsius dicuntur tempore, disciplinam ab ipso traditam antepone: ac Mercurium suscipe, non modo tãquam philosophum prophetã, verum & philosophum euangelistã nomen promeritum. hic nanq; gratiam præcipuis effectibus nunciatis homini propalauit, & huius salutem, a Dei filio vno homine regenerandis hominibus dato, pendere primus aperuit. Exponendum autem volumen vtrisq; græcis ac latinis e regione constitutis curauimus characteribus, distinctiones sectionum ad interiorem exemplaris oram numeris designantes, quas quidem commentarijs gallicis scribendis obseruauimus. Aequi igitur bonisq; consule & laborj nostro indulge.*

Εἰς Ερμοῦ τῦ Τεισμεγίστου Ποιμάνδρίω
Στέφανος ὁ Μανιαλδός.

Ενθάδε οὐχ ἕξεις φοίβου χρησμήτορος ᾠδλώ·
Η βίβλος εἰ καίλω οὐ κἀπέχει σοφίλω.
Αλλ' Ερμοῦ μεγάλου ἕξεις παναληθέα φωνλω,
Καὶ μεγάλοιο θεοῦ ῥήματα θεσπέσια.
Εἰ σοφὸς εἶ, βίβλον λάβε ἐς χέρας, εἰδ' ἐγένησ
Εἶ μουσάων, βίβλον ἠ λάβε ἐς παλάμας.
Νῦν πάντεσσι βάτὸς λόγος Ερμοῦ, ὃς πρὶν ἀμαυρός·
Ο ΦΛΟΥΣΣΑΣ ζόφεσον τὸ σκότος ἐσκέδασεν.

Mar. Monerius.

Hoc Græcæ nocuit sophiæ, quòd pallia, peræ,
Centones, baculi, mendicæ opprobria dextræ,
Et genus id sordens vitam infamarit egestas,
Cæterà Principibus quæ fortunatior esset.
Ecce vni coïere simul Princépsque, Sophúsque:
Pôl Superi, credo, baculis Diademata mutant.

IN MERCVRII PIMANDRAM D.

Franciſci Fluſſatis Candallæ viri nobiliſſimi induſtria reſtitutum,& Commentarijs doctiſſimis locupletatum,Steph.Manialdus medicus Burdigalenſis.

Plurima veridico ſecreta ex ore profudit
Doctorum veterum gloria Mercurius:
Quæ tenebris denſis cæca & caligine merſa,
Nulli nota prius,delituêre diu.
Gentis Aquitanæ ornamentum & gloria tandem
Franciſcus Fluſſas,nobiliumq; decus,
E tenebris tantis tam clarum extollere lumen
Aggreditur primus,primus & aſſequitur.
Mercurÿ Graÿ fuerant quæ trunca,reſarcit:
Peruia cuiq; facit quæ ſalebroſa prius.
Illius abſtruſos ſenſus,occultaq; dicta
Incepit patrÿs irradiare ſonis.
Quæ doctis docte & ſuccincte ſcripſerat Hermes,
Exornat multis amplificatq; modis.
Quæq; prius docti non cognouere,repulſis
Nunc tenebris,rudibus ſunt manifeſta ſatis.
Non audita prius cognoſcit dogmata doctus,
Philoſophus veram repperit hîc ſophiam.
Pythagoras quicquid fertur dixiſſe tacendo,
Quicquid & eximium turba Cleanthis habet.
Socratico quicquid manauit ab ordine rarum,
Quod Plato,quod magnus ſcripſit Ariſtoteles.
Sanctorumq; etiam myſteria maxima patrum,
Hîc incluſa latent,hîcq; recluſa patent.
Haurit & hinc ſimplex etiam documenta popellus,
Et multa hic diſcit fœmina quæq; rudis.
Omnibus iſtud opus conſcriptum eſt,turba ſophorum
Hoc legat,hoc etiam ruſtica turba legat.
Franciſcus Fluſſas tam mira hoc arte poliuit,
Prodeſſe vt cunctis atq; placere queat.

MERCVRII TRISMEGISTI
PIMANDRAS.
CAPVT PRIMVM.

CVM eorum quæ ſunt,aliquando ſpeculatio 1
mihi contingeret, & intellectus meus ſublimia peteret, ſopitis penitus corporeis meis ſenſibus: velut ijs qui ſomno premũtur euenit,ſatietate paſtus, aut defatigatione corporis: videbar mihi intueri immẽſum aliquem menſura indefinita, qui me nomine vocans aiebat: quid audire & videre cupis? quid diſcere & noſcere ſentis? Tum ego, Tu quidem quis es? [2] Ego enim,ait,ſum Pimãdras, mens eius qui 2
per ſe eſt. Video quid aues: ac tibi vbiuis adſum. [3] Aio ego,ea 3
quæ ſunt ediſcere volo,& horũ naturam conſiderare,Deumq; cognoſcere. quomodo,inquam,audire præopto? Mihi rurſum ait. Habe mente tua quæcunq; diſcere cupis,& ego te erudiã. Sic effatus formã tranſtulit, ac illico cuncta concepi temporis articulo. [4] Tũ cerno indefinitum ſpectaculum,omnia quidem 4
lumen effecta, ſuaue ac hilare,quod amaui aſpectans. Et paulo poſt tenebræ deorſum ferebantur,partim trepidandæ ac triſtes effectæ,tortuoſe terminatę: vt imaginarer me vidiſſe commutatas tenebras in humidã quandam naturã, vltra quam dici poteſt agitatã,& velut ab igne fumũ euomere, ac ſonũ aliquẽ edere inenunciabilẽ & lugubrẽ. Sub hæc vox ex ipſa inarticulata ſic emittebatur, vt ſuſpicarer vocẽ eſſe luminis. [5] Ex lumĩe 5
autẽ quid? Verbũ ſanctũ naturæ ſuperſtabat,& ignis pur° exiliuit ex humida natura in ſublime ſurſum: læuis enim erat & acutus, ſimul ac efficax. Aer autẽ agilis exiſtẽs cõſequebatur ſpiritum, dũ aſcenderet ad ignẽ vſq; a terra & aqua,* vt crederetur ab ipſo pendere |. Terra quidem & aqua manſerunt in ſeipſa commiſta, ita vt non viderẽtur præ aqua. Hæc autem mouebantur a verbo ſpirituali, quod ſuper ea ferebatur, ad auditum. [6] Mihi autem Pimandras, Conſideraſti, ait, viſionem 6
hanc, ac quid ſibi velit? & noſcam inquam ego. Lumen

ΕΡΜΟΥ ΤΟΥ ΤΡΙΣΜΕΓΙΣΤΟΥ
ΠΟΙΜΑΝΔΡΗΣ.

1 ΕΝΝΟΙΑΣ μοί ποτὲ γενομένης περὶ τ̃ ὄντων, καὶ μεταβεβηθείσης μου τῆς διανοίας, σφόδρα καταχεθεισῶν μου τῶν σωματικῶν αἰσθήσεων, ὥσπερ οἱ ἐν ὕπνῳ βεβαρημένοι ἐκ κόπου τροφῆς, ἢ ἐκ κόπου σώματος, ἔδοξά τινα ὑπερμεγέθη μέτρῳ ἀπεριορίστῳ τυγχάνοντα, καλεῖν τὸ ὄνομά, καὶ λέγοντά μοι, τί βούλει ἀκοῦσαι καὶ θεάσασθαι, καὶ νοήσας μαθεῖν καὶ γνῶναι. Φημὶ ἐγώ, σὺ δὲ τίς εἶ; [2] Ἐγὼ μέν, φησὶν, 2
εἰμὶ ὁ Ποιμάνδρης, ὁ τῆς αὐθεντίας νοῦς, οἶδα ὃ βούλει. καί σοι εἰμὶ 3
σοι πανταχοῦ. [3] Φημὶ ἐγώ, μαθεῖν θέλω τὰ ὄντα, καὶ νοῆσαι τὴν τούτων φύσιν, καὶ γνῶναι τὸν θεόν. πῶς, ἔφην, ἀκοῦσαι βούλομαι; Φησὶν † ἐμοί πάλιν, ἔχε νῷ σῷ ὅσα θέλεις μαθεῖν, κἀγώ σε διδάξω. εἶπὼν † ἐμὲ
4 εἰπὼν, ἠλλάγη τῇ ἰδέᾳ, καὶ ἐυθέως πάντα μοι ἀνῳκτο ῥοπῆ. [4] Καὶ ὁρῶ θέαν ἄπειρον. φῶς δὲ πάντα γεγενημένα ἥδιόν τε καὶ ἱλαρόν. κἀ ἠφάνην ἰδών, κἀ μετ' ὀλίγον σκότος κατωφερὲς ἰδών, ἐν μέρει γεγενημένον φοβερόν τε καὶ συγνόν, σκολιῶς † πεπερασμένον. ὡς εἰκάσαι †πεπει
με εἰδότα μεταβαλλόμενον τὸ σκότος εἰς ὑγράν τινα φύσιν, ἀφάτως ταραχθησόμενον, καὶ καπνὸν ἀποδιδοῦσαν ὡς ἀπὸ πυρός, καί τινα ἦχον ἀποτελοῦσαν ἀνεκλάλητον γοώδη. εἶτα βοὴ ἐξ αὐτῆς ἀσυναρθρος
5 ἐξεπέμπετο, ὡς εἰκάσαι φωνὴν φωτός. [5] Ἐκ δὲ φωτὸς τί. λόγος ἅγιος ἐπέβη τῇ φύσει, καὶ πῦρ ἄκρατον ἐξεπήδησεν ἐκ τῆς ὑγρᾶς φύσεως ἄνω εἰς ὕψος. κοῦφον δὲ ἰσχῦι καὶ ὀξύ, δραστικόντε ἅμα. καὶ ὁ ἀὴρ ἐλαφρὸς ὤν, ἠκολούθησε τῷ πνεύματι, ἀναβαίνοντος αὐτοῦ μέχρι τοῦ πυρὸς ἀπ' γῆς καὶ ὕδατος, ὡς δοκεῖν κρέμασθαι αὐτὸν ἀπ' αὐτοῦ. γῆ δὲ καὶ ὕδωρ ἔμενε καθ' ἑαυτὰ συμμεμιγμένα, ὡς μὴ θεωρεῖσθαι ἀπ' τοῦ ὕδατος. κινούμενα δὲ ἰσχῦι, διὰ τὸν ἐπιφερόμενον πνεύματι-
6 κὸν λόγον εἰς ἀκολούθ. [6] Ὁ δὲ Ποιμάνδρης ἐμοὶ, ἐνόησας, φησὶ, τί θέαν ταύτην, ὅ, τι καὶ βούλεται; Καὶ γνώσωμαι, ἔφην ἐγώ. Τὸ φῶς

illud,ait,ego mens Deus tuus ſum, qui ſum ante naturã humidam,quæ ex tenebris eluxit. Quod autẽ ex mente lucidũ verbum,Dei filius eſt.Quid ergo?inquã. Sic noſce.Quod in te videt,& audit,verbum domini:mens autẽ,Pater Deus. Nõ etenim ſeiunguntur a ſeinuicem:vnitas nãq; horum eſt vita.[7] Gratias tibi ago,inquã ego. Attamen cõſidera lumẽ & hoc cognoſce.Hæc loquutus,multo tẽpore ex aduerſo me fixus aſpexit, ita vt eius tremerem figurã.Abnuente autẽ eo,ſpeculor in mẽ te mea lumen in virib. innumeris exiſtens, & mundũ indefinitum effectum,ac obſeſſum eſſe ignẽ virtute maxima,& ſtatum tenuiſſe coactum.Hæc autem ego percipiens animaduerti ob Pimandræ verba.[8] In meo autẽ ſtupore exiſtenti ait mihi denuo. Vidiſti in mente tua exemplarem ſpeciẽ antiquiorẽ principio interminato?Hæc mihi Pimandras. Ego inquã. Naturæ elementa vnde prodierunt? Rurſus ille ad hæc. Ex voluntate Dei,quæ aſſumens verbũ,& videns pulchrum mundũ imitata eſt,mundũ conſtruens per ſuiipſius elemẽta & germina nuda.[9] Mens autẽ deus ambiſexus exiſtens vita & lumen, vt auctor peperit Verbo alteram mentem opificem, quæ Deus ignis & ſpiritus exiſtens conſtruxit diſpenſatores quoſdam ſeptẽ,in circulis cõplectentes mundum ſenſibilem, & diſpenſatio ipſorũ fatũ nuncupatur.[10] Proſilijt mox a deorſum ruentib. elementis Dei,Verbum Dei,ad purũ naturæ artificium, & coniunctũ eſt opifici Menti.Coeſſentiale nãque erat. Et dimiſſa ſunt ſine ratione deorſum vergentia Naturæ principia, vt ſint materia ſola.[11] Opifex autẽ mens vna cũ Verbo cõplectens circulos & rotans ſtridore impetus,verſauit ſua ipſius opificia,& permiſit volui a principio indefinito ad infinitũ finem.Inde nãq; incipit vbi deſinit.Horũ autẽ circũlatio,vt menti placuit,ex deorſum cadentib. elementis animantia cõflauit ratione deſtituta. non enim rationẽ eis cõceſſit. Aer volatilia protulit, aqua natantia.Diſcreta ſunt autẽ abinuicẽ terra & aqua quaten° mens voluit & produxit a ſe,quæ habebat animalia,quadrupedia,reptilia,beluas,fera,ac cicura.[12] Pater autẽ oĩum mẽsvita& lumẽ exiſtẽs, hominẽ ſibi ſimilẽ enixa eſt, quẽ ,pprij partus inſtar amauit.Valde pulcher eñ erat,patris imaginẽ habens.vere ete-

ἐκεῖνο, ἔφη, ἐγὼ, νοῦς ὁ σὸς θεὸς, ὁ πρὸ φύσεως ὑγρᾶςτῆς ἐκ σκότους φανείσης. ὁ δὲ ἐκ νοὸς φωτεινὸς λόγος, υἱὸς θεοῦ. Τί οὖν; φημί. Οὕτω γνῶθι. τὸ ἐν σοὶ βλέπον καὶ ἀκοῦον, λόγος κυρίου. ὁ δὲ νοῦς, πατὴρ θεός. οὐ γὰρ διῖςταῦται ἀπ' ἀλλήλων. ἕνωσις γὰρ τούτων ἐςὶν ἡ ζωή. [7] Εὐχαριςτῶ σοι, ἔφην ἐγώ. ἀλλὰ δὴ νόει τὸ φῶς, καὶ γνώριζε τοῦτο. Εἰπόντος ταῦτα, ὅπη πλείονα χρόνον ἀντώπησέ μοι, ὥςε με τρέμειν αὐτοῦ τὴν ἰδέαν. ἀνανεύσαντος δὲ, θεωρῶ ἐν τῷ νοΐ μου, τὸ φῶς ἐν δυνάμεσιν ἀναριθμήτοις ὄν, καὶ κόσμον ἀπεριόριςον γεγενημένον, καὶ πυριχέσθαι τὸ πῦρ δυνάμει μεγίςῃ, καὶ ςάσιν ἐχηκέναι κρατούμενον. Ταῦτα δὲ ἐγὼ διενοήθην ὁρῶν διὰ τὸν τοῦ Ποιμάνδρου λόγον. [8] Ὡς δὲ ἐν ἐκπλήξει μου ὄντος, φησὶ πάλιν ἐμοὶ, εἶδες ἐν τῷ νῷ τὸ ἀρχέτυπον εἶδος τὸ προάρχον τῆς ἀρχῆς τῆς ἀπεράντου. Ταῦτα ὁ Ποιμάνδρης ἐμοί. Τὰ οὖν, ἐγὼ φημι, στοιχεῖα τῆς φύσεως, πόθεν ὑπέςη. Πάλιν ἐκεῖνος πρὸς ταῦτα. ἐκ βουλῆς θεοῦ, ἥτις λαβοῦσα τὸν λόγον, καὶ ἰδοῦσα τὸν καλὸν κόσμον, ἐμιμήσατο κοσμοποιηθεῖσα διὰ τῶν ἑαυτῆς στοιχείων καὶ γεννημάτων † ψυχῶν. [9] Ὁ δὲ † ψυνοῦς ὁ θεὸς ἀῤῥενοθήλυς ὢν, ζωὴ καὶ φῶς ὑπάρχων, ἀπεκύησε λόγῳ ἕτερον νοῦν δημιουργὸν, ὃς θεὸς τοῦ πυρὸς καὶ πνεύματος ὤν, ἐδημιούργησε διοικητάς τινας ἑπτὰ ἐν κύκλοις περιέχοντας τὸν αἰσθητὸν κόσμον. καὶ ἡ διοίκησις αὐτῶν, εἱμαρμένη καλεῖται. [10] Ἐπήδησεν εὐθὺς ἐκ τῶν κατωφερῶν στοιχείων τοῦ θεοῦ, ὁ τοῦ θεοῦ λόγος, εἰς τὸ καθαρὸν τῆς φύσεως δημιούργημα, καὶ ἑνώθη τῷ δημιουργῷ νῷ. ὁμοούσιος γὰρ ἦν. καὶ κατελείφθη τὰ ἄλογα τὰ κατωφερῆ τῆς φύσεως στοιχεῖα, ὡς εἶναι ὕλην μόνην. [11] Ὁ δὲ δημιουργὸς νοῦς σὺν τῷ λόγῳ, ὁ περιέχων τοὺς κύκλους, καὶ δινῶν ῥοίζῳ, ἔστρεψε τὰ ἑαυτοῦ δημιουργήματα, καὶ ἐᾶσε στρέφεσθαι ἀπ' ἀρχῆς ἀορίστου εἰς ἀπέραντον τέλος. ἄρχεται γὰρ οὗ λήγει. ἡ δὲ τούτων περιφορὰ, καθὼς θέλει ὁ νοῦς, καὶ ἐκ τῶν κατωφερῶν στοιχείων ζῶα ἤνεγκεν ἄλογα. οὐ γὰρ ἐπεῖχε τὸν λόγον. ἀὴρ δὲ πετεινὰ ἤνεγκε, καὶ τὸ ὕδωρ νηκτά. διαχωρίσεις δὲ ἀπ' ἀλλήλων, ἥ τε γῆ καὶ τὸ ὕδωρ, καθὼς ἠθέλησεν ὁ νοῦς. καὶ ἐξήνεγκεν ἀπ' αὐτῆς, ἃ εἶχε ζῶα τετράποδα, ἕρπετὰ, θηρία, ἄγρια, καὶ ἥμερα. [12] Ὁ δὲ πάντων πατὴρ, ὁ νοῦς ὢν ζωὴ καὶ φῶς, ἀπεκύησεν ἄνθρωπον αὐτῷ ἴσον, οὗ ἠράσθη ὡς ἰδίου τόκου. περικαλλὴς γὰρ, τῷ τοῦ πατρὸς εἰκόνα ἔχων. ὄντως γὰρ

nim propriam formam Deus amauit,conceſſitque ei ſuiipſius
omnia opera. [13] Cum autem conſideraſſet in patre artificis 13
conſtructionem, Ipſe quoque operari voluit. Et relictus eſt
a patre natus in opificiali globo, habens omnē facultatem co-
gnoſcendi fratrū operationes. Qui quidē amauerūt eum, vnuſ
quiſq; autē participem fecit eū proprij muneris. Et hauriens
horū eſſentiā,ac aſſumpta eorū natura,voluit prūpere circulo-
rū ambitū,ac imminentis igni potentiā opprimere. [14] Inde qui 14
omnem poteſtatē mortaliū animantiū ac irrationalium mūdi
habet,per harmoniā emerſit cōfracta potētia, & patefecit de-
orſum lātæ naturæ pulchrā Dei figuram. Quem intuens pul-
chritudinis inſatiabilis, omnē effectum gubernatorū in ſeipſo
habentē & Dei figuram,riſit amore. Nimirum quia ſpeciē pul
cherrimæ hominis formæ in aqua vidiſſet, ac vmbrā in terra.
Ipſe autē videns figuram ſibi ſimilē exiſtentem in aqua, valde
amauit eā,voluitq; ibi degere,&vna cū voluntate prolatus ef-
fectus eſt:incoluitq; irrationalem formā. [15] Natura id quod a- 15
mabat amplexa,tota ſe implicuit & coierunt:* ſeſe nāq; dilige
bāt|. Qua de re præter omnia,que ſuper terrā animalia,duplex
eſt homo,mortalis quidē cauſa corporis,immortalis autē pro-
pter eſſentialem hominē:immortalis autem exiſtēs, & omniū
poteſtatem habens, mortalia patitur eſſe ſubdita fato.ſuperior
itaq; exiſtens harmonia, per harmoniā fit ſeruus. Ambiſexus
vero,ab ambiſexo patre,&inſomnis,ab inſomni domatur.[16] Et 16
poſt hęc mens mea quid.* nā & ego ipſe cupio ſermonē|. Pi-
mandras vero dixit,Hoc eſt penetrale myſteriū ad hanc vſque
diē. Natura nāq; ſe permiſcens homini miraculū edidit quàm
admirabile. Nā habens ipſe harmoniæ horū ſeptē naturam, vt
tibi dixi, a Patre & Spiritu,non ſtetit natura: aſt illico ſeptē eni
xa eſt homines, iuxta naturas ſeptē diſpēſatorum maſculofœ-
mineas ac elatas. Quid præter hæc o Pimādra? In magnā enim
cupidinem nunc prouehor,& opto audire,ne excurras. Et Pi-
mandras ait. Sed ſile nondum enim tibi compleui primum
ſermonem. Ecce ſileo, inquam ego. Facta eſt itaquē horum
ſeptem generatio,vt dixi,hoc ordine. [17] Fœminea erat terra, 17
Aqua autem ſalax. Ea enim ab igne maturitatem,ab aere vero

κὴ ὁ θεὸς ἠράσθη τῆς ἰδίας μορφῆς. κὴ παρέδωκε τὰ ἑαυτὸ πάντα δη-
13 μιουργήματα. [13] Καὶ καταυοήσας δὲ τὸν τῦ δημιουργοῦ κτίσιν ἐν
τῷ πατρὶ, ἠβουλήθη κὴ αὐτὸς δημιουργεῖν. κὴ συνεχωρήθη ὑπὸ τῦ
πατρὸς γενύμενος ἐν τῇ δημιουργικῇ σφαίρᾳ. † ἔχων τὸν πᾶσαν † ἐξ ὧν
ἐξουσίαν † καταυοήσας τ ἀδελφῶν τὰ δημιουργήματα. οἱ δὲ ἠρά- † κατε-
σθησαν αὐτῦ. ἕκαστος δὲ μετεδίδου τῆς ἰδίας τάξεως. κὴ καταμα- νόησε
θὼν τὸν τούτων οὐσίαν, καὶ μεταλαβὼν τῆς ἑαυτῶν φύσεως, ἠβου- τῦ ἀδε
λήθη ἀναῤῥῆξαι τὸν περιφέρειαν τ κύκλων, καὶ τὸ κράτος τῦ ὑπο- λῦ
14 κειμένου ὑπὸ τὸ πυρὸς † καταπονῆσαι. [14] Καὶ ὁ τῦ τ ἀνητῶν κόσμου † κατα
ζώων καὶ τ ἀλόγων ἔχων πᾶσαν ἐξουσίαν, διὰ τῆς ἁρμονίας παρέκυ- νοῆσαι.
φεν ἀναῤῥήξας τὸ κράτος, καὶ ἔδειξε † τῇ καταφερεῖ φύσει τὸν κα- † τὸν
λὸν τῦ θεοῦ μορφήν. ὃν ἰδοῦσα ἀκόρεστον κάλλος πᾶσαν ἐνέργειαν ἐν κατω-
ἑαυτῷ ἔχοντα τῶν διοικητόρων, τὸν τε μορφὸν τῦ θεῦ, ἐμειδία- φερῆ
σεν ἔρωτι, ὡς τε τῆς καλλίστης μορφῆς τῦ ἀνθρώπου τὸ εἶδος, ἐν τῷ φύσιν.
ὕδατι ἰδοῦσα, κὴ τὸ σκίασμα ὅτι τῆς γῆς. ὁ δὲ ἰδὼν τὸν ὁμοίαν ἑαυτῷ
μορφὴν ἐν ἑαυτῷ οὖσαν ἐν τῷ ὕδατι, ἐφίλησε. κὴ ἠβουλήθη † αὐτῦ οἰκεῖν. † αὐτῷ
15 ἅμα δὲ τῇ βουλῇ ἐγένετο ἐνέργεια, κὴ ὥρμησε τὴν ἄλογον μορφήν. [15] Ἡ δὲ
φύσις λαβοῦσα τὸν ἐρώμενον, περιεπλάκη ὅλη, κὴ ἐμίχησαν. ἐρώ-
μενοι γὸ ἦσαν. κὴ διὰ τῦτο παρὰ πάντα τὰ ὑπὸ γῆς ζῶα, διπλοῦς
ἐστὶν ὁ ἄνθρωπος, θνητὸς μὲν διὰ τὸ σῶμα, ἀθάνατος δὲ διὰ τὸν
οὐσιῶδη ἄνθρωπον. ἀθάνατος γὸ ὢν, κὴ πάντων τὸν ἐξουσίαν ἔ-
χων, τὰ θνητὰ πάσχει ὑποκείμενα τῇ εἱμαρμένῃ. ὑπεράνω οὖν ὢν τῆς
ἁρμονίας, ἐναρμόνιος γέγονε δοῦλος. ἀῤῥενοθήλυς δὲ ὤν, ἐξ ἀῤῥενο-
16 θήλυος ὢν πατρὸς, κὴ ἄϋπνος ὑπὸ ἀΰπνου κρατεῖται. [16] Καὶ μετὰ
ταῦτα † ὧ νοῦς ἐμός. κὴ αὐτὸς γὸ ἐρᾷ τῦ λόγου. Ὁ δὲ Ποιμάν- † νοῦς ὁ
δρης εἶπε, Τοῦτό ἐστι τὸ κεκρυμμένον μυστήριον μέχρι τῆσδε τῆς ἡ
μέρας. ἡ γὸ φύσις ὁμιγεῖσα τῷ ἀνθρώπῳ, ὃ εἰκέ τι θαῦμα θαυ
μασιώτατον. ἔχοντος γὸ αὐτὸ τῆς ἁρμονίας τῶν ἑπτὰ τὸν φύσιν, οὗ
ἕνεκα σοι, ἐκ πατρὸς, κὴ πνεύματος, οὐκ ἀνέμενεν ἡ φύσις, ἀλλ' εὐθὺς
ἀπεκύησεν ἑπτὰ ἀνθρώπους, κατὰ τὰς φύσεις τῶν ἑπτὰ διοικητόρων
ἀῤῥενοθήλυας, κὴ μεταρσίους. Καὶ μετὰ ταῦτα, ὦ Ποιμάνδρη. εἰς
μεγάλα γὸ νῦν ὑπεθυμίαν ἦλθον, κὴ πολλὰ ἀκοῦσαι. μὴ ἔκβεχε.
Καὶ ὁ Ποιμάνδρης εἶπεν, ἀλλὰ σιώπα. οὔπω γάρ σοι ἀνεπλήρωσα
τὸν πρῶτον λόγον. Ἰδοὺ σιωπῶ, ἔφη ἐγώ. Ἐγένετο οὖν ὡς ἔφη, † γὰρ
17 τῶν ἑπτὰ τούτων ἡ γένεσις τοιάδε τρόπῳ. [17] Θηλυκὴ † γῆ ἦν, † αἰθέ-
καὶ ὕδωρ ὀχευτικόν. Τὸ δὲ ἐκ πυρὸς, πέπειρον. ἐκ δὲ † ἀέρος εος

ſpiritum ſuſcepit: & protulit natura corpora ad hominis ſpeciem. Homo autem a vita & lumine genitus eſt in animam & mentem, a vita quidem animam, a lumine vero mentem. Et ita ſteterunt omnia ſenſibilis mundi vſq; ad circuitus finem.
18 Audi reliquum quē appetis audire ſermonem. Cōpleto ambitu ſolutus eſt omniū nexus, ex voluntate Dei. Omnia nanq; animalia ambiſexa exiſtētia diſtinguebantur, vna cū homine: & fiebāt maſculina partim aliqua, & perinde quædā fœminea. Deus autē mox Verbo ſancto dixit. Creſcite in incrementum & multiplicemini in multitudinem, omnia creata ac opificia mea: & agnoſcat ſeipſum quiſq; mente præditus immortalē eſſe, ac cauſam mortis eſſe cupiditatē, & oīa quæ ſunt. 19 Hoc dicens prouidentia per fatū & harmoniā temperamenta fecit, ac generationes condidit, & multiplicata ſunt iuxta proprium genus omnia. Et qui ſeipſum recognouit in præcipuū bonum acceſſit: at qui errore cupidinis corpus amauit, hic manet in tenebris ſeductus, ſenſu patiens ea, quæ ſunt mortis. 20 Quid hactenus peccant, inquā ego, qui ignorant, vt immortalitate priuentur. Videris, o amice, ſolicitus non fuiſſe eorū quæ audiſti. Non inquā tibi intellexiſſe videor? Quinimo percipio & memini, ac gratias vna perſoluo. Si intellexeris, dic mihi, cur digni habentur morte, qui in morte exiſtunt. Eo quod amicū corpus præoccupāt inuiſę tenebræ. Inde natura humida, a qua corpus conſtitutum eſt in ſenſili mundo, ex quo mors trahitur. Recte conſideras o amice. 21 Qua via autē intellexiſti teipſū in id progredi, quod habet dei verbū? Ego inquam. Quia ex luce & vita conſtat Pater omniū, a quo natus eſt homo. Bene, inquit, dicis. Vita & lux Deus eſt, & pater à quo natus eſt homo. Si itaq; diſcis te ex vita & luce conſtitutū,* quodq; ex his conſtas |, in vitā denuo euades. Hęc loquutus eſt Pimādras. Sed prēter hęc mihi dicas, Quo pacto in vitā progrediar, inquā ego, o mens? Meus enim Deus dixit, Homo qui mente affectus eſt, agnoſcat ſeipſum. Nū igitur homines omnes mentē habēt? Bene, ait, loqueris o amice. 22 Adſum ego mens proprijs, bonis, ſinceris, miſerantibus, & pie viuentibus. Comitatus meus fit illis præſidiū: & actutum omnia cognoſcūt: ac patrē placant ex animo:

τὸ πνεῦμα ἔλαβε. καὶ ἐξήνεγκεν ἡ φύσις τὰ σώματα πρὸς τὸ εἶδος τοῦ ἀνθρώπου. ὁ δὲ ἄνθρωπος ἐκ ζωῆς καὶ φωτὸς ἐγένετο εἰς ψυχὴν καὶ νοῦν. ἐκ μὲν ζωῆς ψυχήν, ἐκ δὲ φωτὸς νοῦν. καὶ ἔμειναν οὕτω τὰ πάντα τοῦ ἀθανάτου κόσμου, μέχρι περιόδου τέλους.
18 18 Ἄκουε λοιπὸν, ὃν ποθεῖς λόγον ἀκοῦσαι. τῆς περιόδου πεπληρωμένης, ἐλύθη ὁ πάντων συνδεσμὸς ἐκ βουλῆς θεοῦ. πάντα γὰρ τὰ ζῶα, ἀρρενόθηλυ ὄντα, διελύθη ἅμα τῷ ἀνθρώπῳ, καὶ ἐγένετο, τὰ μὲν ἀρρενικά, ἐν μέρει, τὰ δὲ θηλυκὰ ὁμοίως. ὁ δὲ θεὸς εὐθὺς εἶπεν ἁγίῳ λόγῳ, αὐξάνεσθε ἐν αὐξήσει, καὶ πληθύνεσθε ἐν πλήθει πάντα τὰ κτίσματα, καὶ δημιουργήματα· καὶ ἀναγνωρισάτω ὁ ἔννους ἑαυτὸν ὄντα ἀθάνατον, καὶ τὸν αἴτιον τοῦ θα-
19 νάτου ἔρωτα, καὶ πάντα τὰ ὄντα. 19 Τοῦτο εἰπόντος, ἡ πρόνοια διὰ τῆς εἱμαρμένης καὶ ἁρμονίας τὰς μίξεις ἐποιήσατο, καὶ τὰς γενέσεις κατέστησε. καὶ ἐπληθύνθη κατὰ γένος τὰ πάντα. καὶ ὁ ἀναγνωρίσας ἑαυτὸν, ἐλήλυθεν εἰς τὸ περιούσιον ἀγαθόν. ὁ δὲ ἀγαπήσας τὸ ἐκ πλάνης ἔρωτος σῶμα, οὗτος μένει ἐν τῷ σκότει πλα-
20 νώμενος, αἰσθητὸς πάσχων τὰ τοῦ θανάτου. 20 Τί τοσοῦτον ἁμαρτάνουσιν, ἔφην ἐγὼ, οἱ ἀγνοοῦντες, ἵνα στερηθῶσι τῆς ἀθανασίας. Εοικας, ὦ ἄτος, τοῦ μὴ περιεργικέναι ὧν ἤκουσας. Οὐκ ἔφην σοι νοεῖν; νοῶ καὶ μεμνήσομαι· εὐχαριστῶ δὲ ἅμα. Εἰ ἐνόησας, εἰπέ μοι, διὰ τί ἄξιοί εἰσι τοῦ θανάτου, οἱ ἐν τῷ θανάτῳ ὄντες. Ὅτι † περικαλύπτει τοῦ οἰκείου σώματος τὸ συγγὸν σκό- † περι-
τος, ἐξ οὗ ἡ ὑγρὰ φύσις, ἐξ οὗ τὸ σῶμα συνέστηκεν ἐν τῷ αἰσθητῷ κατέρκόσμῳ, ἐξ οὗ θάνατος ἀρδεύεται. Ενόησας ὀρθῶς, ὦ οὗτος. χεται.
21 21 Κατὰ τί δὲ ἐνόησας ἑαυτὸν εἰς † αὐτὸ χωρεῖν, ὅπερ ἔχει ὁ τοῦ † αὐτὸ
θεοῦ λόγος. Φημὶ ἐγὼ, ὅτι ἐκ φωτὸς καὶ ζωῆς συνέστηκεν ὁ πατὴρ τῶν ὅλων, ἐξ οὗ γέγονεν ὁ ἄνθρωπος. Εὖ † φησὶ λαλῶν, † φημὶ
φῶς καὶ ζωή ἐστιν ὁ θεὸς, καὶ ὁ πατήρ, ἐξ οὗ ἐγένετο ὁ ἄνθρωπος. ἐὰν οὖν μάθῃς ἑαυτὸν ἐκ ζωῆς καὶ φωτὸς ὄντα, καὶ ὅτι ἐκ τούτων συγχάνεις, εἰς ζωὴν πάλιν χωρήσεις. Ταῦτα ὁ Ποιμάνδρης εἶπεν. ἀλλ' ἔτι μοι εἰπὲ, πῶς εἰς ζωὴν χωρήσω, ἐγὼ ἔφην, ὦ νοῦς. Εμός φησι γάρ ὁ θεὸς, ὁ ἔννους ἄνθρωπος ἀναγνωρισάτω ἑαυτόν. † γὰρ
οἱ πάντες † οὖν ἄνθρωποι νοῦν ἔχουσιν. Εὖ † φησὶ ὦ ἄτος λαλῶν. † φημὶ
22 22 Παραγίνομαι ἐγὼ ὁ νοῦς τοῖς † ἰδίοις, καὶ ἀγαθοῖς, καὶ καθαροῖς, καὶ † ὁσίἐλεήμοσι, τοῖς εὐσεβῶς βιῶσι. καὶ ἡ παρουσία μου γίνεται βοήθεια, καὶ οἷς, εὐθὺς τὰ πάντα γνωρίζουσι, καὶ τὸν πατέρα ἱλάσκονται ἀγαπητικῶς,

& gratias habent benedicentes, & hymnos ipsi ordine præ amore canentes. Ac priusquã corpus transferãt propriæ morti, abhorrent sensilia, cõspicientes eorũ effectus. Quinetiã non permittã ego mens ipsa, irruẽtes effectus corporis ad finẽ perduci. Ianitor existens, obturo vias malorũ & obscœnorũ effectuum, cogitationes intercipiens. [23] Ab insipientib. autẽ, malis, improbis, inuidis, auaris, homicidis, & impijs, procul absum, vindici cedens genio, qui ignis acumen incitans, vulnerat ipsos per sensus: & præter hæc ad scelera eos præparat: vt maiorem vindictam incurrãt: & non vacat, quin ad inexplebiles cupidines desiderium eorũ insaturabiliter eleuet. Ac in tenebris pugnans hos conficit, & magis torquet, ac in ipsos ignẽ vehementius auget. [24] Recte me oĩa, vti optabã, edocuisti, o mens. Tum etiã dic mihi de faciendo ascensu. Ad hæc loquutus est Pimãdras. Primo quidẽ in corporis materialis resolutione, datur ipsum corpus alterationi, & figura, quã habebas, obtutũ effugit: ac animi indoles effectus expers Dæmoni restituitur, & corporis sensus se in suas origines recipiunt, partes effecti, ac denuo in sua munera cõgressuri. Insuper ira & cupiditas in naturã rationis expertẽ procedit. Ita reliquum per harmoniã sursum ꝓdit. Et primę zonæ dat augendi & minuẽdi efficaciã: Secũdę machinam malorũ, nempe dolũ effectus expertẽ: Tertię cupiditatis suadelã effectu vacuã: Quartę imperiosam ostentationẽ potentia nudatam: Quintæ cõfidentiam iniquã, & audaciæ temeritatẽ: Sextæ occasiones malas diuitiarũ effectu quassas: Septimę zonæ insidiosum mendaciũ. Et hoc temporis harmoniæ nudatus effectibus, fit super octauã naturam, propriam virtutẽ habens, & cum ibi degentib. patrẽ canit. * Cõgaudent autẽ astantes huius præsentia, & similis factus simul stantib. audit & potestates super octauã naturam cõstitutas, voce quadã peculiari Deum canentes. Tum demũ cõposite ad patrẽ ascendunt|. Et hi in potestates seipsos dantes, ac potestates effecti, in Deo fiũt. Hoc est bonus finis, vt qui cognitionẽ adepti sunt in Deo fiant. [25] Cęterũ quid moraris, quin hæc oĩa ita sumens ductor viç fias eorũ, qui digni sunt, vt humanitatis genus per te a Deo incolume seruetur. Hęc loquens mihi Pimandras pote-

κὴ ἐυχαειτοῦσιν ἐυλογοῦντες, κὴ ὑμνοῦντες τεταγμένως πρὸς ἀυτὴ τῇ
σοργῇ τῇ κὴ πρὸ τῦ παραδοῦναι τὸ σῶμα ἰδίῳ θανάτῳ μυσάττονται
τὰς αἰσθήσεις, εἰδότες ἀυτῶν τὰ ἐνεργήματα· μᾶλλον δὲ οὐκ ἐάσω
ἀυτὸς ὁ νοῦς τὰ προϋπόντα ἐνεργήματα τῦ σώματος ἐκτελεσθῆναι· πυλωρὸς ὢν ἀποκλείσω τὰς εἰσόδους τῶ κακῶν, κὴ ἀργὰν ἐνεργη-
23 μάτων τὰς ἐνθυμήσεις ἐκκόπτων. [23] Τοῖς δὲ ἀνοήτοις, κὴ κακοῖς, κὴ πονηροῖς, κὴ φθονεροῖς, κὴ πλεονέκταις, κὴ φονεῦσι, κὴ ἀσεβέσι πόρρωθέν
εἰμι, τῷ τιμωρῷ ἐκχωρήσας δαίμονι, ὅσις τὴν ὀξύτητα τῦ πυρὸς προσβάλλων, θερμόπει † αὐτοὺς αἰσθητικὰς, κὴ μᾶλλον ὅτι τὰς ἀνομίας † αὐτὸν
† αὐτοὺς ὁπλίζει, ἵνα † τύχωσι μείζονος τιμωρίας· καὶ ὑπάυξαν ἐπ' † αὐτὸν
ὀρέξεις ἀπλέτους τὴν ὅτι θυμίαν † ἀνέχων ἀκορέστως, σκοτομαχῶν καὶ † τύχῃ
† τάττας ἀφανίζει, κὴ ὅτι πλέον βασανίζει. κὴ ἐπ' † αὐτοὺς πῦρ ὅτι πλεῖ † ἔχων
24 ον αὐξάνει. [24] Εὖ με πάντα, ὡς ἐβουλόμην, ἐδίδαξας, ὦ νοῦς. † τῦτον
ἔπι δέ μοι εἰπὲ περὶ τῆς ἀνόδου τῆς γινομένης. Πρὸς ταῦτα ὁ Ποι- † αὐτὸν
μάνδρης εἶπε, πρῶτον μὲν ἐν τῇ ἀναλύσει τῦ σώματος τῦ ὑλικοῦ παραδίδωσιν αὐτὸ τὸ σῶμα εἰς ἀλλοίωσιν. καὶ τὸ εἶδος, ὃ εἶχες, ἀφανὲς γίνεται. καὶ τὸ ἦθος τῷ δαίμονι ἀνενέργητον παραδίδωσι, καὶ αἱ αἰσθήσεις τῦ σώματος εἰς τὰς ἑαυτῶν πηγὰς ἐπανέρχονται μέρη γινόμεναι, καὶ πάλιν † συναναισάμεναι εἰς τὰς ἐνεργείας. † συνισάμεναι
καὶ ὁ θυμὸς, καὶ ἡ ὅτι θυμία εἰς τὴν ἄλογον φύσιν χωρεῖ. ὅτως ὁρμᾷ
λοιπὸν ἄνω διὰ τῆς ἁρμονίας, καὶ τῇ πρώτῃ ζώνῃ δίδωσι τὴν αὐξητικὴν † ἐνέργειαν, καὶ τὴν μειωτικήν. καὶ τῇ δευτέρᾳ τὴν μηχανὴν τῆ † ἐνέρκακῶν, δόλον ἀνενέργητον. καὶ τῇ τρίτῃ τὴν ὅτι θυμητικὴν ἀπάτην χειαν
ἀνενέργητον. κὴ τῇ τετάρτῃ τὴν ἀρχοντικὴν πρόφασιν ἀπλεονέκτητον. καὶ τῇ πέμπτῃ τὸ θράσος τὸ ἀνόσιον, κὴ τῆς τόλμης τὴν προπέτειαν. κὴ τῇ ἕκτῃ τὰς ἀφορμὰς τὰς κακὰς τῦ πλύτου ἀνενεργήτους. κὴ τῇ ἑβδόμῃ ζώνῃ, τὸ ἐνεδρεῦον ψεῦδος. κὴ τότε γυμνωθεὶς ἀπὸ τῶν τῆς ἁρμονίας ἐνεργημάτων, γίνεται ὅτι τὴν ὀγδοατικὴν φύσιν τὴν ἰδίαν δύναμιν ἔχων, κὴ ὑμνεῖ σὺν τοῖς ἁγίοις τὸν πατέρα. συνχαίρουσι δὲ οἱ παρόντες τῇ ζύσει παρεσίᾳ, κὴ ὁμοιωθεῖς τοῖς συνοῦσιν, ἀκούει κὴ τῶν δυνάμεων ὑπὲρ τὴν ὀγδοατικὴν φύσιν ὄντων φωνῇ τινὶ ἰδίᾳ ὑμνούντων τὸν θεόν. κὴ τότε τάξει ἀνέρχονται πρὸς τὸν πατέρα, καὶ αὐτοὶ εἰς δυνάμεις ἑαυτοὺς παραδιδόασι, καὶ δυνάμεις γενόμενοι, ἐν θεῷ γίνονται. τοῦτό ἐστι τὸ ἀγαθὸν τέλος,
25 τοῖς γνῶσιν ἐσχηκόσι θεωθῆναι. [25] Λοιπὸν τί μέλλεις, οὐχ ὡς πάντα παραλαβὼν, καθοδηγὸς γίνῃ τοῖς ἀξίοις, ὅπως τὸ γένος τῆς ἀνθρωπότητος διὰ σοῦ ὑπὸ θεοῦ σωθῇ. Ταῦτα εἰπὼν ἐμοὶ ὁ Ποιμάνδρης, ἐμίγη τοῖς

ſtatib.ſe miſcuit. Ego autem,actis gratijs, benedicens patrem omnium.ſurrexi,ab ipſo roboratus ac edoctus vniuerſi naturã, & maximã viſionem. Tum cœpi hominib. proclamare pietatis & noticiæ pulchritudinẽ.O populi viri terrigenæ,qui temulentiæ ac ſomno Deiq; ignorantiæ voſipſos cõſecraſtis,ſobrij eſtote,quieſcite autẽ crapulãtes,deluſi ſomno rationis experte.Qui audientes cõcurrunt vnanimes.Ego inquã. Quid voſipſos,o viri terrigenæ,in mortẽ dedidiſtis, facultatem habẽtes immortalitatis participes eſſe.Reſipiſcite qui cũ errore cõmercium habuiſtis,ac cũ ignorantia cõmunicaſtis: liberamini a tenebroſa luce, immortalitatis eſtote participes, corruptionem deſerentes.Aliqui autẽ eorum deludẽtes abierunt, viæ mortis ſeipſos deuouentes. Alij vero vt ſeipſos docerẽ rogabant,ad pedes meos decũbentes. At ego eos eleuãs dux effectus ſum proſapiæ verba docens quî & quomodo ſalui fiant. Tũ inſeui ipſis ſapientiæ ſermones,& alti ſunt aqua immortali. Veſperaſcente autẽ die, & ſolis aũrora penitus occũbente , iuſſi ipſos Deo gratias habere. Et adimplentes gratiarũ actionem, vnuſquiſq; in propriã ſeceſſit cellam. Ego autẽ Pimandræ beneficentiam in me inſcripſi,& repletus eorũ quæ volui,lætus quieui.Factus eſt autẽ corporis ſomnus animæ ſobrietas, & oculorum cõpreſſio,vera viſio,ſilentium meum,prægnans boni,ſermonis autẽ prolatio,fœtus bonorum.Hoc mihi contigit ſuſcipienti a mente mea, id eſt Pimandra per ſe exiſtentiæ Verbo. Vnde Diuinitus veritate afflatus veni.Quamobrẽ ex anima ac totis virib.do benedictionẽ patri Deo. [26] Sanctus Deus pater 26
omnium. Sanctus Deus,cuius voluntas adimpletur a proprijs virtutibus.Sãctus Deus qui cognoſci vult,& a proprijs cognoſcitur.Sanctus es, qui Verbo conſtituiſti quæ ſunt. Sanctus es, cuius vniuerſa natura eſt Imago.Sanctus eſt,quem natura non finxit.Sanctus es omni virtute fortior. Sãctus es omni affluentia maior,Sanctus es excellentior omni laude.Suſcipe Verborum hoſtias puras,ab anima &corde tibi oblatas.O ineffabilis, * interminate | ſilentio compellãde,obſecranti ne abnuas, cognitionẽ eſſentiæ noſtræ propriã mihi annue:ac robora me:& qui in huius gratiæ ignorantia ſunt,illuſtra,generis mei fratres,

δυνάμεσιν. ἐγὼ δὲ εὐχαριςήσας, καὶ εὐλογήσας τ̃ πατέρα τ̃ ὅλων, ἀνέςην ὑπ᾽ αὐτ̃ δυναμωθείς, καὶ διδαχθεὶς τὰ παντὸς τλὼ φύσιν, καὶ τὴν μεγίςην θέαν· καὶ ἥρξαμαι κηρύσσειν τοῖς ἀνθρώποις τὸ τῆς εὐσεβείας καὶ γνώσεως † κάλλος. ὦ λαοὶ ἄνδρες γηγενεῖς, οἱ μέθῃ κὴ † κλέος ὕπνῳ ἑαυτοὺς ἐκδεδωκότες, κὴ τῇ ἀγνωσίᾳ τ̃ θεοῦ, νήφατε. πάυσασθε δὲ κραιπαλῶντες, θελγόμενοι ὑπνῳ ἀλόγῳ. οἱ δὲ ἀκέσαντες, παρεγένοντο ὁμοθυμαδόν. Εγὼ δὲ, φημὶ, τί ἑαυτοὺς, ὦ ἄνδρες γηγενεῖς, εἰς θάνατον ἐκδεδώκατε, ἔχοντες ἐξουσίαν τῆς ἀθανασίας μεταλαβεῖν; μετανοήσατε οἱ συνοδεύσαντες τῇ πλάνῃ, κὴ συγκοινωνήσαντες τῇ ἀγνοίᾳ. ἀπαλλάγητε τ̃ σκοτεινοῦ φωτὸς, μεταλάβετε τῆς ἀθανασίας καταλείψαντες τὴν φθοράν. καὶ οἱ μὲν ἄυτῶν καταφλυαρήσαντες ἀπέςησαν, τῇ τ̃ θανάτ ὁδῷ ἑαυτοὺς ἐκδεδωκότες· οἱ δὲ παρεκάλουν διδαχθῆναι ἑαυτοὺς ποδῶν μυρίψαντες. Εγὼ δὲ ἀναςήσας αὐτοὺς, καθηγὸς ἐγενόμην τ̃ γένους, τοὺς λόγοις διδάσκων, πῶς καὶ τίνι τρόπῳ σωθήσονται. καὶ ἔσπειρα αὐτοῖς τοὺς τῆς σοφίας λόγους· κὴ ἐξάφησαν ἐκ τ̃ ἀμβροσίου ὕδατος. Οψίας δὲ γενομένης, καὶ τῆς τ̃ ἡλίου αὐγῆς ἀρχομένης δύεσθαι ὅλης, ἐκέλευσα αὐτοῖς εὐχαριςεῖν τ̃ θεῷ. καὶ ἀναπληρώσαντες τὴν εὐχαριςίαν, ἕκαςος ἐτράπη εἰς τὴν ἰδίαν κοίτην. ἐγὼ δὲ τὴν ἐνεργεσίαν τ̃ Ποιμάνδρου ἀνεδεξάμην εἰς ἐμαυτόν. καὶ πληρωθεὶς ὧν ἤθελον, ἐξηυφράνθην. ἐγένετο γὰρ ὁ τ̃ σώματος ὕπνος, τ̃ ψυχῆς νῆψις· καὶ ἡ κάμμυσις τ̃ ὀφθαλμῶν, ἀληθινὴ ἔρασις· καὶ ἡ σιωπή μου, ἐγκύμων τ̃ ἀγαθ̃· καὶ ἡ τοῦ λόγου ἐκφορὰ, γεννήματα ἀγαθῶν. τοῦτο δὲ συνέβη μοι λαβόντι ἀπὸ τοῦ νοός μου. τ̃τ᾽ ἔςι, τοῦ Ποιμάνδρου τοῦ τῆς αὐθεντίας λόγου, ὅθεν θεόπνους γενόμενος τῆς ἀληθείας ἦλθον. διὸ δίδωμι ἐκ ψυχῆς καὶ ἰσχύος ὅλης εὐλογίαν τῷ πατρὶ θεῷ. [26] Αγιος ὁ θεὸς ὁ πατὴρ τ̃ ὅλων· ἅγιος ὁ θεὸς, ὃ ἡ βουλὴ τε- 26
λεῖται ἀπὸ τ̃ ἰδίων δυνάμεων· ἅγιος ὁ θεὸς, ὃς γνωσθῆναι βούλεται, καὶ γινώσκεται τοῖς ἰδίοις· ἅγιος εἶ ὁ λόγῳ συςησάμενος τὰ ὄντα· ἅγιος εἶ, ὃ πᾶσα φύσις εἰκὼν ἔφυ· ἅγιος εἶ, ὃν ἡ φύσις οὐκ ἐμόρφωσεν· ἅγιος εἶ, ὁ πάσης δυνάμεως ἰσχυρότερος· ἅγιος εἶ, ὁ πάσης ὑπεροχῆς μείζων. ἅγιος εἶ, ὁ κρείσσων τ̃ ἐπαίνων. δέξαι λογικὰς θυσίας, ἁγνὰς ἀπὸ ψυχῆς καὶ καρδίας πρὸς σὲ ἀνατεταμένας, ἀνεκλάλητε, ἄῤῥητε, σιωπῇ φωνούμενε. αἰτοῦμέν σε τὸ μὴ σφαλῆναι, τ̃ς γνώσεως τ̃ς κατ᾽ οὐσίαν ἡμῶν ὀπίνδυσόν μοι, καὶ ἐνδυνάμωσόν με, καὶ τ̃ς χάριτος ταύτης φώτισον τοὺς ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ γένους μου ἀδελφοὺς,

filios vero tuos. Quamobrem credo, ac testor, in vitã & lucem transeo. Benedictus es Pater. Tuus homo tecũ sanctus fieri cupit, perinde ac illi omnem potestatem concessisti.

MERCVRII TRISMEGISTI AD ÆSCVLAPIVM SERMO VNIVERSALIS.

CAPVT SECVNDVM.

VEl Deus, vel Diuinitas, nunc aio esse non quid factum, quinimo quid non factũ esse. Si quidem sit diuinitas, essentia præditum est. Si autẽ Deus, non essentia præditum. Aliàs autẽ intellectui patens hac arte. Nã Deus primus est intellectui nostro patens nõ sibiipsi. Quod enim intellectu percipitur, intelligenti per sensum subiacet. Non itaq; deus a se intelligitur. nõ enim velut aliud quicquã ab intellecto existens a seipso intelligitur: sed nobis aliud quid est: quapropter a nobis intelligitur. 1

2 Quod si intellectui patefiat locus, nõ vt Deus * sed tanquam locus|. Si quidem veluti Deus, non vt locus, sed velut efficacia capax. Omne autẽ motum non in mobili mouetur, sed in stante: & mouẽs quiescit. Nõ enim simul cum ipso moueri potest. Quonam igitur pacto, o Trismegiste, quæ hic degunt, simul cum motis mouentur. Cum enim dixeris errãtes sphæras moueri ab sphæra aplana. Non est hic, o Æsculapi, motus, sed motus contrarietas, cum non pariter, quinetiam oppositè inter se moueantur. Oppositio nanq; obluctationẽ motus habet stabilem. Nã renitentia statum præ se fert. 3 Errantes igitur sphæræ contrario aplanæ motę, abinuicem contrario occursu circa repugnantiã ab stante mouentur, ac secus haberi nõ potest. Nã vrsas has, quas mergere nec conspicis, nec emergere, attamen circa idem se circumuehẽtes, moueri existimas, an quiescere? Moueri, o Trismegiste. Quali motu o Æsculapi? eo quo circa idem voluuntur, latio autẽ circa idem, * & circa idem motio, a fixo cohibetur. Nã quod est circa, impedit quod vltra idẽ est. Impedito autem eo, quod vltra idem est, quiescẽte in id quod circa idem est: haud secus opposita latio stabilis est, cum a re- 2 3

υἱοὺς δὲ σοῦ. διὸ πιστεύω, καὶ μαρτυρῶ, εἰς ζωὴν καὶ φῶς χωρῶ· εὐλογητὸς εἶ πάτερ· ὁ σὸς ἄνθρωπος σωθῆναί σοι βούλεται, καθὼς παρέδωκας αὐτῷ τὴν πᾶσαν ἐξουσίαν.

ΕΡΜΟΥ ΤΡΙΣΜΕΓΙΣΤΟΥ ΠΡΟΣ †ΑΣΚΛΗΠΙΟΝ ΛΟΓΟΣ ΚΑΘΟΛΙΚΟΣ. †ΤΑΤ

1 ΘΕΟΣ, ἢ τὸ θεῖον· λέγω νῦν ἃ τὸ γεννητὸν ἀλλὰ τὸ ἀγέννητον. ἐαν μὲν οὖν ᾖ θεῖον, ἀσιωῶ δ' ἐς ἐσιν· ἐαν δ' ἢ θεὸς, ἀνυσίαστον γίνεται. ἄλλως δ' ἐ νοητὸς ὅτω. νοητὸς γὸ πρῶτος ὁ θεός ἐστιν ἡμῖν, ἃ χ ἑαυτῷ. τὸ γὸ νοῆτὸν τῷ νοοῦντι αἰσθήσει ὑποπίπτει. ὁ θεὸς ἃ κοῦν ἃ χ ἑαυτῷ νοητός. ἃ γὸ ἄλλό τι ὢν τῶ νοουμένου, ὑφ' ἑαυτῶ νοεῖται· ἡμῖν δ' ἐ ἄλλό τί ἐστι· δῆλα τῶτο ἡμῖν νοεῖται. 2 Εἰ δ' ἐ νοητὸς ὁ τόπος, ἃ χ ὁ θεὸς, ἀλλ' ὁ τόπος· εἰ δ' ἐ καὶ ὡς θεὸς, ἃ χ ὡς τόπος, ἀλλ' ὡς ἐνέργεια χωρητική. πᾶν δὲ τὸ κινούμενον ἃ κ ἐν κινουμένῳ κινεῖται, ἀλλ' ἐν ἑσῶτι· καὶ τὸ κινῶν δ' ἔσηκεν. ἀδύνατον γὸ αὐτῷ συγκινεῖσθαι. Πῶς οὖν ὦ Τρισμέγιστε, τὰ ἐνθάδε συγκινεῖται τοῖς κινουμένοις. τὰς γὸ σφαίρας ἔφης τὰς πλανωμένας κινεῖσθαι ὑπὸ τῆς ἀπλανοῦς σφαίρας. Οὐκ ἔστιν ἀῦλη, ὦ Ασκληπιὲ, κίνησις, ἀλλὰ ἀντικίνησις. ἃ γὸ ὁμοίως κινοῦνται, ἀλλ' ἐναντίαι ἀλλήλαις. ἡ δ' ἐναντίωσις τὴν ἀντέρεισιν τῆς κινήσεως ἔχει ἐσῶσαν. ἡ γὸ ἀντιτυπία σάσεώς ἐστι φορά. 3 Αἱ οὖν πλανώμεναι σφαῖραι ἐναντίως κινούμεναι τῇ ἀπλανεῖ, ὑπὸ ἀλλήλων τῇ ἐναντίᾳ ὑπαντίσει περὶ τὴν ἐναντιότητα αὐτὴν ὑπὸ τῆς ἑστώσης κινῆσθαι· καὶ ἄλλως ἔχειν ἀδύνατον. τὰς γὸ ἄρκτους ταύτας, ἃς ὁρᾶς μήτε δυνέσας, μήτε ἀνατελλέσας, περὶ δ' τὸ αὐτὸ αὐτισρεφομένας, ἡ οἴει κινεῖσθαι, ἢ ἑστάναι; Κινεῖσθαι, ὦ τεισμέγιστε. Κίνησιν ποίαν ὦ Ασκληπιέ. Τὴν περὶ αὐτὸ στρεφομένην· ἡ δὲ περιφορὰ τὸ αὐτὸ, καὶ ἡ περὶ αὐτὸ κίνησις ὑπὸ στάσεως κατεχομένη. τὸ γὰρ περὶ αὐτὸ κωλύει τὸ ὑπὲρ αὐτό. κωλυόμενον δ' τὸ ὑπὲρ αὐτὸ, εἰ ἔστι εἰς τὸ περὶ αὐτὸ, οὕτω καὶ ἡ ἐναντία φορὰ ἔστι ἡ ἑδρῶσα, ὑπὸ τῆς

pugnantia firmatur. 4 Exemplum autē tibi deſcribam oculis 4
obuium. Terrena animantia velut hominē dico ſpeculare natantem, ferente enim aqua renitentia pedū & manuum fit homini ſtatus,ne ſimul cum aqua deffluat.Manifeſtiſſimum exēplum dixiſti, o Triſmegiſte. Omnis proinde motus in ſtante& ab ſtāte mouetur. Motus itaq; animātis & omnis viuentis materialis ab ijs quæ extra mundum ſunt fieri nō contigit. quinimo ab intimis ad externa ſiue ab anima ſiue a ſpiritu aut ab alio quodā incorporeo. Corpus nāq; corpus animatum nō mouet:ſed neq; in vniuerſum corpus licet inanimatū. 5 Quonam 5
pacto id ais,o Triſmegiſte?Ligna lapides ac alia cuncta animata,num quæ mouent ea corpora ſunt? Neutiquā, o Æſculapi. Quid enim intra corpus eſt mouentis inanimatum?Nō corpus illud eſt vtraque mouens, & quod baiulantis & quod rei latæ. Quocirca animatum eſt per ſeipſum:quādoquidē mouet. Nū ideo vides animā tum degrauari, cum vnica duo ferat corpora.Quod autē in quopiam moueantur quę mouentur,& a quodam perſpicuum eſt. 6 In vacuo ſcilicet,quę mouentur,mouerí decet, o Triſmegiſte.Recte dicis,o Æſculapi. Nihil etenim eorum,quæ ſunt,vacuum eſt. Solum autē quod non eſt,vacuū eſt,& externum a ſubſtantia. Quod enim ſubſiſtit vacuum id nunquā fuiſſe poteſt. Non itaq; ſunt quædā vacua, o Triſmegiſte,qualia ſunt hęc vti cadus vacuus,* vrceus vacuus|, ac totus puteus ac alia cuncta ſimilia.Heu multo errore, o Æſculapi, Quæ pleniſſima & maxima ſunt illa vacua eſſe arbitraris. Quomodo dicis,o Triſmegiſte. Aer corpus eſt.Nunquid hoc corpus per omnia, quæ ſunt,permanat: & cuncta perluſtrans adimplet?Corpus autem eſt non ex corporib. cōſtitutum. Plena igitur ſunt aeris omnia,quę tu dicis vacua * ex quatuor corporib.cōflata.Et accidit vt oppoſitus eluceſcat ſermo: quæ videlicet tu dicis plena hæc omnia vacua ſunt aeris,propter alia corpora arctātia, quæ aerem in eorum loco ſinere nō poſſunt. Hæc igitur,quę tu dicis vacua|,caua nuncupare decet,non autem vacua.ſubſiſtūt enim ac aeris & ſpiritus plena ſunt.Sermo irreprehenſus,o Triſmegiſte.Aer corpus eſt: hoc autem corpus per omnia,quæ ſunt,diuagatur,& omnia peragrās implet.

4 ἐναντιότητος σπειζομένη. 4 Παράδειγμα δέ σοι τοῖς ὀφθαλμοῖς πρῶτον φαίσω· τὰ ὑπόγεια ζῶα, οἷον, τὸν ἄνθρωπον λέγω θεώρει νηχόμενον. φερομένου γὰρ τοῦ ὕδατος, ἡ ἀντιτυπία τῶν ποδῶν, καὶ τῶν χειρῶν, στάσις γίνεται τῷ ἀνθρώπῳ, μὴ συγκατενεχθῆναι τῷ ὕδατι. Σαφέστατον παράδειγμα εἶπες, ὦ τρισμέγιστε. Πᾶσα οὖν κίνησις, ἐν στάσει, καὶ ὑπὸ στάσεως κινεῖται. ἡ οὖν κίνησις τοῦ ζώου, καὶ παντὸς δὲ ζώου ὑλικοῦ, ἐχ ὑπὸ τῶν κατεκτὸς τοῦ κόσμου συμβαίνει γίνεσθαι, ἀλλ' ὑπὸ τῶν ἐντὸς εἰς τὸ κατεκτὸς, ἤτοι ψυχῆς, ἢ πνεύματος, ἢ ἄλλου τινὸς ἀσωμάτου. σῶμα γὰρ σῶμα ἔμψυχον οὐ κινεῖ· ἀλλ' οὐδὲ τὸ σωμάλον σῶμα, καὶν ἄψυχον. 5 Πῶς τοῦτο λέγῃς, ὦ τρισμέγιστε; Τὰ 5
οὖν ξύλα, καὶ τοὺς λίθους, καὶ τὰ ἄλλα πάντα ἔμψυχα, ἃ σώματά ἐστι τὰ κινούμενα; Οὐδαμῶς, ὦ Ασκληπιέ. τὸ γὰρ ἐνδὸν τοῦ σώματος, † τοῦ κινοῦντος τὸ ἄψυχον, ἃ σῶμα ἐκεῖνό ἐστι τὸ ἀμφότερα † τὸ κι
κινοῦν, καὶ τὸ τοῦ βασταζόντος, καὶ τὸ τοῦ βασταζομένου; διόπερ ἔμψυ- νοῦν
χον † τὸ καθεαυτόν, ἐπεὶ κινεῖ. ὁρᾷς ὃν καταβαρυμένῳ τὴν ψυ- † τὸ κα
χλὼ, ὅταν μόνη δύο σώματε φέρῃ; καὶ ὅτι μὲν ἔν τινι κινεῖται τὰ κι- θεῦδον,
6 νούμενα, καὶ ὑπό τινος, δῆλον. 6 Εν † κενῷ δὲ δεῖ κινεῖσθαι τὰ κι- † ἐκεί-
νούμενα, ὦ τρισμέγιστε. Εὖ φῄς, ὦ Ασκληπιέ. ὐδὲν δὲ τῶν ὄντων ἐστὶ νῳ
κενόν· μόνον δὲ τὸ μὴ ὂν, κενόν ἐστι, καὶ ξένον τῆς ὑπάρξεως. τὸ γὰρ ὑπάρχον κενὸν, οὐδέ ποτε γενέσθαι δύναται. Οὐκ ἔστιν οὖν τινὰ, ὦ τρισμέγιστε; Εστι δ ταῦτα οἷον κάδδος κενὸς, καὶ κέραμος κενὸς, καὶ ποταμὸς ὅλος, καὶ τὰ ἄλλα πάντα τὰ παραπλήσια. Φεῦ τῆς πολλῆς πλάνης, ὦ Ασκληπιὲ, τὰ μᾶλλον πληρέστατα, καὶ μέγιστα ὄντα ταῦτα ἡγῇ κενὰ εἶναι; Πῶς λέγῃς, ὦ τρισμέγιστε. Σῶμά ἐστιν ὁ ἀήρ· τοῦτο δὲ τὸ σῶμα οὐ διὰ πάντων διήκει τῶν ὄντων, καὶ πάντα διῆκον πληροῖ· σῶμα δὲ ἐκ ἐκ τῶν σωμάτων κεκραμένον. μεστὰ οὖν πάντα ἐστὶν, ἃ σὺ φῄς κενὰ, τοῦ ἀέρος, τῶν τεσσάρων σωμάτων· καὶ συμβαίνει ὁ ἐναντίος λόγος ἐκφαίνεσθαι, ὅτι ἃ σὺ φῄς μεστὰ, ταῦτα πάντα κενά ἐστι τοῦ ἀέρος, ὑπὸ ἄλλων σωμάτων στενοχωρουμένων, καὶ μὴ ἐχόντων δέξασθαι τὸν ἀέρα ἐν τόπῳ αὐτῶν. ταῦτα οὖν ἃ σὺ φῄς εἶναι κενὰ, κοῖλα δεῖ ὀνομάζειν, οὐ κενά. ὑπάρχει γὰρ, καὶ μεστά ἐστιν ἀέρος καὶ πνεύματος. Αναντίρρητος ὁ λόγος ὦ τρισμέγιστε, σώμά ἐστιν ὁ ἀήρ. τοῦτο δὲ τὸ σῶμα, † ὃ διὰ πάντων διήκει † οὗ
τῶν ὄντων, καὶ πάντα διῆκον πληροῖ.

7 Locum igitur,in quo omne mouetur,quid dicemus:incorpo 7
reum o Æsculapi. Id igitur incorporeũ quid est? Mens,Ratio
vndiq; se circumplectens,omni corpore expedita, nõ erans,
nulli corporis molestię obnoxia,nec tractabilis,ipsa sibi assi-
* capax omniũ|,seruans ea quę sunt.Cuius radij sunt bonũ,ve-
ritas,primaria lux,& exemplar animæ.Quid demũ erit Deus?
Quod nihil horũ extat: Causa tamen existens qua hæc sint,&
omnib.& in vnaquaq; parte ad singula omniũ eorũ, quæ sunt:
nihil enim vltra reliquit,quod non sit.Omnia nanq; sunt ex ijs,
quæ sunt facta:non autẽ ex ijs quæ non sunt.Quæ etenim non
sunt,naturã non habent, qua esse valeant.* quinimo qua quic-
quam fieri non possunt|.Et rursus ea,quæ sunt, naturã non ha-
bent,qua non aliquando sint. 8 Quid igitur ais non existãt ali- 8
quando. Deus itaq; non est mens, sed causa, vt ea sit,nec spiri-
tus,nec lux,causa autem qua lux existat.Quocirca duab. his ap
pellationib.Deum venerari decet,quę ei soli congruunt,nulli-
quidẽ alteri.Neq; enim reliquorum,qui Dij dicuntur,neq; ho
minum, neq; Dæmonum,quis poteſt,licet iuxta minimã par-
tem,bonus esse prẽter vnicum Deum:qui quidẽ hoc vnum est
ac nihil insuper.Reliqua autẽ omnia diuulsa sunt a Boni natura.
Nã sunt corpus & anima loco carentia,quo possint Bonum ca
pere.Tanta equidem est Boni amplitudo,quanta est substantia
eorum omnium,quę sunt, siue corporũ aut incorporeorum,&
eorum quę sentiri ac intelligi possunt.Hoc est Deus.Ne igitur
quid aliud Bonũ dixeris.Quandoquidẽ impium est.Nec aliud
Deum prẽter solum Bonum.nã rursus impium. 9 Verbo quidẽ 9
ab omnib.Bonum dicitur:non autẽ ab omnib.quid sit,percipi-
tur.Quapropter neq; Deus a cunctis intelligitur.Quinetiam
per ignorantiã & Deos & aliquos hominũ bonos nuncupant,
qui nullo tẽpore esse neq; fieri potuerunt *. Remotissimũ ete-
nim a Deo est,Tanquam,& indissolubile ipse Deus existens|.
Cæteri igitur omnes Dij immortales honorãtur Dei denomi-
natione:Deus autẽ Bonum est,non ad honorem, sed iuxta na-
turam.Vna nãq; est Dei natura: nempe Bonum. Et amborum
vnum genus,ex quo cuncta genera.Bonus etenim omnia dat,
& nihil susçipit. Deus itaq; omnia dat,& nihil accipit. Quare

τὸν οὖν τόπον τὸν ἐν ᾧ πᾶν κινεῖται τί εἴπωμεν; Ασώματον, ὦ
Ασκληπιέ. Τὸ οὖν ἀσώματον τί ἐστι, Νοῦς, λόγος, ἐξ ὅλου ἑαυ-
τὸν ἐμπεριέχων ἐλεύθερον σώματος παντός· ἀπλανὴς, ἀπα-
θὴς σώματι, καὶ ἀναφὴς, αὐτὸς ἑαυτῷ ἑτερος, χωρητικὸς τῶν
πάντων, καὶ σωτήριος τῶν ὄντων, οὗπερ ἀκτῖνές εἰσι, τὸ ἀγα-
θὸν, ἡ ἀλήθεια, τὸ ἀρχέτυπον φῶς, τὸ ἀρχέτυπον ψυχῆς. ὁ οὖν
θεός ἐστιν, ὁ μηδὲ ἓν τούτων ὑπάρχων, ὧν δὲ καὶ τὸ εἶναι τού-
των ἄιτιος, καὶ πᾶσι καὶ ὅτι ἑκάστῳ μέρει ἐφ' ἕκαστον τούτων
τῶν ὄντων πάντων. οὐδὲ γὰρ οὐδὲν ὑπέλιπε πλέον τὸ μὴ ὄν·
πάντα δέ ἐστι τὰ ἐκ τῶν ὄντων γινόμενα, οὐχὶ μὴ ἐκ τῶν μὴ ὄν-
των. τὰ γὰρ μὴ ὄντα, οὐ φύσιν ἔχει τὸ δύνασθαι γενέσθαι· ἀλλὰ
τὸ μὴ δύνασθαί τι τὸ γενέσθαι. καὶ πάλιν τὰ ὄντα, οὐ φύσιν ἔχει
8 τὸ μηδέποτ' εἶναι. 8 Τί οὖν φὴς τὸ μὴ εἶναί ποτε; ὁ οὖν θεὸς
οὐ νοῦς ἐστὶν, ἄιτιος δὲ τὸ εἶναι· οὐδὲ πνεῦμα, οὐδὲ φῶς, αἴ-
τιος δὲ τὸ φῶς εἶναι· ὅθεν τὸν θεὸν δυσὶ ταύταις ταῖς προσηγο-
ρίαις σέβεσθαι δεῖ, ταῖς μόνῳ αὐτῷ προσῳκειωμέναις, καὶ ἄλ-
λῳ οὐδενί. οὔτε γὰρ τῶν ἄλλων λεγομένων θεῶν, οὔτε ἀνθρώ-
πων, οὔτε δαιμόνων τις δύναται, κἂν καταφρονοῦν ἀγαθὸς
εἶναι, ἢ μόνος ὁ θεὸς, καὶ τοῦτό ἐστι μόνον, καὶ οὐδὲν ἄλλο· τὰ δὲ
ἄλλα πάντα, χωρητά ἐστι τῆς τοῦ ἀγαθοῦ φύσεως. σῶμα γάρ
ἐστι καὶ ψυχὴ, τόπον οὐκ ἔχοντα χωρῆσαι δυνάμενον τὸ ἀγα-
θόν. τοσοῦτον γάρ ἐστι τοῦ ἀγαθοῦ τὸ μέγεθος, ὅσον ἐστὶν ὕπαρ-
ξις πάντων τῶν ὄντων, καὶ σωμάτων καὶ ἀσωμάτων, καὶ αἰσθη-
τῶν καὶ νοητῶν· τοῦτό ἐστιν ὁ θεός. μὴ οὖν εἴπῃς ἄλλοτι ἀγα-
θὸν, ἐπεὶ ἀσεβεῖς, ἢ ἀλλότι ποτὲ τὸν θεὸν, ἢ μόνον τὸ ἀγαθὸν,
9 ἐπεὶ πάλιν ἀσεβεῖς. 9 Λόγῳ μὲν οὖν ὑπὸ πάντων λέγεται
τὸ ἀγαθὸν, οὐ νοεῖται δὲ τί ποτέ ἐστιν ὑπὸ πάντων. διὰ τοῦτο
οὐδὲ θεὸς νοεῖται ὑπὸ πάντων, ἀλλ' ἀγνοίᾳ καὶ τοὺς θεοὺς,
καί τινας τῶν ἀνθρώπων, ἀγαθοὺς ὀνομάζουσι, μηδέποτε
δυναμένους μήτε εἶναι, μήτε γενέσθαι ἄν. ἀλλοτριώτατον γάρ
ἐστι τοῦ θεοῦ, ὡς καὶ ἀχώριστον, αὐτὸς ὁ θεὸς ὤν. θεοὶ μὲν οὖν
οἱ ἄλλοι πάντες ἀθάνατοι τετιμημένοι τῇ τοῦ θεοῦ προσηγο-
ρίᾳ· ὁ δὲ θεὸς τὸ ἀγαθὸν, οὐ κατὰ τιμὴν, ἀλλὰ κατὰ φύσιν.
μία γὰρ ἡ φύσις τοῦ θεοῦ τὸ ἀγαθὸν, καὶ ἓν γένος ἀμφοτέρων,
ἐξ οὗ τὰ γένη πάντα. ὁ γὰρ ἀγαθὸς ἅπαντά ἐστι δίδους,
κἀμηδὲν λαμβάνων. ὁ οὖν θεὸς πάντα δίδωσι κἀ οὐδὲν λαμβάνει.

Deus Bonum,& Bonum Deus eſt. 10 Altera autẽ eſt denominatio Patris . eo rurſum quod omnia efficit. patris nanq; eſt facere. Maximũ itaq; in vita ſtudium, ac bene ſapientib.religioſiſſimum,eſt liberorum genitura.Maximum autem infortuniũ ac impietas eſt aliquem ſine liberis ex hominibus migrare. Et pœnas dat iſte poſt mortem Dæmonibus. Huiuſmodi autem vindicta eſt.Animam huius ſterilis in corpus damnari, neq; viri nec fœminæ naturam habens, quod maledictum eſt a ſole. Quapropter o Æſculapi nemini ſterili exiſtenti conſedeas. Quinimo ecõtra calamitatis eius miſerere,ſciens quale ipſum preſtoletur ſupplicium.Tanta & talia tibi dicta ſunto,o Æſculapi,vt præſagium quoddam naturæ rerum omnium. 10

MERCVRII TRISMEGISTI
SERMO SACER,
CAPVT TERTIVM.

RErum omnium gloria Deus eſt, Diuinitas, ac Diuina natura :Origo autem eorum quæ ſunt,Deus,Mẽs,Natura, * Materia,Sapientia in argumentum omnium eorũ quæ ſunt. primordium illud eſt Diuinitas, Natura, efficacia,neceſſitas,finis,& inſtauratio. Erãt autem in abyſſo,tenebræ interminatæ, & aqua,ac ſubtilis ſpiritus intelligens Diuina potentia exiſtentia in Chao.Emiſſum eſt autem lumen ſanctum, & concreta ſunt ſub arena ex humida eſſentia elementa.. Et Dij omnes diſtribuunt naturã inſeminandi. 2 Cum autem indiuiſa & incondita eſſent omnia:ſegregata ſunt leuia ſurſum,grauiavero ſub arena humida fundata ſunt,omnib. igne diſcretis, ac appenſis,vt ſpiritu attollãtur.Et apparuit cœlum in ſeptem circulis, ac Dij in figuris ſiderum apparentes, vna cum eorum ſignis omnibus, & diſtincti ſunt cum ijs qui in ipſis ſunt Dijs, & terminatur circularis cõuerſio aere,circulari curſu & ſpiritu Diuino vecta. 3 Prodidit autem vnuſquiſque Deus particulari virtute quod ſibi iuſſum fuerat. Tum natæ ſunt feræ, quadrupedia, reptilia, 1 2 3

10 ὁ οὖν θεὸς ἀγαθὸν, καὶ τὸ ἀγαθὸν ὁ θεός. 10 Η δὲ ἑτέρα προσηγορία ἐστὶν ἡ τοῦ πατρός· πάλιν διὰ τὸ ποιητικὸν πάντων. πατρὸς δὲ τὸ ποιεῖν· διὸ καὶ μεγίστη ἐν τῷ βίῳ σπουδὴ, καὶ εὐσεβεστάτη τοῖς εὖ φρονοῦσίν ἐστιν ἡ παιδοποιία· καὶ μέγιστον ἀτύχημα, καὶ ἀσέβημά ἐστιν, ἄτεκνόν τινα ἐξ ἀνθρώπων ἀπαλλαγῆναι· καὶ δίκην οὗτος δίδωσι μετὰ θάνατον τοῖς δαίμοσιν. ἡ δὲ τιμωρία ἐστὶν ἥδε· τὴν τοῦ ἀτέκνου ψυχὴν εἰς σῶμα καταδικασθῆναι, μήτε ἀνδρὸς, μήτε γυναικὸς φύσιν ἔχον, ὅπερ ἐστὶ κατεσκαμένον ὑπὸ τοῦ ἡλίου. τοιγαροῦν, ὦ Ασκληπιὲ, μηδενὶ ὄντι ἀτέκνῳ συμπαθῇς· τοὐναντίον δὲ ἐλέησον τὴν συμφοράν, ἐπισάμβους οἷα ἀεὶ τὸν μένει τιμωρία. τοσαῦτά σοι καὶ τοιαῦτα λελέχθω, ὦ Ασκληπιὲ, προγνωσία τις τῆς πάντων φύσεως.

ΕΡΜΟΥ ΤΟΥ ΤΡΙΣΜΕΓΙΣΤΟΥ ΛΟΓΟΣ ΙΕΡΟΣ.

1 ΟΞΑ πάντων ὁ θεὸς, καὶ θεῖον, καὶ φύσις θεία· καὶ ἀρχὴ τῶν ὄντων ὁ θεὸς, καὶ νοῦς, καὶ φύσις, καὶ ὕλη, σοφία εἰς δεῖξιν ἁπάντων ὤν· ἀρχὴ τὸ θεῖον καὶ ἡ φύσις, καὶ ἐνέργεια, καὶ ἀνάγκη, καὶ τέλος, καὶ ἀνανέωσις. ἰδὼ γὰρ σκότος ἄπειρον ἐν ἀβύσσῳ, καὶ ὕδωρ, καὶ πνεῦμα λεπτὸν, νοερὸν, δυνάμει θείᾳ ὄντα ἐν χάει. ἀνείθη δὲ φῶς ἅγιον, καὶ ἐπάγη ὕδατι ἄμμῳ ἐξ ὑγρᾶς οὐσίας στοιχεῖα, καὶ θεοὶ πάντες καταδιαγρᾶσι φύσεως ἐνσπόρου. 2 Ἀδιορίστων δὲ ὄντων ἁπάντων, καὶ ἀκαταστάτων, ἀποδιωρίθη τὰ ἐλαφρὰ εἰς ὕψος, καὶ τὰ βαρέα ἐθεμελιώθη ὑφ' ὑγρᾷ ἄμμῳ, πυρὶ τ' ὅλων διοικεῖσθαι ὄντων, καὶ ἀνακρεμασθέντων, πνεύματι ὀχεῖσθαι· καὶ ὤφθη ὁ οὐρανὸς ἐν κύκλοις ἑπτά, καὶ θεοὶ ταῖς ἐν ἄστροις ἰδέαις ὁπλανόμενοι, σὺν τοῖς αὐτῶν σημείοις ἅπασι· καὶ διῳρθρώθη σὺν τοῖς ἐν † αὐτοῖς θεοῖς· καὶ περιλήφθη τὸ † αὐτῇ περικύκλιον ἀέρι, κυκλίῳ δρομήματι, πνεύματι θείῳ ὀχούμενον. 3 Ἀνῆκε δὲ ἕκαστος θεὸς διὰ τῆς ἰδίας δυνάμεως τὸ προστεταχθὲν αὐτῷ· καὶ ἐγένετο θηρία, τετράποδα, καὶ ἕρπετὰ, 1 2 3

aquatica,& volatilia,& omne ſemen inſeminãs,fœnum,& floris omnis herba,ſemen regenerandi in ſeipſis ſeminabant. Ac hominum genituras, in Diuinorum operum agnitionẽ,ac naturę teſtimonium efficax,& hominum frequentiam,in omniũ eorum quæ ſub cœlo ſunt dominium, & bonorum indicium. Vt creſcerent augmento, & fræquentia multiplicarentur, & omnem animam in carne, per curriculi deorum circularium monſtroſa ſemina,in ſpeculationem cœli,& Deorum celeſtiũ curſus,ac Diuinorũ operum, & efficaciæ Naturæ, in ſigna bonorum,in agnitionem virtutis Diuinę,partiũ orbis,noticiã bonorum & peruerſorum,ac omne bonorũ ſolers opificium aſſequendum. 4 Tendit vixiſſe, & ſapientiam coluiſſe ipſorum,ad portionem curſus Deorum circularium, reſolui vero, in id redit per quod erant ampla monumẽta artificiorum in terra deſerentes pro nomine,temporum extinctionem. Et omnis genitura animatæ carnis, & fructus ſationis,ac omnis artificij diminutiones,inſtaurabuntur neceſſitate & Deorum renouatione,& curſu naturæ circuli numeris præditi. Diuinitas nanque eſt vniuerſa mundana conſtitutio,natura conſiderata.In Diuinitate etenim etiam Natura collocatur. 4

MERCVRII TRISMEGISTI AD FILIVM SVVM TAT SERMO QVI CRATER AVT VNITAS,

CAPVT QVARTVM.

QVandoquidem vniuerſum mundum conſtruxit opifex non manibus ſed verbo:ſic præ te fer,tanquã adſit,ac ſemper exiſtat, omnia faciens,vnus ſolus:proprio autem arbitrio ea quæ ſunt operatus eſt.Hoc eſt enim corpus eius nõ tractabile, nec viſui aut menſuræ obnoxiũ,indiuiſum, nec alij cuiquam ſimile. Neque enim eſt ignis,non aqua, non aer,non ſpiritus:quinimo omnia quę ab ipſo ſunt,bonus exiſtens.vnico namque huic id aſcribit. 2 Voluit inſuper terram ornare,orna- 1 2

ἡ ἔνυδρα, ἡ πτηνὰ, ἡ πᾶσα σωρὰ ἔνσωρος, ἡ χόρτος, ἡ ἄνθος παντὸς χλόη, τὸ σπέρμα τῆς παλιγγενεσίας ἐν αὐτοῖς ἐσπερμολόγουν· τάξις γενέσεις τῶν ἀνθρώπων εἰς ἔργων θείων γνῶσιν ἡ φύσεως ἐνεργοῦσαν μαρτυρίαν, ἡ πλῆθος ἀνθρώπων, † εἰς πάντων τῶν ὑπ' οὐρανὸν δέσποτείαν, καὶ ἀγαθῶν † ἡ ἐπίγνωσιν, εἰς τὸ ἀυξάνεσθαι ἐν ἀυξήσει, καὶ πληθύνεσθαι ἐν πλήθει· καὶ πᾶσαν ἐν σαρκὶ ψυχὴν διὰ δρομήματος θεῶν ἐγκυκλίων περασπορίας, εἰς καταπαῦσιν οὐρανοῦ, ἡ δρομήματος οὐρανίων θεῶν, ἡ ἔργων θείων, ἡ φύσεως ἐνεργείας. εἰς τε σημεῖα ἀγαθῶν, εἰς γνῶσιν θείας δυνάμεως, μοίρας † οἰκεμένης γνῶ- † ὀχλε
ναι ἀγαθῶν ἡ φαύλων, ἡ πᾶσαν ἀγαθῶν δαιδαλουργίαν ἐυ- μένης
4 ρεῖν. 4 † Ερχεῖαι αὐτῶν βιῶσαί τε καὶ σοφισθῆναι, πρὸς μοῖραν † Αρχε
δρομήματος κυκλίων θεῶν, ἡ ἀναλυθῆναι εἰς ὃ ἔσονται μεγά- ται
λα ὑπομνημονεύματα τεχνουργημάτων ὅπη τῆς γῆς, καταλιπόντες ἐν ὀνόματι χρόνων ἀμαύρωσιν. ἡ † πᾶσα γένεσις ἐμψύ- † πᾶ-
χου σαρκὸς, καὶ καρποῦ σπορᾶς, ἡ πάσης τεχνουργίας τὰ ἐλατ- σαν γέ
τούμενα ἀνανεωθήσεται, ἀνάγκη καὶ ἀνανεώσει θεῶν, ἡ φύσεως νεσιν
κύκλος ἐναριθμίοις δρομήμασι. τὸ γὰρ θεῖον ἡ πᾶσα κοσμικὴ σύγκρασις φύσει ἀναθεωρεμένη. ἐν γὰρ τῷ θείῳ καὶ ἡ φύσις συνκαθέσηκεν.

ΕΡΜΟΥ ΤΟΥ ΤΡΙΣΜΕΓΙΣΤΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΕΑΥΤΟΥ ΥΙΟΝ ΤΑΤ, ΛΟΓΟΣ Ο ΚΡΑΤΗΡ, Η ΜΟΝΑΣ.

1 ΕΠΕΙΔΗ τὰ πάντα κόσμον ἐποίησεν ὁ δημιουργὸς, οὐ χερσὶν, ἀλλὰ λόγῳ, ὥστε ἕτως ὑπολάμβανε, ὡς τὸν παρόντος, ἡ ἀεὶ ὄντος, ἡ πάντα ποιήσαντος ἡ ἑνὸς μόνου· τῇ δὲ αὐτοῦ θελήσει δημιουργήσαντος τὰ ὄντα. τοῦτο γάρ ἐστι τὸ σῶμα ἐκείνου, οὐχ ἁπτὸν, οὐδὲ ὁρατὸν, οὐδὲ μεριστὸν, οὐδὲ διαιρετὸν, οὐδὲ ἄλλῳ τινὶ ὅμοιον. οὔτε γὰρ πῦρ ἐστὶν, οὔτε ὕδωρ, οὔτε ἀὴρ, οὔτε πνεῦμα. ἀλλὰ πάντα τὰ ὑπ' αὐτοῦ, ἀγαθὸς ὤν. μό-
2 νῳ γὰρ τούτῳ ἀνατέθεικεν. 2 Ηθέλησε ἡ τῇ γῇ κοσμῆσαι

mentum autem diuini corporis demisit hominē, viuentis immortalis,animal mortale: & mundus quidem animalium præualebat animali,& mundi rationi ac menti.spectator namq; factus est operum Dei homo, & admiratus est, ac factorē agnouit. 3 Itaq; rationē quidem,o Tat,in omnes homines dispersit, 3
mentem autē non ita , non quibusdā inuidens. Inuidia etenim non inde oritur, sed deorsum residet in animis hominum mētem non habentium. Cur itaque, o pater, mentem Deus non omnib.distribuit? Voluit,o fili, hanc in medio animarum velut certaminis mercedē manere.Et vbinam eā collocauit? 4 Craterem quidē hac implens misit,dato præcone,ac ipsi præcepit 4
hæc hominū cordib.nunciare. Teipsum in hunc craterē,quod potes,immerge,quodq; credis te rediturū ad eum,qui craterē demisit,quodq; prænoscis ad quid natus es. Qui igitur præconium intellexerunt,& mente abluti sunt,hi cognitionis participes fuere,& perfecti homines effecti sunt, mentem consequuti.Qui vero aberrarunt a præconio, ipsi rationem quidem, mentem autem non assequuti sunt, ignorantes ad quid & exquib.geniti sint. 5 Sensus autē horum,irrationabilium animantium sensib.pares sunt,in animi confidentia ac ira temperamētum habentes,admiratione digna nec admirantes, quinetiam corporum voluptatib.ac cupidinib. adhærentes, ac eapropter hominē natum esse credentes.Quotquot autē eius doni,quod a Deo missum est, participes fuere, isti,ô Tat,iuxta collationē operum,immortales loco mortaliū existunt,omnia sua mente circumplexi,quæ in terra,quæ in cœlo,ac si quid supra cœlum existat.hactenus seipsi exaltantes viderunt Bonū, ac videntes, calamitatem duxerunt huius loci cōmercium,nihilifactis omnib.corporeis & incorporeis,ad vnum & solū festinant. 6 Ipsa, 6
o Tat,mentis est scientia,Diuinorum speculatio,ac Dei cognitio,Diuinus crater existēs.Et ego mergi volo o Pater.Si tuum corpus non primitus oderis, o fili, teipsum amare non potes: teipsum autē amans,mentem consequeris:mentē vero habens scientiæ particeps eris.Quonā pacto hæc ais,o Pater? Vltra facultatē est,o fili,circa vtraq; agere, mortalia nimirum & Diuina.Quum autem duo sint,eorum quæ sunt,corpus & incorpo-

CAPVT IIII.

κόσμον δὲ θείου σώματος κατέπεμψε τὸν ἄνθρωπον, ζώου ἀθανάτου ζῶον θνητόν. καὶ ὁ μὲν κόσμος τῶν ζώων ἐπῳλεονέκτει τῷ ζώου, καὶ τῷ κόσμου τὸν λόγον καὶ τὸν νοῦν. θεατὴς γὰρ ἐγένετο τῶν ἔργων τοῦ θεοῦ ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἐθαύμασε, καὶ ἐγνώρισε τὸν ποιήσαντα. 3 Τὸν μὲν οὖν λόγον, ὦ Τάτ, ἐν πᾶσι τοῖς ἀνθρώποις
3 ἐμέρισε· τὸν δὲ νοῦν, οὐκέτι, οὐ φθονῶν τισίν· ὁ γὰρ φθόνος οὐκ ἔνθεν † ἔρχεται· κάτω δὲ σωίσταται ταῖς τῶν νοῦν μὴ ἐχόντων † ἄρχεανθρώπων ψυχαῖς. Διὰ τί οὖν ὦ πάτερ, ὃ πᾶσιν ἐμέρισε τὸν ται
νοῦν ὁ θεός. Ηθέλησεν ὦ τέκνον, τούτων ἐν μέσῳ ταῖς ψυχαῖς
4 ὥσπερ ἆθλον ἱδρῦσθαι. Καὶ που αὐτὸν ἱδρύσατο. 4 Κεφαλῆα μὲν γὰρ πληρώσας τούτου, κατέπεμψε λόγους κήρυκα, καὶ ἐκέλευσεν αὐτῷ κηρύξαι ταῖς τῶν ἀνθρώπων καρδίαις τάδε· βάπτισον σεαυτὸν ὃ δυναμένη εἰς τοῦτον τὸν κεφαλῆα, ἃ πιστεύουσα ὅτι ἀνελεύσῃ πρὸς τὸν καταπέμψαντα τὸν κεφαλῆα, ἃ γνωρίζουσα ὅτι τί γέγονας. ὅσοι μὲν οὖν σωθῆναι τῷ κηρύγματος, καὶ ἐβαπτίσαντο τῷ νοὸς, οὗτοι μετέσχον τῆς γνώσεως, καὶ τέλειοι ἐγένοντο ἄνθρωποι, τὸν νοῦν δεξάμενοι· ὅσοι δὲ ἥμαρτον τῷ κηρύγματος, αὐτοὶ μὲν † τὸν λόγον, τὸν δὲ νοῦν μὴ προσειληφότες, ἀγνοοῦντες ὅπῃ † οἱ λοτί γεγόνασι, καὶ ὑπὸ τίνων. 5 Αἱ δὲ αἰσθήσεις τούτων ταῖς τῶν γικὸν
5 ἀλόγων ζώων παραπλήσιαι, καὶ ἐν θυμῷ καὶ ἐν ὀργῇ τυὼ κεφᾶσιν ἔχοντες, οὐ θαυμάζοντες οὐ τὰ θέας ἄξια· ταῖς δὲ τῶν σωμάτων ἡδοναῖς καὶ ὀρέξεσι προστέχοντες, καὶ δόξαι ταῦτα τὸν ἄνθρωπον γεγονέναι πιστεύοντες. ὅσοι δὲ τῆς ἄνω τοῦ θεοῦ δωρεᾶς μετέσχον, οὗτοι ὦ Τάτ, κατὰ σύγκρισιν τῶν ἔργων, ἀθάνατοι αὐτὶ θνητῶν εἰσι, πάντα ἐμπεριλαβόντες τῷ ἑαυτῶν νοὶ τὰ ὅπῃ τῆς γῆς, τὰ ἐν ἀέρᾳ, καὶ εἴ τι ἐστὶν ὑπὲρ οὐρανόν. τοσοῦτον ἑαυτοὺς ὑψώσαντες εἶδον τὸ ἀγαθὸν, καὶ ἰδόντες συμφορὰν ἡγήσαντο τυὼ ἐνθάδε διαβιβυὼ, καταφρονήσαντες πάντων τῶν σωματίκων καὶ
5 ἀσωμάτων ὅπῃ τὸ ἓν καὶ μόνον σωτεύουσιν. 6 Αὕτη, ὦ Τάτ, ἡ τοῦ νοῦ ἐστὶν ὅπτησις, ἡ θείων ἐντορία, καὶ ἡ τοῦ θεοῦ κατανόησις, θείου ὄντος τοῦ κεφαλῆος. Κἀγὼ βαπτισθῆναι βέλομαι, ὦ πάτερ. Ἐὰν μὴ προῇδον τὸ σῶμά σου μισήσῃς, ὦ τέκνον, σεαυτὸν φιλῆσαι δύνασαι· φιλήσας δὲ σεαυτὸν, νοῦν ἕξεις, καὶ τὸν νοῦν ἔχων, καὶ τῆς ὄπτησίμης μεταλήψῃ. Πῶς ταῦτα λέγεις ὦ πάτερ. Ἀδύνατον γάρ ἐστιν ὦ τέκνον, περὶ ἀμφότερα γίνεσθαι, τὰ θνητὰ δηλαδὴ καὶ τὰ θεῖα. Δύο γὰρ ὄντων τῶν ὄντων, σώματος καὶ ἀσω-

reum,in quib.mortale & Diuinum,alterius electio,relinquitur eligere voleti. Non enim decet vtraq; eligere,in quib.electio relinquitur.Alterum nãq; paruifactum alterius elucidat efficaciam. [7] Præstãtioris quidem efficacię delectus,non tantũ eligenti fit pulcherrimus,hominem in Deum referens: quinimo in Deum pietatem probat. Vilioris autẽ optio,hominem quidem abrogat:nihil autem in Deum iniuriæ cõmisit,pręter hoc solum.Quod veluti pompæ mediũ prætereuntes,nec ipsæ cuiusquam effectus potentes,alios vero præpedientes:hoc eodẽ modo isti tantum pomparũ instar gradiuntur in hoc mũdo,ob corporeas cupiditates. [8] His ita se habentibus, o Tat, aliqua quidem a Deo nobis suppeditantur, ac suppeditabuntur: aliqua vero nos consequantur, * ne tamen moram afferant |. Quandoquidẽ Deus culpa vacat: nos autem causa malorũ sumus,ea bonis antepõnẽtes. Vides, o fili,quot corpora nos decet traijcere, & quot Dæmonum choros ac continuitatem & stellarum cursus, vt ad vnũ & solum Deum properemus.nam peruium molestę tamen Bonum est,& interminatum & infinitum,sibi autem sine initio, nobis vero principiũ habere cognitionem apparet. [9] Non itaq; principiũ est ipsi cognitio: quinimo principium eius cognoscendi nobis exhibet. Principium igitur id assequamur, & mature peragremus omnia. vltra modum enim asperum est, assuetis & præsentib.relictis, ad vetera & priora repedare. Quæ quidẽ apparent,oblectant. Quę vero non videntur,incredulos faciunt. Quæ plus apparent,mala sunt.Bonum autem apparentib.non apparet. non enim forma aut figura est ipsi. Quapropter sibi quidẽ simile est, alijs vero omnib. dissimile. Non enim potest incorporeum corpori apparere. Ea est distãtia similis ad dissimile,ac dissimilis defectio ad simile. [10] Nã vnitas omnium initium existit & radix,* & initium existit |, absq; autem initio nihil,* principium vero ex nihilo aut ex se. Quandoquidẽ aliorum est inchoatio,ipsa quidẽ est, non enim ex alio principio esse contigit | vnitas itaq; initium est,& omnem cõprehendit numerum, a nullo cõprehensa,& omnem numerum generat, ab alio nullo genita numero. [11] Omne autem genitum,imperfectum est,ac diuiduum,& in-

μάζου, ἐν οἷς τὸ θνητὸν καὶ τὸ θεῖον, ἡ αἵρεσις θατέρου καταλείπεται τῷ ἑλέσθαι βουλομένῳ. ὃ γὰρ ἔστιν ἀμφότερα ἐν οἷς τε ἡ ἐξαίρεσις καταλείπεται. τὸ δὲ ἕτερον ἐλαττωθὲν τιμὴ τοῦ ἑτέρου
7 ἐφανέρωσεν ἐνέργειαν. [7] Ἡ μὲν οὖν ἐνέργεια τοῦ κρείττονος αἵρεσις, οὐ μόνον τῷ ἑλομένῳ καλλίστη τυγχάνει, τὸν ἄνθρωπον δοσοθεώσασα, ἀλλὰ καὶ τιμὴ πρὸς θεὸν εὐσέβειαν ὑποδείκνυσιν· ἡ δὲ τοῦ ἐλάττονος, τὸν μὲν ἄνθρωπον ἀπώλεσεν· οὐδὲν δὲ εἰς τὸν θεὸν ἐπλημμέλησεν, ἢ τοῦτο μόνον, ὅτι καθάπερ αἱ πομπαὶ μέσον παρέρχονται, μήτε αὗται ἐνεργῆσαί τι δυνάμεναι, τοὺς δὲ ἐμποδίζουσι· τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ οὗτοι μόνον πομπεύουσιν ἐν τῷ κόσμῳ παραγενόμενοι ὑπὸ τῶν σωματικῶν ἡδονῶν.
8 [8] Τούτων δὲ οὕτως ἐχόντων, ὦ Τάτ, τὰ μὲν παρὰ τοῦ θεοῦ ἡμῖν τε ὑπῆρξε καὶ ὑπάρξει· τὰ δὲ, ἀφ' ἡμῶν ἀκολουθησάτω, καὶ μὴ ὑστερησάτω· ἕως ὁ μὲν θεὸς αἴτιος. ἡμεῖς δὲ αἴτιοι τῶν κακῶν, ταῦτα προκρίνοντες τῶν ἀγαθῶν· ὁρᾷς, ὦ τέκνον, πόσα ἡμᾶς δεῖ σώματα διεξελθεῖν, καὶ πόσοις χοροὺς δαιμόνων, καὶ συνέχειαν, καὶ δρόμοις ἀσφαλῆ, ἵνα πρὸς τὸν ἕνα καὶ μόνον θεὸν σπεύσωμεν. δύσβατον γὰρ τὸ ἀγαθὸν καὶ ἀπέραντον, καὶ ἀτελές, αὐτῷ δὲ καὶ ἄναρχον· ἡμῖν δὲ δοκοῦν ἀρχὴν ἔχειν τιμὴ
9 γνῶσιν. [9] Οὐκ αὐτῷ οὖν ἀρχὴ γίνεται ἡ γνῶσις, ἀλλ' ἡμῖν τιμὴ ἀρχὴν παρέχεται τοῦ γνωσθησομένου. λαβώμεθα οὖν τῆς ἀρχῆς, καὶ ὁδεύσωμεν τάχει ἀπαύστῳ. πάνυ γὰρ ἐστὶ † σκληρὸν τὸ, τὰ συνήθη καὶ παρόντα καταλιπόντα, ὅτι τὰ παλαιὰ καὶ ἀρχαῖα ἀνακάμπτειν. τὰ μὲν γὰρ φαινόμενα τέρπει· τὰ δὲ ἀφανῆ δυσπιστεῖν ποιεῖ. φανερώτερα δέ ἐστι τὰ κακά· τὸ δὲ ἀγαθὸν ἀφανὲς τοῖς φανεροῖς. οὐ γὰρ μορφὴ, οὔτε τύπος ἐστὶν αὐτῷ. διὰ τοῦτο, αὐτῷ μέν ἐστιν ὅμοιον, τοῖς δὲ ἄλλοις πᾶσιν ἀνόμοιον. ἀδύνατον γὰρ ἀσώματον σώματι φανῆναι. αὕτη διαφορὰ τοῦ ὁμοίου πρὸς τὸ ἀνόμοιον, καὶ τῷ ἀνομοίῳ ὑστέ-
10 ρημα πρὸς τὸ ὅμοιον. [10] Ἡ γὰρ μονὰς πάντων οὖσα ἀρχὴ καὶ ῥίζα, καὶ ἀρχὴ οὖσα· αὐτὴ δὲ ἀρχῆς οὐδενὸς, ἀρχὴ δὲ ἐξ οὐδενὸς ἢ ἐξ αὐτῆς· ἕως ἀρχή ἐστι τῶν ἑτέρων. αὕτη γάρ ἐστιν, ἕως μὴ ἄλλης ἀρχῆς ἔτυχεν οὖσα· μονὰς οὖν ἡ ἀρχὴ, καὶ πάντα ἀριθμὸν ἐμπεριέχει, ὑπὸ μηδενὸς ἐμπεριεχομένη. καὶ πάντα ἀριθμὸν γεννᾷ, ὑπὸ μηδενὸς γεννωμένη ἑτέρου ἀριθ- † ἀδι-
11 μοῦ. [11] Πᾶν δὲ τὸ γεννώμενον, ἀτελὲς, καὶ † διαίρετον, καὶ αὐ- αἱρετον

cremento ac decremento obnoxium. Perfecto autē nihil horum cōtingit. Et quod augeri potest, augetur ab vnitate: perit autē a propria imbecilitate: cum nō amplius vnitatem capere valeat. Ipsa tibi itaq; ,o Tat, iuxta potentiam descripta est Dei imago: quam si ad amussim speculeris, & oculis cordis cōsideres, mihi fidem adhibe, o fili, cōperies tramitē ad superna te ducētem: quinimo ipsa te deducet imago. Habet nāq; quiddam propriū speculatio. Eos enim, qui contēplatione præueniunt, detinet, ac attrahit, instar, vt fertur, magnes lapis ferrum.

MERCVRII TRISMEGISTI AD FILIVM SVVM TAT QVOD DEVS INVISIBILIS MANIFESTISSIMVS SIT,

CAPVT QVINTVM.

HVnc etiam sermonem tibi transcurrā, o Tat, ne initio careas præstantioris Dei nominis. Tu quoq; considera, qua arte id quod turba videri nō posse censet, solis luce tibi fiet clarius. Nō enim nisi esset, visum fugeret. Omne enim apparens, genitum, * Nā apparuit|. quod autem non videtur, semper est. Non enim vt videatur, indiget: semper enim est, ac alia cuncta apparentia facit, ipse nō visus existens: vt pote qui semper est, ac manifestans, ipse non manifestatur. * Non ipse genitus est: ast in imaginatione omnia imaginari posse tribuens|. Imaginatio namq; genitorum tantum est. Nihil etenim præter generationem est imaginatio. [2] Ipse vero vnus ingenitus est, nulli scilicet imaginationi aut conspectui obnoxius. Cū autem omnia imaginationi subiiciat, per omnia videtur: ac in omnibus, maximę in quib. vult, apparebit. Tu itaq; ,o Tat fili, precare primū Dominum ac Patrem, solum & nō vnum, sed a quo vnus, propitium fore, vt talem Deum cognoscere possis: & tibi radium vnum eius, ac tuæ intelligentiæ illucere. Solus namq; intellectus, quod videri non potest, intuetur. * sicuti ipse videri non potest|, si mentis oculis potes cernere, apparebit, o Tat. Abun-

ξητὸν, ἢ μειωτόν· τῷ δὲ τελείῳ οὐδὲν τούτων γίνεται· ἢ τὸ μὲν αὐξητὸν αὐξάνεται, ἀπὸ τῆς μονάδος· ἀλίσκεται δὲ ὑπὸ τῆς αὐτῆ ἀδυνασίας, μηκέτι δυνάμενον τῷ μονάδα χωρῆσαι. Αὕτη σοι, ὦ Τὰτ, κατὰ τὸ δυνατὸν ὑπογέγραπται τὸ θεῖ εἰκών· εἰ ἀκριβῶς εἰ θεάσῃ, ἢ νοήσεις τοῖς τῆς καρδίας ὀφθαλμοῖς, πίστευσόν μοι τέκνον, εὑρήσεις τὸν πρὸς τὰ ἄνω ὁδόν· μᾶλλον δὲ αὐτή σε ἡ εἰκὼν ὁδηγήσει. ἔχει γάρ τι ἴδιον ἡ θέα. τοὺς φθάσαντας θεάσασθαι καλέχει, ἢ ἀνέλκει καθάπερ φασὶν ἡ μαγνῆτις λίθος τὸν σίδηρον.

ΕΡΜΟΥ ΤΟΥ ΤΡΙΣΜΕΓΙΣΤΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΕΑΥΤΟΥ ΥΙΟΝ ΤΑΤ, ΟΤΙ ΑΦΑΝΗΣ ΘΕΟΣ, ΦΑΝΕΡΩΤΑΤΟΣ ΕΣΤΙ.

1 ΑΙ τόνδέ σοι τὸν λόγον ὦ Τὰτ, διεξελεύσομαι, ὅπως μὴ ἀμύητος ἦς τῆ κρείττονος θεοῦ ὀνόματος· σὺ δὲ νόει πῶς τὸ δοκοῦν τοῖς πολλοῖς ἀφανὲς, φανερώτατόν σοι γενήσεται. οὐ γὰρ † εἰ μὴ ἦν ἀφανὲς ἦν. πᾶν γὰρ τὸ φαινόμενον γεννητόν· ἐφάνη γάρ· τὸ δὲ ἀφανὲς ἀεί ἐστι. τῷ γὰρ φανῆναι οὐ χρήζει. ἀεὶ γάρ ἐστι, ἢ τὰ ἄλλα πάντα φανερὰ ποιεῖ, αὐτὸς ἀφανὴς ὢν ὡς ἀεὶ ὤν, φανερῶν αὐτὸς οὐ φανερούται· οὐκ αὐτὸς γεννώμενος, ἐν φαντασίᾳ δὲ πάντα φαντασιῶν. ἡ γὰρ φαντασία, μόνων τῶν γεννητῶν ἐστίν. οὐδὲν γάρ 2 ἐστιν ἡ φαντασία, ἢ γένεσις. [2] Ο δὲ εἷς ἀγέννητος δηλονότι καὶ ἀφανταστος, καὶ ἀφανής· τὰ δὲ πάντα φαντασιῶν, δῆλα πάντων φαίνεται, καὶ ἐν πᾶσι, καὶ μάλιστα οἷς αὐτὸς βουληθῇ, φανεῖται. σὺ οὖν ὦ Τὰτ τέκνον, εὔξαι πρῶτον τῷ κυρίῳ καὶ πατρὶ, καὶ μόνῳ καὶ οὐχ ἑνὶ, ἀλλ' ἀφ' οὗ ὁ εἷς, ἵλεω τυχεῖν, ἵνα δυνηθῇς τὸν τηλικοῦτον θεὸν νοῆσαι, κἂν ἀκτῖνά σοι κἂν μίαν αὐτοῦ τῇ σῇ διανοίᾳ ἐκλάμψαι. νόησις γὰρ μόνη ὁρᾷ τὸ ἀφανὲς, ὡς καὶ αὐτὴ ἀφανὴς οὖσα· εἰ δύναται τοῖς τοῦ νοῦ ὀφθαλμοῖς, φανήσεται ὦ Τὰτ· ἄφθονος

dans etenim per vniuerſum mundū elucet Dominus. Intelligentiam ſumere,cōſpicere,& tanquā tuis manib.apprehendere potes,ac Dei imaginem intueri. Si autem & quod in te eſt, a te non videtur, quomodo ipſe in ſeipſo per oculos tibi appa
rebit? [3] Quod ſi ipſum intueri cupias,cōſidera Solem:conſidera lunæ curſum:conſidera aſtrorum ordinem.Quis hunc obſer 3
uat ordinem? Omnis enim ordo numero & loco circunſcribitur.Sol Deus maximus eſt eorum qui in cœlo Deorū:cui om
nes cedunt Dij cœleſtes,tanquam regi & potenti. Et hic tantus, terra & mari maior patitur ſupra ſe habere ſtellas ipſo minores,munus ſuum obeuntes. Quemnā erubeſcens,aut quem reformidans,o fili? Aſtrorum horum in cœlo exiſtētium quod libet,nec ſimilem nec æqualem curſum efficiūt.Quis vnicuiq; & modum & curſus magnitudinem determinauit? [4] Vrſa ipſa 4
quæ circa ſe torquetur, & vniuerſum mundum circumuoluēs. quis in hoc organum dominatur? Quis mari limites circunſcripſit? Quis terram firmauit? Eſt enim quiſpiam, o Tat, qui horū omnium factor eſt ac dominus.Non enim poteſt locus,nume
rus,aut menſura, ſine factore conſeruari. Omnis etenim ordo ſine loco & ſine mēſura nuſquā fit. Quinetiam nec is domino priuaretur,o fili. * Etenim quod ordinis eſt expers, defectum patitur,quoquomodo ſe habeat,hoc quadam eſt ordinis ſerie, ac ſub domino eſt,qui nedum ordinem ei preſcripſit|. [5] Vtinā 5
tibi fas eſſet volucri effecto volare in aera, ac ſublatus in medium terræ & cœli videres, terræ quidem ſoliditatem, maris autem diffuſionem, fluminum vero fluxus, aeris mollitudinem,ignis acumen, * aſtrorū curſum|, cœli velocitatem,* & circa hęc ambitū|.O ſpectaculum illud,o fili,fortunatiſſimum: hæc omnia ſub vno momento conſiderare, immobilē moueri,non viſibilem videri,* per ea quæ mundi ordo efficit, & iſte eſt ordinis ornatus|. [6] Si cupis & per mortalia ea quę ſuper ter- 6
ram ac in profundo ſunt ſpeculari,conſidera,o fili,cōſtructum in vtero hominem,& accurate opificij artē ſcrutare,diſce quis pulchram ac Diuinam hanc operatus eſt hominis imaginem: quis oculos tornauit:quis nares & aures perfodit: quis os adaperuit: quis neruos produxit ac alligauit:quis venas deriuauit:

γὰρ ὁ κύριος φάνεται διὰ παντὸς τοῦ κόσμου· νόησιν λαβεῖν ἰδεῖν,
καὶ λαβέσθαι αὐταῖς ταῖς χερσὶ δύνασαι, καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ θεοῦ
θεάσασθαι. εἰ δὲ καὶ τὸ ἐν σοὶ ἀφανές ἐστί σοι, πῶς αὐτὸς ἐν σαυ-
3 τῷ διὰ τῶν ὀφθαλμῶν σοι φανήσεται; [3] Εἰ δὲ θέλεις αὐτὸν
ἰδεῖν, νόησον τὸν ἥλιον, νόησον τὸν σελήνης δρόμον, νόησον τῶν
ἀστέρων τὴν τάξιν· τίς ὁ τὴν τάξιν τηρῶν; τάξις γὰρ πᾶσα, περιώ-
ρισται ἀριθμῷ, καὶ τόπῳ. ὁ ἥλιος θεὸς μέγιστος τῶν κατ' οὐρανὸν
θεῶν, ᾧ πάντες εἴκουσιν οἱ οὐράνιοι θεοὶ, ὡσανεὶ βασιλεῖ, καὶ δυνάσῃ.
καὶ ἔτος ὁ τηλικοῦτος, ὁ μείζων γῆς, καὶ θαλάττης, ἀνέχεται ὑπὸρ
ἑαυτὸν ἔχων ἑαυτῷ μικροτέρους † πολίτευοντας ἀστέρας. τίνα αἰ- † πο-
δούμενος, ἢ τίνα φοβούμενος, ὦ τέκνον, ἕκαστος τούτων τῶν ἀστέ- λεύον-
ρων οὐ τὸν ὅμοιον, ἢ ἴσον δρόμον ποιοῦνται ὄντες ἐν οὐρανῷ ὄντες. τίς τας
4 ὁ ἑκάστῳ τὸν τρόπον, καὶ τὸ μέγεθος τοῦ δρόμου ὁρίσας. [4] Ἄρκτος
αὐτὴ ἡ περὶ αὑτὴν στρεφομένη, καὶ τὸν πάντα κόσμον συμπεριφέρουσα. τίς ὁ τοῦτο κεκτημένος τὸ ὄργανον; τίς ὁ τῇ θαλάσσῃ τοὺς ὅρους περιβαλών; τίς ὁ τὴν γὴν ἐδράσας; ἔστι γάρ τις, ὦ Τάτ, ὁ τούτων πάντων ποιητὴς καὶ δεσπότης. ἀδύνατον γὰρ, ἢ τόπον, ἢ ἀριθμὸν, ἢ μέτρον φυλαχθῆναι χωρὶς τοῦ ποιήσαντος. πᾶσα γὰρ τάξις, ἀτομία, καὶ ἀμέρεια ἔσται, ἀλλ' ἐκ ἀδεσπότου οὐδὲ αὕτη, ὦ τέκνον. καὶ γὰρ εἰ τὸ ἀτακτόν ἐστιν ἐνδεές, ὅτε καθέχει,
τοῦτό ἐστι τὸν τρόπον τῆς τάξεως, καὶ ὑπὸ τὸν δεσπότην ἐστὶ τὸν
5 μηδένα † αὐτῷ τινὶ τάξιν τάξαντα. [5] Εἰ δὲ δυνατόν σοι ἦν † αὐτῇ
πτηνῷ γενομένῳ ἀναπτῆναι εἰς τὸν ἀέρα, καὶ μέσον ἀρθέντα τῆς γῆς
καὶ οὐρανοῦ ἰδεῖν, γῆς μὲν τὸ στερεὸν, θαλάσσης δὲ τὸ κεχυμένον,
ποταμῶν δὲ τὰ ῥεύματα, ἀέρος τὸ ἀνειμένον, πυρὸς τὴν ὀξύτητα, ἄστρων τὸν δρόμον, οὐρανοῦ τὴν ταχύτητα, τὴν περὶ ταῦτα περίβασιν. ὢ θέας ἐκείνης, τέκνον, εὐτυχεστάτης, ὑπὸ μίαν ῥοπὴν πάντα ταῦτα θεάσασθαι, τὸ ἀκίνητον διακινούμενον, καὶ τὸ ἀφανῆ φαινόμενον, διὰ ὧν ποιεῖ αὐτὴ ἡ τάξις τὸν κόσμον, καὶ οὗτος ὁ
6 κόσμος τῆς τάξεως. [6] Εἰ θέλεις καὶ διὰ τῶν ἀνηλίων θεάσασθαι
τὸ ἐπὶ τῆς γῆς καὶ τῶν ἐν βυθῷ, νόησον, ὦ τέκνον, δημιουργούμενον
ἐν τῇ μητρὶ τὸ ἄνθρωπον, καὶ τὸ δημιουργήματος ἀκριβῶς τὴν τέχνην
ἐξέτασον, καὶ μάθε τίς ὁ δημιουργὸν τὴν καλὴν ταύτην καὶ θείαν
τοῦ ἀνθρώπου εἰκόνα· τίς ὁ τοὺς ὀφθαλμοὺς περιγεάψας· τίς
ὁ τὰς ῥῖνας καὶ τὰ ὦτα ξυνοίξας· τίς ὁ τὸ στόμα διανοίξας· τίς
ὁ τὰ νεῦρα ἐκτείνας, καὶ δεσμεύσας· τίς ὁ ὀχετεύσας τὰς φλέβας·

quis ossa solidauit:quis carni pellem circũduxit: quis digitos se parauit:quis pedib.plantam amplificauit:quis fodit poros:quis splenẽ produxit: quis cor pyramidatum fecit: * quis costas cõpegit| : quis iecur dilatauit:quis pulmonem cauernosum fecit: quis aluum amplissimã fecit: quis speciosiora in conspectum expressit, turpia vero cælauit? Conspice quot vnius materiæ artes,ac quot in vna circũscriptione opera,omnia per pulchra, & omnia cõmensurata,omnia autẽ multifariam.Quis hęc omnia fecit?Qualis mater?Qualis pater?nisi,qui nõ videtur,Deus: qui cuncta proprio nutu operatus est. 7 Nam simulachrũ aut 7
imaginẽ sine sculptore aut pictore nullus fieri dicet. Hoc autem opificium sine opifice factum erit? O multam cecitatem! O multam impietatem! O multam perfidiam! Nunquã,o fili Tat,opificia opifice excluseris. Quinimo præstãtior est tantus, eo quod secundũ Deum nomine, * tantus est omnium Pater. Nam solus iste est|, ac esse patrem hoc illi opus est. Si autẽ me quidpiam confidentius dicere coegeris, huius est essentia vniuersa cõcipere & creare.Et quemadmodum sine factore quicquam fieri non potest,sic & hunc semper non esse, nisi cuncta semper facientem,in cœlo,in terra,in aere,in profundo,in vniuerso mundi,in vniuerso vniuersi,in eo quod est, & in eo quod non est. Nam in omni illo nihil est,quod ipse nõ sit. Ipse est ea quæ sunt,& ea quæ non sunt.Quæ quidẽ sunt diuulgat:quæ autem nõ sunt in seipso habet.[8] Iste Dei nomine præstantior est: 8
iste non visus:iste patentissimus, mente consideratus: iste oculis patens: iste incorporeus, qui & multorum corporũ. Quinetiam de omni corpore nihil est,quod iste non sit.Nam omnia quæ sunt, & iste est. Ac eapropter ipse nomina omnia habet, quia vnius sunt patris. Et propter hoc ipse nomen non habet, cum omnium sit pater.Quis itaq; te benedicere poterit, super te aut ad te vsq;?Vbi autem aspectans te laudabo,sursum,deorsum,intrinsecus, extrinsecus? Non enim circa te modus,nõ locus,nec aliud quicquam eorum quæ sunt. Omnia autem in te: omnia a te: omnia das, & nihil susc ipis. Nam omnia habes, & quod non habes,nihil est. [9] Quando autẽ te cantu edam. Neq; 9
enim hora tua neq; tempus deprehendi potest. Super quo au-

CAPVT V.

τίς ὁ τὰ ὀστέα σερρόποιήσας· τίς ὁ δέρμα τῇ σαρκὶ σεριβαλών· τίς ὁ τοὺς δακτύλους διελών· τίς ὁ τοῖς ποσὶ βάσιν πλατύνας· τίς ὁ διορύξας τοὺς πόρους· τίς ὁ τὸν σπλῆνα ἐκτείνας· τίς ὁ τλὼ καρδίαν συεμοειδῆ ποιήσας· τίς ὁ τὰ † πλοσερὰ σωσθείς· † νεῦρα
τίς ὁ τὸ ἧπαρ πλατύνας· τίς ὁ τὸν σνεύμονα † σεραγώσας· † συεσ
τίς ὁ τλὼ κοιλίαν εὐρύχωρον ποιήσας· τίς ὁ τὰ τιμιώτατα εἰς τὸ γώσας·
φανερὸν ἐκφυσώσας, καὶ τὰ ἀφεκρύψας. ἴδε πόσαι τέχναι
μιᾶς ὕλης, καὶ πόσα ἔργα μιᾷ σεριγραφῇ, καὶ πάντα σεριειλημ-
μένα, καὶ πάντα μεμερισμένα, πάντα δὲ ἐν διαφορᾷ. τίς πάντα
ταῦτα ἐποίησε· ποία μήτηρ, ποῖος πατὴρ, εἰ μὴ ὁ ἀφανὴς θεὸς,
7 τῷ ἑαυτῦ θελήματι πάντα δημιουργήσας. 7 Καὶ ἀνδριάντα
μὲν ἢ εἰκόνα χωρὶς ἀνδριαντοποιοῦ ἢ ζωγράφου οὐδεὶς φησι γε-
γονέναι. τοῦτο δὲ τὸ δημιούργημα χωρὶς δημιουργοῦ γέγονεν;
ὦ τῆς πολλῆς τυφλότητος· ὦ τῆς πολλῆς ἀσεβείας· ὦ τῆς πολ-
λῆς ἀγνωμοσύνης. μηδέποτε, ὦ τέκνον Τάτ, ἀποστερήσῃς τὸ
δημιουργοῦ τὰ δημιουργήματα· μᾶλλον δὲ καὶ κρείττων ἐστὶν
ὅσος κατὰ θεὸν ὀνόματος, τοσοῦτός ἐστιν ὁ πάντων πατήρ. ἢ γὰρ
μόνος οὗτος, καὶ τοῦτο αὐτῷ τὸ ἔργον ἐστὶ πατέρα εἶναι. εἰ δέ τι
με καὶ τολμηρότερον ἀναγκάζεις εἰπεῖν, τούτου ἐστὶν οὐσία, τὸ
κύειν πάντα καὶ ποιεῖν. κὴ ὥσπερ χωρὶς τοῦ ποιοῦντος ἀδύνατόν
ἐστι γενέσθαι τι, οὕτω κὴ τοῦτον ἀεὶ μὴ εἶναι, εἰ μὴ πάντα ἀεὶ ποιοῦν-
τα, ἐν οὐρανῷ, ἐν γῇ, ἐν ἀέρι, ἐν βυθῷ, ἐν παντὶ τῷ κόσμῳ,
ἐν παντὶ τῷ παντὸς, τῷ ὄντι κὴ τῷ μὴ ὄντι. οὐδὲν γάρ ἐστιν ἐν παντὶ
ἐκείνῳ, ὃ οὐκ ἔστιν αὐτός, ἔστιν αὐτὸς, κὴ τὰ ὄντα κὴ τὰ μὴ ὄντα.
8 τὰ μὲν γὰρ ὄντα ἐφανέρωσε· τὰ δὲ μὴ ὄντα ἔχει ἐν ἑαυτῷ. 8 Οὗ-
τος ὁ θεοῦ ὀνόματος κρείττων· οὗτος ὁ ἀφανὴς· οὗτος ὁ φανερώτα-
τος, ὁ τῷ νοῒ θεωρητός· οὗτος ὁ τοῖς ὀφθαλμοῖς ὁρατός· οὗτος ὁ ἀ-
σώματος, ὁ πολυσώματος· μᾶλλον δὲ παντὸς σώματος οὐδέν ἐστιν
† ὃ οὗτος οὐκ ἔστι. πάντα γὰρ ἃ ἔστι, κὴ οὗτός ἐστι. κὴ διὰ τοῦτο αὐτὸς † οὗτος
ὀνόματα ἔχει πάντα, ὅτι ἑνός ἐστι πατρός· κὴ διὰ τοῦτο αὐτὸς ὄνο-
μα οὐκ ἔχει, ὅτι πάντων ἐστὶ πατήρ. τίς οὖν σε εὐλογῆσαι ὑπέρ σε ἢ
ποθέν σε δύναται. πᾶ δὲ κὴ βλέπων εὐλογήσω σε, ἄνω, κάτω, ἔσω, ἔξω.
ἐ γὰρ τρόπος, ἐ τόσος ἐστὶ περί σε, ἐδὲ ἄλλο ἐδὲν τῶν ὄντων· πάντα
δὲ ἔν σοι, πάντα ἀπὸ σου· πάντα δίδως, καὶ ἐδὲν λαμβάνεις. πάν-
9 τα γὰρ ἔχεις, καὶ οὐδὲν ὃ οὐκ ἔχεις. 9 Πότε δέ σε ὑμνήσω; οὔτε
γὰρ ὥραν σου, οὔτε χρόνον καταλαβεῖν δυνατόν· ὑφὲρ τίνος δὲ

tem te canam,ſuper his quæ operatus es, aut ſuper his quæ nō feciſti,ſuper ijs quæ edidiſti,an ſuper ijs quę occuluiſti? Qua de cauſa vero te canam, quia meiipſius ſum: * an quod quidpiam proprium habeo|,aut velut alius exiſtēs? Tu enim es,quicquid fuero:Tu es quod fecero:Tu es quod dixero:Tu quidē omnia es:Aliud nihil eſt,quod non es:Tu es omne genitum: * Tu ingenitum|: Mens quidem conſiderans,Pater vero conſtruens, Deus efficacia donans, Bonus autem vniuerſa faciens. Nam materiæ ſubtiliſſimum aer, aeris autem anima, animæ vero Mens,Mentis denique Deus.

MERCVRII TRISMEGISTI QVOD IN SOLO DEO BONVM EST, ALIBI VERO NVSQVAM,

CAPVT SEXTVM.

BOnum,o Æſculapi,in nullo eſt,prętерquam 1
in ſolo Deo. Quinimo Bonum ſemper ipſe Deus eſt. Quod ſi ita ſit, eſſentiā eſſe decet omnis motus &generationis:expers autem nihil eſt eius, habens vero circa ſe conſtantem efficaciam,nō egentem,ſimplicem,copioſiſſime ſuppeditantem,in principio vero vndiq;.Nā omne quod ſuggerit,Bonū eſt.Quando dico & vndiq;,& ſemper bo num eſſe dico.Hoc autē nulli alij adeſt,niſi ſoli Deo.non enim cuiuſquā rei indiget,vt illud poſſidēdi libidine male poſſideat, ac malus fiat. Neq; eorū quæ ſunt quicquā venerandū eſt ipſi, quo priuat° mœſtus fiat. Mœror nāq; malitiæ pars eſt. Nec aliquid illo prętātius eſt,a quo debelletur. * Neq; cōpar eſt ei,| a quo contumelia affici poſſit,& hac de cauſa eum amet. Nec qui audire contemnat,cui ſtomachetur,neq; prudētius, quod æmuletur. 2 Cum autē hæc non ſint in cuiuſquā eſſentia,quid 2
ſupererit præter vnicum illud Bonū ? Nam veluti nihil horum malorum eſt in huiuſmodi eſſentia: ita in aliarum nulla Bonum cōperietur. In cunctis etenim alia omnia ſunt, æque in paruis & magnis,atq; in ſingulis,maxime in hoc animali omnium in-

καὶ ὑμνήσω· ὑπὲρ ὧν ἐποίησας, ἢ ὑπὲρ ὧν οὐκ ἐποίησας; ὑπὲρ ὧν ἐφανέρωσας, ἢ ὑπὲρ ὧν ἔκρυψας; διὰ τί δὲ οὐ ὑμνήσω σε· ὡς ἐμαυτὸν ὤν; ὡς ἔχων τι ἴδιον; ὡς ἄλλος ὤν; σὺ γὰρ εἶ ὃ ἐὰν ὦ· σὺ εἶ ὃ ἂν ποιῶ· σὺ εἶ ὃ ἂν λέγω. σὺ γὰρ πάντα εἶ, τὸ ἄλλο οὐδέν ἐστιν ὃ μὴ † ἐΐ. σὺ εἶ πᾶν τὸ γενόμενον, σὺ τὸ μὴ γενόμενον· νοῦς μὲν νοούμενος, πατὴρ δὲ δημιουργῶν· θεὸς δὲ ἐνεργῶν· ἀγαθὸς δὲ καὶ πάντα ποιῶν. ὕλης μὲν γὰρ τὸ λεπτομερέστερον ἀήρ· ἀέρος δὲ, ψυχή· ψυχῆς δὲ, νοῦς· νοῦ δὲ, ὁ θεός. † ἐστι

ΕΡΜΟΥ ΤΟΥ ΤΡΙΣΜΕΓΙΣΤΟΥ ΟΤΙ ΕΝ ΜΟΝΩ ΤΩ ΘΕΩ ΤΟ ΑΓΑΘΟΝ ΕΣΤΙΝ, ΑΛΛΑΧΟΘΙ ΔΕ ΟΥΔΑΜΟΥ.

1 Ο ἀγαθὸν ὦ Ασκληπιὲ, ἐν οὐδενί ἐστιν, εἰ μὴ ἐν μόνῳ τῷ θεῷ· μᾶλλον δὲ τὸ ἀγαθὸν αὐτός ἐστιν ὁ θεὸς ἀεί· εἰ δὲ οὕτως, οὐσίαν εἶναι δεῖ πάσης κινήσεως, καὶ γενέσεως· ἔρημον δὲ οὐδενὸς ἐστιν αὐτῆς· περὶ δὲ αὐτὸν κατηκὲν ἐνέργειαν ἔχουσα, ἀνενδεᾶ καὶ † ἀπέραντον, πληρεστάτην χορηγόν· ἐν δὲ ἀρχῇ † πάντοσε. πᾶν γὰρ χορηγοῦν, ἀγαθόν. ὅταν λέγω κὴ † πάντοσε, καὶ ἀεὶ ἀγαθόν ἐστι. τὸ δὲ ἐν οὐδενὶ ἄλλῳ πρόσεστιν, εἰ μὴ μόνῳ τῷ θεῷ. οὔτε γὰρ ἐνδεής ἐστί τινος, ἵνα ὀπιθυμήσας αὐτὸ κτήσασθαι, † κακὸς κέκτηται καὶ † πάνκακὸς γένηται· οὐδὲ τῶν ὄντων οὐδὲν † ὑπόβλεπτόν ἐστιν αὐτῷ, ὃ ὑποβαλὼν λυπηθήσεται. λύπη γὰρ κακίας μέρος. οὔτε κρεῖττον αὐτῷ ἐστὶν οὐδέν, ὑφ' οὗ πολεμηθήσεται, οὐδὲ σύζυγόν ἐστιν αὐτῷ εἰς τὸ ἀδικηθῆναι· καὶ διὰ τοῦτο αὐτοῦ ἐρασθήσεται· οὔτε ἀνήκοον, ᾧ ὀργισθήσεται· οὔτε σοφώτερον, ὃ ζηλώσει. 2 Τούτων δὲ μὴ 2
ὄντων τῇ οὐσίᾳ μηδενὸς, τί ὑπολείπεται, ἢ μόνον τὸ ἀγαθόν. ὥσπερ γὰρ οὐδὲν τῶν κακῶν ἐν τῇ τοιαύτῃ οὐσίᾳ, οὕτως ἐν οὐδενὶ τῶν ἄλλων τὸ ἀγαθὸν εὑρεθήσεται. ἐν πᾶσι γὰρ τὰ ἄλλα πάντα ἐστὶ, καὶ ἐν τοῖς μικροῖς, καὶ ἐν τοῖς μεγάλοις, καὶ ἐν τοῖς καθ' ἕνα, καὶ ἐν ταὐτῷ τῷ ζώῳ τῷ πάντων μείζονι † ἀπείειτον, † πάντως. † πάνκακὸς κέκτηται καὶ † ὑποβλεπτόν † καὶκὸς κέκτηται· † ὑποβλεπτόν

gentissimo ac potētissimo. Passionib.quidē conferta sunt geni ta.nā ipsa generatio patibilis est. Vbi autē passio,nusquā bonū: vbi autē bonū,nusquā ibi passio. Vbi nāq; dies,nusquā nox:vbi vero nox,nusquā dies. Nō itaq; potest in generatiōe Bonū esse, sed in solo ingenito. Velut nāq; particeps oīum facta est materia,ita & ipsius boni. Hac sententia bonus est mundus,iuxta id quod oīa operatur. Vt in parte operandi bonus sit: in omnib. autē reliquis nō bon°. Etenim patibilis est,ac mobilis,& patibi liū operator. 3 In homine vero, ad mali collationē bonū con- 3
stituitur. Nā quod nō vltra modū malū est,ibi bonū est. Quod autē hic bonū,particula est mali minima. Non igitur potest bo num hic a nequitia purgari. Ibi nāq; bonū malo fœdatur. Malo quidem oblitū non amplius bonum permanet,non permanēs autē,malum efficitur. Igitur in vnico Deo bonum est,* aut ipse Deus Bonū est |. Solum itaq; boni nomen ineſt hominibus, o Æsculapi,effectus vero nusquā.* nam fieri nequit |. Non enim capessit id,corpus materia cōstans,vndiq; nequitia constrictū, laboribus,mœroribus,cupidinibus,iracundijs,deceptionibus, ac insanis opinionibus. Et omnium nequissimū est,o Æsculapi, vnumquodq; scilicet horū proxime dictorū, creditur hic maximū esse bonum,quod citius insuperabile malum est, nempe ventris cultus,omniū nequitiarum suppeditator, & impostor, & ibi est absentia boni. 4 Et ego quidē Deo gratias ago,qui in 4
mentem meā adeo miserit de boni notitia, quod ipsum in mū do esse sit extra potentiā,cum mundus nequitiæ plenitudo sit. Deus autem boni,aut Bonum Dei. Nā Pulchri excellētiæ sunt circa ipsam eiusdē boni apparentis essentiā, & puriores & sinceriores,forsitan & ipsæ illius essentiæ sunt. Auderem enim dicere,o Æsculapi, Dei essentiam,siquidem essentiā habet, Pulchrum esse. Pulchrum autē & Bonum nihil reperitur eorum, quæ sunt in mundo. Omnia nāq; oculo succumbentia, spectra sunt & velut lineamēta. Quæ vero non submittuntur oculo,super omnia quidē sunt ea quæ Pulchri & Boni. Nā sicut oculus Deum intueri non potest:ita nec pulchrū & Bonum. Hæ nāq; sunt Dei partes,incolumes, propriæ,sui solius,familiares. inseparabiles,amabilissimæ:quas vel ipse Deus amat: vel ipsæ Deū

καὶ δυναίωτάτῳ. παθῶν γὸ πλήρη τὰ γεννητὰ, ἀυίῆς τῆς γενέ-
σεως παθητῆς οὔσης. ὅπου δὲ πάθος, οὐδαμοῦ τὸ ἀγαθόν· ὅ-
που δὲ τὸ ἀγαθὸν, οὐδαμοῦ οὐδὲ ἓν τὸ πάθος. ὅπου γὸ ἡμέ-
ρα, οὐδαμοῦ νύξ· ὅπου δὲ νὺξ, οὐδαμοῦ ἡμέρα. ὅθεν ἀδύναίον ἐν
γενέσει εἶναι τὸ ἀγαθόν· ἐν μόνῳ δὲ τῷ ἀγεννήτῳ. ὥσπερ δὲ με-
τουσία πάντων ἐσῖιν ἐν τῇ ὕλῃ δεδομένη, οὕτω καὶ τὲ ἀγαθοῦ.
τὲτον τὸν τρόπον ἀγαθὸς ὁ κόσμος, καθὰ καὶ αὐίὸς πάντα ποιεῖ
ὡς ἐν τῷ μέρει τὲ ποιεῖν ἀγαθὸς εἶναι· ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις πᾶσιν
οὐκ ἀγαθός. καὶ γὰρ παθητός ἐστι, καὶ κινητὸς, καὶ παθητῶν ποιη-
3 τής. 3 Εν δὲ τῷ ἀνθρώπῳ, κατὰ σύγκεισιν † τοῦ κακοῦ ζῶ- † τὲ ἀ-
ον ἀγαθόν τέτακται. τὸ γὰρ μὴ λίαν κακὸν, ἐνθάδε τό ἀγαθόν ἐσῖι· γαθοῦ
τὸ δὲ ἐνθάδε ἀγαθὸν, μόριον τὲ κακοῦ τὸ ἐλάχιςον. ἀδύναίον τὸ κα-
οὖν τὸ ἀγαθὸν ἐνθάδε καθαρεύειν τῆς κακίας. κακοῦται γὰρ ἐν- κὸν
θάδε τὸ ἀγαθόν. κακούμενον γὰρ οὐκέτι ἀγαθὸν μένει. μὴ μεῖ-
ναν δὲ, κακὸν γίνεται. ἐν μόνῳ ἄρα τῷ θεῷ τὸ ἀγαθόν ἐσῖι, ἢ
αὐτός ἐσῖιν ὁ θεὸς τὸ ἀγαθόν. μόνον οὖν, ὦ Ασκληπιὲ, τὸ ὄνομα
τὲ ἀγαθοῦ ἐν ἀνθρώποις· τὸ δὲ ἔργον οὐδαμοῦ. ἀδύνατον γάρ.
οὐ γὰρ χωρεῖ σῶμα ὑλικὸν τὸ πάντοθεν ἐσφιγμένον κακίᾳ καὶ πό-
νοις, καὶ ἀλγηδόσι, καὶ ἐπιθυμίαις, καὶ ὀργαῖς, καὶ ἀπάταις, καὶ δόξαις
ἀνοήτοις· καὶ τὸ πάντων κάκιςόν ἐσῖιν, ὦ Ασκληπιὲ, ὅτι ἕκαςον τού-
των τῶν περιειλημένων ἐμπεπίςευται ἐνθάδε τὸ μέγιςον εἶναι ἀ-
γαθὸν τὸ μᾶλλον ἀνυπέρβλητον κακὸν, ἡ γαςριμαργία ἡ τῶν κα-
κῶν πάντων χορηγὸς, ἡ τρυφὴ, ἡ ἀπουσία ἐνθάδε τὲ ἀγαθοῦ
4 ἐσῖι. 4 Καίγὼ δὲ χάριν ἔχω τῷ θεῷ, τῷ εἰς νοῦν μοι βαλόντι κἂν
περὶ τῆς γνώσεως τὲ ἀγαθοῦ, ὅτι ἀδύνατόν ἐσῖιν αὐτὸ ἐν τῷ κόσ-
μῳ εἶναι. ὁ γὰρ κόσμος πλήρωμά ἐσῖι τῆς κακίας· ὁ δὲ θεὸς τὲ ἀγα-
θοῦ, ἢ τὸ ἀγαθὸν τὲ θεὲ. αἱ γὰρ ἕξοχαὶ † τὲ καλὲ περὶ αὐίὸ εἰσι † τὲ κα
τὲ τὴν οὐσίαν † φαίνονίος, καὶ καθαρώτεραι καὶ εἰλικρινέσεραι, τάχα λῶν
πε καὶ αὐταὶ αἱ οὐσίαι ἐκεῖνε. τολμητέον γὰρ εἰπεῖν, ὦ Ασκληπιὲ, ὅτι ἡ † φαί-
οὐσία τὲ θεὲ, εἴ γε οὐσίαν ἔχει, τὸ καλόν ἐσῖι· τὸ δὲ καλὸν καὶ ἀγαθὸν ἐδέν νονῖαι
ἐσι καταλαβέσθαι τῶν ἐν τῷ κόσμῳ. πάντα γὰρ τῷ ὀφθαλμῷ ὑπο-
πίπτοντα, εἴδωλά ἐσῖι, καὶ ὥσπερ σκιογραφίαι· τὰ δὲ μὴ ὑποπί-
πτοντα, μᾶλλον δὲ ἡ τὲ καλοῦ καὶ τὲ ἀγαθὲ. καὶ ὥσπερ ὁ ὀφθαλμὸς
ἀδύνατος τὸν θεὸν ἰδεῖν, ἕως ἂν τὸ καλὸν καὶ τὸ ἀγαθόν. ταῦτα
γὰρ τὰ μέρη τὲ θεοῦ ἐσῖιν ὁλόκληρα, ἴδια αὐτοῦ μόνου, οἰκεῖα,
ἀχώριςα, ἠγαπημένα, ὧν ἡ αὐτὸς ὁ θεὸς ἐρᾷ, ἢ αὐτὰ τοῦ θεοῦ

amant. 5 Si Deum cognoſcere potes, Pulchrũ & Bonum cognoſces, prælucens ac a Deo præradiatum. Pulchritudo nãq; illa incõparabilis, & bonum illud vltra imitationẽ, inſtar ipſius Dei. Veluti itaq; Deum intelligis: ita pulchrum & Bonũ intellige. Nã ſociari non poſſunt hęc reliquis aliorum animantium, cũ a Deo ſeuocari non valeant. Si de Deo ſiſcitaris, de Pulchro quoq; ſiſcitaberis. Vnica nãq; via ad illud fert, cum cognitiõe nempe pietas. Quocirca qui ignorant, & pietatis viã reſpuunt, * pulchrum | & bonũ hominem dicere confidunt, qui nec in ſomnis ſi quod ſit bonũ, ſpeculati ſunt: quinetiam omni nequitia præoccupati, malum eſſe bonum credũt: & ſic illo ſine ſatietate vtuntur: ac illo priuari formidãt, omnia autẽ impugnãtes, vt non ſolũ habeant, quinimo illud amplificẽt. Huiuſmodi ſunt humana bona & pulchra, o Æſculapi, quę vitare nec odiſſe valemus. Omnium quidem moleſtiſſimum, quod eorum indigẽtiam habemus, ac abſq; his vitam ducere non poſſumus.

5

MERCVRII TRISMEGISTI QVOD MAXIMVM INTER HOMINES MALVM EORVM QVAE DE DEO SVNT IGNORANTIA,

CAPVT SEPTIMVM.

1 QVo rapimini, o temulẽti homines, qui merum ignorantiæ ſermonem epotaſtis: quẽ ne ferre quidẽ poteſtis? Atqui iam ipſum vomite: ſtate ſobrie degentes, elapſum viſum oculis cordis recipientes. Sin minus omnes poteſtis, at ſaltem qui poteritis. Ignorantiæ nãq; prauitas vniuerſam terrã alluit, & profligat deploratam in corpore animã, non patiens eam ſalutis portubus applicare. 2 Ne igitur vna periclitemini cum multo fluctu. Contrarias autẽ vndas paſſi, qui incolumitatis portum apprehẽdere poteſtis, ad hunc applicate. Percuntamini ducem, qui ad manum viam vos doceat, ad intelligentiæ fores: vbi emicans eſt lumen, vacuum a tenebris: vbi nullus temulentiæ indulget: ſed omnes ſobrie degunt, corde aſpiciẽtes

5 ἐρᾷ. 5 Εἰ δύνασαι νοῆσαι τὸν θεὸν, νοήσεις τὸ καλὸν καὶ ἀγαθὸν, τὸ ὑπέρλαμπρον, τὸ ὑπερλαμπόμενον ὑπὸ τοῦ θεοῦ. ἐκεῖνο γὰρ τὸ κάλλος ἀσύγκριτον, καὶ ἐκεῖνο τὸ ἀγαθὸν ἀμίμητον, ὥσπερ καὶ αὐτὸς ὁ θεός. ὡς οὖν τὸν θεὸν νοεῖς, οὕτω καὶ τὸ καλὸν καὶ ἀγαθὸν νόει. ἀκοινώνητα γὰρ ταῦτα τοῖς ἄλλοις τῶν ἄλλων ζώων ἐστὶ, διὰ τὸ ἀχώριστα εἶναι τοῦ θεοῦ. ἐὰν περὶ τοῦ θεοῦ ζητῇς, καὶ περὶ τοῦ καλοῦ ζητεῖς. μία γάρ ἐστιν ἡ εἰς αὐτὸ ἀποφέρουσα ὁδὸς, ἡ μετὰ γνώσεως εὐσέβεια· ὅθεν οἱ ἀγνοοῦντες, καὶ μὴ ὁσίως τολμῶσι λέγειν περὶ τῆς εὐσεβείας ὁδὸν, καλὸν καὶ ἀγαθὸν τολμῶσι λέγειν ἀνθρώπων, μηδὲ ὄναρ θεασάμενον εἴτι ἐστὶν ἀγαθὸν, ἀλλὰ παντὶ κακῷ πεφορτισμένον, καὶ τὸ κακὸν πιστεύσαντα ἀγαθὸν εἶναι, καὶ οὕτως αὐτῷ χρώμενον ἀπορέστως, καὶ φοβούμενον αὐτὸ σφόδρα· πάντα δὲ ἀγωνιζόμενον, ἵνα μὴ μόνον ἔχῃ, ἀλλὰ καὶ ἐπαύξῃ. τοιαῦτα τὰ ἀνθρώπεια ἀγαθὰ, ἡ τὰ καλὰ, ὦ Ασκληπιὲ, ἃ οὔτε φυγεῖν δυνάμεθα, οὔτε μισῆσαι. τὸ γὰρ πάντων χαλεπώτατον, ὅτι χρείαν αὐτῶν ἔχομεν, καὶ ζῆν τούτων χωρὶς οὐ δυνάμεθα.

ΕΡΜΟΥ ΤΟΥ ΤΡΙΣΜΕΓΙΣΤΟΥ ΟΤΙ ΜΕΓΙΣΤΟΝ ΚΑΚΟΝ ΕΝ ΤΟΙΣ ΑΝΘΡΩΠΟΙΣ, Η ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΑΓΝΩΣΙΑ.

1 ΟΙ φέρεσθε ὦ ἄνθρωποι, μεθύοντες, τὸν τῆς ἀγνωσίας ἄκρατον λόγον ἐκπιόντες, ὃν οὐδὲ φέρειν δύνασθε. ἀλλ' ἤδη αὐτὸν ἢ ἐμεῖτε· σπεύσατε νήφαντες, ἀναβλέψαντες τοῖς τῆς καρδίας ὀφθαλμοῖς· ἢ εἰ μὴ πάντες δύνασθε, οἵγε ἢ δυνάμενοι. ἡ γὰρ τῆς ἀγνωσίας κακία ἐπικλύζει πᾶσαν τὴν γῆν, καὶ συμφθείρει τὴν ἐν τῷ σώματι κατακεκλεισμένην ψυχὴν, μὴ ἐῶσα ἐνορμίζεσθαι τοῖς τῆς σωτηρίας λιμέσι. μὴ συγκατενεχθῆτε τοίνυν τῷ πολλῷ ῥεύματι. 2 Ἀναῤῥοίᾳ δὲ χρησάμενοι, οἱ δυνάμενοι λαβέσθαι τῆς τῆς σωτηρίας λιμένος, ἐνορμισάμενοι τούτῳ, ζητήσατε χειραγωγὸν τὸν ὁδηγήσοντα ὑμᾶς ἐπὶ τὰς τῆς γνώσεως θύρας, ὅπου ἐστὶ τὸ λαμπρὸν φῶς, τὸ καθαρὸν σκότους· ὅπου δὲ εἷς μεθύει, ἀλλὰ πάντες νήφουσιν, ἀφορῶντες τῇ καρδίᾳ

ad eũ,qui conſpici vult. Non enim audiri,non dici,non videri oculis poteſt:quinimo mente & corde. Primum decet te perrumpere,quem defers amictum,ignorantiæ texturã, nequitiæ firmamentum,corruptionis nodum,tenebroſum ambitum,viuam mortem,ſenſitiuum cadauer, circumlatũ ſepulchrum,inquilinum furem,per ea quę amat oſorẽ,per quę autem odit inuidentem. 3 Talis eſt quo tectus eſt inimicus amictus,ſuffocãs 3
infra teipſum,ne viſum recipiens, & veritatis pulchritudinem ſpeculatus,& in ea incumbens Bonum,oderis ipſius nequitiã, perſpectis eius inſidijs,quibus tibi inſidiatus eſt,efficiens inſenſilia ea,quæ cenſebantur & viſu erant ſenſilia, multa materia illa obſtruens,ac abominabili voluptate implens, ne quæ te audire decet,audias,nec videas quæ te conſpicere decet.

MERCVRII TRISMEGISTI QVOD EORVM QVAE SVNT, NIHIL DEPERIT, AT MVTATIONES SEDVCTI HOMINES ABOLITIONES ET INTBRITVS DICVNT,

CAPVT OCTAVVM.

DE anima & corpore nunc dicendũ eſt,o fili. 1
Quo nam modo anima ſit immortalis, efficacia autem quanta ſit in conſtitutione corporis ac diſſolutione. Circa nihil etenim horum mors eſt:ſed conſideratio eſt immortalis denominationis,aut vanum opus,aut per priuationem primæ literæ, dicitur mortalis, pro immortalis.Mors enim abolitionis eſt.Eorũ vero quę ſunt in mundo,nihil deperit.Nam ſi mũdus ſecundus Deus ſit,animalque immortale, non poteſt immortalis animalis pars vlla deperire.Quæ autẽ in mundo ſunt,omnia mundi ſunt partes, maxime quidem homo,rationabile animal. 2 Omnium autem 2
primus re vera æternus,ingenitus,& omniũ opifex, Deus. Secundus vero qui ad ipſius imaginẽ ab ipſo factus eſt,& ab ipſo numine afflatus, nutritus, & immortalitate prædituſ, velut a proprio patre,ſemperuiuens tanquam immortalis.Semper vi-

εἰς τὸν θεαθῆναι θέλοντα. οὐ γάρ ἐστιν ἀκουστὸς, οὐδὲ λεκτὸς, οὐδὲ ὁρατὸς ὀφθαλμοῖς, ἀλλὰ νῷ καὶ καρδίᾳ. πρῶτον δὲ δεῖ σε περιρρήξαντα, ὃν φορεῖς χιτῶνα, τὸ τῆς ἀγνωσίας ὕφασμα, τὸ τῆς κακίας σπεῖρμα, τὸ τῆς φθορᾶς δεσμὸν, τὸν σκοτεινὸν περίβολον, τὸ ζῶντα θάνατον, τὸ † αἰσθητικὸν νεκρὸν, τὸ περιφόρητον τάφον, † αἰσθη
τὸ ἔνοικον λῃστὴν, τὸ δι' ὧν φιλεῖ μισοῦντα, καὶ δι' ὧν μισεῖ φθονοῦντα. τὸν
3 3 Τοιοῦτός ἐστιν, ὃν ἐνεδύσω ἐχθρὸν χιτῶνα, ἄγχων σε κάτω πρὸς αὐτὸν, ἵνα μὴ ἀναβλέψας καὶ θεασάμενος τὸ κάλλος τῆς ἀληθείας, καὶ τὸ ἐγκείμενον ἀγαθὸν, μισήσῃς τὴν τούτου κακίαν, νοήσας αὐτῇ τὴν ἐπιβουλὴν, ὡς ἐπεβούλευσέ σοι τὰ δοκοῦντα καὶ νομιζόμενα αἰσθητήρια ἀναίσθητα ποιῶν, τῇ πολλῇ ὕλῃ αὐτὰ ἐπιφράξας, καὶ μυσαρᾶς ἡδονῆς ἐμπλήσας, ἵνα μήτε ἀκούῃς περὶ ὧν ἀκούειν σε δεῖ, μήτε βλέπῃς περὶ ὧν βλέπειν σε δεῖ.

ΕΡΜΟΥ ΤΟΥ ΤΡΙΣΜΕΓΙΣΤΟΥ, ΟΤΙ ΟΥΔΕΝ ΤΩΝ ΟΝΤΩΝ ΑΠΟΛΛΥΤΑΙ, ΑΛΛΑ ΤΑΣ ΜΕΤΑΒΟΛΑΣ ΑΠΩΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΑΝΑΤΟΥΣ ΠΛΑΝΩΜΕΝΟΙ ΛΕΓΟΥΣΙΝ ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ.

1 ΠΕΡΙ ψυχῆς καὶ σώματος, ὦ παῖ, νῦν λεκτέον, ζόπῳ μὲν ποίῳ ἀθάνατος ἡ ψυχὴ· ἐνεργείᾳ δὲ ποταπῇ ἐστι συστάσεως σώματος, καὶ διαλύσεως. περὶ ἁπλῶν γὰρ αὐτῶν ὁ θάνατος, ἀλλὰ νόμῳ ἐστὶν ἀθανάτου προσηγορίας, ἢ κενὸν ἔργον, ἢ κατὰ στέρησιν τοῦ προτου γράμματος λεγόμενος θάνατος, ἀντὶ τοῦ ἀθανάτου. ὁ γὰρ θάνατος, ἀπωλείας ἐστίν· ἁπλοῦν δὲ τὸ ἐν τῷ κόσμῳ ἀπόλλυται. εἰ γὰρ δεύτερος θεὸς ὁ κόσμος, καὶ ζῷον ἀθάνατον, ἀδύνατόν ἐστι τοῦ ἀθανάτου ζώου μέρος τι ἀποθανεῖν· πάντα δὲ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ, μέρη ἐστὶ τοῦ κόσμου· μάλιστα δὲ ὁ ἄνθρωπος τὸ λογικὸν ζῷον.
2 2 Πρῶτος γὰρ πάντων ὄντως, καὶ ἀΐδιος, καὶ ἀγέννητος, καὶ δημιουργὸς τῶν ὅλων θεός. δεύτερος δὲ ὁ κατ' εἰκόνα αὐτοῦ ὑπ' αὐτοῦ γενόμενος, καὶ ὑπ' αὐτοῦ σωτερχόμενος, καὶ τρεφόμενος, ἀθανατιζόμενος, † αἰ-
ὡς ὑπὸ † ἰδίου πατρὸς, ἀεὶζωον, ὡς ἀθάνατος. τὸ γὰρ ἀεὶζωον, δίου

uens quidem ab æterno discrepat. Nã hic ab alio factus nõ est. Quod si factus esset, nusquã a seipso factus esset: quinimo semper est. Æternum enim est, cuius æternum est omne. Pater autem ipse a seipso æternus. Mundus vero a patre semperuiuẽs, ac immortalis factus est. 3 Et quantũ materiæ residebat apud se, id totum Pater in corpus redigens, & coaceruãs globosum fecit, huic ipsi qualitatẽ circunducens, quæ & immortalis erat, habẽs æternum materiæ habitũ. Affatim autem idearũ qualia pater inserens globo, velut in antro concluſit, cũ omni qualitate, ornare cupiens quod cum ipso erat quale. immortalitate enim circuiuit vniuersum corpus: ne materia ab huius cõmixtione recedere volens, in suam ipsius confusionem dissoluatur. Quando enim incorporea erat materia, o fili, confusa erat. Habet autem hic etiam quandam, circa reliqua parua qualia se implicantem, id scilicet, quod est incrementi & decremẽti, quod homines mortẽ denominant. 4 Ipsa vero cõfusio fit circa terrena viuentia. Celestium nimirum corpora, vnicũ habent ordinem, quẽ primitus a patre sortita sunt. Obseruatur enim ipse a singulorũ instauratione indissolutus. Renouatio autem constitutionis terrenorum corporum, siue dissipatio ipsa, restaurãtur in corpora indissolubilia, id est immortalia: ac perinde fit sensus priuatio, non autem corporũ abrogatio. 5 Tertium autem viuens homo, iuxta mundi imaginem factus, mentem ad Patris arbitrium habens, præter reliqua terrena animantia, non tantum cum secundo Deo sympathiam habet, verum & primi notitiam. Alterum quidem præsentit, velut corporeum: alterius autem intelligentiam suscipit, tanquam incorporei, & mentis Boni. Hoc itaque animal num abrogatur? Bona verba, o fili, & intellige quid Deus, quid mundus, quid animal immortale, quid animal dissolubile: & cognosce mundum quidẽ a Deo & in Deo, hominẽ vero a mundo & in mundo: initium autem & summa & omnium constitutio, Deus.

CAPVT VIII.

τῆ ἀϊδίου διαφέρει. ὁ μὲν γὰρ ὑπὸ ἑτέρου οὐκ ἐγένετο· εἰ δὲ καὶ ἐγένετο, ὑφ' ἑαυτοῦ ὄντως ἐγένετο, ἀλλ' ἀεὶ γίνεται. τὸ γὰρ ἀΐδιον, οὗ ἀϊδιόν ἐστι τὸ πᾶν. ὁ δὲ πατὴρ, αὐτὸς ἑαυτοῦ ἀΐδιος· ὁ δὲ κόσμος ὑπὸ τοῦ πατρὸς † ἀείζωος καὶ ἀθάνατος γέγονε. † ἀΐδιος

3 3 Καὶ ὅσον ἦν τῆς ὕλης ὑποκείμενον τῷ ἑαυτῆ, τὸ πᾶν ὁ πατὴρ σωματοποιήσας καὶ ὀγκώσας, ἐποιήσε σφαιροειδές, τούτῳ αὐτῷ τὸ ποιὸν περιθεὶς, οὖσαν καὶ αὐτὴν ἀθάνατον καὶ ἔχουσαν ἀΐδιον τὴν ὑλότητα. πλέον δὲ τῶν ἰδεῶν τὰ ποιὰ ὁ πατὴρ ἐγκαταπεῖρας τῇ σφαίρᾳ, ὥςπερ ἐν ἄντρῳ κατέκλεισε πάσῃ ποιότητι, κοσμῆσαι βουλόμενος τὸ μετ' αὐτῆ ποιόν· τῇ δὲ ἀθανασίᾳ περιβαλὼν τὸ πᾶν σῶμα, ἵνα μὴ ὕλη καὶ τῆς ζύτου συγχύσεως θελήσασα ἀποχῶναι, σχαλυθῇ εἰς τὴν ἑαυτῆς ἀταξίαν. ὅτε γὰρ ἦν ἀσώματος ἡ ὕλη, ὦ τέκνον, ἄτακτος ἦν· ἔχει δὲ καὶ ἐνθάδε † τινὰ περὶ τὰ ἄλλα μικρὰ ποιὰ εἰλουμένῳ, τὸ τῆς αὐξήσεως, † τῳ

4 καὶ τὸ τῆς μειώσεως, ὃν θάνατον οἱ ἄνθρωποι καλοῦσιν. 4 Αὕτη δὲ ἡ ἀταξία † περὶ τὰ ὑπόγεα ζῶα γίνεται. τῶν γὰρ οὐρανίων † ὑπὸ τὰ σώματα μίαν τάξιν ἔχει, ἣν εἴληχεν ὑπὸ τοῦ πάντος τὴν ἀρχήν· τηρεῖται δὲ αὕτη ὑπὸ τῆς ἑκάστου ἀποκαταστάσεως ἀδιάλυτος· ἡ δὲ ἀποκατάστασις † ὑπογείων σωμάτων συγχύσεως † ἥ δὲ † ἡ δὲ σχίλυσις αὐτὴ, ἀποκαθίσταται εἰς τὰ ἀδιάλυτα σώματα, τοῦτ' ἔστι τὰ ἀθάνατα· καὶ οὕτω γέρησις γίνεται τῆς αἰσθήσεως, οὐκ ἀπωλεια † σωμάτων. 5 Τὸ δὲ τρίτον ζῶον ὁ ἄνθρωπος, κατ' εἰ-

5 κόνα τοῦ κόσμου γενόμενος, † νοῦν κατὰ βούλησιν τοῦ πάντος ἔχων † ἐ παρὰ τὰ ἄλλα ὑπόγεα ζῶα, οὐ μόνον πρὸς τὸν δεύτερον θεὸν συμπάθειαν ἔχων, ἀλλὰ καὶ ἔννοιαν τοῦ κρείττου. τοῦ μὲν γὰρ αἰσθάνεται ὡς σώματος· τοῦ δὲ ἔννοιαν λαμβάνει ὡς ἀσωμάτου, καὶ νοῦ τοῦ ἀγαθοῦ. Τοῦτο οὖν οὐκ ἀπόλλυται τὸ ζῶον; Εὐφήμησον, ὦ τέκνον, καὶ νόησον, τί θεὸς, τί κόσμος, τί ζῶον ἀθάνατον, τί ζῶον διαλυτόν· καὶ νόησον, ὅτι ὁ μὲν κόσμος ὑπὸ τοῦ θεοῦ, καὶ ἐν τῷ θεῷ· ὁ δὲ ἄνθρωπος, ὑπὸ τοῦ κόσμου, καὶ ἐν τῷ κόσμῳ· ἀρχὴ δὲ, καὶ περιοχὴ καὶ σύστασις πάντων, ὁ θεός.

MERCVRII TRISMEGISTI DE INTELLIGENTIA ET SENSV. ET QVOD IN SOLO DEO PVLCHRVM ET BONVM EST, ALIBI VERO NVSQVAM,

CAPVT NONVM.

NVper, o Æsculapi, perfectum edidi sermonem: nunc autem necessarium arbitror cõsentaneum esse etiam de sensu tractatum edifferere. Sensus etenim & intelligentia discrimen habere cẽsentur: eo quod illud materiale, hoc vero essentiale sit. Mihi tamen aparent ambo coalescere, non autẽ diuidi. in hominib. loquor. In cæteris nãq; animantib. naturæ sensus cõiungitur, in hominib. vero intelligentia. Ab intelligẽtia autem tantum distat intellectus, quantum a diuinitate Deus: Nimirũ diuinitas a Deo est, intelligentia vero ab intellectu, soror existens sermonis, ac sibi mutuo instrumenta. Neque enim sermo voce depromitur absq; intelligentia: vt nec intelligentia sine sermone elucescit. 2 Sensus itaq; & intelligentia ambo in hominẽ vna confluunt, velut inter se connexa. Nam sine sensu intelligi nõ potest, neq; sine intelligentia sensu percipi. Fieri autem potest, intelligentiam sine sensu intelligi, eorum instar qui in somnijs visum speculantur. Mihi autem apparet fieri vtroſq; effectus in somniorum visu, expergefactis enim sensus in corpus dirimitur, & in animam. Et cum vtræq; sensus partes ad se inuicẽ conueniũt, tũ intelligentia pronunciatur a mente progenita. 3 Mens quidem omnes notitias concipit, nimirũ bonas, quo temporis a Deo semina receperit, contrarias autẽ quando ab aliquo Dæmonum. Nulla nãq; mũdi pars Dæmonis est exors, Dæmonis inquam a Deo splendentis: qui quidem subintrãs, serit propriæ efficaciæ semen. Et enixa est mens quod fatum fuerat, adulteria, cædes, parricidia, sacrilegia, impietates, suspẽdia, manifestas præcipitantias, & cætera omnia, quotquot sunt Dæmonum opera. 4 Dei quidem semina pauca, equidem magna, pulchra, & bona, probitas, continentia, & pietas. Est autẽ pietas Dei co-

ΕΡΜΟΥ ΤΟΥ ΤΡΙΣΜΕΓΙΣΤΟΥ, ΠΕΡΙ ΝΟΗΣΕΩΣ, ΚΑΙ ΑΙΣΘΗΣΕΩΣ, ΚΑΙ ΟΤΙ ΕΝ ΜΟΝΩΙ ΤΩΙ ΘΕΩΙ ΤΟ ΚΑΛΟΝ, ΚΑΙ ΤΟ ΑΓΑΘΟΝ ΕΣΤΙΝ, ΑΛΛΑΧΟΘΙ ΔΕ ΟΥΔΑΜΟΥ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι.

1 ΘΕΣ, ὦ Ασκληπιὲ, τ̃ τέλειον ἀποδέδωκα λόγον· νῦν δὲ ἀναγκαῖον ἡγοῦμαι ἀκόλουθον ἐκείνῳ, καὶ τὸν περὶ αἰσθήσεως λόγον διεξελθεῖν. αἴσθησις δὲ καὶ † νόησις διαφορὰν μὲν δοκοῦσιν ἔχειν, ὅτι ἡ μὲν ὑλική ἐστιν, ἡ δὲ οὐσιώδης· ἐμοὶ δὲ δοκοῦσιν ἀμφότεραι ἥνωσθαι, καὶ μὴ διαιρεῖσθαι, ἐν ἀνθρώποις † λέγω. ἐν μὲν τοῖς ἄλλοις ζῴοις ἡ αἴσθησις τῇ φύσει ἰδίωται· ἐν δὲ ἀνθρώποις ἡ νόησις. νοήσεως δὲ ὁ νοῦς διαφέρει τοσοῦτον, ὅσον ὁ θεὸς θειότητος. ἡ μὲν γὰρ θειότης ὑπὸ τ̃ θεοῦ γίνεται· ἡ δὲ νόησις ὑπὸ τ̃ νοῦ, ἀδελφὴ οὖσα τ̃ λόγου, καὶ ὄργανα ἀλλήλων. οὔτε γὰρ ὁ λόγος ἐκφωνεῖται χωρὶς νοήσεως, ὅτε ἡ νόησις φαίνεται χωρὶς λόγου. 2 Η οὖν αἴσθησις καὶ ἡ νόησις ἀμφότεραι εἰς τ̃ ἄνθρωπον συμπερισρέουσιν ἀλλήλαις, ὥσπερ συμπεπλεγμέναι. οὔτε γὰρ χωρὶς αἰσθήσεως † δυνατὸν νοῆσαι, οὔτε αἰσθέσθαι χωρὶς νοήσεως. δυνατὸν δὲ νόησιν χωρὶς αἰσθήσεως νοεῖσθαι, καθάπερ οἱ διὰ τ̃ ὀνείρων φαντάζομενοι θεάματα· ἐμοὶ δὲ δοκεῖ τῷ γεγονέναι ἀμφοτέρας τὰς ἐνεργείας ἐν τῇ τ̃ ὀνείρου ὄψει. ἐγρηγόροσι γὰρ † αἴσθησις, διὰ ῥητὰ γε εἰς τε τὸ σῶμα, καὶ εἰς τὴν ψυχήν· καὶ ὅταν ἀμφότερα τὰ μέρη τ̃ς αἰσθήσεως πρὸς ἄλληλα συμφωνήσῃ, τότε τὴν νόησιν ἐκφωνεῖσθαι, ἀποκυηθεῖσαν ὑπὸ τ̃ νοῦ. 3 Ο γὰρ νοῦς κύει πάντα τὰ νοήματα· ἀγαθὰ μὲν, ὅταν ὑπὸ τ̃ θεοῦ τὰ σπέρματα λάβῃ· ἐναντία δὲ, ὅταν ὑπό τινος τ̃ δαιμονίων, μηδενὸς μέρους τ̃ κόσμου κενοῦ ὄντος δαίμονος, τῷ ὑπὸ τ̃ θεοῦ πεφωτισμένῳ δαίμονι, ὅστις ὑπεισελθὼν, ἔσπειρε τ̃ς ἰδίας ἐνεργείας τὸ σπέρμα, καὶ ἐκύησεν ὁ νοῦς τὸ σπαρὲν, μοιχείας, φόνους, πατροτυπίας, ἱεροσυλίας, ἀσεβείας, ἀγχόνας, κατακρημνῶν καταφοράς, καὶ ἄλλα πάντα ὅσα δαιμόνων ἔργα.

4 Τοῦ γὰρ θεοῦ τὰ σπέρματα ὀλίγα, μεγάλα μὲν, καὶ καλὰ, καὶ ἀγαθὰ, ἀρετὴ, καὶ σωφροσύνη, καὶ εὐσέβεια· εὐσέβεια δέ ἐστι θεῶ γνῶ-

† κίνησις

† δύναται

† αἰσθήσει,

gnitio. Quem qui cognouit oppletus omnium bonorum factus,notiones Diuinas ſcaturit,ac non vulgi intelligentijs ſimiles. Quocirca qui cognitionem colunt, nec vulgo grati ſunt, nec ipſis vulgus,deſipere cẽſentur,& riſus damnantur:odio & contemptui ſunt:& quandoq; necantur. Nequitiam enim hic habitaturam diximus,ſuũ ipſius locum degentem.eius nimirũ regio terra eſt,non mundus,vt nonnullis placet impie loquentibus.Dei quidẽ cultor omnia ſuffert, cognitionem percipiẽs. Tali nãq; omnia,quantumlibet alijs mala,bona ſunt. Et cũ inſidijs petitur,omnia ad cognitionem cõfert: & ſolus mala efficit bona. [5] Rurſus ad ſermonẽ ſenſus redeo.Humanũ eſt igitur, 5
hominem cõmunicare ſenſum intelligentiæ:nõ tamen omnis homo,vt prætuli,fruitur intelligentia.Sed alius quidem materialis,alius vero eſſentiæ cultor. Materialis enim,malitiæ iucũbens,vt effatus ſum,a Dæmonib. ſemen intelligentiæ ſuſcipit. Qui autem cum bono ſecundũ eſſentiam ſumunt, a Deo ſalui fiunt. Quandoquidẽ Deus omnium operator cum fabrefacit omnia,efficit quidẽ ſibi ſimilia. Vt autem hæc bona facta ſunt, in effectus vſum ſegregat. Mundana quidem latio,generationes terens,qualitates producit,alias quidem fœdans nequitia, alias autem bono purificãs.Nam mundus,o Æſculapi,ſenſum proprium & intelligentiam habet,non humanæ ſimilem, nec tam variam,alias autem eximiorem ac ſimpliciorem. [6] Mundi 6
quidem ſenſus & intelligentia vna eſt:omnia ſcilicet facit,& in ſeipſum deſtruit,inſtrumentum quippe diuini nutus, & reuera inſtrumenti efficacia preditum: vt omnia ſemina ſuſcipiens a Deo apud ſe,conſeruans in ſeipſo,omnia palam efficiat: & diſſoluens omnia reſtauret.Quocirca his diſſolutis conſtitutione renouationem velox inſtar boni vitæ agricolæ præſtet.Nõ eſt quod non vita donet: dum fertur autem omnia viua efficit,ac pariter locus & operator eſt vitæ. [7] Corpora autem in mate- 7
ria diſcrepant.Alia quidem ſunt ex terra,quædã vero ex aqua, alia autem ex aere, aliqua demum ex igne.omnia autem ſunt compoſita,quædam plus,quædam autem ſimplicius: plus quidem grauiora,minus vero leuiora. Velocitas autem lationis eius,varietatem qualium in generationib. operatur. Aura enim

σις, ὃν ὁ ὑπνους πλήρης γενόμενος πάντων τῶν ἀγαθῶν, τὰς νοήσεις θείας ἴσχει, καὶ οὐ τοῖς πολλοῖς ὁμοίας. διὰ τοῦτο οἱ ἐν γνώσει ὄντες, οὔτε τοῖς πολλοῖς ἀρέσκουσιν, οὔτε οἱ πολλοὶ αὐτοῖς· μεμιωμένας δὲ δοκοῦσι, καὶ γέλωτα ὀφλισκάνουσι, μισούμενοί τε, καὶ καταφρονούμενοι, καὶ τάχα που καὶ φονεύόμενοι. τοῦτο γὰρ κακίαν ἐνθάδε δεῖν οἰκεῖν εἰώμεν τῆ ἑαυτῆς χωρίῳ οὖσαν. χωρίον γὰρ αὐλῆς ἡ γῆ, οὐχ ὁ κόσμος, ὡς ἐνιοί ποτε ἐρροῦσι βλασφημοῦντες. ὁ μέν τοι θεοσεβὴς, πάντα ὑποστήσει ἀμεμόμενος τῆς γνώσεως. πάντα γὰρ τῷ τοιούτῳ, κἂν τοῖς ἄλλοις τὰ κακὰ, ἀγαθά ἐστι· καὶ ὑπιβαλλόμενος, πάντα ἀναφέρει εἰς τοῦτο γνῶσιν. καὶ τὰ κακὰ μόνος ἀγαθοποιεῖ. [5] Ἐπάνειμι πάλιν ὅθεν τὸν αἰσθήσεως λόγον. ἀνθρώπινον οὖν τὸ κοινωνῆσαι † ἀνθρώπῳ αἴσθησιν νοήσει. οὐ πᾶς δὲ ἄνθρωπος ὡς θεοῖ- † ἄνθρωπον νοήσει.
πον, ὑπολαύει τῆς νοήσεως, ἀλλ' ὁ μὲν ὑλικὸς, ὁ δὲ ἀυσιώδης. ὁ μὲν γὰ μετὰ κακίας ὑλικὸς, ὡς ἔφην, ὑπὸ τῶν δαιμόνων τὸ σπέρμα τῆς νοήσεως ἴσχει· οἱδὲ μετὰ τοῦ ἀγαθοῦ ἀυσιωδῶς, ὑπὸ τοῦ θεοῦ σωζόμενοι. ὁ μὲν γὰρ θεὸς πάντων δημιουργὸς, δημιουργῶν πάντα, ποιεῖ μὲν ἑαυτῷ ὅμοια, ταῦτα δ' ἀγαθὰ γενόμενα, ἐν τῇ χρήσει τῆς ἐνεργείας ἀφορᾷ· ἡ γὰρ κοσμικὴ φορὰ τελέουσα τὰς γενέσεις, ποιὰς ποιεῖ, τὰς μὲν ῥυπαίνουσα τῇ κακίᾳ, τὰς δὲ καθαίρουσα τῷ ἀγαθῷ. καὶ γὰρ ὁ κόσμος, ὦ Ἀσκληπιὲ, αἴσθησιν ἰδίαν καὶ † νόησιν ἔχει, οὐχ ὁμοίαν τῇ ἀν- † κίνησιν
θρωπείᾳ, οὐδὲ ὡς ποικίλῳ, ἄλλως δὲ κρείττῳ καὶ ἁπλουστέ-
6 ρᾳ. [6] Ἡ γὰ αἴσθησις, καὶ νόησις τοῦ κόσμου, μία ἐστὶ τῷ πάντα ποιεῖν, καὶ εἰς ἑαυτὸν ἀποποιεῖν, ὄργανον τῆς τοῦ θεοῦ βουλήσεως, καὶ ὄντως ὀργανοποιηθὲν, ἵνα πάντα παρ' ἑαυτῷ ἀπὸ τοῦ θεοῦ λαβὼν τὰ σπέρματα φυλάττων ἐν ἑαυτῷ, πάντα ποιῇ ἐναργῶς, καὶ διαλύων πάντα ἀνανεοῖ· καὶ διὰ τοῦτο λυθέντα, ὥσπερ ἀγαθὸς ζωῆς γεωργὸς, τῇ καταβολῇ ἀνανέωσιν ἀυτοῖς φερόμενος παρέχει. οὐκ ἔστιν ὃ μὴ ζωογονεῖ. φερόμενος δὲ πάντα ζωοποιεῖ· καὶ ὁμοῦ τόπος ἐστὶ καὶ δημιουργὸς ζωῆς.
7 [7] Τὰ δὲ σώματα ἀπὸ ὕλης ἐν διαφορᾷ. τὰ μὲν γὰρ ἐστιν ἐκ γῆς, τὰ δὲ ἐξ ὕδατος, τὰ δὲ ἐξ ἀέρος, τὰ δὲ ἐκ πυρός· πάντα δὲ ἐστι σύνθετα, καὶ τὰ μὲν μᾶλλον, τὰ δὲ ἁπλούστερα· μᾶλλον μὲν τὰ βαρύτερα, ἧττον δὲ τὰ κουφότερα. τὸ δὲ τάχος ἀυτῆς τῆς φορᾶς, τῷ ποικιλίαν τῶν ποιῶν γενέσεων ἐργάζεται. πνοὴ γὰρ

frequentissima existens, corporibus qualitates porrigit, cum vna vitæ plenitudine. [8] Pater itaque mundi Deus, mundus vero eorum quę in mundo sunt. Et mundus quidem Dei filius: quæ autem in mundo a mundo sunt. Et iure mundus nuncupatur. Omnia namq; varietate generationis ornat, & assiduitate vitæ, non defatigata operatione, necessitatis velocitate, elementorum compositione, & genitorum ordine. Ipse itaque mundus necessario & proprie nominatur. Omnium igitur animalium sensus & intelligētias ab internis inducit, inspirans ab amplectente se. Mundus vero semel accepit, simul cum fieret: vti a Deo accepit, habet. [9] Deus autem non, vt aliquibus placet, est sensus & intelligentiæ expers. Nam superstitione excæcati inique loquuntur. Omnia nimirum quæcunque sunt, o Æsculapi, in Deo sunt, a Deo genita & inde pendentia: alia per corpora operantia: partim per animalem essentiam mouētia: quædam autem per spiritum vitam præstantia: alia vero defessa susciptētia, & optimo iure. Quinetiam dicam ipsum talia non habere, ac verum definiens, ipse omnia est, nō extrinsecus ascisens illa, sed extrorsum ea porrigens. Et hoc est Dei sensus & intelligentia, omnia scilicet semper mouere, & nusquam tempus erit, quo depereat quicquam eorum, quæ sunt. Cum autem dico eorum quæ sunt Dei dico. Quæ enim sunt, Deus habet, & extra ipsum nihil, & ipse extra nihil. [10] Hæc, o Æsculapi, intelligenti tibi vera aparebunt, ignoranti autem incredibilia. Intelligere namque credere est: non credere autem non intelligere. Sermo etenim meus ad veritatem vsque peruenit. Mens autem magna, & a sermone quadantenus deducta, ad veritatem vsque peruenire debet: omnia autē animo voluens, & ijs quæ a sermone interpretata sunt consona reperiens, credidit, & pulchræ fidei acquieuit. Illis igitur quæ de Deo dicta sunt intelligentibus, fide digna, non intelligentibus vero indigna fide erunt. Hæc & tanta de intelligētia & sensu dicta sunto.

οὖσα πυκνοτάτη, πεφτείνει τὰ ποιὰ τοῖς σώμασι μετὰ ἑνὸς πλη-
8 ρώματος τῆς ζωῆς. [8] Πατὴρ μὲν οὖν ὁ θεὸς τοῦ κόσμου. ὁ δὲ
κόσμος τῶν ἐν τῷ κόσμῳ. καὶ ὁ μὲν κόσμος, υἱὸς τοῦ θεοῦ, τὰ
δὲ ἐν τῷ κόσμῳ, ὑπὸ τοῦ κόσμου. καὶ εἰκότως κόσμος κέκλη-
ται. κοσμεῖ γὰρ τὰ πάντα τῇ ποικιλίᾳ τῆς γενέσεως, καὶ τῷ ἀδια-
λείπτῳ τῆς ζωῆς, καὶ ἀκοπιάτῳ τῆς ἐνεργείας, καὶ τῷ τάχει τῆς
ἀνάγκης, καὶ τῇ † συστάσει τῶν στοιχείων, καὶ τῇ τάξει τῶν γινο- † συσκι
μένων. ὁ αὐτὸς οὖν κόσμος, καὶ ἀναγκαίως, καὶ οἰκείως καλεῖται. πάν- άσει.
των οὖν τῶν ζώων ἡ αἴσθησις, καὶ νόησις ἔξωθεν εἰσπεισέρχεται, εἰσ-
πνέουσα ὑπὸ τοῦ περιέχοντος· ὁ δὲ κόσμος ἅπαξ λαβὼν ἅμα
9 τῇ γενέσει, ὑπὸ τοῦ θεοῦ λαβὼν ἔχει. [9] Ὁ δὲ θεὸς, οὐχ ὥσ-
περ ἐνίοις δόξει, ἀναίσθητός ἐστι, καὶ ἀνόητος. ὑπὸ γὰρ δεισιδαιμο-
νίας βλασφημοῦσι. πάντα γὰρ ὅσα ἐστὶν, ὦ Ασκληπιὲ, ταῦτα ἐν
τῷ θεῷ ἐστὶ, καὶ ὑπὸ τοῦ θεοῦ γινόμενα, καὶ ἐκεῖθεν ἠρτημένα· τὰ
μὲν διὰ τῶν σωμάτων ἐνεργοῦντα, τὰ δὲ διὰ οὐσίας ψυχικῆς κι-
νοῦντα, τὰ δὲ διὰ πνεύματος ζωοποιοῦντα, τὰ δὲ τὰ κεκμη-
κότα ὑποδεχόμενα. καὶ εἰκότως· μᾶλλον δὲ λέγω ὅτι οὐκ αὐτὸς
αὐτὰ ἔχει, ἀλλὰ τὸ ἀληθὲς ἀποφαίνομαι, αὐτὸς ἅπαντά ἐστιν· οὐκ
ἔξωθεν αὐτὰ περιλαμβάνων, ἔξω δὲ ἀπιδιδούς. καὶ τοῦτό ἐστιν, ἡ
αἴσθησις καὶ νόησις τοῦ θεοῦ, τὸ τὰ πάντα ἀεὶ κινεῖν· καὶ οὐκ ἔσαι
ποτὲ χρόνος, ὅτε ἀπολειφθήσεταί τι τῶν ὄντων· ὅταν δὲ λέγω
τῶν ὄντων, λέγω τοῦ θεοῦ. τὰ γὰρ ὄντα ὁ θεὸς ἔχει, καὶ ὅτε αὐ-
10 τῷ οὐδὲν ἐκτὸς, ὅτε αὐτὸς οὐδενός. [10] Ταῦτά σοι Ασκληπιὲ, ἐν-
νοοῦντι ἀληθῆ δόξειεν, ἀγνοοῦντι δὲ ἄπιστα. τὸ γὰρ νοῆσαί ἐστι τὸ
πιστεῦσαι· τὸ ἀπιστῆσαι δὲ τὸ μὴ νοῆσαι. ὁ γὰρ λόγος μοι φθάνει
μέχει τῆς ἀληθείας· ὁ δὲ νοῦς μέγας ἐστὶ, καὶ ὑπὸ τοῦ λόγου μέ-
χει τινὸς ὁδηγηθείς, φθάνειν ἔχει τῆς ἀληθείας· καὶ περινοήσας
τὰ πάντα, καὶ εὐροὼν σύμφωνα τοῖς ὑπὸ τοῦ λόγου ἑρμηνευθεῖσιν
ὑπίσευσε, καὶ τῇ καλῇ πίστει ἐπαναπαύσατο. τοῖς οὖν τὰ προειρη-
μένα † ἐστὶ τοῖς θεῖς νοήσασι μὲν πιστά· μὴ νοήσασι δὲ ἄπιστα. ταῦ- † ὑπὸ
τα καὶ τοσαῦτα περὶ νοήσεως καὶ αἰσθήσεως λεγέσθω.

MERCVRII TRISMEGISTI, CLAVIS,

CAPVT DECIMVM.

HEsternam,o Æsculapi, orationem tibi cõsecraui: hodiernã autem æquum est Tat filio dicare. Quãdoquidem singularium orationum cum illo collatarum est compendium. Deus igitur & Pater & Bonum, o Tat, eandem naturã habent: quinimo & efficatiam. Ea nãq; naturæ & incremẽti est denominatio, quæ circa mutabilia,mobilia & immobilia versatur: quod est diuina & humana,quæ ipse esse vult. Alibi autẽ diuinorum & humanorum efficatiã,velut ac aliorum edocuimus, quæ de hoc intelligenda sunt. [2] Huius nãq; efficacia voluntas est,eius vero essentia,velle omnia esse.Quid enim est Deus & Pater & Bonum,quam omnium esse non adhuc existentiũ?Quinetiam substantia ipsa eorum quæ sunt, hoc Deus est, hoc Pater,hoc Bonum:cui reliquorum nihil additur. Mundus quidem ac Sol eorũ quæ iuxta cõmunionem pater est: nõ attamen animalib. recte boni causa est,nec viuẽdi. Quod si ita se hoc habeat,omnino sane a boni voluntate adigitur,sine qua neq; esse neq; fieri quicquam potest. [3] Nimirum liberorũ causa pater est,tũ seminis tum etiã alimoniæ, per Solem orexim boni susscipiens. Nã Bonum est,quod efficiendi cõpos est.Hoc autem alij cuiquam innatũ esse non potest, quã vnico illi,qui nihil recipiens omnia vult esse.Non equidem aio ei qui efficit,o Tat,nam faciens mutilus est multo tempore,in quo nunc quidem facit, nunc vero non facit,& qualitate & quantitate, quandoq; etenim quanta & qualia,opposita vero nõnumquam.Deus autem,& pater & bonũ est,eo quod omnia sit. [4] Hæc igitur ita ei qui videre potest eluceſcẽt,nam & hoc esse vult, estque illud,maxime vero sibiipsi.Alia quippe cuncta propter hunc sunt. Boni nãq; proprium est Bonum cognoscí, o Tat. Satiasti nos,o Pater,bono & pulcherrimo aspectu,& pene sanctior effectus est meæ mẽtis oculus,præ tali spectaculo. Non emi velut Solis radius igni-

ΕΡΜΟΥ ΤΟΥ ΤΡΙΣΜΕΓΙΣΤΟΥ, ΚΛΕΙΣ.

1 ΕΙΠΟΝ χθὲς λόγον, ὦ Ασκληπιὲ, σοὶ ἀνέθηκα· τὸν δὲ σήμερον, δίκαιόν ἐστι τῷ Τὰτ ἀναθεῖναι· ἐπεὶ καὶ τῶν ἐνικῶν λόγων τῶν πρὸς ἄλληλον λελαλημένων, ἐστὶν ὄφελος. ὁ μὲν οὖν θεὸς καὶ πατὴρ καὶ τὸ ἀγαθὸν, ὦ Τὰτ, τὴν αὐτὴν ἔχει φύσιν, μᾶλλον δὲ τὴν ἐνέργειαν. ἡ μὲν γὰρ φύσεως καὶ αὐξήσεως ἐστὶ προσηγορία· ἅπερ ἐστὶ περὶ τὰ μεταβλητὰ καὶ κινητὰ, καὶ ἀκίνητα, τουτέστι τὰ θεῖά τε καὶ ἀνθρώπεια, ὧν αὐτὸς βούλεται εἶναι. ἀλλαχοῦ δὲ ἐνέργειαν, καθὼς καὶ ὅτι τῶν ἄλλων, ἐδιδάξαμεν θείων τε καὶ ἀνθρωπίνων, ἃ δεῖ νοεῖν ὅτι τούτου.

2 [2] Η γὰρ τούτου ἐνέργεια, ἡ θέλησίς ἐστι· καὶ ἡ οὐσία αὐτῆς, τὸ θέλειν πάντα εἶναι. τί γάρ ἐστι θεὸς, καὶ πατὴρ, καὶ τὸ ἀγαθὸν, ἢ τὸ τῶν πάντων εἶναι οὐκ ἔτι ὄντων· ἀλλὰ ὕπαρξις αὐτὴ τῶν ὄντων· τοῦτό ὁ θεὸς, τοῦτο ὁ πατὴρ, τοῦτο τὸ ἀγαθὸν, ᾧ μηδὲν προσέστι τῶν ἄλλων. ὁ μὲν γὰρ κόσμος, καὶ ὁ ἥλιος, τῶν κατὰ μετουσίαν καὶ αὐτὸς πατὴρ· οὐκ ἔτι δὲ τῶν ἀγαθοῦ ζῴοις ἴσως ἄπτος ἐστὶν, οὐδὲ τῷ ζῷῳ. εἰ δὲ τοῦτο οὕτως ἔχει, πάντως μέντοι ἀναγκαζόμενος ὑπὸ τοῦ ἀγαθοῦ θελήματος, ἓ χωρὶς, ὅτε εἶναι, ὅτε γενέσθαι ἔσται δυνατόν. 3 [3] Αἴτιος δὲ ὁ πατὴρ τῶν τέκνων, καὶ τῆς σπορᾶς, καὶ τῆς τροφῆς τὴν ὄρεξιν λαβὼν τοῦ ἀγαθοῦ διὰ τοῦ ἡλίου. τὸ γὰρ ἀγαθόν ἐστι τὸ ποιητικόν. τοῦτο δὲ οὐ δυνατὸν ἐγγενέσθαι ἄλλῳ τινὶ, ἢ μόνῳ ἐκείνῳ, τῷ μηδὲν λαμβάνοντι, πάντα δὲ θέλοντι εἶναι. οὐ γὰρ ἐᾷ, ὦ Τὰτ, ποιοῦντι. ὁ γὰρ ποιῶν ἐλλιπής ἐστι πολλῷ χρόνῳ, ἐν ᾧ ὁτὲ μὲν ποιεῖ, ὁτὲ δὲ οὐ ποιεῖ, καὶ ποιότητος καὶ ποσότητος. πολλὰ μὲν γὰρ πόσα καὶ ποῖα, ὁτὲ δὲ τὰ ἐναντία. ὁ δὲ θεὸς 4 καὶ πατὴρ καὶ τὸ ἀγαθὸν, τῷ εἶναι τὰ πάντα. 4 Οὕτως ἄρα ταῦτα τῷ δυναμένῳ ἰδεῖν. καὶ γὰρ τοῦτο θέλει εἶναι, καὶ ἔστι καὶ αὐτὸ, μάλιστα δὲ αὐτῷ. καὶ γὰρ τὰ ἄλλα πάντα διὰ τοῦτόν ἐστιν. ἴδιον γὰρ τῷ ἀγαθῷ τὸ γνωρίζεσθαι ἐστὶ τὸ ἀγαθὸν, ὦ Τάτ. Επλήρωσας ἡμᾶς, ὦ πάτερ, τῆς ἀγαθῆς, καὶ καλλίστης θέας· καὶ ὀλίγου δεῖν ἐσεβάσθη μου ὁ τοῦ νοῦ ὀφθαλμὸς ὑπὸ τῆς τοιαύτης θέας. οὐ γὰρ ὥσπερ ἡ τοῦ ἡλίου ἀκτὶς πυρώδης

tus exiſtẽs,illuſtrat & oculos perſtringit:ita & boni ſpeculatio. Quinimo econtra irradiat & adeo,quoad ſuſcipere quis poteſt influxum ſplendoris intelligibilis. Eſt nãq; acidior in attingendo,innocua vero & omnis immortalitatis oppleta. 5 Qui plus 5
ſpeculationis allicere poſſunt, ſæpe etiã corpore in pulcherrimum hunc viſum demulcentur.Cuius Cælus ac Saturnus progenitores noſtri participes effecti ſunt. Vtinã & nos,o Pater. Vtinam ſane,o fili. Nũc etiamnum remittimur ad viſionem,ac ita pandere non poſſumus noſtræ mentis oculos, & illius Boni pulchritudinem ſpeculari, quæ citra corruptionẽ & cõprehenſionem extat.Tum equidẽ eam intueberis,cum nihil de ipſa discendum habeas. Eius nãq; cognitio & ſpeculatio, ſilentiũ eſt, & omniũ ſenſuum abrogatio. 6 Neq; enim aliud quidpiã co- 6
gnoſcere qui hoc cognouit: nec aliud quicquam ſpeculari poteſt,qui hoc ſpeculatus eſt: neq; de alio quoquam audire: nec vniuerſum corpus mouere. Nimirũ omnes corporis ſenſus & motus corripiens quieſcit.Colluſtrans etenim omnẽ mentem ac omnem animã, illuſtrat & abſtrahit a corpore:& omnem ipſum in eſſentiam conuertit. Non enim,o fili, in Deum refferri poteſt anima,cõſtituta in corpore hominis, Boni pulchritudinem ſpeculata in Deum ſe recipiens. 7 Quî id ais,o Pater? De 7
omni anima ſeparabili,o fili.Mutationes autem animæ ſeparabilis rurſus quonã modo fiunt? Num in generalib. percepiſti? Quod ab vna ſcilicet vniuerſi, animæ omnes exiſtunt. hæ quidem qua in omni mundo velut diſtribuſtæ vagantur. Harum proinde animarũ multæ mutationes, partim in proſperiorem, partim in contrarium ſtatum.Quædã enim repentes in aquatiles cõmutantur, aquatiles autẽ in terreſtres, terreſtres vero in volucres, æreæ autẽ in homines,humanæ vero immortalitatẽ habentes in Dæmones vertuntur, ipſi vero ita in Deorum nõ vagantium cœtu exultant. Cœtus autẽ Deorũ duo ſunt. Quidam enim ſunt errantium:Quidã vero non errantium.Et ea eſt animę abſolutiſſima gloria. 8 Anima hominis corpus ingreſſa, 8
ſi nequam manſerit,neq; immortalitatem experitur, neq; boni fit particeps: quinetiã retrogradiẽs per viam reuertitur quæ ducit ad reptilia,& hoc animæ peruerſæ iudicatũ eſt.Nam ani-

οὖσα καταυγάζει καὶ μύειν ποιεῖ τοὺς ὀφθαλμούς, οὕτω καὶ ἡ τοῦ ἀγαθοῦ θέα· τοὐναντίον δὲ ἐκλάμπει, καὶ ἐπὶ ζοσοῦτον, ἐφ' ὅσον δύναται ὁ δυνάμενος δέξασθαι τὴν ἐπιστροφὴν τῆς νοητῆς λαμπηδόνος. ὀξυτέρα μὲν γάρ ἐστιν εἰς τὸ καθικνεῖσθαι. ἀβλαβὴς δὲ καὶ
5 πάσης ἀθανασίας ἀνάπλεως ὢν. 5 Οἱ δυνάμενοι πλέον τι ἀρύσασθαι τῆς θέας, κατακοιμίζονται πολλάκις δὲ ὑπὸ τοῦ σώματος εἰς τὴν καλλίστην ὄψιν, ὅσπερ Οὐρανὸς καὶ Κρόνος οἱ ἡμέτεροι πρόγονοι ἐκτετυχήκασιν. Εἶδε καὶ ἡμεῖς, ὦ πάτερ. Εἶδες γάρ, ὦ τέκνον· νῦν δὲ ἔτι ἀτονοῦμεν πρὸς τὴν ὄψιν, καὶ οὕτως οὐκ ἰσχύομεν ἀναπετάσαι ἡμῶν τοὺς τοῦ νοῦ ὀφθαλμούς, καὶ θεάσασθαι τὸ κάλλος τοῦ ἀγαθοῦ ἐκείνου τὸ ἄφθαρτον, τὸ ἄληπτον. τότε γὰρ αὐτὸ ὄψει, ὅταν μηδὲν περὶ αὐτοῦ ἔχῃς εἰπεῖν. ἡ γὰρ γνῶσις αὐτοῦ καὶ † θέα σιωπὴ ἐστι καὶ καταργία πασῶν τῶν αἰ- † θεία
6 σθήσεων. 6 Οὔτε γὰρ ἄλλό τι δύναται νοῆσαι ὁ τοῦτο νοήσας, οὔτε ἄλλό τι θεάσασθαι ὁ τοῦτο θεασάμενος, οὔτε περὶ † ἄλλου † αἰτινὸς ἀκοῦσαι, οὔτε τοσοῦτον τὸ σῶμα κινῆσαι. πασῶν γὰρ τῶν θορύβω σωματικῶν αἰσθήσεών τε καὶ κινήσεων ὑπιλαβόμενος, ἀτρεμεῖ. περιλάμψαν δὲ πάντα τὸν νοῦν, καὶ τὴν ὅλην ψυχὴν, αἰνιλάμψει καὶ ἀνέλκει διὰ τοῦ σώματος, καὶ ὅλον αὐτὸν εἰς οὐσίαν μεταβάλλει. ἀδύνατον γάρ, ὦ τέκνον ψυχὴν ἀποθεωθῆναι ἐν σώματι ἀνθρώπου, θεασαμένου τοῦ ἀγαθοῦ κάλλος τῷ ἀποθεω-
7 θῆναι. 7 Πῶς λέγεις, ὦ πάτερ. Πάσης ψυχῆς, ὦ τέκνον, διαιρεῖται. Μεταβολαὶ δὲ πῶς πάλιν διαιρεῖται. Οὐκ ἤκουσας ἐν τοῖς γενικοῖς, ὅτι ἀπὸ μιᾶς ψυχῆς τῆς τοῦ παντὸς πᾶσαι αἱ ψυχαί εἰσιν, αἵ τε ἐν τῷ παντὶ κόσμῳ κυλινδούμεναι, ὥσπερ ἀπενεμημέναι; τούτων τοίνυν τῶν ψυχῶν, πολλαὶ μεταβολαί. τῶν μὲν, ἐπὶ τὸ εὐτυχέστερον· τῶν δὲ, ἐπὶ τὸ ἐναντίον. αἱ μὲν οὖν ἑρπετώδεις οὖσαι, εἰς ἔνυδρα μεταβάλλονται· αἱ δὲ τῶν ἐνύδρων εἰς χερσαῖα, αἱ δὲ χερσαῖαι εἰς πτηνά· αἱ δὲ ἀέρια εἰς ἀνθρώπους· αἱ δὲ ἀνθρώπειαι ἀθανασίας † μετέχουσαι, εἰς δαίμονας † ἔχουσαι,
μεταβάλλονται. † οἱ δ' οὕτως εἰς τὸν τῶν θεῶν χορὸν ἀπλανῶν † εἰ
χορεύουσι· χορὸι δὲ δύο θεῶν, ὁ μὲν τῶν πλανωμένων, ὁ δὲ τῶν ἀπλανῶν καὶ αὐτὴ ψυχῆς ἡ τελειοτάτη δόξα. 8 Ψυχὴ εἰς ἀνθρώπου σῶ-
8 μα εἰσελθοῦσα, ἐὰν κακὴ μείνῃ, οὔτε γεύεται ἀθανασίας, ὅτε τοῦ ἀγαθοῦ μεταλαμβάνει· παλίσυρτος δὲ τὴν ὁδὸν ὑποστρέφει τὴν εἰς τὰ ἑρπετά, καὶ αὕτη κατάδικη ψυχῆς κακῆς· κακία δὲ ψυ-

mæ malitia eſt ignoratio. Anima etenim nihil intelligens eorũ quæ ſunt, neq; eorum naturam, nec Bonũ, cæcutiens in paſſiones corporis impingit. Infœlix autẽ anima, ſeipſam ignorans, corporib. monſtroſis & flagitioſis ſeruit, corpus velut ſarcinam baiulans, neq; imperans, ſed parens. Hæc eſt animæ nequitia.
9 E diuerſo autẽ, animæ virtus eſt cognitio. Nimirum qui intel 9
ligit, bonus, pius, ac propemodũ Diuinus eſt. Sed quis eſt hic, o Pater? Qui nec loquax eſt, nec loquaces audit. qui nãq; duob. incumbit, verbis & auditui, vmbram impugnat. Deus enim Pater & Bonum neq; dicitur, neq; auditur. Hoc autẽ ita ſe habente, in omnib. ijs, quæ ſunt, ſenſus inſunt: cum ſine ipſo eſſe non poſſint. Cognitio autẽ a ſenſu ſupramodum diſcrepat. Nã ſenſus eſt quidem ſuperãtis, cognitio vero ſcientiæ finis. 10 Scien- 10
tia Dei donum eſt. Omnis etenim ſciẽtia incorporea eſt, velut inſtrumento mente vtens, mens vero corpore. Vtraq; igitur in corpora cedunt, cum ea quæ ſunt intellectus, tum quę materia cõſtant. Ex oppoſitione nãq; & cõtrarietate decet omnia cõſtare. Hocque ſecus eſſe non poteſt. Quis itaq; materialis iſte Deus? Pulcher mundus, non autẽ bonus eſt. materia enim conſtat, & nullo negotio patitur. Primus tamen patibilium, ſecundus autẽ eorum quæ ſunt, egenus per ſe: Ipſe quidem aliquando genitus, ſemper autẽ exiſtens, exiſtens autem in generatione, ac ſemper genitus. Generatio qualiũ & quantorũ eſt, quippe mobilis. Omnis nãq; materiæ motio eſt generatio. 11 Intel- 11
ligibilis autẽ quies, materialem motum hac arte mouet. Quandoquidem mũdus ſphęra eſt, quod caput denotat: ſuper caput autem nihil materia conſtat. Velut neq; ſubter pedes quidquã intelligibile. Quinimo omne materia cõſtat. Mens autẽ caput ipſa ſphæræ ritu mouetur, hoc eſt more capitis. Quæcunq; igitur aſſidẽt mẽbranæ huius capitis in qua eſt anima, immortalia natura ſunt, ac veluti in anima corpus factũ ſit, & refertam corpore animam habentia. Quæ autẽ procul a membrana, in qua plus habetur animæ, degũt, corpus ſunt. Totũ vero eſt animal: ita vt totum ex materiali & intelligibili conſtet. 12 Et mundus 12
quidem primũ, homo vero ſecundum a mũdo animal. Primus autẽ mortalium cæterorum animãtium animæ cõpos eſt. Nec

χῆς ἐστὶν ἡ ἀγνωσία. ψυχὴ γὰρ μηδὲν γνοῦσα τῶν ὄντων, μηδὲ τὸν τούτων φύσιν, μηδὲ τὸ ἀγαθὸν, τυφλωττοῦσα ἐνπνάσει τοῖς πάθεσι τοῖς σωματικοῖς· καὶ ἡ κακοδαίμων ἀγνοήσασα ἑαυτὸν, δουλεύει σώμασιν ἀλλοκότοις, καὶ μοχθηροῖς, ὥσπερ φορτίον βασάζουσα τὸ σῶμα, καὶ οὐκ ἄρχουσα, ἀλλ' ἀρχομένη· αὕτη κακία ψυχῆς. 9 Τοὐναντίον δὲ ἀρετὴ ψυχῆς, γνῶσις. ὁ γὰρ γνοὺς, καὶ ἀγαθὸς, καὶ εὐσεβὴς, καὶ ἤδη θεῖος. Τίς δέ ἐστιν οὗτος, ὦ πάτερ; Ο μὴ πολλὰ λαλῶν, μηδὲ πολλὰ ἀκούων. ὁ γὰρ δύο, λόγοις σχολάζων καὶ ἀκοαῖς, ὦ τέκνον, σπιαμαχεῖ. ὁ γὰρ θεὸς, καὶ πάτηρ, καὶ τὸ ἀγαθὸν, οὔτε λέγεται, οὔτε ἀκούεται. τούτου δὲ οὕτως ἔχοντος, ἐν πᾶσι τοῖς οὖσιν αἱ αἰσθήσεις εἰσὶ, δηλὸν τὸ μὴ δύνασθαι εἶναι χωρὶς αὐτῶν. γνῶσις δὲ αἰσθήσεως πολὺ διαφέρει. αἴσθησις μὲν γὰρ γίνεται τῶ ὑπο-
10 κειμένου· γνῶσις δέ ἐστιν ὑπερτέρημης τὸ τέλος. 10 Επιστήμη δὲ, δῶρον τοῦ θεοῦ. πᾶσα γὰρ ὑπερτέρημη ἀσώματος, ὀργάνῳ χρωμένη αὐτῷ τῷ νοΐ· ὁ δὲ νοῦς τῷ σώματι. ἀμφότερα οὖν χωρεῖ εἰς σώματά τε νοητὰ, καὶ τὰ ὑλικά. ἐξ ὑπεναντίωσεως γὰρ, καὶ ἐναντιότητος δεῖ τὰ πάντα συνεστάναι. καὶ τοῦτο ἄλλως εἶναι ἀδύνατον. Τίς οὖν ὁ ὑλικὸς θεὸς δοκεῖ; Ο καλὸς κόσμος, οὐκ ἔστι δὲ ἀγαθός. ὑλικὸς γὰρ καὶ ἐυπαθητὸς· καὶ θνητὸς μὲν παθητῶν, δεύτερος δὲ τῶν ὄντων, καὶ αὐτοδεής· καὶ ἀιδιὸς ποτὲ μὲν γενόμενος, ἀεὶ δὲ ὢν· ὢν δὲ ἐν γενέσει, καὶ γινόμενος ἀεί· γένεσις τῶν ποιῶν καὶ τῶν ποσῶν· κινητὸς γάρ.
11 πᾶσα γὰρ ὑλικὴ κίνησις γένεσίς ἐστιν. 11 Η δὲ νοητὴ στάσις κινεῖ τὴν ὑλικὴν κίνησιν τὸν τρόπον τοῦτον· ἕως ὁ κόσμος σφαῖρά ἐστι, τουτέστι κεφαλή· κεφαλῆς δὲ οὐδὲν ὑπερέχω ὑλικὸν, ὥσπερ οὐδὲ ποσῶν οὐδὲν νοητὸν ὑποκάτω, πᾶν δὲ ὑλικόν. νοῦς δὲ κεφαλὴ, αὕτη σφαιρικῶς κινουμένη, τοῦτό ἐστι κεφαλικῶς· ὅσα οὖν προσήνωται τῷ ὑμένι τῆς κεφαλῆς ταύτης, ἐν ᾧ ἐστὶν ἡ ψυχὴ, ἀθάνατα πέφυκεν· ὥσπερ ἐν ψυχῇ δὲ σώματος περιοικημένου, καὶ πλήρη τοῦ σώματος τὴν ψυχὴν ἔχοντα. τὰ δὲ πόρρω τοῦ ὑμένος, ἐν ᾧ τὸ πλέον ἔχοντα τῆς ψυχῆς, τὸ σῶμα· πᾶν δὲ ζῷον. ὥστε τὸ πᾶν ἔκ τε ὑλικοῦ καὶ νοητοῦ † περι-
12 συνέστηκε. 12 Καὶ ὁ μὲν κόσμος, † περιτὸν· ὁ δὲ ἄνθρωπος, δεύτερον ζῶον μετὰ τὸν κόσμον· † περιτὸς δὲ τῶν ἐνηπτῶν τῶν μὲν ἄλλων ζώων, τὸ ἔμψυχον ἔχει. οὐκ ἔτι δὲ τον

tantum non bonus,quin & malus, vt mortalis. Mundus nanq; eo non bonus,quod mobilis exiſtat, nec malus quod immortalis ſit.homo vero tũ vt mobilis,tum velut mortalis,malus eſt.
13 Hominis autẽ anima hoc modo fertur.Mens in ratione,Ratio in anima,Anima in ſpiritu,Spiritus in corpore,Spiritus per uadit venas,arterias,& ſanguinem,& animal mouet, ac quadã arte baiulat.Quapropter quidam arbitrati ſunt animam ſanguinem eſſe,in natura fruſtrati.Nec id videntes,quod primitus ſpiritum in animã ſe recipere decet,tumq; ſanguinẽ concreſcere, & venas, ac arterias euacuari, ac id temporis animal demoliri. hæc enim eſt corporis mors. 14 Ex vno autẽ principio cuncta trahũtur.Principium autẽ ab vno & ſolo.Principium quidem mouetur,vt denuo principium extet.Solum autẽ vnum ſtat,& nõ mouetur. Et proinde tria ſunt hæc,Deus,Pater,& Bonum, Mundus,& Homo.Mundum enim Deus in ſe habet, hominẽ autem mundus. Eſt nãq; mundus Dei filius,homo vero velut mundi propagatio. 15 Haud equidem ignorat Deus hominẽ: quinetiam cognoſcit,& ab eo cognoſci cupit.Hoc vnum ſalutare eſt homini,cognitio nempe Dei, ipſa eſt in cœlum aſcenſus.Hoc vnico bona fit anima,& quę bona eſt,nunquã mala fit: ſed per neceſſitatem fit.Quomodo id autumas,o Triſmegiſte. Infantis animam ſpeculare,o fili,cum nõ adhuc diſſolutionem ſui recipit,corpus eius etiam paruum, & nondum prorſus amplificatũ.Quomodo? Pulchram vndiq; quidẽ aſpectu, nondũ maculatam a corporis affectibus,etiamdũ fere ab anima mundi pendentẽ.Cum autem excreuit corpus,& ipſam detraxit in corporis moles ſeipſam diſſoluens obliuionẽ parit, & pulchri ac boni non fit particeps.Obliuio nãq; fit nequitia. 16 Id idem contigit & ijs,qui corpore liberati ſunt. Recurrente nimirũ in ſeipſam anima,ſpiritus in ſanguinem contrahitur, anima vero in ſpiritum. Mens autem amictib.nuda, natura Diuina exiſtẽs, accepto corpore igneo omnem locum perluſtrat, deſerens animam iudicio,&ei quod iuxta dignitatem iudicato.Quonam modo id ais,o Pater? Mens ab anima ſeiungitur, & anima a ſpiritu,cum dixeris amictũ eſſe mentis quidẽ animam, animæ vero ſpiritum. 17 Concordem,o fili,audientẽ dicenti eſſe decet,

μόνον ὐκ ἀγαθὸς, ἀλλὰ κὴ κακὸς ὡς θνητός. ὁ μὲν γὰρ κόσμος, ὐκ ἀγαθὸς, ὡς κινητός· ὐ κακὸς δὲ, ὡς ἀθάνατος. ὁ δὲ ἄν-
13 θρωπος κὴ ὡς κινητὸς, κὴ ὡς θνητὸς κακός. 13 Ψυχὴ δὲ ἀνθρώπου ὀχεῖται τὸν τρόπον τοῦτον· ὁ νοὺς ἐν τῷ λόγῳ· ὁ λόγος ἐν τῇ ψυχῇ· ἡ ψυχὴ ἐν τῷ πνεύματι· τὸ πνεῦμα ἐν τῷ σώματι. τὸ πνεῦμα διήκει διὰ φλεβῶν, κὴ ἀρτηριῶν, κὴ αἵματος, κὴ κινεῖ τὸ ζῷον· κὴ ὥσπερ τρόπον τινὰ βαστάζει. διὸ καί τινες τὴν ψυχὴν αἷμα ἐνόμισαν εἶναι, σφαλλόμενοι τὴν φύσιν, ὐκ εἰδότες ὅτι πρῶτον δεῖ τὸ πνεῦμα ἀναχωρῆσαι εἰς τὴν ψυχήν· κὴ τότε τὸ αἷμα παγῆναι, κὴ τὰς φλέβας, κὴ τὰς ἀρτηρίας κενωθῆναι, κὴ τότε τὸ ζῷον καταλείπειν· κὴ τοῦτό ἐστι θάνατος τοῦ σώματος.
14 14 Ἐκ μιᾶς δὲ ἀρχῆς τὰ πάντα ἤρτηται· ἡ δὲ ἀρχὴ, ἐκ τοῦ ἑνὸς κὴ μόνου. κὴ ἡ μὲν ἀρχὴ κινεῖται, ἵνα πάλιν ἀρχὴ γένηται. τὸ δὲ ἓν μόνον ἕστηκεν, κὴ ἀ κινεῖται. κὴ τοίνυν ταῦτα, ὁ θεὸς, κὴ πατὴρ, κὴ τὸ ἀγαθὸν, κὴ ὁ κόσμος, κὴ ὁ ἄνθρωπος. κὴ τ̀ μὲν κόσμον ὁ θεὸς ἔχει· τ̀ δὲ ἄνθρωπον ὁ κόσμος. κὴ γίνεται ὁ μὲν κόσμος, τοῦ
15 θεοῦ υἱὸς, ὁ δὲ ἄνθρωπος τοῦ κόσμου ὥσπερ ἔκγονος. 15 Οὐ γὰρ ἀγνοεῖ τ̀ ἄνθρωπον ὁ θεὸς, ἀλλὰ καὶ πάνυ γνωρίζει, καὶ θέλει γνωρίζεσθαι. τοῦτο μόνον σωτήριον ἀνθρώπῳ ἐστὶν, ἡ γνῶσις τοῦ θεοῦ. αὕτη εἰς τ̀ ὄλυμπόν ἐστιν ἀνάβασις. τούτῳ μόνῳ ἀγαθὴ ψυχὴ, καὶ ἀδέποτε ἀγαθὴ, κακὴ γίνεται, κατ̀ ἀνάγκην δὲ γίνεται. Πῶς τοῦτο λέγῃς, ὦ Τρισμέγιστε. Ψυχὴν παιδὸς θεασάμενος, ὦ τέκνον, † αὐτῇ διάλυσιν αὐτῆς μηδέπω ἐπιδεχομένῃ, τοῦ σώματος αὐτῆς ἔτι † ὀλίσθοντος, καὶ μηδέπω τὸ πρῶτον ὠκοδομένου. Πῶς. Καλὴν μὲν βλέπειν πανταχοῦ· μηδέποτε δὲ τεθολωμένῃ ὑπὸ τ̀ τοῦ σώματος παθῶν· ἔτι χεδὸν ἡρεμούσῃ τῆς τοῦ κόσμου ὕλης. ὅταν δὲ οἰκοδομῇ τὸ σῶμα, καὶ καταπάσῃ αὐτὴν εἰς τοὺς τοῦ σώματος ὄγκους, σφαλάσασα δὲ ἑαυτὴν, ἐγεννᾷ λήθην, καὶ τοῦ κα-
16 λοῦ καὶ ἀγαθοῦ ἀ μεταλαμβάνει. ἡ δὲ λήθη κακία γίνεται. 16 Τὸ δὲ αὐτὸ συμβαίνει καὶ τοῖς τοῦ σώματος ἐξιοῦσιν. ἀναδραμοῦσα γὰρ ἡ ψυχὴ εἰς ἑαυτὴν, συστέλλεται τὸ πνεῦμα εἰς τὸ αἷμα· ἡ δὲ ψυχὴ εἰς τὸ πνεῦμα· ὁ δὲ νοῦς καθαρὸς γενόμενος τ̀ ἐνδυμάτων, θεῖος ὢν φύσει, σώματος πνευίνου λαβόμενος, περιπολεῖ πάντα τόπον, καταλιπὼν τὴν ψυχὴν κείσει, καὶ τῇ κατ̀ ἀξίαν δίκῃ. Πῶς τοῦτο λέγῃς, ὦ πάτερ· ὁ νοῦς τῆς ψυχῆς χωρίζεται, καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ πνεύματος, σοῦ εἰπόντος ἔνδυμα εἶναι, τοῦ μὲν νοῦ τὴν ψυχὴν, τῆς δὲ ψυχῆς τὸ
37 πνεῦμα. 17 Συννοεῖν δεῖ, ὦ τέκνον, τὸν ἀκούοντα τῷ λέγοντι,

† ἑαυτὴν † ὀλίγον,

& conſpirare,& voce dicentis auditũ acutiorem habere. Horum velaminũ, o fili,ſtructura in corpore terreno fit. Nõ enim poteſt mens in terreno corpore per ſe nuda collocari.Nã terrenum corpus tantam immortalitatẽ ferre non poteſt.Nec talem virtutem pati concoloratũ ipſi patibile corpus. Aſſumpſit itaq; velut ſeptũ animam.Anima vero diuina exiſtens, tanquã igne vtitur ſpiritu. Spiritus autẽ animal regit. [18] Cum igitur 18
mens a terreno corpore migrauerit: propriã illico induit tunicam igneam,quã habere non poterat,cum corpus terreũ incoleret.Terra nãq; ignem non fert. Vniuerſa nimirũ vreretur ab exigua ſcintilla.Et hac de cauſa aqua terrę circũiacet velut propugnaculũ & mœnia,obſiſtens ignis flammæ. Mens diuinarũ omnium intelligẽtiarum acutiſſima,ac principijs cunctis acutior,corpus habet ignem. Opifex etenim igne vtitur ad omniũ cœlorum opificiũ,& rerum omnium vniuerſi. Hominis vero mẽs,terrenorũ omnium. Nudata nãq; ab igne quæ in homine mens eſt,Diuina operari non valet. cum ſit humana incolatu.
[19] Anima humana haud equidẽ omnis,quinimo pia,felix hæc 19
eſt,& Diuina:ac huiuſmodi aĩa, cum pietatis agone tranſmiſſo a corpore libera fuerit,Deus fit(nã pietatis agon eſt Deum cognoſcere & nullũ hominem iniuria petere) aut ſane Mens efficitur.Anima vero impia,in propria eſſentia permanet, a ſeipſa pœnis affecta,& terreum corpus perquirens, quoad humanũ ingrediatur. Aliud nãq; corpus humanam animã non ſuſcipit. Neq; ius eſt in corpus animantis ratione carentis humanã animam cadere.Nã iſta Dei lex eſt,animam humanã tutari a tanta contumelia. [20] Quonam igitur pacto mulctatur anima hu- 20
mana, o Pater ? Ecquis eſt humanæ animæ maior eruciatus, o fili, impietate? Qualis ignis tantam flãmam habet quantã impietas? Qualis autẽ virulenta fera ita corpus inficit,vt ipſam animam impietas? Num percipis quanta mala impia anima patitur ? vociferans ipſa & exclamans,vror,inflammor,quid dicã, quid agam neſcio, laceror infelix malis præpedita, nec video, nec audio.Hæ voces nũ animæ mulctatæ ſunt? Aut velut multi arbitrantur,tu opinaberis quoq;,o fili. Quod ſcilicet anima corpus egreſſa ferinum ſubeat:quiquidem eſt maximus error.

καὶ συμπνέειν, καὶ ὀξύτερον ἔχειν τὴν ἀκοὴν τῆς τοῦ λέγοντος φωνῆς. ἡ σωμάτεσις τῶν ἐνδυμάτων τούτων, ὦ τέκνον, ἐν σώματι γηΐνῳ γίνεται. ἀδύνατον γὰρ τὸν νοῦν ἐν γηΐνῳ σώματι γυμνὸν αὐτὸν καθ' ἑαυτὸν ἑδρέσαι. οὔτε γὰρ τὸ γήινον σῶμα δυνατόν ἐστι τηλικαύτην ἀθανασίαν ἐνεγκεῖν, οὔτε τὴν τοιαύτην ἀρετὴν ἀνέχεσθαι συγχεφματιζόμενον αὐτῷ παθητὸν σῶμα. ἔλαβεν οὖν ὥσπερ περιβολὴν τὴν ψυχήν· ἡ δὲ ψυχὴ καὶ αὕτη, θεία τις οὖσα, καθάπερ πυρὶ τῷ πνεύματι χρῆται.
18 τὸ δὲ πνεῦμα τὸ ζῷον διοικεῖ. [18] Ὅταν οὖν ὁ νοῦς ἀπαλλαγῇ τοῦ γηΐνου σώματος, τὴν ἰδίαν εὐθὺς ἐνεδύσατο χάλαν τὸν πύρινον, ὃν οὐκ ἐδύνατο ἔχων εἰς τὸ γήινον σῶμα κατοικῆσαι. γῆ γὰρ πῦρ οὐ βαστάζει. πᾶσα γὰρ φλέγεται, καὶ ὑπὸ ὀλίγου σπινθῆρος. καὶ διὰ τοῦτο τὸ ὕδωρ περιεκέχυται τῇ γῇ, ὥσπερ ἔρυμα καὶ τεῖχος ἀνίσχον πρὸς τὴν τοῦ πυρὸς φλόγα· νοῦς ὀξύτατος ὢν πάντων νοημάτων θείων, καὶ ὀξύτερος πάντων τῶν στοιχείων, ἔχει σῶμα τὸ πῦρ. δημιουργὸς γὰρ ἁπάντων τῶν ἀεκάστου, τῷ πυρὶ πρὸς τὴν δημιουργίαν χρῆται. καὶ ὁ μὲν τοῦ παντὸς τῶν πάντων· ὁ δὲ τοῦ ἀνθρώπου τῶν ὑδατείων πάντων. γυμνὸς γὰρ ὢν τοῦ πυρὸς ὁ ἐν ἀνθρώπῳ νοῦς, ἀδυνατεῖ τὰ θεῖα δημουρ-
19 γεῖν, ἀνθρωπινὸς ὢν τῇ διοικήσει. [19] Ψυχὴ δὲ ἀνθρωπίνη, οὐ πᾶσα μέν, ἡ δὲ εὐσεβής, δαιμονία τίς ἐστι καὶ θεία. καὶ ἡ τοιαύτη ψυχή, μετὰ τὸ ἀπαλλαγῆναι τοῦ σώματος, τὴν τῆς εὐσεβείας ἀγῶνα ἠγωνισμένη, θεὸς γίνεται· ἀγὼν δὲ εὐσεβείας, τὸ γνῶναι τὸν θεὸν, καὶ μηδένα ἀνθρώπων ἀδικῆσαι· ἡ δὴ νοῦς γίνεται· ἡ δὲ ἀσεβὴς ψυχὴ, μένει ἐπὶ τῆς ἰδίας ἐσίας, ὑφ' ἑαυτῆς κολαζομένη, καὶ γήϊνον σῶμα ζητοῦσα, εἰς ὃ εἰσέλθῃ ἀνθρώπειον. ἄλλο γὰρ σῶμα οὐ χωρεῖ ἀνθρώπινον ψυχή· οὐδὲ θέμις ἐστὶν εἰς ἀλόγου ζῴου σῶμα, ψυχὴν ἀνθρωπίνην καταπεσεῖν. θεοῦ γὰρ νόμος ἔστος, φυλάσσειν ψυχὴ ἀνθρωπίνη
20 ἀπὸ τῆς τοσαύτης ὕβρεως. [20] Πῶς οὖν κολάζεται, ὦ πάτερ, ἀνθρωπίνη ψυχή. Καὶ τίς ἐστι μείζων κόλασις ἀνθρωπίνης ψυχῆς, ὦ τέκνον, ἢ ἡ ἀσέβεια· ποῖον πῦρ τοσαύτην φλόγα ἔχει, ὅσην ἡ ἀσέβεια· ποῖον δὲ δάκετον θηρίον, ὥστε λυμαίνασθαι σῶμα, ὅσον αὐτὴ τὴν ψυχὴν ἡ ἀσέβεια. ἢ οὐχ ὁρᾷς, ὅσα κακὰ πάσχει ψυχὴ ἡ ἀσεβὴς, βοώσης αὐτῆς καὶ κεκραγυίας, καίομαι, φλέγομαι, τί εἴπω, τί ποιήσω οὐκ οἶδα· διεθόμην ἢ κακοδαίμων ὑπὸ τῶν κατεχόντων με κακῶν, οὔτε βλέπω, οὔτε ἀκούω. αὗται αἱ φωναὶ, οὐ κολαζομένης εἰσὶ ψυχῆς; ἢ ὡς οἱ πολλοὶ δοκοῦσι, καὶ σὺ δοξάζεις, ὦ τέκνον, ὅτι ψυχὴ ἐξελθοῦσα τοῦ σώματος θηριάζεται; ὅπερ ἐστὶ πλάνη μεγίστη.

21 Anima nanq; hac lege mulctatur. Mentem etenim cũ Dæ- 21
mon efficitur,corpus igneũ nanciſci ſtatutum eſt,ad Dei obſe-
quia.Et impijſſimam animã ingreſſa,ipſam peccatorũ flagellis
verberat,a quib.cæſa anima impia,ad cædes,contumelias,exe-
crationes,ac varias oppreſſiones ſe traducit: quib.homines in-
iuria afficiuntur. In animã autem piã mens ingreſſa, ad notitiæ
lumẽ ipſam dirigit.Talis vero anima,nũquã ſatiatur quin hym-
nis ac bonis omnib. homines excipiat, verbiſq; ac operib. de
omnib.bene mereatur,patrem ſuum imitata. 22 Quocirca,o 22
fili, Te Deo gratias agentem orare decet: vti mentem bonam
adipiſcamur. Anima etenim in præſtantius tranſmigrat:non e-
quidẽ in deterius poteſt.Eſt autẽ animarum cõmunicatio. Nã
Deorum animæ cum hominũ animab.cõmunicant, Deus ve-
ro cum omnibus.Nã cunctis ipſe potior eſt,& cuncta ipſo mi-
nora.Deo quidẽ mundus ſubiacet: homo mundo: irrationalia
homini. Deus itaq; ſupra cuncta & circa cuncta. Et velut qui-
dam Dei radij ſunt efficaciæ: mundi autẽ radij Naturæ: homi-
nis vero,artes & ſcientię:efficacię autẽ per mundum efficiunt,
etiam ad hominẽ vſq;,per innatos mundi radios: naturæ per ele-
mẽta:homines vero per artes & ſcientias. 23 Et hæc vniuerſi 23
eſt diſpenſatio,ab vnius natura deprompta, ac per vnam men-
tẽ permanans:qua nihil diuinius,nihil eſt efficacius,nihil vnien
di potentius,homines quidẽ ad Deos,Deos autẽ ad homines.
Iſte bonus Dæmon eſt.fauſta eſt anima huius conferta, infelix
vero anima huius exors.Quomodo hoc iterato dicis,o Pater?
Suſpicaris itaq;,o fili, omnem animam mentem habere bonã.
Nam de hac nobis eſt ſermo,non autẽ de ſeruili: quã olim di-
ximus ex iudicio deorſum demiſſam. 24 Anima autẽ mentis 24
expers,neq; quidquã dicere,nec agere poteſt.Sæpe nãq; mẽs
ab anima migrat: ac tum neq; videt anima, nec audit:quinetiã
irrationabili animali par eſt. tanta eſt mẽtis poteſtas. At talem
animã in corpus deſerit propenſam,& ab ipſo infra pręfocatã.
Talis autem anima,o fili,mentẽ non habet. Quare talem neq;
licet hominẽ appellare. Nã homo animal diuinum eſt: & cæ-
teris terrenis animalib. non confertur: quinimo ijs qui ſurſum
in celo Dij dicuntur.Quin præterea ſi intrepide conuenit verũ

21 21 Ψυχὴ γὰρ κολάζεται τοῦτον τὸν ζῴωον. ὁ γὰρ νοῦς ὅταν δαίμων γέ-
νηται, πυρίνου τυχεῖν σώματος τέτακται, πρὸς τὰς τοῦ θεοῦ ὑπηρε-
σίας, καὶ εἰσδὺς εἰς τὴν ἀσεβεστάτην ψυχὴν, αἰκίζεται αὐτὴν ταῖς τῶ
ἁμαρτανόντων μάστιξιν· ὑφ' ὧν μαστιζομένη ἡ ἀσεβὴς ψυχὴ, ζητεῖ
ταχὺ φόνους καὶ ὕβρεις, καὶ βλασφημίας, καὶ βίας ποικίλας, δι' ὧν
ἀνθρωποι ἀδικοῦνται· εἰς δὲ τὴν εὐσεβῆ ψυχὴν ὁ νοῦς ἐμβὰς, ὁδη-
γεῖ αὐτὴν ὅπη τὸ τῆς γνώσεως φῶς. ἡ δὲ τοιαύτη ψυχὴ, κόσον οὐδέ-
πωτε ἴσχει † ὑμνοῦσα· εὐφημοῦσά τε πάντας ἀνθρώπους, καὶ λό- † ὑπνῶ
γοις καὶ ἔργοις πάντα † εὖ ποιοῦσα, μιμουμένη αὐτῆς τὸν πατέρα. σα·
22 22 Διὸ, ὦ τέκνον, εὐχαριστοῦντα τῷ θεῷ δεῖ εὔχεσθαι καλῶς τῶ νοῦ † ἐμ-
τυγχάνειν· εἰς μὲν οὖν τὸ κρεῖττον ψυχὴ μεταβαίνει· εἰς δὲ τὸ ἔλαττον, ποιοῦ-
ἀδύνατον. κοινωνία δέ ἐστι ψυχῶν· καὶ κοινωνοῦσι μὲν αἱ τῶ θεῶν ταῖς σα,
τῶ ἀνθρώπων· ὁ δὲ θεὸς πάντων. πάντων γὰρ ἔντος κρείττων, καὶ πάντα
αὐτῶ ἐλάττονα. ὁ μὲν ἦν κόσμος, ὑπόκειται τῷ θεῷ· ὁ δὲ ἄνθρωπος,
τῷ κόσμῳ. τὰ δὲ ἄλογα τῷ ἀνθρώπῳ· ὁ δὲ θεὸς ὑπὲρ πάντα, καὶ πε-
ρὶ πάντα· καὶ τῶ μὲν θεῶ καθάπερ αἱ ἐνέργειαι· τῶ δὲ κόσμου
αἱκτῖνες, αἱ φύσεις· τῶ δὲ ἀνθρώπου αἱ τέχναι καὶ ὁπισῆμαι. καὶ αἱ μὲν
ἐνέργειαν διὰ τῶ κόσμου ἐνεργοῦσι, καὶ ὅπη τ' ἄνθρωπον, διὰ τῶ τῶ κόσμου
φυσικῶν αἱκτίνων· αἱ δὲ φύσεις, διὰ τῶν στοιχείων· οἱ δὲ ἄνθρωποι, διὰ
23 τῶν τεχνῶν καὶ ὁπισημῶν. 23 Καὶ αὕτη ἡ τοῦ παντὸς ἐστι διοίκησις, ἠρτη-
μένη ἐκ τῆς τοῦ ἑνὸς φύσεως, καὶ διήκουσα δι' ἑνὸς τοῦ νοῦ. ὃ οὐδέν ἐστι
θειότερον, καὶ ἐνεργέστερον, καὶ ἐνωτικώτερον, ἀνθρώπων μὲν πρὸς τοὺς
θεοὺς, θεῶν δὲ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους. ὅτός ἐστιν ὁ ἀγαθὸς δαίμων.
μακαρία ψυχὴ ἡ τούτου πληρεστάτη· κακοδαίμων δὲ ψυχὴ, ἡ τούτου
κενή. Πῶς τοῦτο πάλιν λέγεις, ὦ πάτερ. Οἴει οὖν, ὦ τέκνον, ὅτι πᾶ-
σα ψυχὴ νοῦν ἔχει τ' ἀγαθόν. περὶ γὰρ τούτου ἐστὶν ἡμῖν ὁ λόγος, ὃ περ
ὶ τοῦ ὑπηρετικοῦ, ὃ ἔμπροσθεν εἰρήκαμεν τῶ καταπεμπομένω ὑπὸ
24 τῆς δίκης. 24 Ψυχὴ γὰρ χωρὶς τοῦ νοῦ, ὅτέ τι εἰπεῖν, ὅτέ τι εἶρξαι δύνα-
ται. πολλάκις γὰρ ἔξεστι ὁ νοῦς τῆς ψυχῆς· καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, ὅτε
βλέπει ψυχὴ, ὅτε ἀκούει, ἀλλ' ἀλόγῳ ζώῳ ἔοικε. τηλικαύτη δύναμίς
ἐστι τοῦ νοῦ. ἀλλὰ καταλείπει τὴν τοιαύτην ψυχὴν τῷ σώματι προ-
σηρτημένην, καὶ ὑπ' αὐτοῦ ἀγχομένην κάτω. ἡ δὲ τοιαύτη ψυ-
χὴ τέκνον, νοῦν οὐκ ἔχει. ὅθεν οὐδὲ ἄνθρωπον δεῖ λέγεσθαι τὸν
τοιοῦτον. ὁ γὰρ ἄνθρωπος, ζῶόν ἐστι θεῖον, καὶ τοῖς ἄλλοις ζώοις
οὐ συγκείνεται τῶν ὁπηγείων, ἀλλὰ τοῖς ἐν οὐρανῷ ἄνω λεγο-
μένοις θεοῖς. μᾶλλον δ' εἰ χρὴ τολμήσαντα εἰπεῖν τὸ ἀληθὲς,

loqui, ſupra ipſos reuera homo eſt, aut prorſus æque poſſunt adinuicem. [25] Quicunq; etenim Deorum celeſtium in terrã deſcendet, cœli deſerit limitem. Homo autem in cœlũ ſe extollit,& ipſum metitur:ac ipſius, quales ſunt ſublimitates, qualeſue depreſſiones videt:& alia cũcta abſolute ꝓcipit: & quod omnib.maius eſt,terrã non deſerens ſurſum fit. Tanta eſt illi ſe amplificandi copia. Quocirca audẽdum eſt dicere,hominem quidem terrenũ eſſe Deum mortalem, Cœleſtẽ vero Deum, eſſe immortalem hominem. Omnia proinde per hæc duo diſpenſantur,per mundum,& hominem,omnia autem ab vno. 25

MENTIS AD MERCVRIVM,

CAPVT VNDECIMVM.

1 COnſerua ideo, Triſmegiſte Mercuri, ſermonem,ac eorũ quæ dicta ſunt reminiſcere. Vt autem mihi ſuccurrit, non verebor dicere. Quum multis de Deo & vniuerſo multa dicentibus,eaq; diſcrepãtia, ego veritatem nõ attigerim:tu domine mihi hoc dilucida. Tibi nãq; vnico huius negocij patefactionem credã. 2 O fili,auſculta,quomodo tẽpus,Deus,ac vniuerſum ſe habent.Deus,Æuũ, * Mundus |,Tempus,Generatio. Deus æuum facit, æuum autem mundũ,mundus tẽpus,& tempus generationem. Dei autem velut eſſentia eſt,Bonũ,Pulchrum, Beatitudo, Sapientia. Æui vero,eſſe idem:Mundi,ordo:Temporis,mutatio:Generationis,vita & mors: Dei quidẽ efficaciæ,Mens ac anima: Æui autẽ,perſeuerãtia & immortalitas:Mundi,reſtauratio & reſtaurationis deſtructio:Temporis,incrementũ & diminutio:Generationis,qualitas.Æuum itaq; in Deo eſt:Mundus autẽ in ꝙuo: Tempus in mundo:Generatio in tẽpore. Æuum quidẽ ſtat circa Deũ:Mundus vero in æuo mouetur: Tempus autẽ in mundo tranſit.Generatio ſane fit in tẽpore. 3 Origo igitur omniũ Deus:eſſentia Æuum,Materia mundus: Dei poteſtas eſt æuũ, Æui effectus mundus,non aliquando factus: quinimo ſemper ab æuo fit:nec idcirco vnquã corrũpetur. Æuum etenim cor- 1 2 3

κὴ ὑπὲρ ἐκείνους ἐστὶν ὁ ὄντως ἄνθρωπος· ἢ πάντως γε ἰσοδυναμοῦσιν ἀλλήλοις. [25] Ὅσις μὲν γὰρ τῶν οὐρανίων θεῶν ἐπὶ γῆς κατελεύσεται, οὐρανοῦ τὸ ὅρον καταλείψει· ὁ δὲ ἄνθρωπος εἰς τὸν οὐρανὸν ἀναβαίνει, καὶ μέτρει αὐτὸν, καὶ οἵδε ποῖα μέν ἐστιν αὐτῷ ὑψηλά, ποῖα δὲ ταπεινά, καὶ τὰ ἄλλα πάντα ἀκριβῶς μανθάνει· καὶ τὸ πάντων μεῖζον, οὐδὲ τλῳ γλῳ καταλιπὼν, ἄνω γίνεται. τοσοῦτον μέγεθός ἐστιν αὐτῷ τῆς ἐκτάσεως. διὸ τολμητέον ἐστὶν εἰπεῖν, τὸν μὲν ἄνθρωπον ἐπίγειον, εἶναι θεὸν θνητόν· τὸν δὲ οὐράνιον εἶναι θεὸν, ἀθάνατον ἄνθρωπον. διόπερ ἐκ τούτων τὰ πάντα διοικεῖται τῶν δύο, κόσμου καὶ ἀνθρώπου· ὑπὸ δὲ τοῦ ἑνὸς τὰ πάντα.

†NOY ΠΡΟΣ ΕΡΜΗΝ.

†NOTΣ

1 ΑΤΑΣΧΕΣ οὖν τοῦ λόγου, ὦ ζισμέγιστε Ερμῆ, κὴ μέμνησο τῶν λεγομένων· ὡς δέ μοι ἐπῆλθεν εἰπεῖν, οὐκ ὀκνήσω· ἐπεὶ πολλὰ πολλῶν κὴ ταῦτα διάφορα, περὶ τοῦ παντὸς κὴ τοῦ θεοῦ εἰπόντων, ἐγὼ τὸ ἀληθὲς οὐκ ἔμαθον, σύ μοι περὶ τούτου, δέσποτα, δίασάφησον. σοὶ γὰρ ἂν καὶ μόνῳ πιστεύσαιμι τὴν περὶ τούτου φανέρωσιν. 2 Ὁ γέρων, ἄκουε, ὦ τέκνον, ὡς ἔχει ὁ θεὸς, κὴ τὸ πᾶν. θεὸς, ὁ αἰὼν, ὁ κόσμος, ὁ χρόνος, ἡ γένεσις. ὁ θεὸς αἰῶνα ποιεῖ, ὁ αἰὼν δὲ τὸν κόσμον, ὁ κόσμος δὲ τὸν χρόνον, ὁ χρόνος δὲ τὴν γένεσιν. τοῦ δὲ θεοῦ, ὥσπερ οὐσία ἐστὶ τὸ ἀγαθὸν, τὸ καλὸν, ἡ εὐδαιμονία, ἡ σοφία· τοῦ δὲ αἰῶνος, ἡ ταυτότης. τοῦ δὲ κόσμου, ἡ τάξις· τοῦ δὲ χρόνου, ἡ μεταβολή· τῆς δὲ γενέσεως, ἡ ζωὴ κὴ ὁ θάνατος. ἐνέργεια δὲ τοῦ θεοῦ, νοῦς κὴ ψυχή· τοῦ δὲ αἰῶνος, ἀθανασία κὴ ἀθανασία· τοῦ δὲ κόσμου ἀποκατάστασις κὴ ἀνταποκατάστασις· τοῦ δὲ χρόνου, αὔξησις κὴ μείωσις· τῆς δὲ γενέσεως, ποιότης. ὁ θεὸς ἐν αἰῶνι ἐν τῷ θεῷ· ὁ δὲ κόσμος ἐν τῷ αἰῶνι. ὁ δὲ χρόνος ἐν τῷ κόσμῳ· ἡ δὲ γένεσις ἐν τῷ χρόνῳ. κὴ ὁ μὲν αἰὼν ἕστηκε περὶ τὸν θεόν· ὁ δὲ κόσμος κινεῖται ἐν τῷ αἰῶνι· ὁ δὲ χρόνος περαιοῦται ἐν τῷ κόσμῳ· ἡ δὲ γένεσις γίνεται ἐν τῷ χρόνῳ. 3 Πηγὴ μὲν οὖν πάντων ὁ θεός· οὐσία δὲ ὁ αἰών· ὕλη δὲ ὁ κόσμος· δύναμις δὲ τοῦ θεοῦ ὁ αἰών· ἔργον δὲ τοῦ αἰῶνος, ὁ κόσμος, γενόμενος οὔποτε, καὶ ἀεὶ γινόμενος ὑπὸ τοῦ αἰῶνος. διὸ οὐδὲ φθαρήσεται ποτε. αἰὼν γὰρ

rumpi non poteſt: neq; delebitur quidpiã eorum quæ in mundo ſunt. Nã ab æuo mundus continetur. Dei autem ſapientia quędã eſt Bonum, Pulchrũ, Beatitas, omnis probitas, & æuum.
4 Æuum itaq; materiã ornat, imponens ei immortalitatem & 4
permanſionẽ. Ipſius nãq; generatio ab æuo ducitur, velut æuũ a Deo. Generatio nimirum ac tẽpus in cœlo & terra bipartita ſunt: In cœlo quidẽ mutationis & corruptionis expertia, in terra vero mutationi & corruptioni obnoxia. Porro ęui aĩa Deus: Mundi vero æuum: Terrę cœlum. Deus quidẽ in mente: mens in anima: anima in materia. Hæc autẽ omnia per æuũ. Vniuerſum vero hoc corpus in quo ſunt omnia corpora, anima mẽtis & Dei conferta, introrſum quidẽ explet, extra vero vniuerſum vita donans circũplectitur. Extra ſcilicet hoc immẽſum & integrum animal mundum: intus vero omnia animantia. Ac ſurſum quidem in cœlo eundem ſtatũ conſeruans, deorſum vero in terra generationem varians. 5 Hunc autẽ mundum æuum 5
poſſidet aut neceſſitate, aut prouidentia, ſiue natura. Et ſi quid aliud quiſquã excogitat, aut excogitare poteſt, hoc in vniuerſum Deus operatur. Dei nimirũ efficacia potentia eſt inſuperabilis: cui neq; humana neq; diuina conferat quiſquam. Quapropter, o Mercuri, ne quicquã infimorum aut ſublimiũ Deo ſimile exiſtimes. nã a veritate aberrares. Nihil etenim ſimile eſt omnib. impari, & ſoli ac vni. Et ne alij cuiuis hanc virtutẽ competere putes. Quæ enim poſt illum facultas, vitæ, & immortalitatis, ſiue mutationis qualitatis. Quidnã aliud ipſe fecerit. Nõ enim otio vacat Deus. Cuncta nãq; otioſa forent. Omnia itaq; Dei referta ſunt: quinimo nec in mundo vſquã eſt otium, nec in re quaquã alia. Otium etenim dictio vacua eſt, cũ ab eo qui facit, tum ab eo quod fit. 6 Omnia autẽ fieri decet, & ſemper, 6
& iuxta cuiuſq; loci propenſionẽ. Operans nãq; in omnib. eſt, non in aliquo ſedens, neq; quid vnicũ faciens, ſed omnia, nimirum virtus effectrix exiſtens. Nec ſibi in ijs quæ fiunt ſufficit: quinetiã facta ſub ipſo ſunt. Mundũ ſpeculare tuo conſpectui per me ſuppoſitum. Pulchritudinẽ quoq; ipſius accurate ſcrutare, corpus quidẽ intemeratũ, & quo nihil antiquius erit. Vndiq; autẽ vegetum & recẽs, & multo viuacius. 7 Intuere item 7

ἄφθαρτος· οὐδὲ ἀπολεῖταί τι τῶν ἐν τῷ κόσμῳ, τῷ κόσμου ὑπὸ
τῷ αἰῶνος ἐμπεριεχομένου. ἡ δὲ τοῦ θεοῦ σοφία τίς ἐστι, τὸ ἀγα-
θὸν, καὶ τὸ καλὸν, καὶ ἡ εὐδαιμονία, καὶ ἡ πᾶσα ἀρετὴ, καὶ ὁ
4 αἰών. 4 Κοσμεῖ οὖν τὴν ἀθανασίαν ἡ δʃαμονίω ἐνθεὶς ὁ αἰὼν
τῇ ὕλῃ. ἡ γὰρ ἐκείνης γένεσις ἤρʃηται ἐκ τοῦ αἰῶνος, καθάπερ καὶ
ὁ αἰὼν ἐκ τοῦ θεοῦ. ἡ γὰρ γένεσις καὶ ὁ χρόνος ἐν οὐρανῷ καὶ ἐν
γῇ εἰσὶν ὄντες διφυεῖς. ἐν μὲν οὐρανῷ, ἀμεταβλητοι καὶ ἄφθαρτοι·
ἐν δὲ γῇ, μεταβλητοὶ καὶ φθαρτοί. καὶ τοῦ μὲν αἰῶνος ἡ ψυχὴ ὁ
θεός· τοῦ δὲ κόσμου, ὁ αἰών· τῆς δὲ γῆς, ὁ οὐρανός. καὶ ὁ μὲν
θεὸς ἐν τῷ νῷ· ὁ δὲ νοῦς, ἐν τῇ ψυχῇ· ἡ δὲ ψυχὴ, ἐν τῇ ὕλῃ·
πάντα δὲ ταῦτα διὰ τοῦ αἰῶνος. τὸ δὲ πᾶν τοῦτο σῶμα, ἐν ᾧ τὰ
πάντα ἐστὶ σώματα, ψυχὴ πλήρης τοῦ νοῦ καὶ τοῦ θεοῦ, ἐντὸς μὲν
αὐτὸ πληροῖ· ἐκτὸς δὲ περιλαμβάνει ζωοποιοῦσα τὸ πᾶν· ἐκτὸς
μὲν, τοῦτο τὸ μέγα καὶ τέλειον ζῶον τὸν κόσμον· ἐντὸς δὲ, πάν-
τα τὰ ζῶα· καὶ ἄνω μὲν ἐν τῷ οὐρανῷ διαμένουσα τῇ ταυτότη-
5 τι· κάτω δὲ ὅπῃ τῆς γῆς τὴν γένεσιν μεταβάλλουσα. 5 Συνέ-
χει δὲ τοῦτον ὁ αἰὼν, εἴτε δι' ἀνάγκην, εἴτε διὰ προνοιαν, εἴτε
φύσιν, καὶ εἴτι ἄλλο οἴεταί, ἢ οἰήσεταί τις, τοῦτό ἐστι πᾶν ὁ θεὸς
ἐνεργῶν. ἡ δὲ ἐνέργεια θεοῦ δύναμις οὖσα ἀνυπερβλητος, ἥτε οὔτε
τὰ ἀθρόως εἰα, οὔτε τὰ θεῖα παραβάλλοι ἄν τις. διὸ Ερμῆ μη-
δὲν ὑπολάβῃς τῶν κάτω, μήτε τῶν ἄνω, ὅμοιόν τι ἡγήσῃ τοῦ θεοῦ·
ἐπεὶ τῆς ἀληθείας ἐκπεσῇ. οὐδὲν γὰρ ὅμοιον τῷ ἀνομοίῳ καὶ
μόνῳ καὶ ἑνὶ, καὶ μηδὲ ἄλλῳ τινὶ ἡγήσῃ τῆς δυνάμεως ἐγχω-
ρεῖν· τίς γὰρ μετ' ἐκεῖνον, εἴτε ζωῆς καὶ ἀθανασίας καὶ μετα-
βολῆς ποιότητος. τί δὲ αὐτὸς ἄλλό τι ποιήσειεν. οὐ γὰρ ἀρ-
γὸς ὁ θεὸς, ἐπεὶ πάντα αὖ ἦν ἀργά· ἅπαντα γὰρ πλήρη τοῦ
θεοῦ. ἀλλ' οὐδὲ ἐν τῷ κόσμῳ ἐστὶν ἀργία οὐδαμοῦ, οὐδὲ ἔν
τινι ἄλλῳ. ἀργία γὰρ ὄνομα κενόν ἐστι, καὶ τοῦ ποιοῦντος, καὶ
6 τοῦ γινομένου. 6 Πάντα δὲ δεῖ γίνεσθαι, καὶ ἀεὶ, καὶ καθ'
ἑκάστου τόπου ῥοπήν. ὁ γὰρ ποιῶν ἐν πᾶσίν ἐστιν, οὐκ ἔν τινι
ἱδρυμένος, οὐδὲ ἕν τι ποιῶν, ἀλλὰ πάντα. δύναμις γὰρ ὢν
ἐνεργὴς, οὐκ αὐτάρκης ἐστὶ τοῖς γινομένοις· ἀλλὰ τὰ γινόμενα
ὑπ' αὐτῷ. θέασαι δὲ δι' ἐμοῦ τὸν κόσμον ὑποκείμενον τῇ
σῇ ὄψει· τό, τε κάλλος αὐτοῦ ἀκριβῶς κατανόησον· σῶμα
μὲν ἀκήρατον, καὶ οὐ παλαιότερον οὐδὲν ἔσται, διὰ παντὸς
7 δὲ ἀκμαῖον καὶ νέον, καὶ μᾶλλον ἀκμαιότερον. 7 Ἰδὲ καὶ

subiectos septem mundos, sempiterno ornatos ordine, & vario cursu æuum adimplentes, luminis autē omnia plena: ignis vero nusquā. Lumen nāq; amicitia & cōmercium contrariorū ac dissimilium fuit, a Dei efficacia prefulgens, qui omnis boni parens est, & omnis ordinis dux, ac septem mundorum rector. Lunam etiā intuere, illorū omnium præcursorem, naturæ organum, inferā materiam mutantē. Terram quoq; mediā, vniuersi sedimentū, pulchri mundi fundamentū, educatricem ac nutricem terrenorū. Quinetiam pluralitatē immortalium animantium, quanta sit speculare, necnon mortaliū. Inter vtraq; mortalia quidē & immortalia, mediam circumeuntem lunā. [8] Oīa autem animę plena, ac omnia motu predita, quędam circa cœlum, quæ dā circa terrā. Neq; sinistrorsum dextra, nec dextrorsum sinistra, nec sublimia deorsum, nec infima sursum. Quod autem hæc omnia facta sunt, dilecte Mercuri, nō vltra eges a me discere. Corpora nanq; sunt, animā habent, ac mouentur. Hæc autē nullo coaceruante in vnū cogi non possunt. Oportet itaq; talē esse quendā, ac penitus vnum. [9] Discrepantes enim cum sint motus & plures, corporaq; non similia, vna vero omnibus velocitas præscripta sit, non possunt duo aut plures esse factores. Vnicus etenim ordo sub plurib. nō seruatur. Æmulatio nāque infirmiorum in præstantiorē consequeretur, & laborarēt. Quod si alius esset mutabilium factor animalium ac mortaliū, is etiam immortalia facere voluisset, ac immortaliū factor mortalia. Agedum si vnius stantis materiæ duo fuerint ac vnius animæ: penes quē illorum operationis erit erogatio? Si autē penes vtrosq;: penes quē potior pars? [10] Sic autē intellige, omne corpus viuens ex materia & anima constitutionē habere, eque immortalis ac mortalis & ratione destituti. Omnia nāq; corpora viuentia animata sunt: non autē viuentia sunt rursus per se materia. Et anima perinde apud factorem per seipsam adiacet, vitæ causa. Omnis nāq; vitæ causa ex immortalib. est. Quomodo igitur mortalia animalia a mortalib. alia sunt? Quī autē immortale & immortalitatis effector animal nō efficit? [11] Quod autē quispiam sit hæc efficiens omnino vnus, certissimū. Vna nāq; anima, vna vita, & vna materia. quis autē iste? Quisnam a-

8 9 10 11

τοὺς ὑποκειμένους ἑπτὰ κόσμους κεκοσμημένους, τάξει αἰωνίῳ, καὶ δρόμῳ ἀμεταβλήτῳ τὸν αἰῶνα ἀναπληροῦντας· φωτὸς δὲ πάντα πλήρη. πῦρ δὲ οὐδαμοῦ· ἡ γὰρ φιλία, καὶ ἡ σύγκρασις τῶν ἐναντίων καὶ τῶν ἀνομοίων, φῶς γέγονε, καταλαμπόμενον ὑπὸ τῆς τοῦ θεοῦ ἐνεργείας, παντὸς ἀγαθοῦ γεννήτορος, καὶ πάσης τάξεως ἄρχοντος καὶ ἡγεμόνος τῶν ἑπτὰ κόσμων· σελήνην δὲ ἐκείνων ἀποδρόμων πάντων, ὄργανον τῆς φύσεως, τὴν κάτω ὕλην μεταβάλλουσαν· τὴν τε γῆν μέσην τοῦ παντὸς ὑποστάθμην τοῦ καλοῦ κόσμου ἱδρυμένην, τροφὸν καὶ τιθήνην τῶν ὑπηγείων. θέασαι δὲ καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἀθανάτων ζώων ὅσον ἐστὶ, καὶ τὸ τῶν θνητῶν· μέσην δὲ ἀμφοτέρων, τό τε ἀθανάτων καὶ τὸ θνητῶν, τὴν
8 σελήνην περιπορευομένην. [8] Πάντα δὲ πλήρη ψυχῆς, καὶ πάντα κινούμενα, τὰ μὲν περὶ τὸν οὐρανὸν, τὰ δὲ περὶ τὴν γῆν, καὶ μήτε τὰ δεξιὰ ὅπη τὰ ἀριστερὰ, μήτε τὰ ἀριστερὰ ὅπη τὰ δεξιὰ, μήτε τὰ ἄνω κάτω, μήτε τὰ κάτω ἄνω. καὶ ὅτι πάντα ταῦτα γεννητὰ φίλτατε Ἑρμῆ, οὐκ ἔτι ἐμοῦ χρήζεις μαθεῖν. καὶ γὰρ σώματά ἐστι, καὶ ψυχὴν ἔχει, καὶ κινεῖται. ταῦτα δὲ εἰς ἓν σωελθεῖν ἀδύνατον χωρὶς τοῦ σωάγοντος. δεῖ οὖν τινὰ εἶναι † τριῶτον † τῶτον
9 καὶ πάντως ἕνα. [9] Ἐν διαφόρων γὰρ, καὶ πολλῶν ἴσων τῶν κινήσεων, καὶ τῶν σωμάτων οὐχ ὁμοίων, μιᾶς δὲ κατὰ πάντων ταχύτητος τεταγμένης, ἀδύνατον δύο, ἢ πλείους ποιητὰς εἶναι. μία γὰρ ὅπη πολλῶν ἡ τηρεῖται τάξις· ζῆλος δὲ τοῖς πολλοῖς παρέψεται τοῦ κρείττονος, καὶ ἐριδι. καὶ εἰ ἕτερος ἰδοὺ ὁ ποιητὴς τῶν μεταβλητῶν ζώων καὶ θνητῶν, ἐπεθύμησεν αὖ καὶ † ἀθάνατα ποιῆσαι, ὥσπερ καὶ ὁ τοῦ ἀθανάτων † θνητά. φέρε δὲ εἰ καὶ δύο εἰσὶ, μιᾶς ὕσης τῆς ὕλης, καὶ μιᾶς τῆς ψυχῆς, παρὰ τίνι αὖ ἐωτῶν ἡ χορηγία τῆς ποιήσεως. εἰ δέ τι καὶ παρὰ ἀμφοτέροις, παρὰ τίνι τὸ πλεῖον
10 μέρος. [10] Οὕτω δὲ νόει, ὡς παντὸς σώματος ζῶντος, ἐξ ὕλης καὶ ψυχῆς τὴν σύστασιν ἔχοντος, καὶ τοῦ ἀθανάτου καὶ τοῦ θνητοῦ, καὶ τοῦ ἀλόγου. πάντα γὰρ σώματα ζῶντα, ἔμψυχα· τὰ δὲ μὴ ζῶντα, ὕλη πάλιν καθ' ἑαυτὴν ἐστι. καὶ ψυχὴ ὁμοίως καθ' ἑαυτὴν τοῦ ποιητοῦ παρακειμένη, τῆς ζωῆς αἰτία· τῆς δὲ ζωῆς πᾶς ὁ τοῦ ἀθανάτου. πῶς οὖν καὶ τὰ θνητὰ ζῶα ἄλλα τοῦ θνητῶν. πῶς δὲ τὸ ἀθάνατον, καὶ ἀθανασίαν ποιεῖν, ζῶον μὴ
11 ποιεῖ. [11] Καὶ ὅτι μέν ἐστί τις ὁ ποιῶν ταῦτα, δηλονότι δὲ καὶ εἷς, φανερώτατον. καὶ γὰρ μία ψυχὴ, καὶ μία ζωὴ, καὶ μία ὕλη. τίς δὲ ὅστις τίς δὲ ἂν

† ἀθανάτοις † θνητούς.

lius,quam vnus Deus? Cui etenim alij animata viuentia facere cõpetit, niſi Deo ſoli? * o quã Ridiculum|! Vnus itaq; Deus. Atqui vnũ mundum eſſe faſſus es,vnumq; Solem, Lunã item vnam,ac vnicam Diuinitatẽ.Ipſum itaq; Deũ quotum eſſe cupis?Omnia igitur ipſe per multos efficeret,* Ridiculoſiſſimũ|.
12 Quid enim Deo arduum eſt Vitã,Animam,Immortalitatẽ, 12
ac mutationẽ facere,te tot res faciente?Intueris quidẽ, loqueris,auſcultas,olfacis,tangis,circumambulas,intelligis,& ſpiras: non autẽ alius videt,alius auſcultat,alius loquitur,* alius tãgit|, alius olfacit,alius circũambulat,alius intelligit,& alius reſpirat. Quinimo vnus hæc omnia facit. Veruntamẽ iſta ſine Deo eſſe non poſſunt.Quemadmodum enim,his abrogatis,animal eſſe deſinis:ita nec illis in ipſo ad irritum ductis, Deus, quod nefas eſt dictu,vltra Deus erit. 13 Si itaq; demonſtratum ſit te nihil 13
eſſe poſſe,quãto magis,his abrogatis,Deus.Nã ſi quid ſit,quod non efficiat,& ſi dictu nefas,imperfectus eſt.Quod ſi nõ otioſus:quinimo perfectus ſit, omnia igitur efficit. Pauliſper mihi teipſum indulge, o Herma. Expedite cognoſces opus vnum Dei eſſe,vt omnia fiant quæ fiunt:aut quę iam ſemel facta ſunt, aut quæ facienda ſunt. Hoc autem, o chariſſime vita eſt. Hoc eſt Pulchrum:hoc eſt Bonum:hoc eſt Deus. 14 Quod ſi id effe- 14
ctu percipere cupis:conſpice,quid tibi generare volenti cõtingit.Non attamen illi hoc ſimile.Nimirum ipſe nec oblectatur, neq; alium quẽquam habet operis conſortẽ. ſibi nãq; ipſi aſſiſtẽs opifex ſemper adeſt operi,ipſe quod efficit exiſtẽs. Quod ſi ab eo diuellatur,omnia ſubuerti,omnia mori neceſſum eſt,vt pote vita abſente.Si autẽ omnia viuunt,vnaq; ſit vita,vnus itaq; Deus.Si rurſum cuncta viua ſint,cum in cœlo,tum in terra,vna vero in omnib.vita a Deo ſit, ipſaq; Deus ſit, a Deo igitur oĩa fiunt. Vita autem eſt mentis & animæ copula. Mors vero non eſt cõpoſitorum abrogatio,ſed coniunctionis diſſolutio. 15 Id- 15
circo imago Dei Æuũ eſt,Æui mundus, Mundi Sol, Solis autem homo. Mutationem ſane mortem eſſe dicunt: eo quod corpus quidẽ diſſoluitur,vita vero diſſoluti latens prętcrit.Hac de cauſa, mihi chariſſime Herma, religioſe vt percipis mundũ mutari dico: eo quod dieb. ſingulis pars eius oculos effugit:

ἄλλος, εἰ μὴ εἷς ὁ θεός. τίνι γὰρ αὖ ἄλλῳ πρέπει ζῶα ἔμψυχα ποιεῖν, εἰ μὴ μόνῳ τῷ θεῷ. γελοιότατον. Εἷς οὖν θεός. Καὶ τὴν μὲν κόσμον ὡμολόγησας ἕνα εἶναι, καὶ τὸν ἥλιον ἕνα, καὶ τὴν σελήνην μίαν, καὶ θειότητα μίαν· αὐτὸν δὲ τὸν θεὸν, πόσον εἶναι θέλεις. Πάντα οὖν αὐ-
12 τὸς ποιεῖ ἐν †πολλοῖς. γελοιότατον. 12 Καὶ τί μέγα τῷ θεῷ, ζωὴν †πολ-
λῷ· καὶ ψυχὴν, καὶ ἀθανασίαν, καὶ μεταβολὴν ποιεῖν, σοῦ ζωὰ τὰ ποιοῦν-
τος. καὶ γὰρ βλέπεις, καὶ λαλεῖς, καὶ ἀκούεις, καὶ ὀσφραίνῃ, καὶ ἅπτῃ, καὶ περι-
πατεῖς, καὶ νοεῖς, καὶ πνεῖς· καὶ οὐχ ἕτερος μέν ἐστιν ὁ βλέπων, ἕτερος δὲ ὁ ἀκούων, ἕτερος δὲ ὁ λαλῶν, ἄλλος δὲ ὁ ἅπτόμενος, ἄλλος δὲ ὁ ὀσ-
φραινόμενος, ἄλλος δὲ ὁ περιπατῶν· καὶ ἄλλος ὁ νοῶν, καὶ ἄλλος ὁ ἀ-
ναπνέων· ἀλλὰ εἷς ὁ ταῦτα πάντα. ἀλλὰ οὐδὲ δυνατὰ ἐκεῖνα χωρὶς τοῦ θεοῦ εἶναι. ὥσπερ γὰρ αὖ τούτων καταργηθῇς, οὐκ ἔτι ζῶον εἶ, οὕ-
τως οὐδ' αὖ ἐκείνων καταργηθῇ, ὁ θεὸς, ὃ μὴ θέμις ἐστὶν εἰπεῖν,
13 οὐκ ἔτι ἐστὶ θεός. 13 Εἰ γὰρ ὑποδέδεικται μηδὲν δυνάμενον εἶναι, τόσῳ μᾶλλον ὁ θεός. εἰ γάρ τι ἐστὶν ὃ μὴ ποιεῖ, καὶ εἰ μὴ θέμις εἰπεῖν, ἀτελής ἐστιν. εἰ δὲ μήτε ἀργός ἐστι, τέλειος δὲ, ἅπερ πάντα ποιεῖ. Πρὸς ὀλίγον δ' ἄν μοι σεαυτὸν ὑπόδως ὦ Ερμῆ, ῥᾴδιον νοήσεις τὸ τοῦ θεοῦ ἔργον ἓν ὄν, ἵνα πάντα γίνηται τὰ γινόμενα, ἢ τὰ ἅπαξ γε-
γονότα, ἢ τὰ μέλλοντα γίνεσθαι· ἔστι δὲ τοῦτο, ὦ φίλτατε, ζωή· τοῦ-
το δὲ ἐστι τὸ καλὸν· τοῦτό ἐστι τὸ ἀγαθόν· τοῦτό ἐστιν ὁ θεός.
14 14 Εἰ δὲ καὶ ἔργῳ αὐτὸ θέλεις νοῆσαι, ἴδε τί σοι ἐγγίνεται θέλοντι γεννῆσαι. ἀλλ' οὐκ ἐκείνῳ τοῦτο ὅμοιον· ἐκεῖνος ἄρα οὐχ ἥδεται. οὐδὲ γὰρ ἄλλον ἔχει συνεργόν. αὐτουργὸς γὰρ ὤν, ἀεί ἐστιν ἐν τῷ ἔργῳ, αὐ-
τὸς ὢν ὁ ποιεῖ. εἰ γὰρ χωρισθείη αὐτοῦ, πάντα μὲν συμπεσεῖται, πάντα δὲ τεθνήξεται ἀνάγκη, ὡς μὴ οὔσης ζωῆς· εἰ δὲ πάντα ζῶα, μία δὲ καὶ ἡ ζωὴ, εἷς ἄρα καὶ ὁ θεός. καὶ πάλιν εἰ πάντα ζῶά ἐστι, καὶ τὰ ἐν οὐρανῷ καὶ τὰ ἐν τῇ γῇ, μία δὲ κατὰ πάντων ζωὴ ὑπὸ τοῦ θεοῦ γίνεται, καὶ αὕτη ἐστὶ θεός· ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἄρα γίνεται πάν-
τα. ζωὴ δέ ἐστιν ἕνωσις νοῦ καὶ ψυχῆς. θάνατος δὴ, οὐκ ἀπωλεια
15 τῶν συναχθέντων, διάλυσις δὲ τῆς ἑνώσεως ἐστι. 15 Τοίνυν εἰκὼν τοῦ θεοῦ ὁ αἰών· τοῦ δὲ αἰῶνος ὁ κόσμος· τοῦ δὲ κόσμου ὁ ἥλιος· τοῦ δὲ ἡλίου, ὁ ἄνθρωπος. τῷ δὲ μεταβολῇ θάνατόν φασιν εἶναι, διὰ τὸ τὸ μὲν σῶμα διαλύεσθαι, τὴν δὲ ζωὴν εἰς τὸ ἀφανὲς χωρεῖν †τὰ διαλυόμενα.
†τοῦ διαλυομένου. Τούτῳ τῷ λόγῳ, φίλτατέ μοι Ερμῆ, καὶ τὸν κόσμον δεισιδαίμων, ὡς ἀκούεις, φημὶ μεταβάλλεσθαι, διὰ τὸ γίνεσθαι μέρος αὐτοῦ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐν τῷ ἀφανεῖ,

non autē diſſoluitur. Hæ ſunt vtiq; mundi perturbationes, vertigines, & latitationes. Vertigo autem conuerſio, latitatio vero reſtauratio eſt. [16] Omnes autē formas nō equidem expoſitas habens, ſed eas in ſeipſo varians. Quum igitur mundus in omnes formas factus ſit: hunc faciens quid erit? Informis quidem non erit. Quod ſi omnis formæ fuerit, mundo ſimilis erit. At ſi vnicam habeat formā, in hoc mundo inferior erit. Quid igitur ipſum eſſe dicemus? Ne amabo te ſermonem ambiguitate circumuoluamus. Nihil enim eſt dubiū eorum quæ de Deo intel liguntur. Vnam itaq; ideam habet, quæ ipſi peculiaris eſt, quæquidē incorporea aſpectui non ſubſtat, & omnes per corpora prodit. [17] Ne etiam mirū feceris, ſi quępiā incorporea ſit idea. Eſt enim qualis dictionis, ac in picturis elationes. Videtur nāq; admodū ſuſtolli, planæ tamen ſuapte natura & adæquatę prorſus exiſtūt. Intellige quod audacius dico, attamen verius. Quēadmodum abſq; vita homo viuere nō poteſt: ita nec Deus eſſe poteſt quin Bonū efficiat. Hoc enim vitæ inſtar & motus Deo ineſt, omnia ſcilicet mouere ac viua efficere. [18] Aliqua nimirū eorum quæ dicuntur, peculiarē ſententiā habere debent, quale quod dico, Percipe. Omnia ſunt in Deo, non tanquam in loco ſita. Nā locus & corpus eſt & immobile. Quæ vero ibi ſita ſunt, motum non habent. Sita enim aliuſmodi ſunt in imaginatione incorporea. Conſidera omnia cōplectentem: ac intellige nihil rem incorpoream circunſcribere: nihil celerius, nihil potētius: quinimo ipſam inter omnia circunſcribi non poſſe, eamq; celerrimā, ac potentiſſimam. [19] Et ita apud teipſum ſpeculare: & tuæ animæ impera illo abire, & ocyus imperato ibidē erit. Prę-cipe itē ei oceanum tranare: ſic ea rurſum ibi celerius erit, non tanquam a loco in locum delata, ſed velut ibi exiſtens. Iube in cœlum euolet. Nō alis egebit. Sed neq; ipſi quicquam obeſt: non Solis ardor, non æther, non volubilitas, non cæterorum aſtrorum corpora, vniuerſa quidē penetrās ad nouiſſimum vſq; corpus ſuolat. Quod ſi hoc vniuerſum perrūpere volueris, & quæ foris (ſiquidem quid foris ſit) ſpeculari, tibi licet. [20] Cōſpice quantam virtutem, quantam velocitatem habes. Tādem tu hæc potes. Deus autem nequaquam? Hoc itaq; modo Deum

16 17 18 19 20

CAPVT XI.

μηδέποτε διαλύεσθαι. καὶ ταῦτά ἐστι τὰ τῆ κόσμου πάθη, διὰ-
σεις τε καὶ κρύψεις· καὶ ἡ μὲν διάνησις, τροφή· ἡ δὲ κρύψις ἀνα-
16 γέωσις. [16] Παντόμορφος δέ ἐστιν ὁ τὰς μορφὰς † ἐκκειμένας † ἐχ-
ἔχων, ἐν ἑαυτῷ δὲ ἀεὶ τὰς μεταβάλλων. ἐποίει ἦν ὁ κόσμος παν-
τόμορφος γέγονεν, ὁ ποιήσας τί ἂν εἴη. ἄμορφος μὲν γὰρ μὴ γέ-
νοιτο· εἰ δὲ καὶ ἀεὶ τὰς παντόμορφος, ὅμοιος ἔσται τῷ κόσμῳ. ἀλ-
λὰ μίαν ἔχων μορφὴν, κατὰ τοῦτο ἐλάττων ἔσται τοῦ κόσμου. τί οὖν
φαμὲν αὐτὸν εἶναι· μὴ εἰς ἀπορίαν τὸν λόγον περιστήσωμεν. οὐδὲν
γὰρ ἄπορον περὶ τοῦ θεοῦ νοήμονον. μίαν οὖν ἔχει ἰδέαν, ἥτις
ἐστὶν αὐτοῦ ἰδία, ἥτις ταῖς ὄψεσιν ἀχ ὑποστατὴ ἀσώματος, καὶ πά-
17 σας διὰ τῶν σωμάτων δείκνυσι. [17] Καὶ μὴ θαυμάσῃς, εἰ ἔστι
τις ἀσώματος ἰδέα. ἔστι γὰρ ὥσπερ ἡ τοῦ λόγου, καὶ ἐν ταῖς γρα-
φαῖς ἀπεφόρεια. ὀρθότητα μὲν γὰρ πάνυ ἐξέχουσαι· λεῖαι δὲ τῇ
φύσει, καὶ ὁμαλαί εἰσι παντελῶς. ἐννόησον δὲ τὸ λεγόμενον
τολμηρότερον, ἀληθέστερον δέ. ὥσπερ γὰρ ὁ ἀνθρωπος χωρὶς
ζωῆς ἀ δύναται ζῆν, οὕτως οὐδὲ ὁ θεὸς δύναται, μὴ ποιῶν τὸ ἀ-
γαθόν. τοῦτο γάρ, ὥσπερ ζωὴ, καὶ ὥσπερ κίνησίς ἐστι τοῦ θεοῦ,
18 κινεῖν τὰ πάντα καὶ ζωοποιεῖν. [18] Ενια δὲ τῶν λεγομένων, ἰδίαν
ἔννοιαν ἔχειν ὀφείλει· οἷον ὃ λέγω, νόησον· πάντά ἐστιν ἐν τῷ
θεῷ, οὐχ ὡς ἐν τόπῳ κείμενα. ὁ μὲν γὰρ τόπος, καὶ σῶμά ἐστι,
καὶ ἀκίνητον· καὶ τὰ κείμενα, κίνησιν οὐκ ἔχει. κεῖται γὰρ ἄλλως
ἐν ἀσωμάτῳ φαντασίᾳ· νόησον τὸν περιέχοντα τὰ πάντα, καὶ νόη-
σον, ὅτι τοῦ ἀσωμάτου οὐδέν ἐστι περιοριστικὸν, οὐδὲ ταχύτερον,
οὐδὲ δυνατώτερον. αὐτὸ δὲ πάντων καὶ ἀπεριόριστον, καὶ ταχύ-
19 τατον, καὶ δυνατώτατον. [19] Καὶ οὕτω νόησον ἀπὸ σεαυτοῦ, καὶ
κέλευσόν σου τῇ ψυχῇ ἐκεῖσε πορευθῆναι, καὶ ταχύτερόν σε τῆς
κελεύσεως ἐκεῖ ἔσται. μετελθεῖν δὲ αὐτῇ κέλευσον ἐπὶ τὸν ὠκεα-
νόν· οὕτως ἐκεῖ πάλιν ταχέως ἔσται· οὐχ ὡς μεταβᾶσα ἀπὸ τό-
που εἰς τόπον, ἀλλ' ὡς ἐκεῖ οὖσα. κέλευσον δὲ αὐτῇ καὶ εἰς τὸν
οὐρανὸν ἀναπτῆναι· καὶ οὐδὲ πτερῶν δεηθήσεται· ἀλλ' οὐδὲ αὐλῇ
οὐδέν ἐμποδίσει· οὐ τὸ τοῦ ἡλίου πῦρ, οὐχ ὁ αἰθὴρ, οὐχ ἡ δίνη,
οὐχὶ τὰ τῶν ἄλλων ἀστέρων σώματα. πάντα δὲ διατεμοῦσα, ἀνα-
πτήσεται μέχρι τοῦ ἐσχάτου σώματος. εἰ δὲ βουληθείης καὶ αὐτὸ
ὅλον διαρρήξασθαι, καὶ τὰ ἐκτὸς, εἰγέ τι ἐκτὸς, τοῦ κόσμου θεάσα-
20 σθαι, ἔξεστί σοι. [20] Ιδὲ ὅσην δύναμιν, ὅσον τάχος ἔχεις. εἶτα σὺ
μὲν δύνασαι ταῦτα, ὁ θεὸς δὲ οὐ; τοῦτον ἦν τὸν τρόπον νόησον τὸν θεὸν,

consídera, tanquam omnes intelligentias in se habentem, ac mundum ipsum totum. Proinde nisi teipsum Deo contuleris, Deum cognoscere nõ potes. Simile nãq; per similia noscitur. Effer teipsum magnitudine immensa, toto prosiliens corpore, & omne corpus transcendens, æuum esto, & Deum intelliges. Nihil teipsum non posse supponens te immortalem arbitrare, ac omnia intelligendi capacem, omnem quidem artem, omnẽ sciẽtiam,* omnis animalis habitus|. Omni altitudine sublimior fias, omni infimo humilior. Omnes item sensus eorum quæ facta sunt in teipso cõplectere, ignis, aquæ, sicci, & humidi, ac te pariter vbiq; esse existima, in terra, in mari, in cœlo,* nõ adhuc natum, in vtero esse, iuuenem, senem, mortuum, & quæ a morte succedunt|. Hæc autem cuncta simul intelligens, tempora, loca, opera, qualitates, quantitates, tum demum cognoscere Deum poteris. [21] Quod si tuam animam corpore constrinxeris: ac ipsam abijciens dixeris. Nihil scio: nihil possum: mare expauesco: in cœlum scandere non valeo: ignoro quis eram: ignoro quis ero. Quid tibi & Deo? Nihil etenim eorum quæ pulchra & bona sunt potes percipere, corporis cultor ac nequam existens. Completa namque malitia, ignorare Diuinitatem est. Cognoscere autem, velle, ac sperare posse, via recta est, Boni peculiaris, trita, ac facilis: tibi iter agenti vbique obuiã erit: vbique apparebit: quo & quando non expectas, experrecto, dormienti, nauiganti, iter facienti, noctu, diu, loquenti, silenti. Nam nihil est, quod in imagine sepulchri non sit. [22] Non igitur videri potest Deus? Bene ominare. Quisnam ipso manifestior? In hoc ipsum omnia operatus est: vt per omnia ipsum cernas. Hoc Bonum Dei est. Hoc equidem ipsius virtus, ipsum per omnia manifestari. Nimirum incorporeorum nullum videri potest. Mens in meditando cernitur, Deus in faciendo. Hactenus tibi hæc patefacta sunto, o Trismegiste. Cætera autem omnia per teipsum pariter speculare, & non frustraberis.

ὥςπερ νοήματα πάντα ἐν ἑαυτῷ ἔχειν, τ̀ κόσμον † αὐτὸν ὅλον. † ἑαυτ̃
ἐὰν οὖν μὴ σεαυτὸν ἐξισάσῃς τῷ θεῷ, τ̀ θεὸν νοῆσαι ὐ δύνασαι.
τὸ γὰρ ὅμοιον τ̃ ὁμοίων νοητόν. σωαύξησον σεαυτὸν τῷ ἀμέτρητῳ
μεγέθει, παντὸς σώματος ἐκπηδήσας, κὴ πάντα χρόνον ὑπερά-
ρας· αἰὼν γενοῦ, κὴ νοήσεις τ̀ θεόν· μηδὲν ἀδύνατον ἐν σεαυτῷ
ὑπολογισάμενος, σεαυτὸν ἡγήσαι ἀθάνατον, κὴ πάντα δυνάμενον
νοῆσαι, πᾶσαν μὲν τέχνην, πᾶσαν δὲ ἐπιστήμην, παντὸς ζώου ἦ-
θος. παντὸς δὲ ὕψους ὑψηλότερος γενοῦ, κὴ παντὸς βάθους ταπει-
νότερος. πάσας δὲ τὰς αἰσθήσεις τ̀ ποιητῶν σύλλαβε ἐν σεαυτῷ,
πυρὸς, ὕδατος, ξηροῦ, κὴ ὑγροῦ· κὴ ὁμοῦ πανταχῆ εἶναι, ἐν γῇ, ἐν
θαλάττῃ, ἐν οὐρανῷ, μηδέπω γεγενῆσθαι, ἐν τῇ μητρὶ εἶναι, νέος,
γέροντα, τεθνηκέναι, τὰ μετὰ τ̀ θάνατον· κὴ ταῦτα πάντα ὁμοῦ
νοήσας, χρόνους, τόπους πράγματα, ποιότητας, ποσότητας, δύνα-
21 σαι νοῆσαι τὸν θεόν. [21] Ἐὰν δὲ καθακλείσῃς σου τὴν ψυχὴν ἐν
τῷ σώματι, κὴ ταπεινώσῃς αὐτὴν, κὴ εἴπῃς, οὐδὲν νοῶ, οὐδὲν δύ-
ναμαι, φοβοῦμαι τὴν θάλασσαν, εἰς τ̀ οὐρανὸν ἀναβῆναι ὐ δύνα-
μαι· οὐκ οἶδα τίς ἤμην, οὐκ οἶδα τίς ἔσομαι. τί σοι, κὴ τῷ θεῷ.
οὐδὲν γὰρ δύνασαι τ̃ καλῶν κὴ ἀγαθῶν, φιλοσώματος κὴ κακὸς
ὢν νοῆσαι· ἡ γὰρ τελεία κακία, τὸ ἀγνοεῖν τὸ θεῖον· τὸ δὲ δύνα-
σθαι γνῶναι κὴ θελῆσαι κὴ ἐλπίσαι, ὁδός ἐστιν εὐθεῖα, ἰδία τ̃ ἀ-
γαθοῦ, κὴ φέρουσα, κὴ ῥᾳδία ὁδεύοντί σοι πανταχοῦ σωαντήσει,
πανταχοῦ ὀφθήσεται ὅπου τε κὴ ὅτε ὐ προσδοκᾷς, ἐγρηγορσῦντι,
κοιμωμένῳ, πλέοντι, ὁδεύοντι, νυκτὸς, ἡμέρας, λαλοῦντι, σιωπῶντι.
22 οὐδὲν γάρ ἐστιν, ὃ ὐκ ἔστιν ἐν εἰκόνι ταφῆς. [22] Ἀόρατος ὁ θεός; εὐ-
φήμησον. κὴ τίς αὐτοῦ φανερώτατος. διὰ αὐτὸ τοῦτο πάντα ἐποίησεν,
ἵνα διὰ πάντων αὐτὸν βλέπῃς. τοῦτό ἐστι τὸ ἀγαθὸν τ̃ θεοῦ· τ̃-
το δὲ αὐτοῦ ἀρετὴ, τὸ αὐτὸν φανερὸς διὰ πάντων. οὐδὲν γὰρ ὁρα-
τὸν, οὐδὲ τῶν ἀσωμάτων· νῶς ὁρᾶται ἐν τῷ νοεῖν, ὁ θεὸς ἐν τῷ
ποιεῖν. ταῦτά σοι ὅλη τοσοῦτον πεφανέρωται, ὦ Τρισμέγιστε. τὰ δὲ
ἄλλα πάντα, ὁμοίως κατὰ σεαυτὸν νόει, κὴ ὐ διαψευσθήσῃ.

MERCVRII TRISMEGISTI,
DE MENTE COMMVNI, AD TAT,
CAPVT DVODECIMVM.

MEns, o Tat, ex propria essentia Dei est. Aliqua siquidem est Dei essentia: qualiscunq; tamẽ illa sit: hæc ipsum sola absolute nouit. Mens vtiq; ab essentiæ Dei habitu non est præcisa: quinetiam velut diffusa, Solis splendoris instar. Hæc autẽ mens in hominibus quidem Deus est, ea de causa aliqui hominũ Dij sunt, ac ipsorũ humanitas Diuinitati est confinis. Bonus nãq; Genius hos quidẽ Deos immortales dixit, homines autẽ Deos mortales. In animantib. vero irrationalibus, natura hæc est mens. [2] Vbi nam q; anima, ibi & mens est: ac vbi vita, ibi anima. Sed in animalib. ratione destitutis, anima vita est mentis expers. Nã in hominum animas benefica mens est: eas etenim in bonum excolit. Ast in irrationalib. cum singulorum natura conspirat, hominum autẽ animab. refragatur. Nimirum omnis anima in corpus manans, confestim mœrore & voluptate deprauatur. a corpore nãq; cõposito mœror & voluptas ac succus exæstuant: in quę anima ingressa mergitur. [3] Quibuslibet igitur animabus mens præfuerit, illas suo lumine illustrat, obsistens instantib. ipsorum periculis. Vtque bonus chirurgus prę-uentum morbo corpus angit, illud incendens aut dissecans: haud secus animã molestia mens afficit, sensim ipsius voluptatem resecans, a qua omnis animæ prodit ægritudo. Animæ vero summa infirmitas, atheismus. Inde ad omnes nequitias opinio subsequitur, nullum autem bonum. Num igitur mens ipsi refragans bonum animæ confert, ceu corpori valetudinẽ medicus? [4] Quotquot autem animæ humanæ mentẽ moderatricem non assequutæ sunt, idem ferunt quod animantiũ ratione destitutorum animæ. Operis nãq; consors ipsis existens, & cupiditates excitans, ad quas effrẽnato feruntur appetitu, ad rationis spretum vergẽtes, vẽlut animantium irrationale, præter rationem ira succendi, ac præter rationẽ cupere non desinunt:

ΕΡΜΟΥ ΤΟΥ ΤΡΙΣΜΕΓΙΣΤΟΥ,
ΠΕΡΙ ΝΟΥ ΚΟΙΝΟΥ
ΠΡΟΣ ΤΑΤ.

1 ΝΟΥΣ, ὦ Τὰτ, ἐξ αὐτῆς τῆς τοῦ θεοῦ οὐσίας ἐστίν, εἴγέ τις ἐστὶν οὐσία θεοῦ, καὶ ποιά τις οὖσα τυγχάνει. οὗτος μόνος ἀκριβῶς αὐτὸν οἶδεν. ὁ νοῦς οὖν οὐκ ἔστιν ἀποτετμημένος τῆς οὐσιότητος τοῦ θεοῦ· ἀλλ' ὥσπερ ἠπλωμένος, καθάπερ τὸ τοῦ ἡλίου φῶς. ὅτος δὲ ὁ νοῦς, ἐν μὲν ἀνθρώποις, θεός ἐστι· διὸ καὶ τινες τῶν ἀνθρώπων, θεοί εἰσι· καὶ † αὐτῶν ἀνθρωπότης ἐγγύς ἐστι τῆς θεότητος. καὶ γὰρ ὁ ἀγαθὸς δαίμων, τοὺς μὲν θεοὺς εἶπεν ἀθανάτους· τοὺς δὲ ἀνθρώπους θεοὺς θνητούς· ἐν † ἡ αὐτοῦ

2 δὲ τοῖς ἀλόγοις ζώοις, ἡ φύσις ἐστίν. [2] Οπου γὰρ ψυχὴ, ἐκεῖ καὶ νοῦς ἐστιν, ὥσπερ ὅπου καὶ ζωὴ, ἐκεῖ καὶ ψυχή ἐστιν· ἐν δὲ τοῖς ἀλόγοις ζώοις ἡ ψυχὴ ζωὴ ἐστι κενὴ τοῦ νοῦ. ὁ γὰρ νοῦς ψυχῶν ἐστιν εὐεργέτης ἀνθρώπων. ἐργάζεται γὰρ αὐτὰς εἰς τὸ ἀγαθὸν, καὶ τοῖς μὲν ἀλόγοις, τῇ δὲ ἑκάστου φύσει συνεργεῖ· ταῖς δὲ τῶν ἀνθρώπων, ἀντιπράσσει. ψυχὴ γὰρ πᾶσα ἐν σώματι γενομένη, εὐθέως ὑπό τε τῆς λύπης καὶ τῆς ἡδονῆς κακίζεται. σώματος γὰρ σωθέτου, ὥσπερ χυμοὶ ζέουσιν, ἥ τε λύπη καὶ ἡ ἡδο-

3 νὴ, εἰς ἃς ἐμβᾶσα ἡ ψυχὴ βαπτίζεται. [3] Οσας αὖ οὖν ψυχὰς ὁ νοῦς ὑπισατήσῃ, ταύτας φαίνει ἑαυτοῦ τὸ φέγγος, ἀντιπράσσων αὐτῶν τοῖς παραλήμμασιν, ὥσπερ ἰατρὸς ἀγαθὸς λυπεῖ τὸ σῶμα παρειλημμένον ὑπὸ νόσου, καίων, ἢ τέμνων· τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ὁ νοῦς ψυχὴν λυπεῖ, ἐξυφαιρῶν αὐτῆς τὴν ἡδονὴν, ἀφ' ἧς πᾶσα νόσος ψυχῆς γίνεται. νόσος δὲ μεγάλη ψυχῆς, ἀθεότης· ἔπειτα δόξα εἰς πάντα τὰ κακὰ ἑπακολουθεῖ, καὶ ἀγαθὸν οὐδέν. ἀρ' οὖν ὁ νοῦς ἀντιπράσσων αὐτῇ, τὸ ἀγαθὸν παρεισποιεῖται τῇ ψυχῇ, ὥσπερ καὶ ὁ ἰατρὸς τῷ σώματι τὴν ὑγίειαν;

4 [4] Οσαι δὲ ψυχαὶ ἀνθρώπιναι οὐκ ἔτυχον κυβερνήτου τοῦ νοῦ, τὸ αὐτὸ πάσχουσι ταῖς τῶν ἀλόγων ζώων. συνεργὸς γὰρ αὐταῖς γενόμενος, καὶ ἀνέσας τὰς ὁρμὰς, εἰς ἃς φέρονται τῇ ῥύμῃ τῆς ὀρέξεως, παρὸς τὸ ἄλογον συντείνουσας, ὥσπερ τὸ ἄλογον τῶν ζώων, ἀλόγως θυμούμεναι, καὶ ἀλόγως ὀπιθυμοῦσαι ἐπὶ παύονται·

& nunquã malis ſatiantur. * Affectus nãq; & cupiditates rationis expertes nequitiæ ſunt exuberantes|. Illis Deus legem præſcripſit, velut vltorẽ & vindicem. 5 In his, o Pater, mentio dudũ 5
mihi de fato expoſita, proſterni periclitatur. Nã ſi prorſus fatũ decernat quempiã mœchari, ſacra legere, * vel quicquã aliud mali patrare |: cur is qui fati neceſſitate patrauit opus, mulctatur? Fati nimirum, o fili, cuncta ſunt opera: ac præter hoc nihil corporeorum neq; bonum neq; malũ fieri conuenit. Fato autẽ ſtatutum eſt, eum, qui male agit, pati, ac ideo molitur, vt patiatur, quod ſuffert, quia patrauit. 6 Vt autẽ ſe nunc res habet, de 6
malitia & fato mentio fuit. Alibi nãq; de ijs diximus. Nunc vero de mente nobis eſt loquutio: quid poſſit mens: ac quantum differat: in hominib. qualis, in brutis vero aliter. Ac rursũ quod in animantib. ratione deſtitutis non eſt benefica: quinimo diſcrepat, in hominib. iracundiã & cupiditatem ſuffocans. Et horum alios quidem rationis participes viros intelligere decet, alios vero irrationales. Homines tamen omnes fato ſubijciuntur, geneſi, & mutationi. 7 Hæc autem initium & finis fati exi- 7
ſtunt. Omnes eñ homines fatalia ferunt. Elegantes autẽ quib. mentẽ pręeſſe diximus, non perinde ac alij patiuntur: quinetiã nequitiam abhorrentes, nec mali exiſtentes ſufferunt. Quî denuo ais, o Pater, adulter num malus, homicida num malus, * & reliqui omnes|? Atqui eximius ille, o fili, nõ adulter, tollerabit, aſt velut adulter, nec homicida, ſed tanquã homicida. Nã qualitatis mutatio vitari non poteſt, nec generationis. Nequitiam autẽ mentem habenti fugere licet. 8 Bonum itaq; geniũ, o fili, 8
ſemper dicentẽ audiui, quæ ſi literis cõmendaſſet, admodum humanum genus ſubleuaſſet. Ille namq; vnicus, o fili, vere tanquam primo-genitus Deus omnia intuitus, Diuina verba effatus eſt. Audiui quippe eum quondam dicentẽ, vnum eſſe omnia, præcipue corpora intelligibilia. Viuimus quidẽ potentia, efficacia, & æuo. Mens itaq; huius Deus eſt: quæ & ipſius eſt anima. Hoc poſito, nihil ab intelligibilib. ſemotũ eſt, maxime cum fieri poſſit, mentem omnib. dominantem ac animam Dei exiſtentem, quæ vult exequi. 9 Tu vero conſidera, & hunc ſer- 9
monem ad quæſtionem, quam a me dudum ſiſcitabaris, reduc,

καὶ ἀδὲν κόσμον ἔχουσι τ̃ κακ̃ν. θυμοὶ γὰρ καὶ ὀπιθυμίαι ἄλογοι, κακίαι ὑπερβάλλουσαι. Ταύταις δὲ ὥσπερ πυμῶν καὶ ἔλεγχον,
5 ὁ θεὸς ἐπέσησε τὸν νόμον. 5 Ἐν ταύτ̃, ὦ πάτερ, ὁ περὶ τ̃ς εἱμαρμένης λόγος ὁ ἔμπροσθέν μοι ἐξελήλυθώς, κινδυνεύει ἀναζέπεσθ̃. εἰ γὰρ πάντως εἱμαρτ̃ται τ̃ῳ δ' ἑτέρ̃ι μοιχεῦσαι, ἢ ἱεροσυλ̃σαι, ἢ ἄλλό τι κακὸν δρᾶσαι, διὰ τί κολάζεται ὁ ἐξ ἀνάγκης τ̃ς εἱμαρμένης δρᾶσας τὸ ἔργον. Εἱμαρμένης γὰρ πάντα τὰ ἔργα, ὦ τέκνον, καὶ χωρὶς ἐκείνης ἀδέν τι τ̃ σωματικ̃ν, ὅτε ἀγαθὸν, ὅτε κακὸν γενέσθ̃ συμβαίνει. εἱμαρται δὲ καὶ τὸ κακὸν ποιήσαντα, τὸ παθεῖν. καὶ διὰ τοῦτο δρᾷ, ἵνα πάθ̃ι ὃ πάσχει, ὅτι ἔδρασε.
6 6 Τὸ δὲ νῦν ἔχον, ὁ περὶ κακίας καὶ εἱμαρμένης λόγος· ἐν ἄλλοις μὲν περὶ τούτων εἰρήκαμεν· νῦν δὲ περὶ νο῀υ ἐστὶν ἡμῖν ὁ λόγος, τί δύναται νο῀υς, καὶ πῶς ἐνδιάφορός ἐστιν, ἐν μὲν ἀνθρώποις τοιόσδε· ἐν δὲ τοῖς ἀλόγοις, ἠλλαγμένος· καὶ πάλιν, ὅτι ἐν μὲν τοῖς ἀλόγοις ζώοις οὐκ ἔστιν ἐνεργητικὸς, ἀλλ' ἀνόμοιος ἐν † αὐ- † πᾶσι
δράσι, τό, τε θυμικὸν καὶ τὸ ὀπιθυμητικὸν σβεννύων. καὶ τούτων, τοὺς μὲν, ἐλλογίμους ἄνδρας δεῖ νοεῖν· τοὺς δὲ, ἀλόγους. πάντες δὲ οἱ ἀνθρωποι εἱμαρμένη ὑπόκεινται καὶ γενέσει, καὶ μεταβολ̃ι. ἀρχὴ
7 γὰρ καὶ τέλος ταῦτα εἱμαρμένης. 7 Καὶ πάντες μὲν ἄνθρωποι πάσχουσι τὰ εἱμαρμένα· οἱ δὲ ἐλλόγιμοι, ὧν ἔφαμεν τ̃ νο῀υν ἡγεμονεύειν, οὐχ ὁμοίως τοῖς ἄλλοις πάσχουσιν· ἀλλὰ τ̃ς κακίας ἀπηλλαγμένοι, οὐ κακοὶ ὄντες πάσχουσι. Πῶς πάλιν λέγεις, ὦ πάτερ, ὁ μοιχὸς, οὐ κακός; ὁ φονεὺς, οὐ κακός; καὶ οἱ ἄλλοι πάντες; Ἀλλ' ὁ ἐλλόγιμος, ὦ τέκνον, οὐ μοιχεύσας πείσεται, ἀλλ' ὡς μοιχεύσας, οὐδὲ φονεύσας, ἀλλ' ὡς φονεύσας. καὶ ποιότητα μεταβολ̃ς ἀδύνατόν ἐστι διεκφυγεῖν, ὥσπερ καὶ γενέσεως. κακίαν δὲ τ̃ῳ νοῦν ἔχοντι διεκφυγεῖν ἐστί.
8 8 Διὸ καὶ τὸ ἀγαθοῦ δαίμονος, ὦ τέκνον, ἐγὼ ἤκουσα λέγοντος ἀεί· καὶ εἰ ἐγράφως ἐδεδώκει, πάνυ ἂν τὸ τ̃ ἀνθρώπων γένος ὠφελήκει. ἐκεῖνος γὰρ μόνος, ὦ τέκνον, ἀληθ̃ς, ὡς θεολόγονος θεὸς, τὰ πάντα καθορ̃ν, θείους λόγους ἐφθέγξατο. ἤκουσα γοῦν αὐτοῦ ποτὲ λέγοντος, ὅτι ἓν ἐστι τὰ πάντα, καὶ μάλιστα νοητὰ σώματα· ζωὴ μία † ἀγα- θὸ δὲ δυνάμει, καὶ ἐνεργείᾳ, καὶ αἰων̃ι. καὶ ὁ νο῀ις τούτου † ἄρα θεός ἐστιν, θὸς † ὅπερ ἐστὶν αὐτοῦ καὶ ψυχή· τούτου δὲ τοιούτου ὄντος, οὐδὲν δύσκολον † ὅπερ τ̃ νοητ̃ν· ὡς οὖν δυνατὸν νοῦν, ἄρχοντα πάντων, καὶ ψυχὴν ὄντα τοῦ ἐστι
9 θεοῦ, ποιεῖν ὅπερ † βούλεται. 9 Σὺ δὲ νόει, καὶ τ̃ λόγον τοῦτον † βύλε- ἀνένεγκαι πρὸς τὴν ποίησιν, ὧν ἐπύθου μου ἐν τοῖς ἔμπροσθεν· τα.

de mentis inquam fato. Nã ſi litigioſa verba ſemoueris accurate, o fili, haud dubie cõperies mẽtem Dei animam omnib. imperare, * cum fato |, tum legi, ac cæteris omnibus. Nihilq; illi vltra potentiam eſſe, neq; humanam animã fato ſuperponere, * neq; eãdem ea quæ illi cõgruunt aſpernantẽ fato ſubiugare|. Hæc quidẽ hactenus boni Dæmonis optima dicta ſunto. Hæc Diuinitus, o Pater, vere, ac frugaliter. [10] Id quidẽ mihi etiam patefac. Dicebas nãq; in animantib. ratione deſtitutis, mẽtem naturæ officiũ exequi, vna cum eorum affectib. operantẽ. Animalium autẽ irrationabilium affectus, ni fallor, paſſiones ſunt. * Si autẽ mens cum affectib. operetur, affectus vero paſſiones ſunt| : mens itaq; paſſionib. concolor, paſſio erit. Euge, o fili, ingenue percuntaris, æquũ eſt & me reſpõdere. [11] Omnia, o fili, incorporea quæ in corpore, patibilia ſunt, ac ipſa proprie paſſiones ſunt. Omne namq; mouens corpore vacat. Omne vero motum, corpus. Incorporea autẽ a mente mouẽtur, motus vero paſſio eſt. Vtraq; nimirum patiuntur, & mouens ac motum, aliud quidẽ imperans, aliud obediens. Corpore vero liber, & paſſione liber eſt. Quinimo, o fili, quandoq; nihil eſt paſſionis exors: aſt omnia patibilia ſunt. Diſcrepat autẽ a patibili paſſio. Alterũ etenim agit, alterum vero patitur. Corpora autem per ſeipſa operantur, aut equidem immobilia ſunt, aut mouentur. vtrunlibet fuerit, paſſio eſt. Incorporea vero ſemper operãtur, ac proinde patibilia ſunt. Ne ideo te denominationes cõfundant. nã actio & paſſio idem ſunt, fauſtiore tamen vti nomine graue non erit. [12] Planiſſime, o Pater, ſermonem demõſtraſti. Illud quoq;, o fili, conſpice. Deum nẽpe duo hæc homini contuliſſe præter mortalia animantia cuncta, mentẽ ſcilicet ac verbum, immortalitate paria. * Enunciatiuũ enim verbum habet|. Si igitur quiſpiam hiſce, vt decet, vſus ſit: nihilo ab immortalib. diſcrepat: quinetiã corpore liberatus, ab vtroq; ad Deorum & beatorum cœtum deducetur. [23] Reliqua autem animantia, o Pater, nũ verbo vtuntur? Non, fili, ſed voce. Prorſus nãq; a voce verbum ſegregatur. Cõmune enim hominibus cunctis verbum: vox autẽ ſingulis animantium generib. propria. Verũ ac hominibus, o Pater, per ſingulas nationes differens eſt verbũ?

CAPVT XII.

λέγω δὲ περὶ τῆς εἱμαρμένης τὸ νοῦν. ἐαν γὰρ τοὺς ἐριστικοὺς λόγους ἀκριβῶς ἀφέλῃ, ὦ τέκνον, εὑρήσεις ὅτι ἀληθῶς πάντων ὑπερκρατεῖ ὁ νοῦς, ἡ τοῦ θεοῦ ψυχὴ, καὶ εἱμαρμένης, καὶ νόμου, καὶ τῶν ἄλλων πάντων· καὶ οὐδὲν αὐτῷ ἀδύνατον, οὔτε εἱμαρμένης ὑπερέχω † θεῖναι ψυχὴν ἀνθρωπίνην, ἅτε ἀμελήσασαν ἅπερ συμβαίνει, ὑπὸ τὴν εἱμαρμένην † θεῖναι. καὶ ταῦτα μὲν ὅτι τοσοῦτον λελέχθω † τὰ τοῦ ἀγαθοῦ δαίμονος ἄκουσα. † Καὶ θείως, ὦ πάτερ, ταῦτα, καὶ ἀληθῶς καὶ ὠφελίμως. [10] Ἐκεῖνο δέ μοι ἔτι διασάφησον. ἔλεγες γὰρ τὸν νοῦν ἐν τοῖς ἀλόγοις ζώοις, φύσεως δίκην ἐνεργεῖν, συνεργοῦντα ταῖς ὁρμαῖς· αἱ δὲ ὁρμαὶ τῶν ἀλόγων ζώων ὡς οἶμαι, πάθη εἰσίν· εἰ δὲ καὶ ὁ νοῦς συνεργεῖ ταῖς ὁρμαῖς, αἱ δὲ ὁρμαὶ πάθη, καὶ ὁ νοῦς ἄρα πάθος ἐστὶ, συνχεφματίζων τοῖς πάθεσιν. Εὖγε, ὦ τέκνον, γενναίως πυνθάνῃ· δίκαιον δὲ κἀμὲ ἀκοῦσαι. [11] Πάντα, ὦ τέκνον, τὰ ἐν σώματι ἀσώματα, παθητὰ, καὶ κυρίως αὐτά ἐστι πάθη. πᾶν γὰρ τὸ κινοῦν, ἀσώματον· πᾶν δὲ τὸ κινούμενον, σῶμα. καὶ τὰ ἀσώματα δὲ κινεῖται ὑπὸ τοῦ νοῦ· κίνησις δὲ, πάθος. πάσχει οὖν ἀμφότερα, καὶ τὸ κινοῦν, καὶ τὸ κινούμενον· τὸ μὲν ἄρχον, τὸ δὲ ἀρχόμενον· ἀπαλλαγὴς δὲ τοῦ σώματος, ἀπηλλάγη καὶ τοῦ πάθους. μᾶλλον δέ ποτε, ὦ τέκνον, οὐδὲν ἀπαθές· πάντα δὲ παθητά. διαφέρει δὲ πάθος παθητοῦ. τὸ μὲν γὰρ ἐνεργεῖ, τὸ δὲ πάσχει· τὰ δὲ σώματα, καὶ καθ' αὐτὰ ἐνεργεῖ. ἡ γὰρ ἀκίνητά ἐστιν ἢ κινεῖται· ὁπότερον δὲ ἂν ᾖ, πάθος ἐστί· τὰ δὲ ἀσώματα, ἀεὶ ἐνεργεῖται. καὶ διὰ τοῦτο παθητά ἐστι. μὴ ἕν σε αἱ προσηγορίαι ταραττέτωσαν· ἅτε γὰρ ἐνέργεια καὶ τὸ πάθος, ταυτόν ἐστιν· εὐφημοτέρῳ δὲ τῷ ὀνόματι χρήσασθαι, οὐ λυπεῖ. [12] Σαφέστατα, ὦ πάτερ, τὸν λόγον ἀπεδέδωκας. Κἀκεῖνο δὲ ὅρα, ὦ τέκνον, ὅτι δύο ταῦτα τῷ ἀνθρώπῳ ὁ θεὸς παρὰ πάντα τὰ θνητὰ ζῶα ἐχαρίσατο τόν τε νοῦν καὶ τὸν λόγον, ἰσότιμα τῇ ἀθανασίᾳ· τὸν δὲ προφορικὸν λόγον ἔχει. τούτοις δὲ εἴτις χρήσαιτο εἰς ἃ δεῖ, οὐδὲν τῶν ἀθανάτων διοίσει· μᾶλλον δὲ καὶ ἐξελθὼν ἐκ τοῦ σώματος, ὁδηγηθήσεται ὑπὸ ἀμφοτέρων, εἰς τὸ τῶν θεῶν καὶ μακάρων χορόν. [13] Τὰ γὰρ ἄλλα ζῶα, λόγῳ δὲ χρῆται, ὦ πάτερ; Οὐ τέκνον, ἀλλὰ φωνῇ. πάμπολυ δὲ διαφέρει λόγος φωνῆς. ὁ μὲν γὰρ λόγος, κοινὸς πάντων ἀνθρώπων· ἰδία δὲ ἑκάστου φωνὴ ἐστὶ γένους ζώου. Αλλὰ καὶ τῶν ἀνθρώπων, ὦ πάτερ, ἕκαστον κατὰ ἔθνος διάφορος ὁ λόγος.

Differens equidē,o fili.* Sed vt vnus est homo|: ita & verbum vnum est:quod explicatū,idem in Ægipto, Persīde,& Gręcia, esse cōperitur. Videris autē mihi,o fili,vires, & amplitudinem ignorare verbi.Beatus nāq; Deus Bonus Dæmon, animā quidem in corpore esse,mentē in anima,Verbum in mente: Deū itaq; horum patrē effatus est. 14 Verbū igitur imago est mentis,* mens autē Dei|,& corpus ideæ,idea autē animæ.Materiæ ergo subtilissimum aer,aeris anima,animę mens,mentis Deus. Et Deus quidē circa omnia & per omnia. Mens autē circa animam,anima circa aerem,aer circa materiam. Necessitas autem,prouidentia,& natura,instrumenta sunt mundi, & ordinis materię.Intelligibilium autē vnumquodq; essentia est,essentia vero ipsorum,esse idem.Corporum autē vniuersi singula,multa sunt. Corpora nāq; composita eundem statum habentia,ac mutationem ad inuicem efficientia,eiusdē status incorruptionem obseruant. 15 In alijs autē cunctis corporib.cōpositis,singulorum numerus est. Nā absq; numero cōstructio, structura, aut dissolutio,fieri non potest. Vnitates autē numerum generant,ac adaugent,ac denuo solutę in seipsas excipiunt.Materia vero vnica est.Omnis simul hic mundus,magnus Deus,& maioris imago,ac ipsi coniunctus, patris ordinem & voluntatem obseruans,plenitudo vitæ est.Ac nihil est in hoc patriæ restaurationis,nec vniuersi, nec partium,quod per omne æuum non viuat:mortuū enim ne vnumquidem fuit, neq; est,neq; in mūdo erit. Vitam namq; voluit pater ipsi inesse quoad constaret. Quapropter Deum esse necessum est. 16 Qua itaq; lege poterunt,o fili,in Deo, in vniuersi imagine, in vitæ cōplemento, mortua esse? Mors etenim corruptio est, corruptio autē abrogatio.Quomodo igitur incorrupti pars aliqua corrūpi potest, aut Dei quicquā abrogari?Non igitur obeunt animalia quę ipsum incolunt,o Pater,partes eius existentia? Bona verba, o fili. Rei denominatione deciperis. Non equidē moriuntur, o fili, quinimo dissoluuntur tanquā coadunata corpora. Dissolutio autē mors non est,at temperamenti solutio.Dissoluuntur quidem,non vt pereant,sed vt noua fiant. 17 Insuper quæ est vitæ efficacia?nū motus? Quid igitur in mundo motus expers? Nil,

Διάφορος μέν, ὦ τέκνον· εἷς δὲ ὁ ἀνθρωπος, ὅτω καὶ ὁ λόγος εἷς ἐστι, καὶ μεθερμωνεύεται καὶ ὁ αὐτὸς εὑρίσκεται καὶ ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ Περσίδι, καὶ Ελλάδι. δοκεῖς δέ μοι, ὦ τέκνον, ἀγνοεῖν ἀρετὴν καὶ μέγεθος λόγου. ὁ γὰρ μακάριος θεὸς, ἀγαθὸς δαίμων, ψυχὴν μὲν ἐν σώματι ἔφη εἶναι· νοῦν δὲ ἐν ψυχῇ· λόγον δὲ ἐν τῷ
14 νῷ· τὸν οὖν θεὸν τούτων πατέρα. 14 Ο οὖν λόγος ἐστὶν εἰκὼν τοῦ νοῦ, καὶ νοῦς τοῦ θεοῦ· καὶ τὸ σῶμα δὲ τῆς ἰδέας· ἡ δὲ ἰδέα τῆς ψυχῆς. ἔστιν οὖν τῆς μὲν ὕλης τὸ λεπτομερέστατον, ἀήρ· ἀέρος δέ, ψυχὴ· ψυχῆς δέ, νοῦς· νοῦ δέ, θεός. καὶ ὁ μὲν θεὸς, περὶ πάντα καὶ διὰ πάντων· ὁ δὲ νοῦς, περὶ τὴν ψυχήν· ἡ δὲ ψυχὴ, περὶ τὸν ἀέρα· ὁ δὲ ἀὴρ, περὶ τὴν ὕλην. ἀνάγκη δὲ καὶ ἡ θεότης, καὶ ἡ φύσις, ὄργανά ἐστι τοῦ κόσμου, καὶ τῆς τάξεως τῆς ὕλης· καὶ τὸ μὲν νοητῶν ἕκαστόν ἐστιν οὐσία· οὐσία δὲ αὐτῶν, ἡ ταυτότης. τὸ δὲ τοῦ παντὸς σωμάτων ἕκαστον πολλά ἐστιν. ἔχοντα γὰρ τὴν ταυτότητα τὰ συνθετα σώματα, καὶ τὴν μεταβολὴν εἰς ἄλληλα ποιούμενα, ἀεὶ τῆς ταυτότητος τὴν ἀ-
15 φθαρσίαν σώζει. 15 Εν δὲ τοῖς ἄλλοις συνθέτοις πᾶσι σώμασιν, ἀριθμὸς ἑκάστου ἐστί. χωρὶς γὰρ ἀριθμοῦ σύστασιν, ἢ συνθεσιν, ἢ διάλυσιν, ἀδύνατον γενέσθαι. αἱ δὲ ἑνάδες, τὸν ἀριθμὸν γεννῶσι καὶ αὔξουσι· καὶ πάλιν διαλυόμεναι, εἰς ἑαυτὰς δέχονται. καὶ ἡ ὕλη μία· ὁ δὲ σύμπας κόσμος ἕνος, ὁ μέγας θεὸς, καὶ τοῦ μείζονος εἰκὼν, καὶ ἠνωμένος ἐκείνῳ, καὶ συσώζων τὴν τάξιν, καὶ βούλησιν τοῦ πατρὸς πλήρωμά ἐστι τῆς ζωῆς. καὶ οὐδὲν ἐστιν ἐν τούτῳ διὰ παντὸς τοῦ αἰῶνος, τῆς παύρωσις ἀποκαταστάσεως, οὔτε τοῦ παντὸς, οὔτε τῶν κατὰ μέρος, ὃ οὐχὶ ζῇ. νεκρὸν γὰρ οὐδὲ ἕν, οὔτε γέγονεν, οὔτε ἐστὶν, οὔτε ἔσται ἐν κόσμῳ. † ζωὴν γὰρ ἠθέλησεν ὁ πατὴρ αὐτῷ εἶναι, ἔστ' † ζῷον
16 ἂν σωέσηται· διὸ καὶ θεὸν εἶναι ἀνάγκη. 16 Πῶς ἂν οὖν δύναιτο, ὦ τέκνον, ἐν τῷ θεῷ, ἐν τῇ τοῦ παντὸς εἰκόνι, ἐν τῷ τῆς ζωῆς πληρώματι, νεκρὸ εἶναι. ἡ γὰρ νέκρωσις, φθορά ἐστιν· ἡ δὲ φθορὰ, ἀπώλεια. πῶς οὖν μέρος τι δύναται φθαρῆναι τοῦ ἀφθάρτου, ἢ ἀπολέσαι τι τοῦ θεοῦ. Οὐκ ἀποθνήσκει οὖν, ὦ πάτερ, τὰ ἐν αὐτῷ ζῶα, ὄντα αὐτοῦ μέρη; Εὐφήμησον, ὦ τέκνον, πλανώμενος τῇ φρονήσει τοῦ γινομένου. οὐ γὰρ ἀποθνήσκει, ὦ τέκνον, ἀλλ' ὡς συνθετα σώματα διαλύεται· ἡ δὲ διάλυσις, οὐ θανατός ἐστιν, ἀλλὰ κράματος διάλυσις· διαλύεται δὲ, οὐχ ἵν' ἀπό-
27 λητα, ἀλλ' ἵνα νέα γένηται. 17 Επεὶ τίς τῆς ζωῆς ἐστὶν ἡ ἐνέργεια· οὐχὶ κίνησις; Τί οὖν ἐν τῷ κόσμῳ ἀκίνητον. Οὐδὲν,

o fili. Nūquid terra tibi apparet immobilis, o Pater? Nequaquā fili, quin etiā plurib. tractatur motibus, ſola vero & quieſcens. Quomodo riſum id non excitaret, omniū altricem orbari motu, quæ pullulat ac omnia gignit. non enim ſine motu poteſt quicquam parere pariens. Ridiculoſiſſime vero ſiſcitabaris an quarta pars otioſa foret? nihil etenim aliud ſibi vult immobile corpus pręter otiū. [18] Quidquid itaq; (in genere ſcito) o fili, eſt in mundo, mobile eſt, aut in decrementū, aut in incrementum. Quod autē mouetur viuit. Quod vero viuit, nō neceſſario idē eſt. Vniuerſus igitur mūdus ſimul eſt immutabilis, o fili. Partes autē eius omnes mutabiles, nihil vero interitui vel abrogationi obnoxiū. At denominationes homines cōcitant. Non enim generatio vita eſt, * at ſenſus|, neque mutatio mors, at obliuio. Cū hæc ita ſe habeant, cuncta a morte ſunt libera, materia, vita, ſpiritus, mens, anima, ex quibus omne conſtituitur animal. [19] Omne itaq; animal per ſeipſum mortis expers, potiſſimū autem omniū homo, qui Dei capax eſt, ac Dei eſſentiæ conſors eſt. Cū hoc nāq; vnico animali Deus conſuetudinē habet, noctu per ſomnia, interdiu per oſtēta, ac per omnia illi futura præfatur, per aues, per inteſtina, per flatū, per arborē. Quare profitetur homo anteacta, præſentia, ac futura ſcire. [20] Illud etiā intuere, o fili, quod ſcilicet vnumquodq; animaliū vnicā mundi partē incolit, aquatilia aquā, terreſtria terrā, ſublimia aerē. Homo autē hiſce omnib. vtitur, terra, aqua, aere, igne. Cœlū quidē inſpicit, ac ſenſu illud attingit. Deus autē circa omnia & per omnia. Efficacia nāq; potentia eſt: Deūq; cognoſcere non eſt acerbū. [21] Quod ſi ipſum ſpectare deſideras, ordinē mundi cōſpice, ac ordinis concinnitatē, apparentiū neceſſitatē cōſidera, prouidentiamq; eorū quæ facta ſunt, & facienda ſunt· Materiā intuere, vitæ confertiſſimā exiſtentē, tantæ authoritatis Deū, vna cū cunctis bonis ac pulchris Dijs Dæmonib. ac hominib. ſe mouentē. Aſt ipſi, o Pater, prorſus ſunt effectus. Si itaq; effectus omnino ſint, o fili, a quo fiunt? Nū ab alio Deo? Aut ignoras quod veluti mūdi mēbra Cœlū, Terra, Aqua, Aer, exiſtūt. Haud ſecus Dei mēbra ſunt, Vita, immortalitas, efficacia, * ſpiritus|, neceſſitas, prouidentia, natura, anima, & mens. Omnium

18 19 20 21

CAPVT XII.

ὦ τέκνον. Οὐδ' ἡ γῆ ἀκίνητός σοι δοκεῖ, ὦ πάτερ; Ου τέκνον, ἀλλὰ καὶ πολυκίνητος μόνη ἥδε καὶ σάσιμος. πῶς οὐκ ἂν γελοῖον εἴη τὴν τροφὸν πάντων ἀκίνητον εἶναι, τὴν φύουσαν καὶ γεννῶσαν τὰ πάντα. ἀδύνατον γὰρ χωρὶς κινήσεως φύειν τι τὸ φύον. γελοιότατον δὲ ἐπύθου, εἰ τὸ τέταρτον μέρος ἀργὸν ἔσαι. οὐδὲν γὰρ ἕτερον σημαίνει
18 τὸ ἀκίνητον σῶμα, ἢ ἀργίαν. [18] Παῦ τοίνυν, ἴσθι καθολικῶς, ὦ τέκνον, τὸ ὂν ἐν κόσμῳ κινούμενον ἢ κατὰ μείωσιν, ἢ αὔξησιν· τὸ δὲ κινούμενον, καὶ ζῇ· τὸ δὲ ζῷον πᾶν, οὐκ ἀνάγκη τὸ αὐτὸ εἶναι. ὧν γὰρ ὁμοῦ σύμπας ὁ κόσμος, ἀμετάβλητος, ὦ τέκνον, ἐστί· τὰ δὲ μέρη αὐτοῦ πάντα μεταβλητά. οὐδὲν δὲ φθαρτὸν ἢ ἀπολλύμενον· αἱ δὲ μεταποιήσεις τοὺς ἀϊθέους ταράττουσιν. οὐ γὰρ ἡ γένεσίς ἐστι ζωὴ, ἀλλ' ἡ αἴσθησις· οὐδὲ ἡ μεταβολὴ θάνατος, ἀλλὰ λήθη. ζώντων τοίνυν ἁπάντων ἐχόντων, ἀθάνατα πάντα. ἡ ὕλη ζωὴ, τὸ πνεῦ-
19 μα, ὁ νοῦς, ψυχὴ, † ἐξ ὧν πᾶν ζῶον συνέστηκε. [19] Παῦ ἄρα † ἐξ ὧν ζῷον ἀθάνατον δεῖ αὐτόν· πάντων δὲ μᾶλλον ὁ ἄνθρωπος, ὁ καὶ τοῦ θεοῦ δεκτικὸς, καὶ τῷ θεῷ συνουσιαστικός. τούτῳ γὰρ μόνῳ τῷ ζώῳ ὁ θεὸς ὁμιλεῖ, νυκτὸς μὲν δι' ὀνείρων, ἡμέρας δὲ δι' ἁπάντων συμβόλων, καὶ διὰ πάντων αὐτῷ προλέγει τὰ μέλλοντα, διὰ ὀρνέων, διὰ σπλάγχνων, διὰ πνεύματος, διὰ δρυός· διὸ καὶ ἐπαγγέλλεται ὁ ἄνθρωπος ὁπόταν τὰ προγεγενημένα, καὶ ἐνεστῶτα, καὶ μέλ-
20 λοντα. [20] Κἀκεῖνο δὲ ὅρα, ὦ τέκνον, ὅτι ἕκαστον τῶν ζώων, ἑνὶ μέρει ὑπηφοιτᾷ τοῦ κόσμου, τὰ μὲν ἔνυδρα τῷ ὕδατι, τὰ δὲ χερσαῖα τῇ γῇ, τὰ δὲ μετάρσια τῷ ἀέρι· ὁ δὲ ἄνθρωπος, τούτοις πᾶσι χρῆται, γῇ, ὕδατι, ἀέρι, πυρί· ὁρᾷ δὲ καὶ οὐρανόν· ἅπτεται δὲ καὶ τούτου αἰσθήσει. ὁ δὲ θεὸς, καὶ περὶ πάντα καὶ διὰ πάντων. ἐνέργεια γάρ ἐστι δύναμις· καὶ οὐδὲν δύσκολόν ἐστι νοῆσαι τὸν θεὸν, ὦ
21 τέκνον. [21] Εἰ δὲ θέλεις ἀϊδιὸν καὶ θεωρῆσαι, ἴδε τὴν τάξιν τοῦ κόσμου, καὶ τὴν εὐκοσμίαν τῆς τάξεως· ἴδε τὴν ἀνάγκην τῶν φαινομένων, καὶ τὴν προνοίαν τῶν γεγονότων τε καὶ γενομένων· ἴδε τὴν ὕλην πληρεστάτην οὖσαν ζωῆς, τὸ τηλικοῦτον θεὸν κινούμενον, μετὰ πάντων ἀγαθῶν καὶ καλῶν θεῶν τε καὶ δαιμόνων, καὶ ἀνθρώπων. Αλλ' αὐτὰ, ὦ πάτερ, ἐνέργεια ὅλως εἰσίν; Εἰ οὖν ἐνέργεια ὅλως εἰσὶν, αὐτὰ ὦ τέκνον, ὑπὸ τίνος οὖν ἐνεργοῦνται. ὑπὸ ἄλλου θεοῦ, ἢ ἀγνοεῖς ὅτι ὥσπερ τοῦ κόσμου † μέλη εἰσὶν οὐρανὸς, καὶ γῆ, καὶ ὕδωρ, καὶ † μέρη ἀὴρ, τὸν ἀϊδιὸν τρόπον μέλη ἐστὶ θεοῦ, ζωὴ, καὶ ἀθανασία ἐνέργεια, καὶ † πνεῦμα, καὶ ἀνάγκη, καὶ πρόνοια, καὶ φύσις, καὶ ψυχὴ, καὶ νοῦς, † αἷμα

autem horum perennitas est id quod Bonũ dicitur: nihilq; est insuper eorum quæ fiunt, aut facta sunt, vbi non sit Deus. [22] In materia igitur, o Pater? Materia, o fili, seorsum est a Deo, vt quẽdam ipsi locũ distribuas. Quid præter aceruum eã esse reris nõ confectã? Si autẽ conficiatur, a quo conficitur? Efficacias nãq; Dei partes esse prædiximus. A quo ergo viua fiunt cuncta animantia? a quo immortalitate donantur immortalia? a quo mutantur mutabilia? Aut equidẽ materiam, siue corpus, vel essentiam dixeris, has Dei peculiares efficacias esse scito. [23] Materia nãq; materiæ habitũ operatur, ac corporum corporalẽ habitum, essentia vero essentiæ habitũ. Et hoc Deus est, hoc vniuersum. Nihil autẽ est in vniuerso quod nõ sit. Ex quo nec magnitudo, nec locus, nec qualitas, nec figura, neque tempus, circa Deum est. Omne namque est, Omne quidem, per omnia, ac circa omnia. Hoc verbum, o fili, venerare & celebra. Dei autem vna est cultura, non esse malum.

22

23

MERCVRII TRISMEGISTI, AD FILIVM TAT IN MONTE, SERMO ARCANVS, DE REGENERATIONE ET SILENTII PROFESSIONE,

CAPVT DECIMVMTERTIVM.

[1] IN generalibus, o Pater, per ænigmata non autem liquido disseruisti de Deitate disceptãs, & nõ patefecisti: cũ diceres neminẽ seruari posse ante renascentiã: cum etiã tibi in montis transitu fierẽ supplex, postquã mecum dissertasses, & accepissem, vt renascẽdi muneris propositũ edocerer. Hoc nimirũ præter omnia solũ ignoro. Teq; mihi traditurũ dixisses, cum a mundo alienus eris. Expeditus sum, ac consiliũ meum a mundi suadela secreui. Tu vero deffectus supple, quib. te mihi renascẽ di noticiã traditurũ dixisti, voce aut occulte proponens, o Trismegiste, ignoro ex qua matrice natus sit homo, & ex quo semine. [2] O fili, sapientia intelligibilis in silentio, ac semen id ve-

1

2

κὴ τούτων πάντων ἡ διαμονὴ, τὸ λεγόμενον ἀγαθόν; κὴ οὐκ ἔστι ἐπὶ ἐσὶ τῶν γινομένων ἢ τῶν γεγονότων, ὅπου οὐκ ἔστιν ὁ θεός; [22] Εν τῇ ὕλῃ οὖν, ὦ πάτερ; Η γὰρ ὕλη, ὦ τέκνον, χωρὶς θεοῦ ἐσὶν, ἵνα ποιὸν αὐτῇ ἀπομερίσῃς τόπον. τί δ' οὖσαν ἢ σωρὸν αὐτὴν οἴει εἶναι μὴ ἐνεργουμένων; εἰ δ' ἐνεργεῖται, ὑπὸ τίνος ἐνεργεῖται. τὰς γὰρ ἐνεργείας ἔφαμεν εἶναι μέρη τοῦ θεοῦ. ὑπὸ τίνος οὖν ζωοποιεῖται τὰ πάντα ζῶα· ὑπὸ τίνος ἀθανατίζεται τὰ ἀθάνατα· ὑπὸ τίνος μεταβάλλεται τὰ μεταβλητά. εἴτε δ' ὕλην, εἴτε σῶμα, εἴτε οὐσίαν φῄς, ἴσθι κὴ ταύτας αὐτὰς ἐνεργείας τοῦ θεοῦ. [23] Καὶ ὕλη ἐνεργεῖ τὴν ὑλότητα, κὴ τῶν σωμάτων σωματότητα, κὴ ἡ οὐσία τὴν οὐσιότητα. καὶ τοῦτό ἐσιν ὁ θεὸς, τὸ πᾶν. ἐν δὲ τῷ παντὶ, οὐδέν ἐσιν ὃ μὴ ἔστιν· ὅθεν οὔτε μέγεθος, οὔτε τόπος, οὔτε ποιότης, οὔτε σχῆμα, οὔτε χρόνος περὶ τὸν θεόν ἐσὶ. πᾶν γάρ ἐστι· τὸ δὲ πᾶν διὰ πάντων κὴ περὶ πάντα. τοῦτον τὸν λόγον, ὦ τέκνον, σεβάζου, καὶ θρήσκου. θρησκεία δὲ τοῦ θεοῦ μία ἐσὶ, μὴ εἶναι κακόν.

22

23

ΕΡΜΟΥ ΤΟΥ ΤΡΙΣΜΕΓΙΣΤΟΥ, ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΥΙΟΝ ΤΑΥ ΕΝ ΟΡΕΙ ΛΟΓΟΣ ΑΠΟΚΡΥΦΟΣ ΠΕΡΙ ΠΑΛΙΓΓΕΝΕΣΙΑΣ, ΚΑΙ ΣΙΓΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΙΑΣ.

[1] ΕΝ τοῖς γενικοῖς, ὦ πάτερ, αἰνιγματωδῶς, κὴ οὐ τηλαυγῶς ἔφερασας περὶ θεότητος διαλεγόμενος· καὶ οὐκ ἀπεκάλυψας, φάμενος μηδένα δύνασθαι σωθῆναι πρὸ τῆς παλιγγενεσίας, ἐμοῦ τέ σε ἱκέτου γενομένου ἐπὶ τῆς τοῦ ὄρους μεταβάσεως, μετὰ τὸ σὲ ἐμοὶ διαλεχθῆναι, κὴ πυθομένου τὴν τῆς παλιγγενεσίας λόγον μαθεῖν, ὅπι τοῦτον παρὰ πάντα μόνον ἀγνοᾷ· κὴ ἔφης ὅταν μέλλῃς κόσμου ἀπαλλοτριοῦσθαι, παραδιδόναι μοι ἕτοιμος ἔσεσθαι, κὴ ἀπηλλοτριωσα τὸ ἐν ἐμοὶ φρόνημα, κὴ ἀπὸ τῆς τοῦ κόσμου ἀπάτης· σὺ δέ μοι κὴ τὰ ὑστερήματα ἀναπλήρωσον, οἷς ἔφης μοι παλιγγενεσίαν παραδοῦναι, πεσὼν δέμενος ἐκ φωνῆς ἢ κρυβήν· ἀγνοᾷ, ὦ τρισμέγιστε, ἐξ οἵας μήτρας ἄνθρωπος ἐγεννήθη, ἀποίας δὲ ποίας. [2] Ω τέκνον, σοφία νοερὰ ἐν σιγῇ, κὴ ἡ σπερὰ τὸ ἀ-

1

2

rum bonũ. Quonam ſeminante, o Pater? Prorſus nãq; ambigo. Dei arbitrio, o fili. miror, o Pater, cuias is qui gignitur, eſt. Nam eius eſſentiæ & intelligentiæ quæ in me eſt ſorte carens, alius erit is, qui gignitur a Deo, Deus filius. Omne in omni, ex omnibus virtutib. conſtitutũ. Ænigma mihi dicis, o Pater, neq; more patris filium cõpellas. Hoc genus, o fili, nõ edocetur: quinimo a Deo, quando libet, memoriæ cõmendatur. 3 Quæ fieri non poſſunt mihi dicis, o Pater, & violenta. Quare merito hæc refellere volo. Adeone natura alienus ſum filius a paterno genere, ne me, o Pater, æ muleris: ingenuus eñ ſum filius. Renaſcẽdi modũ mihi dilucida. Quid dicã, o fili, fari non valeo præter hoc. Video non fictũ ſpectaculum Dei cõmiſeratione in me genitum, ac a meipſo in immortale corpus exij, nuncque ſum a me priſtino alius, in mentẽ quidem natus. Hoc munus non edocetur, neq; per formatũ hoc elementare videri poteſt. Quapropter conſtructa prius ſtatura, mihi contẽptui eſt. 4 Num, o Pater, quod colore imbutus ſim, ac tactũ & menſuram habeã, ab ijs nunc ſecretus ſum.* Conſpice me, o fili, oculis, dum obtutu fixè me corporeo viſu conſideras. Ego nunc non hiſce oculis conſpicio, o fili. In furorem non exiguum ac mentis inſaniam cõieciſti me, o Pater. Nunc eñ meipſum non video. O ſi & ex teipſo, o fili, exijſſes, ac eorũ inſtar qui ſomniãt meditareris, citra ſomnũ tamen. 5 Hoc quoq; mihi profer. Quis eſt renaſcẽtiæ auctor? Dei filius, homo vnus, Dei voluntate. Nunc deinceps, o Pater, obmuteſcere me cogis. a priſtino nãq; furore alienus amplitudinẽ tuam ſpecto, vna cum tua effigie, ac in ipſa, mendacio. Mortalium nãq; ſpecies in dies immutatur. Per tẽpus etenim varia fit, in incrementũ & dimunitionem, mẽdacij inſtar. 6 Verũ itaq; quid erit, o Triſmegiſte? Quod immaculatum eſt, o fili, quod non definitur, non coloratũ, ſine figura, immotũ, nudum, apparens, ſibi cõprehenſibile, immutabile, Bonum, incorporeũ. Vtiq; inſanio, Pater. Exiſtimãte nãq; me abſte doctum effici, ſenſus mei obſtructi ſunt hac noticia. Ita ſe res habet, o fili, pars ſurſum velut ignis fertur, pars deorſum vergit vt terra, pars humidũ vt aqua, pars vt aer conſpirat. Quanã arte id ſenſu percipies, quod nec durũ, nec humidum, nec conſtri-

CAPVT XIII.

θεὸν ἀγαθόν. Τίνος σπείροντος, ὦ πάτερ. τὸ δὲ σωίολον ἀποροῦ. Τοῦ θελήματος τοῦ θεοῦ, ὦ τέκνον. Καὶ ποῖος ὁ γεννώμενος, ὦ πάτερ, ἄμοιρος γὰρ τῆς ἐν ἐμοὶ οὐσίας καὶ τῆς νοητῆς, † ἄλλος ἔσαι †A
ὁ γεννώμενος θεοῦ θεὸς παῖς· τὸ παῦ ἐν παντὶ ἐκ πασῶν δυνάμεων συνεστός. Αἰνίγμα μοι λέγεις, ὦ πάτερ, καὶ οὐχ ὡς πατὴρ υἱῷ διαλέγῃ. Τοῦτο τὸ γένος, ὦ τέκνον, οὐ διδάσκεται, ἀλλ'
3 ὅταν θέλῃ ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἀναμιμνήσκεται. 3 Ἀδύνατά μοι λέγεις, ὦ πάτερ, καὶ βεβιασμένα· ὅθεν πρὸς ταῦτα ὀρθῶς ἀντειπεῖν θέλω· ἀλλόφυλος υἱὸς πέφυκα τοῦ παῖκοῦ γένους; μὴ φθόνει μοι πάτερ. γνήσιος υἱός εἰμι· διάφασόν μοι τῆς παλιγγενεσίας
τὸν τρόπον. Τί εἶπω, ὦ τέκνον, οὐκ ἔχω λέγειν, πλὴν τοῦτο, † ὁρῶ † ὁρῶν
πᾶν ἐν ἐμοὶ ἄπλαστον θεὰν γεγεννημένῳ ἐξ ἐλέου θεοῦ, καὶ † ἐμαυτοῦ π
ἐξελήλυθα εἰς ἀθάνατον σῶμα· καὶ εἰμὶ νῦν οὐχ ὁ πρὶν, ἀλλ' † ἔμαν
ἐγεννήθην ἐν νῷ. τὸ θεάγμα τοῦτο οὐ διδάσκεται, οὐδὲ τῷ πλα- τὸν
σῷ τούτῳ † σοιχειώδει ὄυκ ἔστιν ἰδεῖν, καὶ δι' ὃ ἠμέληταί μοι τὸ † σοι-
4 θεῶδον σώμετον εἶδος. 4 Οὐχ ὅτι κέχρωσμαι, καὶ ἀφὴν ἔχω, χείρ καὶ μέτρον, ἀλλότριος τούτων εἰμὶ νῦν. Ὁρᾷς με, ὦ τέκνον, ὁ- δι' ὃ
φθαλμοῖς, ὅτε δὴ κατανοεῖς ἀτενίζων σώματι καὶ ὄψει· οὐκ ὀ-
φθαλμοῖς τούτοις θεωρῶμαι νῦν, ὦ τέκνον. Εἰς μανίαν με ὄυκ
ὀλίγιον καὶ ὄρησιν φρενῶν ἐνέσεισας, ὦ πάτερ. ἐμαυτὸν γὰρ νῦν
οὐχ ὁρῶ. Εἶθε, ὦ τέκνον, καὶ σὺ σεαυτὸν διεξελήλυθας, ὡς οἱ
5 ἐν ὕπνῳ ὀνειροπολούμενοι, χωρὶς ὕπνου. 5 Λέγε μοι καὶ τοῦτο· τίς ἐστι γενεσιουργὸς τῆς παλιγγενεσίας. Ὁ τοῦ θεοῦ παῖς, αὐ-
θέφπος εἷς, θελήματι θεοῦ. Νῦν τὸ λοιπὸν, ὦ πάτερ, εἰς ἀφασίαν με ἤνεγκας, τὸν πρὶν γὰρ ἀπολειφθεὶς φρενῶν, τὸ μέγεθος
βλέπω τὸ σὸν, τὸ † σωὶ αὐτῷ, ὦ πάτερ, τῷ χαρακτῆρι καὶ ἐν † αὐτὸ
τούτῳ ψεύδει· τὸ γὰρ ὑπτῶν εἶδος καθ' ἡμέραν ἀλλάσσεται.
6 χρόνῳ γὰρ τρέπεται εἰς αὔξησιν καὶ μείωσιν ὡς ψεῦδος. 6 Τί οὖν ἀληθές ἐστιν, ὦ τρισμέγιστε. Τὸ μὴ θολούμενον, ὦ τέκνον, τὸ
μὴ διορίζομενον, τὸ ἀχρώματον, τὸ ἀχρώμιστον, τὸ ἄτρεπτον, τὸ
γυμνὸν· τὸ φαῆνον, τὸ αὐτῷ καταληπτὸν, τὸ ἀναλλοίωτον, τὸ ἀγαθὸν,
τὸ ἀσώματον. Μέμψα ὄντως, ὦ πάτερ. δοκοῦντός γάρ μου ὑπὸ
σοῦ σοφοῦ γεγονέναι, ἐνεφράχησαν αἱ αἰσθήσεις † μου τούτου τῶ † τῶν
νοήματος. Οὕτως ἔχει, ὦ τέκνον. τὸ μὲν ἀνωφερὲς ὡς πῦρ· τὸ δὲ μου
κατωφερὲς ὡς γῆ, καὶ ὑγρὸν ὡς ὕδωρ, καὶ σύμπνουν ὡς ἀήρ·
πῶς αἰσθητῶς αὐτὸ νοήσεις, τὸ μὴ σκληρὸν, τὸ μὴ ὑγρὸν, τὸ ἀσφίγ-

ctum,nec tranſiliens,quod tantũ virtute &efficacia percipitur.
7 Sola deeſt mens,quę generationẽ,quę in Deo eſt,intelligere 7
poſſit.Impotens itaq; ſum,o Pater. Abſit,o fili.euoca ad te, &
veniet : velis & fiet:corporis ſenſus abroga,* tum erit Deitatis
genitura|:purga te a materiæ vindicib.ratione deſtitutis. Num
apud meipſum vindices habeo, o Pater? Haud exiguos, o fili,
quinimo formidabiles ac multos.Neſcio,o Pater. Prima,o fili,
vltrix ipſa eſt ignorantia, ſecunda mœror, tertia intemperãtia,
quarta cupiditas,quinta iniuſticia,ſexta auaritia,ſeptima ſuade-
la,octaua inuidia,nona dolus,decima ira, vndecima temeritas,
duodecima prauitas.Sunt autem ipſæ duodecim numero.Sub
ijs,o fili,quã plures aliæ per hunc carcerẽ corporis internũ ho-
minẽ ſenſu pati cõpellunt. 8 Secedunt autẽ hæ non affatim ab 8
eo cuius miſereſcit Deus. Ita nãq; cõſtituitur regenerandi ſta-
tus ac ſermo.Cæterũ, o fili,obmuteſce : ac fauſte ominare.Nã
eapropter Dei miſeratio ſe nobis non abdicabit.Lętare igitur,
o fili,noxijs per dei potẽtias ablatis, in ſermonis articulationẽ.
Venit in nos Dei noticia.Cũ hæc venit,o fili,propulſa eſt igno
rantia.Venit in nos gaudij cognitio. Cũ hæc adfuit,o fili,mœ-
ror fugã inijt,ad eos qui eius ſunt capaces. 9 Virtutẽ nuncupo 9
ad gaudiũ ducem,tẽperantiam.O facultas gratiſſima!Alacres,
o fili,ipſam aſſumamus.Quo modo vna cũ adfuit,intemperan
tiam depulſit. Quartam vero nunc continentiã enuncio , vir-
tutem cupidinib.aduerſam. Gradus hic,o fili,iuſticiæ ſedes eſt.
Aſpice,o fili,quomodo nullo molimine iniuſticiam expulerit.
Iuſti nãq; efficimur,abſente iniuſticia. Sextã, potentiam inter
nos cõmunionem contra auaritiam voco.Qua recedente,iam
veritatẽ euoco : tum ſuaſio fugam arripit, & veritas auxiliatur.
Intuere,o fili,quonam pacto Bonũ adimpletum eſt,veritate fa
uente.A nobis enim inuidia demigrauit.Veritati autẽ Bonum
vna cum vita & luce acceſſit:nec vltra tenebrarũ vltio quęquã
ſubijt.Quinetiam ſuperatæ impetus ſtridore volarũt. 10 Noſti, 10
o fili,regenerandi morem. Denario fauẽte,o fili,generatio in-
telligibilis conſtructa eſt, quæ Duodenariũ detrudit,& contẽ-
platores effecti ſumus generatione. Quicumq; igitur Dei mi-
ſeratione ea quæ ſecundũ Deum eſt generatione potitur , de-

γωτον, τὸ μὴ διαδυόμενον, τὸ μόνον δυνάμει καὶ ἐνεργείᾳ νοούμενον.
7 7 † Δέη μόνῳ δὲ νῷ δυναμένῳ νοεῖν τὴν ἐν θεῷ γένεσιν. Ἀδύ- † Deo-
νατος οὖν εἰμὶ, ὦ πάτερ. Μὴ γένοιτο, ὦ τέκνον· ὅπι ἀπασαν εἰς μένου
ἑαυτὸν, καὶ ἐλεύσεται· θέλησον, καὶ γένεται. καταργησον τῷ σώματος δὲ τῷ
τὰς ἀλόγους αἰσθήσεις, καὶ ἔσαι ἡ γένεσις τῆς θεότητος· καθαραι σεαυτὸν ἀπὸ
τῶν ἀλόγων τῆς ὕλης πμωρῶν. Τιμωρούς γὰρ ἐν ἑαυτῷ ἔχω, ὦ
πάτερ; Οὐκ ὀλίγους, ὦ τέκνον, ἀλλὰ καὶ φοβεροὺς καὶ πολλούς.
Ἀγνοῶ, ὦ πάτερ. Μία αὕτη, ὦ τέκνον, πμωρία, ἡ ἄγνοια· δευ-
τέρα δὲ, λύπη· τρίτη, ἀκρασία· τετάρτη, ἐπιθυμία· πέμπτη, ἀ-
δικία· ἕκτη, πλεονεξία· ἑβδόμη, ἀπάτη· ὀγδόη, φθόνος· ἐννάτη,
δόλος· δεκάτη, ὀργή· ἑνδεκάτη, προπέτεια· δωδεκάτη, κακία·
εἰσὶ δὲ καὶ αὗται τὸ ἀριθμὸν δώδεκα. ὑπὸ δὲ ταύτας πολέμονες ἄλ-
λαι, ὦ τέκνον, διὰ τοῦτο δεσμωτηρίου τοῦ σώματος αἰσθητικῶς πά-
8 χειν ἀναγκάζουσι τὸ ἐνδιάθετον αὐθρωπον. 8 Ἀφίσανται δὲ αὐτὰ
ὑκ ἀθρόως, ἀπὸ τοῦ ἐλεηθέντος ὑπὸ τοῦ θεοῦ· καὶ ὅπως σωίσεται ὁ τῆς
παλιγγενεσίας τρόπος καὶ λόγος. λοιπὸν σιώπησον, ὦ τέκνον, καὶ εὐφή-
μησον· καὶ διὰ τοῦτο ἡ καταπαύσει τὸ ἔλεος εἰς ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ θεοῦ.
χαῖρε λοιπὸν, ὦ τέκνον, ἀνακαθαιρόμενος ταῖς τοῦ θεοῦ δυνάμεσιν εἰς
σωτηρίαν τοῦ λόγου. ἦλθεν ἡμῖν γνῶσις τοῦ θεοῦ, ταύτης δὲ ἐλθού-
σης, ὦ τέκνον, ἐξηλάσθη ἡ ἄγνοια. ἦλθεν ἡμῖν γνῶσις χαρᾶς· παρα-
γενομένης ταύτης, ὦ τέκνον, ἡ λύπη φεύξεται εἰς τοὺς χωροῦντας αὐτήν.
9 9 Δύναμιν καλῶ ὅπι χαρᾶ τὴν ἐγκράτειαν. ὧ δύναμις ἡδίστη·
προσλάβωμεν αὐτὴν, ὦ τέκνον, ἀσμενέστατα. πῶς ἅμα τῷ παραγενέσθαι,
ἀπώσαται τὴν ἀκρασίαν. τετάρτην δὲ νῦν καλῶ καρτερίαν, τὴν κατὰ
τῆς ὅπιθυμίας δύναμιν. ὁ βαθμὸς ὅτος, ὦ τέκνον, δικαιοσύνης ἐστὶν ἔρ-
ασμα. χωρὶς γὰρ κλίσεως ἴδε πῶς τὴν ἀδικίαν ἐξήλασεν. ἐδικαιώθη-
μεν, ὦ τέκνον, ἀδικίας ἀπούσης. ἕκτην δύναμιν καλῶ εἰς ἡμᾶς τὴν κα-
τὰ τῆς πλεονεξίας κοινωνίαν. ἀποστάσης δὲ, ἔτι καλῶ τὴν ἀλήθειαν, καὶ
φεύγει ἀπάτη, ἀλήθεια παραγίνεται. ἴδε πῶς τὸ ἀγαθὸν πεπλήρωται,
ὦ τέκνον, παραγινομένης τῆς ἀληθείας. φθόνος γὰρ ἀφ' ἡμῶν ἀπέστη·
τῇ δὲ ἀληθείᾳ καὶ τὸ ἀγαθὸν ἐπεγένετο ἅμα ζωῇ καὶ φωτί· καὶ ὐκ ἔτι
ἐπῆλθεν ὀδυνία τοῖς σπόροις πμωρία· ἀλλ' ἐξέπτησαν νικηθεῖσαι ῥοίζῳ.
10 10 Ἐγνωκας, ὦ τέκνον, τῆς παλιγγενεσίας τὸν τρόπον. τῆς δὲ κάδος
παραγινομένης, ὦ τέκνον, σωτερθη νοερὰ γένεσις, καὶ τῷ δωδεκά-
τῳ ἐξελαύνει. καὶ ἐθεωρήθημεν τῇ γενέσει. Οστις οὖν ἔτυχε κα-
τὰ τὸ ἔλεος τῆς κατὰ θεὸν γενέσεως, τὴν σωματικὴν αἴσθησιν καταλι-

relicto ſenſu corporeo, ſeipſum ex iſtis conſtructum noſcit, ac ſtabilis effectus a Deo lętatur. O Pater, non oculorum aſpectu imaginor, aſt intelligibili facultatum efficacia, in cœlo ſum, in terra, in aqua, in aere, in animalib. ſum, in plantis, in vtero, ante vterũ, poſt vterum, vbiq;. [11] At inſuper id mihi dicas. Quanã 11
arte tenebrarum vltrices duodecim numero, a decem virtutib. propulſæ ſunt. Quæ forma, o Triſmegiſte? Tabernaculũ hoc, o fili,* quod exuimus|, ex circulo animaliũ latore conſtat, quiquidẽ ex duodecim numeris vnius naturę ac omniformis ideæ conſtructus eſt. [12] Ad errorẽ tamen hominis, o fili, diſtinctio- 12
nes in ipſis exiſtunt, in operatione cõnexæ. Temeritas nãq; ab ira non diſcernitur.* Sunt & indefinitæ|. Iure itaq; ſecundũ rectam rationẽ diuiſionem efficiunt, vt pote a decem potentijs propulſæ, hoc eſt a denario. Denarius nãq;, o fili, animæ genitor eſt: vita autẽ ac lux cõnexæ ſunt, quando vnitatis numerus natus eſt a ſpiritu. Iure itaq; vnitas denarium habet, ac denarius vnitatẽ. [13] Omne video, Pater, ac in mente meipſum. Is eſt re- 13
naſcendi habitus, o fili, non vltra in corpus triplici dimenſione diſtans imaginari, propter hunc de regenerandi modo ſermonem,* in quem cõmentarium feci|. Ne totius vniuerſi calumniatores in vulgus habeamur, ad quos ipſe Deus hæc non vult prodire. [14] Fare mihi, o Pater. Hoc corpus quod ex potentijs 14
conſtat, ſolutionẽ ne quondã patietur? Melius ominare, & quę fieri non poſſunt, ne proferas. Quandoquidẽ peccares, & mẽtis tuæ oculus fieret impius. Hoc ſenſibile naturæ corpus, eminus eſt ab eſſentiali generatione. Hoc etenim diſſolubile, illud vero indiſſolubile, hoc mortale, illud immortale. Ignoras quod natura Deus es, ac vnius filius, atq; ego. [15] Optarem, o Pater, per 15
hymnum, benedictionẽ potentiarum, quã in octonario me nato dicebas audire. Quemadmodũ octonario Pimandras vaticinatus eſt, o fili, ſanctè tabernaculi ſolutionem properas, nẽpe purgatus. Pimandras eius qui per ſe eſt Mens, non plura mihi quam ſcripta ſunt tradidit, percipiens quod a meipſo omnia intelligere poſſim,* ac quæ cupiã audire, videreq; cuncta: & ille pulchra me facere ſiuit|. Quocirca virtutes quæ in me ſunt, in omnib. cõcinũt. [16] Volo, pater, audire atq; hęc intelligere cu- 16

πων, ἑαυτὸν γνωρίζει ἐκ τούτων συνιστάμενος, καὶ ἐυφραίνεται ἀκλινὴς γενόμενος ὑπὸ τῆ θεοῦ. ὦ πάτερ, φαντάζομαι οὐχ ὁράσει ὀφθαλμῶν, ἀλλὰ τῇ δι' ἐννάμεων νοητικῇ ἐνεργείᾳ, ἐν οὐρανῷ εἰμὶ, ἐν γῇ, ἐν ὕδατι, ἐν ἀέρι, ἐν ζώοις εἰμὶ, ἐν φυτοῖς, ἐν γα-
11 στρὶ, πρὸ γαστρὸς, μετὰ γαστέρα παντάχου. [11] Αλλ' ἔτι τοῦτό μοι εἰπὲ, πῶς αἱ πυρωρίαι τῆ σκότους ὄυσαι ἀριθμῷ δώδεκα, ὑπὸ δέκα δυνάμεων ἀπωθοῦνται. τίς ὁ τρόπος, ὦ τεκμήρασε. Τὸ σκῆνος τοῦτο, ὦ τέκνον, ὁ διεξελήλυθαμεν, ἐκ τῆ ζωηφόρου κύκλου συνέστη· καὶ τούτου συνεστῶτος, ἐξ ἀριθμῶν δώδεκα ὄν-
12 των τ' ἀριθμὸν, φύσεως μιᾶς παντομόρφου ἰδέας. [12] Εἰς πλάνην τῆ ἀνθρώπου δράζυται ἐν αὐταῖς εἰσὶν, ὦ τέκνον, ἡνωμέναι ἐν τῇ προάξει. ἀχώριστός ἐστιν ἡ προπέτεια τῆς ὀργῆς· εἰσὶ δὲ καὶ ἀόριστοι. εἰκότως οὖν κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον, τὴν ἀπόστασιν ποιοῦνται, καθὼς καὶ ἀπὸ δέκα δυνάμεων ἐλαυνόμεναι, τουτέστιν ἀπὸ τῆς δεκάδος. ἡ γὰρ δεκὰς, ὦ τέκνον, ἐστὶ ψυχογόνος. ζωὴ δὲ καὶ φῶς, ἡνωμέναι εἰσὶν, ἔνθα ὁ τῆς ἑνάδος ἀριθμὸς πέφυκε τῆ πνεύματος. ἡ ἑνὰς οὖν κατὰ λόγον τὴν δεκάδα ἔχει, ἡ δὲ ἡ δε-
13 κὰς τὴν ἑνάδα. [13] Πάτερ τὸ πᾶν ὁρῶ, καὶ ἐμαυτὸν ἐν τῷ νοΐ. Αὕτη ἐστὶν ἡ παλιγγενεσία, ὦ τέκνον, τὸ μηκέτι φαντάζεσθαι εἰς τὸ σῶμα τὸ τριχῆ διαστατὸν, διὰ τὸν λόγον τοῦτον τὸν περὶ τῆς παλιγγενεσίας, εἰς ὃν ὑπεμνηματισάμεθα, ἵνα μὴ ὦμεν διάβολοι τῆ παντὸς εἰς τοὺς πολλοὺς, εἰς οὓς † ἀπτὸς οὐ θέλει θεός. † αὐ-
14 τὸς [14] Εἰπέ μοι, ὦ πάτερ, σῶμα τοῦτο τὸ ἐκ δυνάμεων συνεστὸς λύσιν ἴσχει ποτέ; Εὐφήμησον. καὶ μὴ ἀδύνατα φθέγγου, ἐπεὶ ἁμαρτήσεις, καὶ ἀσεβηθήσεταί σου ὀφθαλμὸς τῆ νοῦ. τὸ αἰθητὸν τῆς φύσεως σῶμα, πόρρωθέν ἐστι τῆς ἀυσιώδους γενέσεως. τὸ μὲν γὰρ ἐστι διαλυτὸν, τὸ δὲ ἀδιάλυτον· καὶ τὸ μὲν θνητὸν, τὸ δὲ ἀθάνατον. ἀγνοεῖς ὅτι θεὸς πέφυκας, καὶ τῆ ἑνὸς παῖς, ὁ κἀγώ;
15 [15] Εβουλόμην, ὦ πάτερ, τὴν διὰ τῆ ὕμνου εὐλογίαν, ἣν ἔφης ὅτι τὴν ὀγδοάδα γενομένου μου ἀκοῦσαι πρὸν δυνάμεων. Καθὼς ὀγδοάδα ὁ Ποιμάνδρης ἐθέσπισε τέκνον, καλῶς σπεύδεις λῦσαι τὸ σκῆνος, κεκαθαρμένος γε. ὁ Ποιμάνδρης, ὁ τῆς αὐθεντίας νοῦς, πλέον μοι τῶν ἐγγεγραμμένων οὐ παρέδωκεν, εἰδὼς ὅτι ἀπ' ἐμαυτοῦ δυνήσομαι πάντα νοεῖν καὶ ἀκούειν ὧν βούλομαι, καὶ ὁρᾶν τὰ πάντα· καὶ ἐπέτρεψέ μοι ἐκεῖνος ποιεῖν τὰ καλά. διὸ καὶ ἐν πᾶσιν καὶ αἱ δυνάμεις
16 αἱ ἐν ἐμοὶ ᾄδουσι. [16] Θέλω πάτερ ἀκοῦσαι, καὶ βούλομαι ταῦτα νοῆσαι.

pio. Sile,o fili, & cõpoſitam nunc benedictionem auſculta,renaſcendi hymnum:quẽ inconſulte in lucẽ ſic promere nõ cenſui: niſi tibi in fine totius. Quare hoc non edocetur, quinimo in ſilentio deliteſcit. Sic itaq;,o fili,in loco ſubdiuali ſtãs,auſtrũ ventũ aſpectans,circa Solis occumbentis lapſum,adora. Haud ſecus & redeunte Sole,ad ſubſolanum. O fili,itaque quieſce.

CANTIO ARCANA.

17 Omnis mundi natura hymni auditũ excipiat. Diſſecare Terra. Perfringatur omnis pluuiæ vectis. Arbores ne tremite. Cãtaturus ſum fabricæ dominũ,& omne ac vnum. Perrumpimini cœli. Quieſcite venti. Immortalis Dei circulus meam precationẽ ſuſcipiat. Omnia nãq; conſtruentẽ cantare debeo, eum qui Terrã concreuit: Cœlum appendit: ex oceano aquam dulcem * in terrã cultam & incultam|exiſtere iuſſit,in alimentum & poſſeſſionem cunctorum hominum. Quiignem ſplendere in omnẽ operationẽ Dijs ac hominib. imperauit. Omnes vna ipſi benedictionem præſtemus in cœlis ſublimi,vniuerſę naturę ſtructori. Iſte qui mentis eſt oculus, mearum potentiarum benedictionẽ recipiat. 18 Quæ in me eſtis potentiæ vnum & omne canite. Cum voluntate mea omnes quæ in me eſtis virtutes concinite. Notitia ſancta,a te illuſtratus,lux intelligibilis per te pſallens,in mentis iubilo lætor. Potentiæ meæ cunctæ, vna mecum pſallite. Tu quoq; tẽperantia mecum cane. Iuſtitia mea iuſtum per me canta. Cõmunio,quæ in me es,totũ cane. Per me,o Veritas,veritatem cane. O Bonum, Bonum cane. O Vita,& lux a nobis ad vos benedictio tranſcendit. O Pater,virtutum efficacia,tibi gratias ago. O Deus, mearum efficaciarũ virtus,grates tibi rependo. Per me tuum verbum te pſallit: per me,o Totum,verbo verborum ſacrificium excipe. 19 Hęc quę in me ſunt potentiæ,vociferantur:te totum cõcinunt,tuam voluntatẽ peragunt. Abs te tua voluntas ad te, o Totum. A cunctis verborum hoſtiã ſuſcipe. Totum quod in nobis eſt,o Vita, ſerua,o lux illuſtra,o ſpiritus Deus. Tuum nãq; ſermonẽ mens gubernat: o ſpiritus lator opifex. Tu es Deus. Hęc tuus homo, per ignem,per aerem,per terram,per aquam,per ſpiritum,per

17 18 19

CAPVT XIII.

Ησύχασον, ὦ τέκνον, κὴ τῆς ἁρμοζούσης νῦν ἄκουε εὐλογίας, τ̃ ὕμνον τῆς παλιγγενεσίας, ὃν οὐκ ἔκεινα οὕτως ἐκφάναι εὐκόλως, εἰ μή σοι ὅπῃ τέλει τῷ παντός· ὅθεν τοῦτο ἐ διδάσκεται, ἀλλὰ κρύπτεται ἐν σιγῇ. οὕτως οὖν, ὦ τέκνον, † ταὶς ἐν ὑπαίθρῳ τόπῳ, νότῳ ἀνέμῳ ἀποβλέπων, περὶ καταφορὰν ἡλίου δύνοντος προσκύνει, ὁμοίως κὴ ἀνιόντος πρὸς ἀπηλιώτην. ἡσύχασον οὖν, ὦ τέκνον. † ταὶς

ΥΜΝΩΔΙΑ ΚΡΥΠΤΗ.

17 17 ΠΑΣΑ φύσις κόσμου, προσδέχεσθω τῦ ὕμνου τὴν ἀκοήν. ἀνοίγηθι γῆ, ἀνοιγήτω μοι πᾶς μοχλὸς ὄμβρου. τὰ δένδρα μὴ σείεσθε. ὑμνεῖν μέλλω τὸν τῆς κτίσεως κύριον, καὶ τὸ πᾶν, καὶ τὸ ἕν. ἀνοίγητε οὐρανοὶ, ἄνεμοί τε στῆτε. ὁ κύκλος ὁ ἀθάνατος τῦ θεῦ, προσδεξάσθω μου τὸν λόγον. μέλλω γὰρ ὑμνεῖν τ̃ κτίσαντα πάντα, τὸν πήξαντα τῳ γῷ, καὶ οὐρανὸν κρεμάσαντα, καὶ ὁπιτάξαντα ἐκ τῦ ὠκεανῦ τὸ γλυκὺ ὕδωρ εἰς τὴν οἰκουμένην καὶ ἀοίκητον ὑπάρχειν εἰς δέησιν καὶ κτῆσιν πάντων ἀνθρώπων· τ̃ ὁπιτάξαντα πῦρ φανερῶσαι εἰς πᾶσαν προῆξιν θεοῖς τε κὴ ἀνθρώποις. δῶμεν πάντες ὁμοῦ αὐτῷ τῳ εὐλογίαν τῷ ἑνὶ τῶν ὀυρανῶν μετεώρῳ, τῷ πάσης φύσεως κτίσῃ. οὗτός ἐστιν ὁ τῦ νοῦ 18 18 ὀφθαλμός. κὴ δέξαιτο τ̃ δυνάμεών μου τῳ εὐλογίαν. 18 Αἱ δυνάμεις αἱ ἐν ἐμοὶ, ὑμνεῖτε τὸ ἕν, καὶ τὸ πᾶν. σεσάσατε τῷ θελήματί μου πᾶσαι αἱ ἐν ἐμοὶ δυνάμεις. γνῶσις ἁγία, φωτισθεὶς διὰ σοῦ, διὰ σοῦ τὸ νοητὸν φῶς ὑμνῶν, χαίρω ἐν χαρᾷ νοῦ. πᾶσαι δυνάμεις ὑμνεῖτε σεαὐτὴν ἐμοὶ, κὴ σύ μοι ἐγκεφάτεια ὕμνει. δικαιοσύνη μου τὸ δίκαιον ὕμνει δι ἐμοῦ. κοινωνία ἡ ἐν ἐμοὶ τὸ πᾶν ὕμνει. δι ἐμοῦ ὕμνει ἀλήθεια τῳ ἀληθειαν. τὸ ἀγαθὸν ἀγαθὸν ὕμνει. ζωὴ κὴ φῶς, ἀφ ἡμῶν εἰς ὑμᾶς χωρεῖ ἡ εὐλογία. εὐχαριστῶ σοι πάτερ, ἐνέργεια τῶν δυνάμεων. εὐχαριστῶ σοι θεὲ, δύναμις τ̃ ἐνεργῶν μου. ὁ σὸς λόγος δι ἐμοῦ ὑμνεῖ σε. δι ἐμοῦ δέξαι τὸ πᾶν λόγῳ, λο- 19 19 γικὴν θυσίαν. 19 Ταῦτα βοῶσιν αἱ δυνάμεις αἱ ἐν ἐμοί. σὲ τὸ πᾶν ὑμνοῦσι. τὸ σὸν θέλημα τελοῦσιν. ἡ σὴ βουλὴ ἀπὸ σοῦ. ὅπῃ σὲ τὸ πᾶν. δέξαι ἀπὸ πάντων λογικὴν θυσίαν. τὸ πᾶν τὸ ἐν ἡμῖν, σῶζε ζωή· φώτιζε φῶς, πνεῦμα θεέ. λόγον γὰρ τὸν σὸν ποιμαίνει ὁ νοῦς, πνευματοφόρε δημιουργέ. σὺ εἶ ὁ θεὸς, ὁ σὸς ἄνθρωπος ταῦτα βοᾷ, διὰ πυρὸς, δι ἀέρος, διὰ γῆς, διὰ ὕδατος, διὰ πνεύματος, διὰ

tua opera clamat. A tuo æuo benedictionem adeptus sum. Quicquid vero quærã, voluntati tuę me reprimo. 20 O Pater, 20
benedictionem hanc tuo arbitrio enunciari intuitus sum: eam quoq; in meo mundo locaui. In intelligibili dixeris, o fili. In intelligibili dicere possum, o Pater. A tua cantione tuaq; benedictione illustrata mens mea est. Cæterũ opto pariter ego a mẽte propria benedictionẽ Deo mittere. Ne incaute, o fili. 21 In 21
mente, o Pater. Quæ speculor ego Tat, tibi profero authori opificij generationis Deo, verborũ hostias mitto. Tu Deus Pater, Tu Dominus, Tu Mens. Verbalia quæ vis a me susci pe. Te nanq; volẽte cuncta peraguntur. Tu, o fili, Deo patri omnium acceptã oblationem mitte.* Verum, o fili, per Verbum adde|. Tibi, o Pater, gratias ago, qui me hęc volentẽ gratum habueris. Lætor, o fili, te ex veritate fructum edidisse bona, immortalia quippe genimina. Hoc a me edoctus virtutis, silentium profitere, nemini exponens, o fili, regenerationis ritum, ne velut calumniatores habeamur. Affatim namque nostrum vnusquisq; studium impendit, ego dicens, tu vero audiens: teipsum intelligentia nosti, ac nostrum patrem.

MERCVRII TRISMEGISTI, AESCVLAPIO, BENE SAPERE,

CAPUT DECIMUMQVARTVM.

QVandoquidẽ filius meus Tat, cum abesses, 1
eorum quæ sunt, naturã ediscere cupiuit: cunctari vero me non passus est,* tanquã filius | & iunior nouissime prodiens ad vniuscuiusq; noticiã, plura dicere sustinui, vt illi intellectu facilis fieret speculatio. Tibi vero potissima eorũ quæ dicta sunt capita deligẽs, paucis scribere volui, ipsa magis secretè explicãs, vt pote tanto ac naturæ scientissimo. 2 An oĩa quæ apparent 2
facta sint & fiãt. Nã quæ fiunt non a se quinetiam ab alio fiunt. Plura autẽ sunt facta. Omnia potissimũ quæ apparẽt, & cuncta discrepantia ac nõ similia. Quę autẽ fiunt ab alio fiunt. Est quis-

τῶν κτισμάτων σε. ἀπὸ σοῦ ἀρξάμενος εὐλογίαν εἶχον· καὶ ὃ ζητεῖς,
20 βουλῇ τῇ σῇ ἀναπέπαυμαι. 20 Εἶδον θελήματι τῷ σῷ τὴν εὐλογίαν ταύτην λεγομένην, ὦ πάτερ, τέθεικα καὶ ἐν κόσμῳ τῷ ἐμῷ. Εν τῷ νοητῷ λέγε τέκνον. Εν τῷ νοητῷ, ὦ πάτερ, δύναμαι· ἐκ τοῦ σοῦ ὕμνου, καὶ τῆς σῆς εὐλογίας, ἐπιπεφώτισαί μου ὁ νοῦς. † πλὴν θέλω κἀγὼ πέμψαι ἐξ ἰδίας φρενὸς, εὐλογίαν τῷ † πλὴν
21 θεῷ. Ω τέκνον, μὴ ἀσκόπως. 21 Εν τῷ νῷ, ὦ πάτερ. ἃ θεωρῶ λέγω σοι γενάρχα τῆς γενεσιουργίας Τατ θεῷ πέμπω λογικὰς θυσίας. θεὲ σὺ πάτερ, σὺ ὁ κύριος· σὺ ὁ νοῦς· δέξαι λογικὰς ἃς θέλεις ἀπ' ἐμοῦ. σοῦ γὰρ βουλομένου πάντα τελεῖται. Σὺ, ὦ τέκνον, πέμψον δεκτὴν θυσίαν τῷ πάντων πατρὶ θεῷ. ἀλλὰ καὶ προσθες, ὦ τέκνον, διὰ τοῦ λόγου. Εὐχαριστῶ σοι πάτερ ζωῦτά μοι ἀγνεῖν εὐξαμένῳ. Χαίρων τέκνον, καρποφορήσαντος ἐκ τῆς ἀληθείας τὰ ἀγαθὰ, τὰ ἀθάνατα γεννήματα. τοῦτο μαθὼν παρ' ἐμοῦ τῆς ἀρετῆς, σιγὴν † ἐπάγλαγλαγ, μηδενὶ τέκνον ἐκφαίνων τῆς † ἐπάγ-
παλιγγενεσίας τὴν παράδοσιν, ἵνα μὴ ὡς διάβολοι λοιδωρῶμεν. γλε,
ἱκανῶς γὰρ ἕκαστος ἡμῶν ἐπεμελήθη, ἐγώ τε ὁ λέγων, σύ τε ὁ ἀκούων. νοερῶς ἔγνως σεαυτὸν, καὶ τὸ πατέρα τὸ ἡμέτερον.

ΕΡΜΟΥ ΤΟΥ ΤΡΙΣΜΕΓΙΣΤΟΥ, ΑΣΚΛΗΠΙΩΙ ΕΥ ΦΡΟΝΕΙΝ.

1 ΕΠΕΙ ὁ υἱός μου Τὰτ, ἀπόντος σε τὴν τῶν ὄντων ἠθέλησε φύσιν μαθεῖν, ὑπερθέως δέ μοι οὐκ ἐπέτρεψεν, ὡς υἱὸς καὶ νεώτερος ἅρπ παρελθὼν ἕως τὴν γνῶσιν τῶν περὶ ἑνὸς ἑκάστου, ὡς ἀληθέστατα πλείονα εἰπεῖν, ὅπως εὐπαρακολούθητος αὐτῷ γένηται ἡ θεωρία. σοὶ δὲ ἐγὼ τῶν λεχθέντων τὰ κυριώτατα κεφάλαια ἐκλεξάμενος, δι' ὀλίγων ἠθέλησα ὁπισεῖλαι, μυστικώτερον αὐτὰ ἑρμηνεύσας, ὡς ἂν τηλικούτῳ καὶ
2 ὁπισήμονι τῆς φύσεως. 2 Εἰ τὰ φαινόμενα πάντα γέγονε καὶ γίνεται· τὰ δὲ γεννητὰ, οὐχ ὑφ' ἑαυτοῦ, ἀλλ' ὑφ' ἑτέρου γίνεται· πολλὰ δὲ γεννητά· μᾶλλον δὲ πάντα τὰ φαινόμενα, καὶ πάντα τὰ διάφορα, καὶ οὐχ ὅμοια· γίνεται δὲ ὑφ' ἑτέρου τὰ γινόμενα· ἔστι τις

piam hæc efficiens,& hic ingenitus,vt ijs quæ facta ſunt ſenior exiſtat. Nã facta ab alio fieri dico.Eorum autẽ quæ facta ſunt, nihil antiquius omnib.eſſe poteſt,quam ſolus ingenitus. 3 Hic 3
autẽ potentior & vnus ac ſolus omnia ſciens extat, tanquam nihil antiquius habens.prælucet enim, tum frequentia, tum & amplitudine,ac genitorum diſcrepantia,& operationis aſſiduitate.Genita ſane aſpectui ſubduntur,ipſe vero conſpici nõ poteſt.Hac nãq; de cauſa efficit,vt videri non poſſit:ſemper vtiq; facit.Viſui itaq; non ſubeſt.Sic par eſt intelligere,& intelligentem admirari, ac admirantẽ ſeipſum beatum cenſere , Patrem cognoſcentẽ. 4 Quid nãq; ingenuo patre dulcius. Quis igitur 4
eſt hic,& quanam arte ipſum cognoſcemus? Num huic ſolam Dei nomenclaturã aſcribere ęquum eſt,aut factoris,aut Patris, aut equidem horum trium. Deum quidẽ ob potentiam,factorem autẽ ob efficaciam,Patrem vero propter bonum. Potẽtia quidẽ a genitis diſcrepat:efficacia vero in eo quod omnia fiunt habetur. Quocirca loquacitatẽ & vaniloquium propulſantes, duo hæc conſiderare decet,factũ ſcilicet & faciens. nã horum medium nullum eſt,nec tertium quicquam. 5 Idcirco cuncta 5
cognoſcens,& cuncta audiens,duorũ horum reminiſcere,atq; hæc arbitrare omnia eſſe,nihil in ambiguo conſtituens , ſupernorum aut infernorum,diuinorum aut mutabilium,vel eorum quæ in penetrali ſunt.Duo nanq; omnia exiſtunt,factum videlicet & faciens.Alterum autẽ ab altero ſecerni nõ poteſt.Neq; etenim faciẽs ſine facto eſſe poteſt. Vtrũq; enim ipſorum hoc ipſum eſt.Quapropter non eſt quod alterum ab altero diſtrahatur,aſt ipſum in ſeipſo eſt. 6 Si quidẽ faciens nil aliud eſt ab eo 6
quod ſolum facit , ſimplex & incõſtructum facere hoc ſibi idẽ neceſſarium eſt , cui facientis generatio eſt ipſum efficiens. Et omne quod fit,a ſe factum eſſe nõ poteſt.Nam quod fit,ab alio fieri neceſſe eſt.Abſq; faciente enim factum nec fit,nec eſt.Nã alterum ſine altero peculiarem naturã abſumit, alterius ſpoliatione.Atqui ſi duo in confeſſo fuerint, quod fit & quod efficit vnum ſunt vnitate.Vnum quidẽ antecedens,aliud vero conſequens.Antecedens quidẽ Deus efficiens , conſequens vero id quod factum eſt qualequunq; ſit. 7 Ac propter eorum quæ fa- 7

CAPVT XIIII.

ὁ ταῦτα ποιῶν, καὶ οὗτος ἀγέννητος, ἵν' ᾖ πρεσβύτερος τῶν γεννητῶν. τὰ γὰρ γεννητά φημι ὑφ' ἑτέρου γίνεσθαι· τῶν δὲ γεννητῶν ὄντων ἀδύνατόν τι πρεσβύτερον πάντων εἶναι, ἢ μόνον τὸ ἀγέννη-
3 τον. 3 Οὗτος δὲ κρείττων, καὶ εἷς, καὶ μόνος ὄντως σοφὸς τὰ πάντα, ὡς μὴ ἔχων μηδὲν πρεσβύτερον· ἄρχει γὰρ καὶ τοῦ πλήθει, καὶ τοῦ μεγέθει, καὶ τῇ διαφορᾷ τῶν γενομένων, καὶ τῇ συνεχείᾳ τῆς ποιήσεως. ἔστιν δὲ τὰ γεννητὰ, ὁρώμενά ἐστιν, ἐκεῖνος δὲ ἀόρατος. διὰ τοῦτο γὰρ ποιεῖ, ἵνα ἀόρατος ᾖ. ἀεὶ οὖν ποιεῖ. ἀόρατος πατρῶν ἐστίν. οὕτως ἄξιόν ἐστι νοῆσαι, καὶ νοήσαντα θαυμάσαι, καὶ θαυμάσαντα ἑαυτὸν μακαρίσαι, τὸν πατέρα γνωρίσαντα.
4 4 Τί γὰρ γλυκύτερον πατρὸς γνησίου. τίς οὖν ἐστὶν οὗτος, καὶ πῶς αὐτὸν γνωρίσομεν. ἢ τούτῳ τὴν τοῦ θεοῦ προσηγορίαν † μόνον δίκαιον ἀνακεῖσθαι, ἢ τὴν τοῦ ποιητοῦ, ἢ τὴν τοῦ πατρὸς, ἢ καὶ τὰς τρεῖς· θεὸν μὲν, διὰ τὴν δύναμιν· ποιητὴν δὲ, διὰ τὴν ἐνέργειαν· πατέρα δὲ, διὰ τὸ ἀγαθόν. δύναμις γάρ ἐστι διάφορος τῶν γενομένων· ἐνέργεια δὲ, ἐν τῷ πάντα γίνεσθαι. διὸ τῆς πολυλογίας τε καὶ ματαιολογίας ἀπαλλαγέντας, χρὴ νοεῖν δύο ταῦτα, τὸ γινόμενον καὶ τὸ ποιοῦν. μέσον γὰρ τούτων οὐδὲν, οὐδὲ τρίτον τί. † μόνῳ
5 5 Πάντα οὖν νοῶν, καὶ πάντα ἀκούων, τῶν δύο τούτων μέμνησο· καὶ ταῦτα εἶναι νόμιζε τὰ πάντα, μηδὲν ἐν ἀπειρίᾳ πεδέμενος, μὴ τῶν ἄνω, μὴ τῶν κάτω, μὴ τῶν θείων, μὴ τῶν μεταβλητῶν, ἢ τῶν ἐν μυχῷ. δύο γάρ ἐστι τὰ πάντα, τὸ γινόμενον καὶ τὸ ποιοῦν· καὶ διαστῆναι τὸ ἕτερον ἀπὸ τοῦ ἑτέρου οὐ δύναται. οὔτε γὰρ τὸν ποιοῦντα χωρὶς τοῦ γινομένου δυνατὸν εἶναι. ἑκάτερος γὰρ αὐτῶν, αὐτὸ τοῦτό ἐστι· διὸ οὐκ ἔστι τὸ ἕτερον τοῦ ἑτέρου χωρισθῆναι· ἀλλ' αὐτὸ ἑαυτοῦ.
6 6 Εἰ γὰρ ὁ ποιῶν ἄλλο οὐδέν ἐστιν, ἢ τὸ ποιοῦν μόνον, ἀπωλοῦν, ἀσυμβεβηκὸν, ποιεῖν ἀνάγκη τοῦτο αὐτὸ ἑαυτῷ, ᾧ γένεσίς ἐστι τὸ ποιοῦν τοῦ ποιοῦντος· καὶ πᾶν τὸ γινόμενον, ἀδύνατον ὑφ' ἑαυτοῦ γινόμενον εἶναι. γινόμενον δὲ ὑφ' ἑτέρου ἀνάγκη γίνεσθαι. τῷ δὲ ποιοῦντος ἄνευ, τὸ γεννητὸν, οὔτε γίνεται, οὔτε ἐστί. τὸ γὰρ ἕτερον τῷ ἑτέρου ἄνευ, ἀπώλεσε τὴν ἰδίαν φύσιν, στερήσει τῷ ἑτέρου. εἰ τοίνυν δύο ὁμολόγηται τὸ γινόμενον καὶ τὸ ποιοῦν, ἕν ἐστι τῇ ἑνώσει, τὸ μὲν προηγούμενον, τὸ δὲ ἑπόμενον· προηγούμενον μὲν, ὁ ποιῶν θεός· ἑπόμενον δὲ, τὸ
7 γινόμενον ὁποῖον ἂν ᾖ. 7 Καὶ μὴ διὰ τὴν ποικιλίαν τῶν

cta ſunt varietatem tibi conſule, veritus ne Deo abiectionẽ & gloriæ contemptum imponas. Vna etenim eſt ipſi gloria, Omnia nempe facere. Et hoc eſt velut Dei corpus, factio. Operanti autem ipſi, nihil malum, nihil æſtimatur obſcœnum. Hæc namq; paſſiones ſunt generationis comites, tanquam æris æruginem, ac corporis ſordes. Non tamen æruginem faber fecit, neq; ſordes effector produxit, neque malitiam Deus. Quinetiam generationis perſeuerantia, quaſi turgeſcere facit. Quapropter Deus mutationem condidit, velut generationis purgationem.

8 Subhæc, cum eidem pictori Cœlum, Deos, Terram, Mare, 8
Homines, ac cuncta anima & ratione deſtituta facere cõcedatur. Deus autem hæc efficere non poterit? O dementiam multam, & eorum quæ Dei ſunt ignorantiam. Nã quidpiam omnium abſurdiſſimum tales patiuntur. Quum enim Deum ſe benedicere profitentur, in hoc quod omnium ſtructuram ipſi nõ aſcribant, neque Deum intuentur, in eum autem non aſpicientes, maxima contra eum impie gerunt, paſſionem ipſi imponentes, arrogantiam quidem aut impotentiam (nam ſi cuncta non efficit, aut arrogans eſt, aut impotẽs) quod impium eſt.

9 Deus enim vnam tantum paſſionem habet, Bonum. Bonus 9
autem neque arrogans neque impotens eſt. Hoc namq; Deus eſt. Bonum autem eſt omnia conſtruendi vniuerſa poteſtas. Omne autem factum a Deo factum eſt, quod ad Bonum ſpectat, & ad eum qui cuncta facere potis eſt. Conſpice quonam modo is operatur, ac quomodo genita fiant. Quod ſi edoceri cupias: tibi cõceditur pulcherrimam ac ſimilimam imaginem videre. Speculare ſemen in terram demittẽtem colonum, tum frumentum, tum hordeum, vel aliud quoduis ſemen. Cõſpice ipſum vitem inſerentem, malum, ac alias arbores. Ita Deus in cælo quidem immortalitatem ſeminat, in terra vero mutationem. In vniuerſo autem vitam & motum. Hæc quidem haud multa ſunt, quinimo perpauca & numeratu facilia. Vniuerſa namque quatuor ſunt, & ipſe Deus ac generatio, in quibus quæ ſunt, exiſtunt.

γινομένων φυλάξῃ ὁ φοβούμενος μὴ ταπεινότητα, καὶ ἀδοξίαν τῷ θεῷ περιάψῃς. μία γάρ ἐστιν αὐτῷ δόξα, τὸ ποιεῖν τὰ πάντα, καὶ τοῦτό ἐστι τοῦ θεοῦ ὥσπερ σῶμα, ἡ ποίησις· αὐτῷ δὲ τῷ ποιοῦντι, οὐδὲν κακόν, οὐδ' αἰσχρὸν νομιζόμενον. ταῦτα γάρ ἐστι τὰ πάθη τὰ τῇ γενέσει παρεπόμενα, ὥσπερ ἰὸς τῷ χαλκῷ· καὶ ὁ ῥύπος τῷ σώματι· ἀλλ' οὔτε ἰὸν ὁ χαλκουργὸς ἐποίησεν, οὔτε τὸ ῥύπον ὁ ποιητὴς γεγέννηκεν, οὔτε τὴν κακίαν ὁ θεός· ἡ δὲ τῆς γενέσεως διαμονὴ, καθάπερ ἐξανθεῖν ποιεῖ, καὶ διὰ τοῦτο ἐποίησε τὴν μεταβολὴν ὁ θεὸς, ὥσπερ ἀνακάθαρσιν τῆς γενέσεως. 8 Εἶτα τῷ μὲν αὐτῷ ζωγράφῳ, ἔξεστι καὶ οὐρανὸν ποιῆσαι, καὶ θεοὺς, καὶ γῆν, καὶ θάλασσαν, καὶ ἀνθρώπους, καὶ τὰ ἄλογα πάντα, καὶ τὰ ἄψυχα. τῷ δὲ θεῷ ἀδύνατον ταῦτα ποιεῖν; ὦ τῆς πολλῆς ἀνοίας καὶ ἀγνωσίας, τῆς περὶ τὸν θεόν· τὸ γὰρ πάντων καμνόταζον πάσχουσιν οἱ τοιοῦτοι. τὸν γὰρ θεὸν φάσκοντες εὐλογεῖν, τῷ μὴ τὴν τῶν πάντων ποίησιν αὐτῷ ἀναπλέκειν, οὔτε τὸν θεὸν οἴδασι· πρὸς δὲ τῷ μὴ εἰδέναι, καὶ τὰ μέγιστα εἰς αὐτὸν ἀσεβοῦσι, πάθη αὐτῷ περιτιθέντες, ὑπερηφανίαν, ἢ ἀδυναμίαν. εἰ μὲν γὰρ πάντα ποιεῖ, ἢ ὑπερήφανός ἐστιν, ἢ 9
μὴ δυνάμενος, ὅπερ ἐστὶν ἀσεβές. 9 Ὁ γὰρ θεὸς, ἓν μόνον πάθος ἔχει, τὸ ἀγαθόν· ὁ δὲ ἀγαθὸς, οὔτε ὑπερήφανος, οὔτε ἀδύνατος. τοῦτο γάρ ἐστιν ὁ θεός. τὸ γὰρ ἀγαθὸν, ἡ πᾶσα δύναμις τοῦ ποιεῖν τὰ πάντα· πᾶν δὲ τὸ γεννητὸν, ὑπὸ τοῦ θεοῦ γέγονεν, ὅπερ ἐστὶ τοῦ ἀγαθοῦ, καὶ τοῦ τὰ πάντα δυναμένου ποιεῖν. ἴδε πῶς μὲν αὐτὸς ποιεῖ. πῶς δὲ τὰ γινόμενα γίνεται, καὶ εἰ βούλει μαθεῖν, ἔξεστί σοι ἰδεῖν εἰκόνα καλλίστην καὶ ὁμοιοτάτην. ἴδε γεωργὸν σπέρμα καταβάλλοντα εἰς γῆν, ὅτου μὲν πυρὸν, ὅτου δὲ κεγχρον, ὅτου δὲ ἄλλό τι τῶν σπερμάτων. ἴδε τὸν αὐτὸν ἄμπελον φυτεύοντα, καὶ μηλέαν, καὶ τὰ ἄλλα τῶν δένδρων· οὕτως ὁ θεὸς, ἐν μὲν οὐρανῷ, ἀθανασίαν σπείρει· ἐν δὲ γῇ, μεταβολήν· ἐν δὲ τῷ παντὶ, ζωὴν καὶ κίνησιν. ταῦτα δὲ οὐ πολλά ἐστιν, ἀλλ' ὀλίγα καὶ εὐαρίθμητα. τὰ γὰρ πάντα τέσσαρά ἐστι, καὶ αὐτὸς ὁ θεὸς, καὶ ἡ γένεσις, ἐν οἷς τὰ ὄντα ἐστίν.

EX IOANNIS STOBÆI COLLECTANEIS. MERCVRII, EX IIS QVAE AD TAT,

CAPVT DECIMVMQVINTVM.

DE veritate, o Tat, non potest homo (animal imperfectum imperfectis membris cõstructum ac multis & alienis corporib.) tabernaculum constans audacter dici. Quod autẽ esse potest, & iustum est, hoc dico veritatẽ esse, in solis perpetuis corporibus: quorũ ipsa corpora vera sunt. Ignis ipse ignis tantũ, nihilq; aliud. Terra ipsa terra, ac nil aliud. Aer ipse aer. Nostra autẽ corpora, ex his cunctis constituta sunt. habent autẽ ignis, habẽt terræ, habẽt aquæ & aeris aliquid, & nec ignis, nec terra, nec aqua, nec aer sunt, nec verum quicquam. [2] Si autem nostri constitutio initium veritatẽ non adepta sit, quanam arte potest videri aut dici veritas, at intelligi tantũ si Deo libuerit? Omnia itaq;, o Tat, quæ in terra sunt, non equidẽ veritas sunt, sed veritatis simulacra, ac non omnia, quinimo pauca hæc: cætera vero mendacium sunt & dolus, o Tat, ac imaginationis opiniones, effigierum instar cõposita. [3] Cum vero e sublimi imaginatio influxum habuerit, tum fit imitatio veritatis. Nã semota superna efficacia, mendaciũ relinquitur. Et velut imago picturę quidẽ corpus indicat, ipsa tamen iuxta eius quod spectatur imaginẽ corpus non est: & oculos quidẽ videtur habere & aures: videt autẽ nihil, ac nihil penitus audit. Habet insuper reliqua oĩa pictura, sed cõmenta sunt intuentiũ visus frustrantia, qui tamen veritatem intueri putant, quum procul dubio mendacia sint. [4] Nam quicunq; mendacium non vident, veritatẽ vident. Si itaq; singula horũ ita cognoscamus, & cernamus, vti sunt: vera intelligimus & videmus: si autẽ præter id quod est: nihil verũ intelligemus, aut ediscemus. Est ne igitur, o Pater, in terra veritas? Non incaute deciperis, o fili. Nã veritas, o Tat, in terra non est, ne quidẽ fuisse potest. De veritate autẽ aliquos homines intelligere, quib. speculatiuã DEus facultatẽ pręstiterit, factũ esse.

ΕΚ ΤΩΝ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΣΤΟΒΑΙΟΥ ΕΚΛΟΓΩΝ. ΕΡΜΟΥ ΕΚ ΤΩΝ ΠΡΟΣ ΤΑΤ

1 ΕΡΙ ἀληθείας, ὦ Τὰτ, οὐκ ἔστι δυνατὸν ἄνθρωπον ὄντα, ζῷον ἀτελὲς, ἐξ ἀτελῶν συγκείμενον μελῶν, καὶ ἐξ ἀλλοτρίων σωμάτων καὶ πολλῶν τὸ σκῆνος συνεστὸς, τολμήσαντα εἰπεῖν. ὃ δ' ἐστὶ δυνατὸν ἢ δίκαιον, τοῦτό φημι, ἀλήθειαν εἶναι ἐν μόνοις τοῖς ἀϊδίοις σώμασιν, ὧν καὶ τὰ σώματα αὐτὰ ἀληθῆ ἐστί· πῦρ αὐτοπῦρ μόνον, καὶ οὐδὲν ἄλλο· γῆ αὐτογῆ, καὶ οὐδὲν ἄλλο· ἀὴρ αὐτοαήρ. τὰ δὲ ἡμέτερα σώματα, ἐκ πάντων τούτων συνέστηκεν. ἔχει μὲν γὰρ πυρὸς, ἔχει δὲ καὶ γῆς, ἔχει καὶ ὕδατος καὶ ἀέρος· καὶ οὔτε πῦρ ἐστὶν, οὔτε γῆ,
2 οὔτε ὕδωρ, οὔτε ἀὴρ, οὔτε οὐδὲν ἀληθές. [2] Εἰ δὲ μὴ τὴν ἀρχὴν ἡ στάσις ἡμῶν ἔσχε τὴν ἀλήθειαν, πῶς ἂν δύναιντο ἀλήθειαν ἢ ἰδεῖν ἢ εἰπεῖν· νοῆσαι δὲ μόνον, ἐὰν ὁ θεὸς θέλῃ. πάντα οὖν, ὦ Τὰτ, τὰ ὑπὸ γῆς, ἀλήθεια μὲν οὐκ ἔστι, τῆς δὲ ἀληθείας μιμήματα· καὶ σὺ πάντα, ὀλίγα δὲ ταῦτα. ἄλλα δὲ ψεῦδος καὶ πλάνος, ὦ Τὰτ, καὶ δόξαι φαντα-
3 σίας, καθάπερ εἰκόνες σωματῶται. [3] Ὅταν δ' ἄνωθεν τὴν ὁλόρροιαν ἔχῃ ἡ φαντασία, τῆς ἀληθείας γίνεται μίμησις· χωρὶς δὲ τῆς ἄνωθεν ἐνεργείας, ψεῦδος καὶ ἀλείπεται· καθάπερ καὶ ἡ εἰκὼν, τὸ μὲν σῶμα τῆς γραφῆς δείκνυσιν· ἀυλὴ δὲ ἐκ ἔστι σῶμα κατὰ τὴν φαντασίαν τῶ ὁρωμένω· καὶ ὀφθαλμοὺς μὲν ὀρθοτάς ἔχουσα, βλέπει δὲ οὐδέν· καὶ ὦτα, ἀκούει δὲ οὐδὲν ὅλως, καὶ τὰ ἄλλα πάντα ἔχει ἡ γραφή· ψεῦδη δέ ἐστι τὰς τῶ ὁρώντων ὄψεις ἐξαπατῶντα, τῶ μὲν δοκοῦντων ἀλήθειαν ὁρᾶν, τῶ δὲ ὡς ἀ-
4 ληθῶς ὄντων ψευδῶν. [4] Οσοι μὲν οὖν οὐ ψεῦδος ὀρθοῦσιν, ἀλήθειαν ὀρθοῦσιν. ἐὰν οὖν ἕκαστον τούτων ὕτω νοῶμεν, ἢ ὀρθῶμεν, ὡς ἔστιν, ἀληθῆ καὶ νοοῦμεν καὶ ὀρθῶμεν· ἐὰν δὲ παρὰ τὸ ὂν, οὐδὲν ἀληθὲς, οὔτε νοήσομεν, οὔτ' εἰσόμεθα. Εστιν οὖν πάτερ, ἀλήθεια καὶ ἐν τῇ γῇ; Καὶ σὺ ἀσκόπως σφάλλῃ, ὦ τέκνον. ἀλήθεια μὲν οὐδαμῶς ἐστὶν ἐν τῇ γῇ, ὦ Τάτ. ὅτε γὰρ γενέσις δύναται· περὶ δὲ ἀληθείας νοῆσαι ἐνίους τῶν ἀνθρώπων, οἷς ἐὰν ὁ θεὸς τὴν θεοπτικὴν δωρήσηται δύναμιν, γενέσις.

5 Hoc modo verum non eſt in terra,cogitatu aut loquutione: quinimo veræ menti & rationi omnia imaginationes ſunt ac opiniones. Non itaq; vera dicere aut cogitare hoc veritatem appellare decet. Quid ergo? Quæ ſunt, cogitare & dicere conuenit.Sed in terra nihil verum eſt. Nos quicquã verum neſcire,hoc verũ eſt. Hîc, o fili,quomodo eſſe poteſt? Nimirum veritas perfectiſſima virtus eſt,ipſum ſupremũ bonum,quod a materia nõ turbatum eſt, neq; corpore circunſeptum,nudum, ſplendidum,immotum,auguſtum,immutabile;Bonum. Quæ autem hic degunt, o fili,qualia videri poſſunt Boni huiuſce capacia?nempe corrumpenda,patibilia,diſſolubilia,mutabilia,alterationi dedita,alia ex alijs effecta. 6 Quæ itaq; nec erga ſeipſa vera ſunt,quanã arte vera eſſe poſſunt? Omne nanq; quod alteratur cõmentum eſt:non eſt in eo,quod eſt,permanet.Quin etiã ſe conuertens imaginationes alias ac alias nobis profert. Neq; homo verus eſt,o Pater? Quatenus homo,o fili,verus nõ eſt.Verũ etenim eſt,quod ex ſe tantum conſtitutionẽ habet,& quale eſt,per ſe manens.Homo vero ex multis cõſtat,nec in ſe manet. Variatur autẽ & mutatur ab ætate in ætatem, & a ſpecie in ſpeciẽ.Hæc autẽ,cum eſt in tabernaculo.Ac plures pauco interiecto tẽpore filios non nouerunt. Nec rurſus itidẽ filij genitores.Quod igitur ſic variatur vt cognitum nõ ſit, verũ ne eſſe poteſt,o Tat? Non,quin e diuerſo,vanitas eſt,in varijs imaginationum mutationib.exiſtens. 7 Tu quidem id verum eſſe conſidera,quod permanet,ac iuſtum eſt.Homo autẽ non ſemper extat:non igitur verum quicquã eſt. Quinimo imaginatio quædam eſt homo.Imaginatio quippe ſupremum eſt mendacium. Neq; igitur hæc,o Pater, perpetua corpora,quandoquidem mutantur, vera ſunt? Quicquid ſane factũ & mutabile eſt, verum non eſt.Quæ autẽ a progenitore facta ſunt,verã materiam poſſunt habuiſſe. Veruntamẽ & hæc aliquid mendacij in mutatione habent.Nam nihil verum eſt,quod in ſe nõ permanet. Verum,o Pater? Quid itaq; dicet aliquis Solem eſſe,vnicum præter cætera cuncta non mutabilẽ, quinetiam in ſeipſo permanentem? Veritatem. Quocirca omnium quæ in mundo ſunt artificium ipſi ſoli creditum eſt, omnium duci, ac omnia

CAPVT XV.

5 5 Οὕτως ἀληθὲς οὐδὲ ἔστιν ἐν τῇ γῇ νόῳ καὶ λόγῳ· φαντασίαι δὲ εἰσὶ καὶ δόξαι πάντα ἀληθεῖ νόῳ καὶ λόγῳ. οὔκουν τό, τε ἀληθῆ νοεῖν καὶ λέγειν, τοῦτο ἀλήθειαν δεῖ καλεῖν. Τί δαί. Τὰ ὄντα δεῖ νοεῖν καὶ λέγειν· ἔστι δὲ οὐδὲν ἀληθὲς ἐπὶ τῆς γῆς. Τοῦτο ἀληθές ἐστι τὸ μὴ εἰδέναι μηδὲν ἀληθές; Ενθάδε πῶς ἂν ἡ δύναιτο γενέσθαι, ὦ τέκνον. ἡ γὰρ ἀλήθεια τελεωτάτη ἀρετή ἐστιν, αὐτὸ τὸ ἀκρότατον ἀγαθὸν, τὸ μὴ ὑπὸ ὕλης θολούμενον, μήτε ὑπὸ σώματος περιβαλλόμενον, γυμνὸν, φανὸν, ἄτρεπτον, σεμνὸν, ἀναλλοίωτον, ἀγαθόν. τὰ δὲ ἐνθάδε, ὦ τέκνον, οἷά ἐστιν ὀφθῆναι δεκτὰ τοῦδε τοῦ ἀγαθοῦ, φθαρτὰ, παθητὰ, διαλυτὰ, τρεπτὰ, ἀεὶ ἐναλλοιούμενα, ἄλλα ἐξ ἄλλων γινόμενα;

6 6 Α ὄυν μήτε πρὸς ἑαυτὰ ἀληθῆ ἐστὶ, πῶς δύναιτο ἀληθῆ εἶναι. πᾶν γὰρ τὸ ἀλλοιούμενον, ψεῦδός ἐστι, μὴ μένον ἐν ᾧ ἐστί· φαντασίας δὲ μεταφερομένου, ἄλλας καὶ ἄλλας ὑποδείκνυται ἡμῖν. Οὐδὲ ἄνθρωπος ἀληθής ἐστιν, ὦ πάτερ; Καθότι ἄνθρωπος, οὐκ ἔστιν ἀληθὴς, ὦ τέκνον. τὸ γὰρ ἀληθές ἐστι τὸ ἐξ αὑτοῦ μόνον τὴν σύστασιν ἔχον, καὶ μένον καθ' αὑτὸ, οἷόν ἐστιν ὁ ἄνθρωπος δὲ ἐκ πολλῶν συνέστηκε, καὶ οὐ μένει καθ' αὑτόν· τρέπεται δὲ καὶ μεταβάλλεται ἡλικίαν ἐξ ἡλικίας, καὶ ἰδέαν ἐξ ἰδέας, καὶ ταῦτα ἔτι ὢν ἐν τῷ σκήνει. καὶ πολλοὶ τέκνα οὐκ ἐγνώρισαν, χρόνου ὀλίγου μεταξὺ γενομένου, καὶ πάλιν τέκνα γονεῖς ὁμοίως. τὸ ὄυν οὕτως μεταβαλλόμενον ὥστε ἀγνοεῖσθαι, δύναται ἀληθὲς εἶναι, ὦ Τάτ; οὐ, τοὐναντίον ψεῦδός ἐστιν, ἐν
7 ποικίλαις γινόμενον φαντασίαις τῶν μεταβολῶν. 7 Σὺ δὲ νόει ἀληθές τι εἶναι, τὸ μένον καὶ δίκαιον· ὁ δὲ ἄνθρωπος οὐκ ἔστιν ἀεί. ἆρα οὐδὲ ἀληθές ἐστί· φαντασία δέ ἐστί τις ἀνθρώπου· ἡ δὲ φαντασία, ψεῦδος ἂν εἴη ἀκρότατον. Οὐδὲ ταῦτα ὄυν, ὦ πάτερ, τὰ ἀΐδια σώματα, ἐπεὶ μεταβάλλεται, ἀληθῆ ἐστί. Παῦ μὲν ὄυν τὸ γεννητὸν καὶ μεταβλητὸν, οὐκ ἀληθὲς, ὑπὸ δὲ τῆ προνοίας γενόμενα τὼ ὄλω δύναται ἀληθῆ ἐχκήναι· ἔχει δέ τι καὶ ταῦτα ψεῦδος ἐν τῇ μεταβολῇ. οὐδὲν γὰρ μὴ μένον ἐφ' αὑτῷ ἀληθές ἐστιν. Αληθὲς, ὦ πάτερ; τί ὄυν ἂν εἴποι τις μόνον τὸν ἥλιον παρὰ τὰ ἄλλα πάντα μὴ μεταβαλλόμενον, μένοντα δὲ ἐφ' ἑαυτῷ. Αλήθειαν· διὸ καὶ τὼ ἐν τῷ κόσμῳ πάντων δημιουργίαν αὐτὸς μόνος προβίστωται, ἄρχων πάντων, καὶ ποιῶν πάντα,

efficiẽti,quem veneror & veritatem eius adoro, & poſt vnum ac primum,hunc opificem agnoſco. 8 Quæ erit ergo prima 8
veritas,o Pater? Vnus ac ſolus,o Tat,qui ex materia non eſt,nõ in corpore,non coloratur,non figuratur,non voluitur,nõ alius fit,ſemper exiſtens.Mendacium autẽ,o fili,abrogatur.Hæc autem quæ in terra ſunt, corruptio detinet ac circundat, ac veri prouiſio circũuoluet. Nã abſq; corruptione ne generatio quidem conſtare poteſt. Omnem etenim generationẽ corruptio ſequitur, vt denuo fiat. Genita nãq; ex corruptis neceſſe fiunt. Et quæ fiunt corrumpi neceſſum eſt, ne eorum quæ ſunt gene ratio ceſſet. 9 Primum igitur operatorẽ in generationem eorũ, 9
quæ ſunt,agnoſce. Quæ vtiq; ex corruptione fiunt,mendacia ſunt. Vt quæ nunc alia,quandoq; alia fiunt. Nã eadem fieri non poſſunt. Quod autẽ idem non eſt,quî verum erit? Imaginationes itaq; hæc dicere decet,o fili,ſiquidẽ hominem recte enunciamus, humanitatis imaginationẽ, ac puerum pueri imaginationem,adoleſcentem adoleſcentis imaginationem,virum viri imaginationẽ, ſenem ſenis imaginationem. Nã homo homo non eſt,neq; puer puer, nec adoleſcens adoleſcens, nec ſenex ſenex,neq; vir vir. Quæ enim mutantur mẽtiuntur, & quæ iam fuerũt,ac quæ ſunt. Hæc proinde ita cognoſce, o fili, velut has mendaces operationes e ſublimi ab ipſa veritate deduci. Hoc ita ſe habente,mendacium dico veritatis opus eſſe.

MERCVRII AD TAT.

10 Deum quidem cognoſcere arduum,deſcribere autem vltra 10
potentiã eſt. Incorporeum nãq; corpore exprimi non poteſt: nec perfectum ab imperfecto cõcipi, & æternum cum eo qui exigui eſt tẽporis cõuenire difficile. Illud enim ſemper eſt,hoc autem effluit: Illud veritate eſt,hoc autem imaginatione adumbratur. debilius a fortiore, & deterius a præſtantiore tantum diſcrepat,quantum a diuino mortale. Media autẽ horum ſecretio, Pulchri ſpeculationem obliterat. Oculis quidem corpora ſpectantur,lingua autem viſibilia denunciantur. Incorporeum autem ac quod videri aut figurari non poteſt, & quod materia

ὂν καὶ σέβομαι, καὶ προσκυνῶ· αὐτῷ τὴν ἀλήθειαν, ἢ μετὰ τὸν
8 ἕνα καὶ πρῶτον, τοῦτον δημιουργὸν γνωρίζω. 8 Τί οὖν αὖ εἶναι λέγεις τὴν πρώτιστην ἀλήθειαν, ὦ πάτερ. Ενα καὶ μόνον, ὦ Τάτ, τὸ μὴ ἐξ ὕλης, τὸ μὴ ἐν σώματι, τὸ ἀχρώματον, τὸ ἀσχημάτιστον, τὸ ἄτρεπτον, τὸ μὴ ἀλλοιούμενον, τὸ ἀεὶ ὂν ὄντα· τὸ δὲ ψεῦδος, ὦ τέκνον, φθείρεται. ταῦτα δὲ τὰ ὑπὸ γῆς φθορὰ κατέλαβε καὶ ἐμπεριέχει, καὶ ἐμπεριέξει ἡ τῆ ἀληθοῦς προνοια. χωρὶς γὰρ φθορᾶς, οὐδὲ γένεσις δύναται συστῆναι· πάσῃ δὲ γενέσει φθορὰ ἕπεται, ἵνα πάλιν γένηται. τὰ γὰρ γινόμενα, ἐκ τῶν φθειρομένων ἀνάγκη γίνεσθαι· φθείρεσθαι δὲ τὰ γινόμενα αὐάγκη, ἵνα μὴ σχῇ
9 ἡ γένεσις τὸ ὄντων. 9 Πρῶτον οὖν τὸ δημιουργὸν γνώριζε εἰς τὴν γένεσιν τῶν ὄντων. τὰ οὖν ἐκ φθορᾶς γινόμενα, ψευδῆ αὖ εἴη, ὡς ποτὲ μὲν ἄλλα, ποτὲ δὲ ἄλλα γινόμενα. τὰ γὰρ αὐτὰ γίνεσθαι ἀδύνατον· τὸ δὲ μὴ αὐτὸ, πῶς αὖ ἀληθὲς εἴη. φαντασίας οὖν καλεῖν δεῖ ταῦτα, ὦ τέκνον, εἴ γε ὀρθῶς προσαγορεύομεν τὸν ἀνθρωπον, ἀνθρωπότητος φαντασίαν· τὸ δὲ παιδίον, παιδίου φαντασίαν· τὸν δὲ νεανίσκον, νεανίσκου φαντασίαν· τὸν δὲ ἄνδρα, ἀνδρὸς φαντασίαν· τὸν δὲ γέροντα, γέροντος φαντασίαν. οὔτε γὰρ ὁ ἄνθρωπος, ἄνθρωπος· οὔτε τὸ παιδίον, παιδίον· οὔτε ὁ νεανίσκος, νεανίσκος· οὔτε ὁ γέρων, γέρων· οὔτε ὁ ἀνὴρ, ἀνήρ· μεταβαλλόμενα δὲ, ψεύδεται καὶ τὰ πρόσωπα, καὶ τὰ ὄντα. ταῦτα μέντοι οὕτω νόει, ὦ τέκνον, ὡς καὶ τῶν ψευδῶν τούτων ἐνεργιῶν ἄνωθεν ἠρτημένων ἀπὸ αὐτῆς τῆς ἀληθείας. τούτῳ δὲ ὄντως ἔχοντος, τὸ ψεῦδός φημι τῆς ἀληθείας ἐνέργημα εἶναι.

ΕΡΜΟΥ ΠΡΟΣ ΤΑΤ.

10 10 ΘΕΟΝ μὲν νοῆσαι χαλεπὸν, φράσαι δὲ ἀδύνατον. τὸ γὰρ ἀσώματον σώματι σημῆναι ἀδύνατον, καὶ τὸ τέλειον τῷ ἀτελεῖ καταλαβέσθαι ἀδύνατον· καὶ τὸ ἀΐδιον τῷ ὀλιγοχρονίῳ συγγενέσθαι, δύσκολον· τὸ μὲν γὰρ ἀεί ἐστι· τὸ δὲ παρέρχεται. καὶ τὸ μὲν ἀληθείᾳ ἐστί· τὸ δὲ ὑπὸ φαντασίας σκιάζεται· τὸ δὲ ἀσθενέστερον τῷ ἰσχυροτέρου, καὶ τὸ ἔλαττον τῷ κρείττονος διέστηκε τοσοῦτον, ὅσον τὸ θνητὸν τῷ θείου. ἡ δὲ μέση τούτων διάστασις, ἀμαυροῖ τὴν τῷ καλοῦ θέαν. ὀφθαλμοῖς μὲν γὰρ τὰ σώματα θεατά· γλώττῃ δὲ τὰ ὁρατὰ λεκτά. τὸ δὲ ἀσώματον καὶ ἀφανὲς καὶ ἀσχημάτιστον, καὶ μήτε ἐξ ὕλης

non constat,sub nostris sensibus relinqui nõ potest. Intelligo, o Tat,intelligo.quod exponi non potest,hoc Deus est.

MERCVRII.

11 De morte vero nunc tractandũ est.Vulgum enim mors ter- 11
ret,velut malum immensum facti ignorantia.Mors enim dissolutio est fessi corporis.Completo namque compagum corporis numero,(cum numerus commissurarum corporis existat) interit corpus,quando hominem vlterius ferre non potest. Hoc autem mors est,corporis quidem dissolutio,& corporei sensus abrogatio.

EX SVIDA.

12 Mercurius Trismegistus iste fuit sapiens Ægiptius. Floruit 12
autem ante Pharaonem,nuncupatus vero Trismegistus: quia de trinitate loquutus est dicens,in Trinitate vnam esse Deitatem,sic. Erat lumen intelligibile ante lumen intelligibile: & erat semper mens a mente lucens:ac nihil aliud erat huius vnitas quam spiritus omnia circumplectens.Extra hoc non Deus, non Angelus,non essentia quæpiam alia. Omnium enim Dominus & Pater & Deus: & omnia sub ipso & in ipso sunt. Nã verbum eius absolutissimum extat,& fœcundum ac opifex in fœcunda natura,filius existens,& aqua fœcunda conceptum hominem fecit. Hæc quoque fatus,preces susceptit dicens. Adiuro te,o Cœlum Dei magni sapiens opus. Adiuro te,o Vox patris,quam primam effatus est,quando vniuersum firmauit mundum. Adiuro te per vnigenitũ Verbum & Patrem, qui cuncta circumambit,propitius,propitius esto.

ὑποκείμενον ὑπὸ τ̃ ἡμετέρων αἰσθήσεων καταληφθῶμεν ἢ δύναται. ἐννοοῦμεν,ὦ Τατ,ἐννοοῦμεν ὃ ἐξειπεῖν ἢ δυνατὸν,τοῦτό ἐστιν ὁ θεός.

ΕΡΜΟΥ.

11 11 ΠΕΡΙ δὲ τ̃ θανάτου νῦν λεκτέον. τοὺς γὰρ πολλοὺς ὁ θάνατος φοβεῖ,ὡς κακὸν μέγιστον,ἀγνοίᾳ τ̃ πεφύτματος.θάνατος γὰρ γίνεται διάλυσις καμόντος σώματος· ἢ γὰρ ἀριθμῷ πληρωθέντος τ̃ ἁρμονίᾳ τ̃ σώματος· ἀριθμὸς γάρ ἐστιν, ἡ ἁρμονία τ̃ σώματος· ἀποθνήσκει τὸ σῶμα,ὅταν μηκέτι δύναται φέρειν τὸν ἄνθρωπον. ἢ τοῦτό ἐστι θάνατος,διάλυσις σώματος,ἢ ἀφανισμὸς αἰσθήσεως σωματικῆς.

ΕΚ ΤΟΥ ΣΟΥΙΔΑ.

12 12 Ἑρμῆς ὁ Τρισμέγιστος.ἦτος ἦν αἰγύπτιος σοφός.ἤκμαζε δὲ πρὸ τ̃ φαραώ. ἐκέκλητο δὲ Τρισμέγιστος,διότι περὶ Τριάδος ἐφθέγξατο εἰπών,Ἐν Τριάδι μίαν εἶναι θεότητα.οὕτως,ἦν φῶς νοερὸν πρὸ φωτὸς νοεροῦ,καὶ ἦν ἀεὶ νοῦς νοὸς φωτεινὸς,καὶ οὐδὲν ἕτερον ἦν ἢ τούτου ἐνότης. † ἦν πνεῦμα πάντα περιέχον,ἐκτὸς τούτου ἢ θεὸς,οὐκ ἄγγελος, † καὶ οὐκ οὐσία τίς ἄλλη.πάντων γὰρ κύριος,καὶ πατὴρ,καὶ θεὸς,καὶ πάντα ὑπ' αὐτὸν καὶ ἐν αὐτῷ ἐστιν. ὁ γὰρ λόγος αὐτ̃ παντέλειος ὤν,καὶ γόνιμος, καὶ δημιουργὸς ἐν γονίμῳ φύσει,παῖς ὤν,καὶ γονίμῳ ὕδατι ἔγκυον † τ̃ ἄνδρα ἐποίησε,καὶ ταῦτ' εἰρηκὼς,ἠύξατο λέγων. ὁρκίζω σε ὑφανὲ,θεοῦ μεγάλου σοφὸν ἔργον. ὁρκίζω σε φωνὴ πατρὸς,ἣν ἐφθέγξατο πρωτίστην,ἡνίκα τ̃ πάντα κόσμον ἐσημείξατο.ὁρκίζω σε κατὰ τ̃ μονογενοῦς λόγου,καὶ τ̃ πατρὸς,περιέχοντος πάντα,ἵλεως.ἵλεως ἔσο. † τὸ ὕδωρ

ÆSCVLAPII AD AMMONEM REGEM, DEFINITIONES,

De Deo, De materia, De fato,
De Sole, De intelligibili essentia, De Diuina essentia,
De homine,
De administratione summæ septem stellarum,
De homine qui est secundum imaginem,

CAPVT DECIMVM SEXTVM.

SVblimem,o Rex,sermonem ad te misi,cæterorum omnium veluti summã & monumentum,non iuxta vulgi sententiam constructũ, sed multã illis repugnantiam habẽtem. Tibi nãq; apparebit quibusdam verbis meis dissonus. Mercurius namq; meus præceptor frequenter mecum & priuatim & Tat interdum præsente disceptans,aiebat. Videbitur enim meos libros legẽtib.apertissima esse constructio ac euidens. E diuerso tamen obscura cum sit, & dictionum intellectum latentẽ habeat: ac præterea obscurissima,quod post hęc Græci nostrum idioma in propriũ transferre conẽtur.Quod quidem scriptorum maxima inuersio erit ac obscuritas. [2] Dictio nãq; patria linguæ proprietate enunciata,perspicuum verborum intellectũ habet. Ipsa etenim vocis qualitas, & Ægiptiorum nominum potestas, in seipsa eorũ quæ dicuntur efficaciam habet.Quantum itaq;,o Rex, tibi fas est(nihil enim non potes)sermonẽ non interpretandum tuere: vti ne talia in Græcos perueniant arcana,neq; Græcorũ dictio arrogans & soluta, ac veluti fucata, id quod graue & forte est obliteret,& efficacem nominum dictionem. [3] Nam Græci, o Rex,dictiones vanas habent,ostẽtationum efficaces. Et hæc est Grẹcorum philosophia,dictionum fremitus.Nos equidem non verbis coloramus, quinetiã maximis effectuum vocibus. Idcirco sermonem hinc auspicabor, Deum omnium dominũ factorẽ patrem ac septum implorans, ac omnia vnum existentia,& vnum omnia existentem. Nam omnium plenitudo vnũ est,& in vno. Nec vnius secũdum est, quinimo vtrumq; vnum

ΟΡΟΙ ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ ΠΡΟΣ ΑΜΜΩΝΑ ΒΑΣΙΛΕΑ.

Περὶ θεοῦ, περὶ ὕλης, περὶ εἱμαρμένης,
περὶ ἡλίου, περὶ νοητῆς οὐσίας, περὶ θείας οὐσίας,
περὶ ἀνθρώπου,
περὶ οἰκονομίας τοῦ πληρώματος τῶν ἑπτὰ ἀστέρων,
περὶ τοῦ κατ' εἰκόνα ἀνθρώπου.

1 ΜΕΓΑΝ σοι λόγον, ὦ βασιλεῦ διεσκεμμαι, πάντων τῶν ἄλλων ὥσπερ κορυφὴν ἢ ὑπόμνημα, οὐ κατὰ τὴν τῶν πολλῶν δόξαν συγκείμενον, ἔχοντα δὲ πολλὴν ἐκείνοις ἀντίδειξιν. φανήσεται γάρ σοι, ἢ τοῖς ἐμοῖς ἐνίοις λόγοις ἀντίφωνος. Ερμῆς μὲν γὰρ ὁ ἐμὸς διδάσκαλος πολλάκις μοι διαλεγόμενος, ἢ ἰδίᾳ, ἢ τοῦ Τὰτ ἐνίοτε παρόντος, ἔλεγεν, ὅτι δόξει τοῖς ἐντυγχάνουσί μου τοῖς βιβλίοις ἀπλουστάτη εἶναι ἡ σὴ τάξις ἢ σαφής. ἐκ δὲ τῶν ἐναντίων, ἀσαφὴς οὖσα, ἢ κεκρυμμένον τὸ νοῦν τῶν λόγων ἔχουσα· ἢ ἔτι ἀσαφεστάτη, τῶν ἑλλήνων ὕστερον βουληθέντων τὴν ἡμετέραν διάλεκτον, εἰς τὴν ἰδίαν μεθερμηνεῦσαι, ὅπερ ἔσαι τῶν γεγραμμένων μεγίστη διαστροφή τε, καὶ ἀσάφεια. 2 Ο δὲ λόγος τῇ πατρῴᾳ διαλέκτῳ ἑρμηνεύόμενος, ἔχει σαφῆ τὸν τῶν λόγων νοῦν. ἢ γὰρ αὐτὸ τὸ τῆς φωνῆς ποιὸν ἢ ἡ τῶν αἰγυπτίων ὀνομάτων δύναμις, ἐν ἑαυτῇ ἔχει τὴν ἐνέργειαν τῶν λεγομένων. ὅσον οὖν δυνατόν ἐστί σοι βασιλεῦ, πάντα δὲ δύνασαι, τὸν λόγον διατήρησον ἀνερμήνευτον, ἵνα μήτε εἰς ἕλληνας ἔλθῃ τοιαῦτα μυστήρια, μήτε τῶν ἑλλήνων ὑπερήφανος φαντασία ἢ ἐκλελυμένη, ἢ ὥσπερ κεκαλλωπισμένη, ἐξίτηλον ποιήσῃ τὸ σεμνὸν ἢ σιβαρὸν, ἢ τὴν ἐνεργητικὴν τῶν ὀνομάτων φαντασίαν. 3 Ελληνες γὰρ, ὦ βασιλεῦ, λόγους ἔχουσι † κενοὺς, ἀποδείξεων ἐνεργητικούς. ἢ αὕτη ἐστὶν ἑλλήνων φιλοσοφία, λόγων ψόφος· ἡμεῖς δὲ, οὐ λόγοις χαίρομεθα, ἀλλὰ φωναῖς † μεγίσαις τῶν ἔργων. ἄρξομαι δὲ τοῦ λόγου ἔνθεν, τὸν θεὸν ὅπερ προκαλεσάμενος τὸν τῶν ὅλων δεσπότην, ἢ ποιητὴν, ἢ πατέρα, ἢ περίβολον, καὶ πάντα ὄντα τὸν ἕνα, καὶ ἕνα ὄντα τὰ πάντα. τῶν πάντων γὰρ τὸ πλήρωμα, ἓν ἐστι, καὶ ἐν ἑνὶ, οὐ δευτερούντος τοῦ ἑνὸς, ἀλλ' ἀμφοτέρων ἑνὸς

† καμνοὺς.
† μεγίσας

exiſtẽs.Et hanc,o Rex,mihi retine mentem,per totã hanc ſermonis occupationẽ. 4 Nam ſi quiſpiã omne & vnum(quę idẽ 4
eſſe credũtur)ab vno ſeiungere moliatur,omnium denominationem ad multitudinem,nõ ad plenitudinem explicans,quod quidem nõ licet,omne ab vno diſſoluens, id omne perdet. Nã omnia vnum eſſe decet:ſi quidẽ vnum eſt.Sũt vtiq;,& nunquã vnum eſſe deſinunt,ne plenitudo diſſoluatur. In terra plures aquarũ ſcaturigines intueri licet,ac ignis in medijs partib ſalientes,ac in eo tres naturas cõſpici,ignis,aquæ,& terrę,ab vna ſtirpe deductas.Quocirca vniuerſę materiæ prõptuarium eſſe creditur,& ſurſum propriã ſuppeditationẽ prodit.E contra vero a ſublimi ſubſtantiã accipit. 5 Sic etenim cœlũ & terrã agit operator:Sol inquã,eſſentiã quidem deorſum agens,materiã autẽ attollẽs, ac circa ſe & in ſe omnia rapiens,& a ſeipſo cuncta tribuens,lumen omnib. affatim largitur. Nã ipſe eſt,cuius bonæ efficaciæ,non tantum in cœlo & aere,verum & in terra ad infimum vſq; fundum ac abyſſum penetrant. Quod ſi qua ſit intelligibilis eſſentia,ipſa huius eſt moles,cuius receptaculũ lumen huius eſt. Vnde autẽ ipſa cõſiſtat,aut influat,ſolus ipſe nouit,& loco & natura ſibimet proximus exiſtens,a nobis non videtur, coniecturis autẽ vrgentib.percipitur. 6 Huius autẽ ſpeculatio 6
conijcientis nõ eſt:quin & ipſe aſpectus vniuerſum orbem imminentẽ perſpicue circũilluſtrat. Medius nãq; conſidens,mũdum corona cingit:& boni aurigę inſtar,omnẽ mundi currũ in ſeipſum firmat & alligat:ne temere feratur. Sunt autẽ habenæ, vita,anima,ſpiritus,immortalitas,&generatio.Laxat eum itaq; vt feratur non procul a ſeipſo,quin(ſi verũ dicere licet)ſecum. 7 Et hac lege cuncta conſtruit,immortalib. quidẽ perpetuam 7
permanſionẽ impertitur, & ſuperiori circumferentiæ quidpiã ſuælucis emittit,ad alterã partem,quæ Cœlũ aſpicit,immortales mundi partes fouet. In eo autẽ quod omne continet & illuminat,in eo aquæ,terræ,& aeris capacitatẽ vita decorat,& generationẽ ac mutationes cõcitat: animalia quę has mundi partes degunt,cochleæ more variat, ac in mutua generum genera & ſpecierum ſpecies transformat, ad ſe inuicem obſiſtente mutatione, velut ac in magnis corporibus conſtruens efficit.

CAPVT XVI.

ὄντος. καὶ τοῦτόν μοι τὸν νοῦν διατήρησον, ὦ βασιλεῦ, παρ' ὅλω τῷ
4 τοῦ λόγου θεραγματείαν. 4 Εαν γάρ τις ἐπιχειρήσῃ τὸ πᾶν καὶ ἓν δοκοῦντα καὶ ταὐτὸν εἶναι τοῦ ἑνὸς χωρίσαι, ἐκδεξάμενος τῷ τῶν πάντων θεσαγωγείαν ὅτι πολήθους, οὐκ ὄτι πληρώματος, ὅπερ ἐστὶν ἀδύνατον, τὸ πᾶν τοῦ ἑνὸς λύσας, ἀπολέσει τὸ πᾶν. πάντα γὰρ ἓν εἶναι δεῖ, εἴ γε ἕν ἐστιν· ἔστι δέ, καὶ οὐδέποτε παύεται ἓν ὄντα, ἵνα μὴ τὸ πλήρωμα λυθῇ. ἴδοις ἂν ὅτι τῇ γῇ πολλὰς πηγὰς ὑδάτων, καὶ πυρὸς ἀναβρυούσας ἐν τοῖς μεσαιτάτοις μέρεσι· καὶ ἐν τῷ αὐτῷ τὰς ξείς φύσεις ὁρωμένας, πυρὸς, καὶ ὕδατος, καὶ γῆς, ἐκ μιᾶς ῥίζης ἠρτημένας. ὅθεν καὶ πάσης ὕλης πεφύκασι εἶναι τα-
μιεῖον. καὶ ἀναδίδωσι μὲν αὐτῆς τῷ χορηγίαν· ἀνταπολαμβάνει
5 δὲ τὴν ἄνωθεν ὕπαρξιν. 5 Οὕτω γὰρ ὀρθῶς τὴν γῆν † ἄγει ὁ δη- †ἀεὶ
μιουργὸς, λέγω δὴ ὁ ἥλιος, τὴν μὲν οὐσίαν κατάγων· τὴν δὲ ὕλην ἀνάγων, καὶ περὶ αὐτὸν καὶ εἰς αὐτὸν τὰ πάντα ἕλκων, καὶ ἀπὸ ἑαυτοῦ πάντα διδούς, πᾶσι καὶ τὸ φῶς ἀφθόνον χαρίζεται. ἀγαθὸς γάρ ἐστιν, οὗ ἀγαθαὶ ἐνέργειαι, οὐ μόνον ἐν οὐρανῷ καὶ ἄνω, ἀλλὰ καὶ ὅτι γῆς, εἰς τὸν κατώτατον βυθὸν καὶ ἄβυσσον διήκουσιν. εἰ δέ τις ἐστὶ καὶ νοητὴ οὐσία, αὕτη ἐστὶν ὁ τούτου ὄγκος, ἧς ὑποδοχὴ ἂν εἴη τὸ τούτου φῶς. πόθεν δὲ αὕτη σωίσταται ἢ ὑπάρχει, αὐτὸς μόνος οἶδεν· ἢ καὶ τῷ τόπῳ καὶ τῇ φύσει ἑαυτῷ ὢν ἑαυτῷ, μὴ ὑφ' ἡμῶν ὁ-
6 ρώμενος, σοχασμοῦ δὲ βιαζομένων νοεῖ. 6 Η δὲ τούτου θέα, οὐκ ἔστι σοχάζοντος, ἀλλ' αὐτὴ ἡ ὄψις λαμπρότατα περιλάμπει πάντα τὸν κόσμον τὸ ὑπερκείμενον. μέσος γὰρ ἵδρυται σεφανηφορῶν τὸν κόσμον· καὶ καθάπερ ἡνίοχος ἀγαθὸς τὸ τοῦ κόσμου ἅρμα ἀσφαλισάμενος ἢ ἀναδήσας εἰς ἑαυτὸν, μή πως ἀτάκτως φέροιτο. εἰσὶ δὲ αἱ ἡνίαι, ζωὴ, καὶ ψυχὴ, καὶ πνεῦμα, καὶ ἀθανασία, καὶ γένεσις. ἀφῆκεν ἓν φέρεσθαι, ἑαυτοῦ πόρρωθεν ἑαυτό. ἀλλ' εἰ χρὴ τὸ ἀληθὲς εἰπεῖν, σωὴ ἑαυτῷ.
7 7 Καὶ τοῦτον τὸν τρόπον διαμερεῖ τὰ ἅπαντα. τοῖς μὲν ἀθανάτοις τὴν ἀΐδιον διαμονὴν ἀπονέμων· καὶ τῇ ἄνω περιφερείᾳ τῇ τοῦ φωτὸς ἑαυτοῦ ὅσον ἀναπέμπει ἐκ τοῦ διαιτέρου μέρους τοῦ πρὸς οὐρανὸν ἑλκόμενος, τὰ ἀθάνατα μέρη τοῦ κόσμου τρέφουσα· τῷ δὲ καταλαμβανομένῳ καὶ περιλάμποντι τὸ πᾶν, ὕδατος, καὶ γῆς, καὶ ἀέρος, καὶ τῶν ζωοποιῶν, καὶ ἀνακινῶν γένεσιν, καὶ μεταβολάς. τὰ ἐν τούτοις τοῖς μέρεσι τοῦ κόσμου ζῶα, ἕλικος τρόπον μεταποιῶν καὶ μεταμορφῶν εἰς ἄλληλα γένη γενῶν, καὶ εἰδὴ εἰδῶν, ἀντιτασσομένης τῆς εἰς ἄλληλα μεταβολῆς, καθάπερ καὶ ἐπὶ τῶν μεγάλων σωμάτων ποιεῖ δημιουργῶν.

8 Omnis etenim corporis perſeuerantia mutatio eſt,immortalis quidē diſſolutionis expers,mortalis vero diſſolutioni obnoxia.Et hæc eſt immortalis a mortali diſtinctio,ſiue mortalis ab immortali.Nā veluti lux ipſius frequēs eſt, haud ſecus vitæ genitura ipſius, loco & ſuppeditādi copia frequens ac citra diſſolutionem eſt. Etenim circa ipſum quamplures ſunt geniorum cœtus,varijs copijs conferendi,ac familiares,nō procul ab immortalib. exiſtentes, hinc autē regionem horum ſortiētes,humanis ephoros agunt. Quæ autē a Dijs iubentur, exequi pergunt,turbinibus,procellis,preſteribus,ignis mutationibus,terræ concuſſionibus,inſuper eſurie,& bellis, impietatē vlciſcentes.Ea nāq; eſt hominum in Deos maxima prauitas.Nimirum Deorum eſt bona cōferre:hominum autē pios eſſe: Dæmonū vero vltionē ſumere. 9 Quæ enim ab hominib.temere fiunt,ſiue errore,ſiue cōfidentia,aut neceſſitate,quā fatum nuncupāt, aut ignorantia,cuncta hæc corā Dijs noxa ſoluuntur.Vnica autem impietas iudicato ſubditur.Sol autē eſt omnis generis cōſeruator ac educator.Et mundi intelligibilis inſtar ſenſilē mundum amplectens,ipſum varijs & formarum omnium ideis amplificans explet:haud ſecus Sol oīa in mundo circumambiens, omnium generationes amplificat & fortificat : quæ mortuorū autē & fluxorum ſunt,clam excipit. Sub hoc enim applicatur Dæmonum chorus, quinetiam chori,permulti nāq; ſunt iſti ac varij , ſub aſtrorum cuſpides ordinati , cuilibet horum numero æquales. 10 Vnicuiq; igitur ſtellarū præceptum exequi parāt, boni ac mali exiſtentes naturis, id eſt effectibus. Dæmonis nimirum eſſentia efficacia eſt. Sunt itē ipſorum nōnulli ex bono ac malo tēperati,hi omnes terrenarum rerum facultatē adepti ſunt: & rerū terreſtrium tumultuationē ac variā diſcordiam in cōmune cient vrbib.ac nationibus , & priuatim ſingulis. Effingunt in animabus noſtris,ac ſurſum ad ſeipſos eas excitant,noſtris neruis,medullis, venis,arterijs,ipſiq; cerebro inſidētes , ac ad viſcera vſq; peruenientes. 11 Vnumquēq; etenim noſtrum genitum ac animatū,excipiunt Dæmones illi,qui per honorē geniturę noſtræ ſubſeruiunt,& qui vnicuiq; ſtellarum applicati ſunt.hi nāq; in inſtanti variantur,non ijdem perſeuerantes , ſed

8 8 Παντὸς γὰρ σώματος δύσμονὴ, μεταβολή. καὶ τῶ μὲν ἀθανάτου, ἀδιάλυτος· τῶ δὲ θνητοῦ, μετὰ δύσλύσεως. καὶ αὕτη ἡ διαφορά ἐστι τῶ ἀθανάτου πρὸς τὸ θνητὸν, καὶ ἡ τῶ θνητοῦ πρὸς τὸ ἀθάνατον. ὥσπερ δὲ τὸ φῶς αὐτοῦ πυκνὸν, οὕτω καὶ ἡ ζωογονία αὐτῶ, πυκνή τις καὶ ἀδιάλυτος τῷ τόπῳ καὶ τῇ χορηγία. καὶ γὰρ δαιμόνων χορὸὶ περὶ αὐτὸν πολλοὶ, καὶ ποικίλαις στρατείαις ἐοικότες οἱ σωίοικοι. καὶ τῶν ἀθανάτων οὐκ εἰσὶ πόρρω· ἔνθεν δὲ λαχόντες τὴν ζύτων χώραν, τὰ τῶν ἀνθρώπων ἐφορῶσι· τὰ δὲ ὑπὸ τῶν θεῶν ὕπατα τόμματα, ἐνεργοῦσι θυέλλαις, καὶ καταιγίσι, καὶ πρηστῆρσι, καὶ μεταβολαῖς πυρὸς, καὶ σεισμοῖς. ἔτι δὲ λιμοῖς καὶ πολέμοις ἀμυνόμενοι τὴν ἀσέβειαν. αὕτη γὰρ ἀνθρώποις, εἰς θεοὺς ἡ μεγίστη κακία. θεῶν μὲν γὰρ, τὸ εὖ ποιεῖν, ἀνθρώπων δὲ, τὸ εὐσεβεῖν· δαιμόνων δὲ, τὸ ἐπαμύνειν. 9 Τὰ γὰρ ὑπ' ἀνθρώπων τολμώμενα, ἢ πλάνῃ, ἢ τόλμῃ, ἢ ἀνάγκῃ, ᾧ καλοῦσιν εἱμαρμένην, ἢ ἀγνοίᾳ, ταῦτα πάντα παρὰ θεοῖς αὐεύθυνα· μόνη δὲ ἡ ἀσέβεια, δίκῃ ὑποπέπτωκε. σωτὴρ δὲ καὶ τροφεύς ἐστι παντὸς γένους, ὁ ἥλιος· καὶ ὥσπερ ὁ νοητὸς κόσμος, τὸν αἰσθητικὸν κόσμον περιέχων, πληροῖ αὐτὸν ὀγκῶν ταῖς ποικίλαις καὶ παντομόρφοις ἰδέαις· οὕτω καὶ ὁ ἥλιος, πάντα ἐν τῷ κόσμῳ περιέχων, ὀγκοῖ πάντων τὰς γενέσεις, καὶ ἰσχυροποιεῖ· καμόντων δὲ καὶ ῥυσάντων, ὑποδέχεται. ὑπὸ τούτῳ δὲ ἑτάγη ὁ τῶν δαιμόνων χορός· μᾶλλον δὲ χορί· πολλοὶ γὰρ οὗτοι καὶ ποικίλοι· ὑπὸ τὰς τῶν ἀστέρων πολυπλοκίδας τεταγμένοι ἑκάστῳ τούτων ἰσάριθμοι. 10 Διατεταγμένον οὖν ὑπηρετοῦσιν ἑκάστῳ τῶν ἀστέρων, ἀγαθοὶ καὶ κακοὶ ὄντες τὰς φύσεις, τουτέστι τὰς ἐνεργείας. δαίμονος γὰρ οὐσία, ἐνέργεια. εἰσὶ δέ τινες αὐτῶν κεκραμένοι ἐξ ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ. οὗτοι πάντες τῶν ἐπὶ γῆς πραγμάτων τὴν ἐξουσίαν κεκληρωμένοι εἰσὶ, καὶ τῶν ἐπὶ γῆς θορύβων, καὶ ποικίλῳ ταράχῳ ἐργάζονται, καὶ κοινῇ ταῖς πόλεσι καὶ τοῖς ἔθνεσι, καὶ ἰδίᾳ ἑκάστῳ. ἀναπλάττονται γὰρ καὶ ἀνειλίσσουσι τὰς ψυχὰς ἡμῶν εἰς αὐτοὺς, ἐγκαθήμενοι ἡμῶν νεύροις, καὶ μυελοῖς, καὶ φλεψὶ, καὶ ἀρτηρίαις, καὶ αὐτῷ τῷ ἐγκεφάλῳ, διήκοντες μέχρι καὶ αὐτῶν τῶν σπλάγχνων.

11 11 Γενόμενον γὰρ ἡμῶν ἕκαστον, καὶ ψυχωθέντα, παραλαμβάνουσι δαίμονες, οἱ κατ' ἐκείνῳ τῷ τιμῷ τῆς γενέσεως ὑπηρέται, οἳ ἐτάγησαν ἐν ἑκάστῳ τῶν ἀστέρων. οὗτοι γὰρ κατὰ σύστημα ἐναλλάσσονται, οὐχ οἱ αὐτοὶ ὄντες, ἀλλ' ἀνακυκλούμενοι.

repetitioni obnoxij. Isti vtiq; binas animæ partes subeũtes per corpus ipsam singuli ad proprium effectum versant. Pars attamen animæ rationis cõpos geniorum imperij expers est, Dei excipiendi idonea. Ei itaque cui per Solem radius, rationalem partem illustrat, hi quidem omnes pauci sunt, & horum abrogantur Dæmones. Nullus etenim Dæmonum aut Deorum in vnicum Dei radium quicquam potest. 12 Cæteri autẽ cuncti, 12
per animas & corpora a Demonibus aguntur & feruntur, eorum effectus obseruantes & diligentes. Ratio namque est non amor quæ decipit & fallitur. Terrenam igitur hãc dispensationem omnem regunt, hancq; per nostrorum corporum instrumenta. Eam vero dispositionem Mercurius fatum denominauit. A Deo igitur intelligibilis mundus dependet, sensibilis vero ab intelligibili, Sol autẽ per intelligibilem ac sensilem mundum influxum a Deo subministrat Boni, quod est operationis.
13 Porro circa Solem octo sunt globi, ab eo pendentes: non 13
vagantium vnus, sex autẽ vagantium, & circa terram vnus. Ab his autem globis Dæmones dependent, a Dæmonibus vero homines: ac ita omnia & omnes a Deo pendent. Quocirca omnium quidem pater Deus est, Opifex Sol, & mundus structuræ instrumentum. Regit autem intelligibilis essentia cœlum, Cœlũ vero Deos, Dæmones vtique Dijs obnoxij regunt homines. Hæc est Deorum ac Dæmonum expeditio. Hæc autẽ Deus per hæc sibi efficit, ac omnia Dei partes existunt. Si quidem cuncta partes sint, omnia itaq; Deus. Cuncta proinde efficiens, seipsum efficit, nec vnquam quieuerit. nam & ipse irrequietus est. Et quemadmodum Deus finem non habet: ita nec ipsius factio initium aut finem habet.

FINIS.

CAPVT XVI.

οὗτοι οὖν εἰς τὰ δύο μέρη τῆς ψυχῆς δύντες διὰ τῶ σώματος, προβᾶσιν αὐτὴν ἕκαστος πρὸς τὴν ἰδίαν ἐνέργειαν· τὸ δὲ λογικὸν μέρος τῆς ψυχῆς ἀδέσποτον τ̃ δαιμόνων ἔσηκεν, ὅπη τὸ θεῖον εἰς ὑποδοχὴν τῶ θεῶ. τῷ οὖν ἐν τῷ λογικῷ ἀκτὶς ὅπλάμπει διὰ τῶ ἡλίου· οὗτοι δὲ πάντες ὀλίγοι εἰσί· τούτων καταργοῦνται οἱ δαίμονες. οὐδεὶς γὰ οὐδὲν δύναται, οὔτε δαιμόνων, οὔτε θεῶν, πρὸς μίαν ἀκτῖνα τοῦ θεοῦ.
12 12 Οἱ δὲ ἄλλοι πάντες ἄγονται ὑπ̀ φέρονται, ὑπ̀ τὰς ψυχὰς ὑπ̀ τὰ σώματα ὑπό τ̃ δαιμόνων, ἀγαπῶντες ὑπ̀ τέρποντες τὰς ἐκείνων ἐνεργείας. ὑπ̀ ὁ λόγος, οὐκ ἔρως ἐστὶν ὁ πλανώμενος ὑπ̀ πλανᾶν. τὴν οὖν ἐπίγνοιαν διοίκησιν ταύτῃ πᾶσαν διοικοῦσιν, ὑπ̀ δι' ὀργάνων τῶν ἡμετέρων σωμάτων. ταύτῃ δὲ τὴν διοίκησιν Ερμῆς εἱμαρμένῃ ἐκάλεσεν. ἤρτηται οὖν ὁ νοητὸς κόσμος τ̃ θεοῦ· ὁ δὲ αἰσθητὸς, τ̃ νοητοῦ. ὁ δὲ ἥλιος διὰ τ̃ νοητ̃ ὑπ̀ αἰσθητ̃ κόσμου, τὴν ὁπῤῥοὴν ἀπὸ τ̃ θεοῦ χορηγεῖ-
13 ται τῶ ἀγαθοῦ, τελέσει τῆς δημιουργίας. 13 Περὶ δὲ τὸν ἥλιον, αἱ ὀκτὼ εἰσὶ σφαῖραι, τούτου ἠρτημέναι ἥ τε τ̃ ἀπλανῶν, ὑπ̀ ἓξ τ̃ πλανωμένων, ὑπ̀ ἡ μία περίγλος· τούτων δὲ τ̃ σφαιρῶν ἤρτηται οἱ δαίμονες· τ̃ δὲ δαιμόνων, οἱ ἄνθρωποι. ὑπ̀ οὕτω πάντα τε ὑπ̀ πάντες ἀπὸ τῶ θεοῦ εἰσιν ἠρτημένοι. διὸ πατὴρ μὲν πάντων ὁ θεός· δημιουργὸς δὲ, ὁ ἥλιος· ὁ δὲ κόσμος, ὄργανον τῆς δημιουργίας· ὑπ̀ οὐρανὸν μὲν ἡ νοητὴ οὐσία διοικεῖ· οὐρανὸς δὲ θεούς· δαίμονες δὲ θεοῖς ὑποτεταγμένοι, ἀνθρώπους διοικοῦσιν. αὕτη ἡ θεῶν ὑπ̀ δαιμόνων γραπά· τάδε ὁ θεὸς ποιεῖ διὰ τούτων ἑαυτῷ, ὑπ̀ μόρια τ̃ θεοῦ πάντα ἐστίν· εἰ δὲ πάντα μόρια, πᾶν ἄρα ὁ θεός. πάντα οὖν ποιῶν, ἑαυτὸν ποιεῖ, ὑπ̀ οὐκ ἄν ποτε παύσαιτο· ἔστιν καὶ αὐτὸς ἄπαυστος. καὶ ὥσπερ ὁ θεὸς ἃ τέλος ἔχει, οὕτως οὐδὲ ἡ ποίησις ἀυτ̃ ἀρχὴ ἢ τέλος ἔχει.

TELOS.

*Cap.1.sec.14.li.4.*ἰδῶν ἀνόρ.ibid.*li.9.*κὴ ἐκύησε.*sec.15.li.6.*τὰ γενητὰ πάχ. *Cap.4.sec.6.li.11.*τὸ δ' ὕστερον ἐλατ. *Cap.7.sec.3.li.4.* δοκοῦντα κὴ μὴ νομιζό. *Cap.9.sec.5.li.9.*ἄφορα. *Cap.10.sec.5.li.9.* καθαρσία πασῶν.*sec.7.l.11.*ὁ δὲ τ̃ ἀφανῶν.*sec.11.li.9.*ἐν ᾗ τὸ πλέον. ibid.*li.10.*ὥςπερ οὖν τὸ πᾶν.*sec.18.li.2.*ἀνδύεται χιτ. *sec.25.lin.2.* καταλιπών. *Cap.11.sec.6.li.3.*ἔν τινι ποιῶν.*sec.7.li.6.*ἄρχων κὴ ἡγεμὼν τ̃.*sec.9.li.5.*κὴ ἐρῶσι.*sec.19.li.2.*εἰς ἣν δὲ κὴ πορδύθ. ibid.*li.8.* ἀναβήσεται.*sec.20.li.5.*ὅμοιον τῷ ὁμοίῳ ibid.*l.15.*νοήσεις. *Ca.12.* *sec.3.li.5.*ἀῒδὴν τῆς ἡδονῆς.ibid.*li.7.*ἀξιότης.ἔπειτα.*sec.4.li.3.*ταῖς ἐπιθυμίαις *sec.5.li.7.*τὸ καλὸν.*sec.9.li.2.*ἢν ἐπείθου μοι.*sec.12.li.3.* ἔθνη τῶν ζώων.*sec.13.li.4.*ἑκάστου γένους ζώου φονὴ ἐστι καλή. *Cap.* *13.sec.9.li.1.*τὴν χωρῆσαν ἐπὶ τὴν ἐγκράτειαν,ἧς δύναμις. *sec.12.* *li.4.*ἀδιόρισοι.*sec.17.li.8.*καὶ κῖσιν. *Cap.16.sec.4.li.1.* τῷ πάντα κὴ ἓν δοκοῦντι.ibid.*li.4.*ἀπολέσεις. *sec.7.li.1.* δημιουργεῖται ἅπαντα.

ERRATA.

*Cap.1.sect.1.linea,1.*μοί ποτε.*sec,3.li.3.*ἐμοὶ.*sec.6.li.2.*καὶ.*sec.16.* *li.5.*ἁρμονίας.*sect.25.li.18.*κὴ τίνι. *Cap.2.sec.2.li.3.* κινεῖται.*initio pag.C 2.scribe 7.*& Τὸν.*sect.7.li.9.*ἃ δὲ.*sect.7.li.10.*γινόμενα. *Cap.3.sec.1.li.6.*ἄπειρον.*sec.3.li.2.*ἀῒδῷ. *Cap.4.sec.5.li.10.*σωματικῶν.*sec.6.in margine scrib.6.sec.9.li.10.*ὑστέρημα. *Cap.5.sect.1.* *li.5.post* ὧ *pone*, .*sec.7.li.14.post* ἀῒδὸς *scribe*, .*Cap.6.sec.3.li.1.* τὸ.ibid.*li.2.*γαθὸν & τὸ. *Cap.8.sec.4.li.6.*ζοῦ ἐστι. *Cap.9.sect.* *3.lin.4.* τῆς.*sect.10.lin.6.*ὑπὸ. *Cap.10.sect.4.li.9.* ἐπεισροὴν.idid.*li.10.*γάρ ἐστιν.*sec.7.li.11.*ὁ δὲ τ̃.*sec.17.in margine scrib.* *17.sect.18.li.2.*ἴδιον.*sec.18.li.11.*ἀνθεφόπινος.*sec.22.li.9.*ἐνέργαμ. *Cap.12.sec.6.li.5.*ἐυεργετικὸς.*sec.15.li.6.*παῖ ἐὸς.*sec.17.in margi.* *17.sec.18.li.5.*φθαρτὸν.*sec.21.li.9.*ἐστὶ.*sec.23.li.7.*μὴ. *Cap.13.* *sec.1.li.8.*ἀγνοῶ.*sec.2.li.2.*ἀληθινὸν.*sec.4.li.5.*ἐμαυτὸν.*sec.15.li.2.* πᾶν. *Cap.15.sec.4.li.1.*οὖν.*sec.12.li.5.post* τῆς *pone*, ibid.*lin.ultima* ἴλεως *sine puncto.*

Errata paginarum latinarum.

Capite 1,sectione 5,linea 2,lege exiluit.li. 3,leuis.7,videretur.26,5 sanctus es. Ca.2, 6,6,multum errorem.7,12,rursus,ea.3,3,7,iudicium. 4, 4,5, natum es.4,8, 3,vero à nobis.6,2,7,genita:nam. 5,10,vsque ad 13,verba pluralia fiant singularia. Titulo 8. cap. INTERITVS. 7,3,1,tectus es.9,1,7,diuidi:6,4,præditum.7,3,igne:omnia. 9, 12,sunt,Dei.10,1,6,efficaciam. 1,10,efficaciam.11,5,6,nequicquam.12,11,11,vtrũ libet,17,7,gignit:non.18,1,scito o fili). 21,8,existunt:13,2,3, fili. Miror.3,4,genere: 5,3,cogis:a.5,6,diminutionem.9,4,depulit.14,1,8,occultius.

SENTENTIARVM HOC PIMANDRA CONTENTARVM.

Primus numerus indicat caput, secundus sectionem.

A

Actio & passio idẽ sunt ca.12, sect.11. Adiuratio Mercurij, 15, 12. *Adulteri obiectio & homicidæ,*12,7. *Aegiptiorum dictio efficaciam habet,* 16, 2. *Aegiptij effectum vocibus non verbis colorant,* 16,3. *Aesculapius tantus & naturæ scĩes,* 14, 1. *Aesculapij sermo repugnãs vulgi sentẽtię,*16,1 *Aeui effectus mundus,* 11, 3. *Dei potestas æuum,* 11,3. *Aeuum materiam ornat immortalitate & perseuerantia,*11,4. *Mundi anima æuũ,*11,4. *Aliqua peculiarem habent sententiã,* 11,18. *Alterationi obnoxiũ omne,mendaciũ est,*15,6. *Amor corporis, errore cupidinis, mortem producit,* 1,19. *Amor non decipit ac fallitur, sed ratio,*16,12. *Anima & corpus incapacia sunt boni,* 2,8. *Anima est immortalis,*8,1. *non potest in Deũ referri Anima corpus degens,*10,6. *Anima separabilis,*10,7. *Anima mala retrocedit per viam reptilium,*10,8. *Anima cæcutiens in passiones impingit,*10,8. *Anima quomodo fertur,*10,13. *Anima fit mala per necessitatem,* 10, 15. *infantis Anima ferè ab anima mundi pendens.*ibid. *Anima morientis recurrit in seipsam,* 10,16. *Anima, diuina existit,* 10, 17. *Anima pia peracto certamine, Deus fit, aut mẽs,*10,19. *Anima impia in propria essentia permanẽs, a se mulctatur,*ibid. *Anima in præstantius migrat, non in deterius,* 10, 22. *non omnis Anima mentẽ habet bonam,*10,23. *Anima, mentis expers, bruto par est,* 10, 24. *errant qui putant animam corpus feræ subire,*10,20. *Animam sine mente, hominem dicere non licet,* 10.24. *Animæ mutationes,*10,7. *Animæ absolutissima gloria,* ibid. *Animarum cõmunicatio,*10,22. *Animæ punitio.* 10,21. *Anima, vitæ causa,*10,11. *Anima vbique adest, nõ delata, sed ibi existens,*11,19. *Anima, quæ intra & extra mundum sunt, speculatur,*ibid. *In brutis Anima est vita, mẽtis expers,*12,2. *Animæ, spreta mente, brutescunt,*12,4. *Animæ, spreta ratione, irasci & cupere nõ desinunt,*ibi. *effrenatis Animis Deus legem præscripsit vindicem,* 12,4. *Anima in corpore, mens in anima, & verbum in mente,*12,13. *Animæ rationalis pars, a dæmonis imperio libera,*16,11. *Anima æui Deus,*11,4. *Anima mundi æuum,*ibid. *Anima terræ cælum,*ibi. *Animæ summa ægritudo atheismus,* 12.3. *Animalia nascuntur Dijs operantibus,*3,3. *Animantia reliqua an verbo vtãtur,*12,13. *Quæ plus Apparent, mala sunt,* 4.9. *Apparẽs, factũ est: non Apparẽs æternũ,*5,1. *An quæ Apparent, facta sint,* 14,2. *Deus non vult Arcana vulgari,* 13,13. *Arcana Græcis cõmittenda diffidet,* 16,2. *Ascensus in Dei cognitionem per potentiarum animæ notitiam,* 11,20. *Auditui & verbis incumbens vmbram impugnat,* 10.9.

B

*Baptismi prophetia,*4.4. *Qui Baptismo obaudiunt aut nõ, quid assequãtur,* ib. *Benedictio per octonarium,*13,15. *Benedictio in suo mũdo intelligibili locata,* 13, 20. *Non incaute Deo Benedicendũ,* ibid. *Beatus qui Patrem nouit,* 14.3. *Bonum in solo Deo,*6,1. *Bona in solo Deo, in facturis mala,*6,2. *Malum maximum Bonum videtur hominibus,* 6, 3. *Bonum & pulchrum oculis non subijciuntur,*6,8. *Bonum, quod efficiendi compos est,*10,3. *Boni proprium, Bonum cognosci,*10,4. *Boni speculatio citra noxã illustrat,*ibid. *Boni speculatio silentium est ac sensuum abrogatio,* 10,5. *Boni speculatio seusus abstrahit a corpore,*10,6. *Bonus, neque arrogans nec impotens est,*14,9. *Dei vna tantum passio Bonum,*ibid. *Bonum est vniuersa potestas omnia faciendi,* ibid. *Bruta, voce, non verbo vtuntur,* 12,13.

C

*Caput, mens, sphæræ ritu mouetur,*10, 11.

Celeritatis animæ exempla, 11,19.
Cœlum, Dei sapiens opus 15,12.
Cœlum regit Deus 16,13.
Cœlestes congaudent seruato, 1,24. *Cœlestia corpora restaurantur*, 8,4.
Cœlum anima terræ, 11,4.
Cognoscere velle via recta boni, 11,21. *animæ virtus Cognitio*, 10,9. *Cognitionis a sensu discrepantia*, ibid. *Cognitio Dei salutare homini & in cœlum ascensus*, 10, 15. *Cognitio est scientiæ finis*, 10,9. *pietatis agon Deum Cognoscere & neminẽ lædere*, 10,19. *Deum Cognoscere non est acerbum*, 12,20. *Deum Cognoscere arduũ*, 15,10. *Dei Cognitio ignorantiam propulsat*, 13,8. *Cogitare aut dicere vera non dicit veritatem*, 15,5. *quæ sunt Cogitare decet*, ibid.
Compagum corporis est numerus, 15,11.
Composita dissoluuntur, vt noua fiant, non vt pereant, 12,16.
Communio contra auaritiam, 13,9.
Concipere vniuersa & creare est Dei essentia, 5, 7.
Concordem dicenti audientẽ esse decet, 10,17.
Constructio aut dissolutio non fit absque numero, 12,15.
Continentia cupidinibus aduersa, 13,9. *Cõtinentia iustitiæ sedes*, ibid.
Contrarietate & oppositione omnia constare, 10,10.
Corpus & anima incapacia sunt Boni, 2,8. *omnia facere est tã quam Dei Corpus*, 4,1. *Corporis abnegatio ad Dei amorem*, 4,6. *durum relictis corporeis ad incorporea reuerti*, 4,9. *materiale Corpus, bonum non capessit*, 6,2. *terrena Corpora dissolutione restaurãtur*. ibid. *Corporum in materia discrepantia*, 9,7. *omnia Corpora composita*, 9,7. *solum Corpus humanum, animam humanam suscipit*, 10,19. *omne Corpus viuens, materia & anima constat*, 11,10. *Corporis carcer*, 13,7. *vnum quodque Corpus multa est*. 12,13. *mutatur Corpus mẽdacij instar*, 13,5. *non soluitur Corpus ex potentijs constans*, 13,14. *sensibile Corpus eminuse ab generatione essentiali*, 13,14. *Corpora sola perpetua veritatem habent*, 15,1. *Corpora cõposita nil verum sunt*, ibi. *incorporeum verum, Corporeũ imaginatio*, 15,10. *Corporea sensibus relinquũtur*, *incorporea, minime*, 15,10. *omnis Corporis perseuerantia, mutatio est*, 16,8. *humana Corpora dæmonum instrumenta*, 16,12. *quædã Corporum incorporea sunt*, ibid. *Corporeorum & incorporeorum mutuæ refractiones*, ibid. *Corpus animam voluptate & mœrore deprauat*, 12,2. *vnum quodque Corpus multa est*, 12,14.
Corruptio & mors pro abolitione, 12,16. *necessaria Corruptio ne generatio cesset*, 15, 8. *quæ fiunt ex corruptione, mendacia sunt*, 15,9.
Creauit Deus hominem sibi similem, 1,12.
Credere, est intelligere: non Credere, non intelligere, 9,10
Crescite &c. 1,18.
Dei Cultor omnia suffert, 9,4.
Dei Cultori omnia in bonum cedunt, ibid.
vnus Dei Cultus, est non esse malũ, 12,23.

D

Dissolutio animalis, 10,13.
Dæmonis boni verba, 12,8. *Dæmones humanis ephoros agunt*, 16,8. *quales Dæmonum effectus*, ibid. *Dæmones astris æquinumeri*, 16,9. *astris præcepta Dæmones exequi parant*, 16,10. *Dæmonis essentia, efficacia*, ibid. *Dæmones ex bono & malo rẽperati*, ibi. *Dæmones tumultus terræ cient*, ibid. *Dæmones, fictiones animis excitant*, ibid. *Dæmones partes corporeas penetrant hominis*, ibid. *Dæmones per honorem genituræ nostræ subseruiunt*, 16,11. *Dæmones in instantia variantur*, ibid. *Dæmones binas animę partes inuadunt*, ibid. *quorum abrogantur Dæmones*, ibid. *nihil potest Dæmon in Dei radium*. ibid. *à globis Dæmones, à dæmonibus homines dependent*, 16,13. *Dæmones Dijs obnoxij regunt homines*, ibid.
Denarius duodenarium detrudit, 13,10. *qua arte Denarius duodenarium vincit*, 13,11.
Denarius, animæ genitor, 13,12.
Deus, lumen est, 1,6,21. *Deus non est locus, sed efficacia capax*, 2,2. *solus Deus bonus*, 2,8. *Dei principium nobis, cognitio*, 4,9. *Deus non est mali causa*, 4,8. *Deus non imaginationi obnoxius*, 5,2. *considerandus Deus ab effectibus*, 5,3. *consideratur Deus per astra, elementa & hominis in vtero cõstitutionem*, 3,4,5,6. *Deus incorporeus & multorum corporum*, 5,8. *Deus est omnia quæ sunt*, ibid. *nihil circa Deum, omnia in ipso*, ibid. *Deus omnia dat, nihil suscipit*, ibid. *tribus Dei nominibus, Mens, Pater, Deus, propria*, 5,9. *Deus essentia motus & generationis*, 6,1. *in Deo nihil inferius*, ibid. *Deus non caret sensu & intelligentia*, 9,9. *Deus existiens omnia, ea extrorsum porrigit*, ibid. *Deus, extra nihil, & nihil extra ipsum*, ibid. *Deus non tantum omnia efficit, sed est*, 10,3,4. *Deus nec dicitur nec auditur*, 10,9. *Deus igne vtitur ad opificium rerũ vniuersi*, 10,18. *Deus Pater & bonum, esse & substantia eorum quæ sunt*, 10,2. *Deus supra cuncta*, 10,22. *homo terrenus, Deus mortalis*, 10,25. *Deus cœlestis, homo immortalis*, ibid. *Dei sapientia quædam*, 11,3. *æui anima, Deus*, 11,4. *Deus cuncta implet ac ambit*, ibid. *Deus in vniuersum omnia operatur*, 11,5. *nihil Deo simile censeatur*, ibid. *nõ otio vacat Deus*, ibi. *Deum pluralem arbitrari ridiculum*, 11,11. *non arduum Deo cuncta operari*, 11,12. *Deus non potest esse sine operatione*, ibid. *vt omnia fiant quæ fiunt, Deus est*, 11,13. *de Deo nihil dubium intelligẽdum est*, 11,16. *vt homo sine vita, sic Deus sine boni effectu esse non potest*, 11,17. *Deum per se cogniturus, corporea cuncta reijciat*, 11,20. *cognitione potentiarum animæ neglecta ignoratur Deus*, 11, 21. *Deus per opera visibilis*, 11, 22. *virtus Dei, eum per omnia cerni*, ibi. *cum solo homine Deus congreditur*, 12,19. *Deus arrogans aut impotens, nisi cuncta efficiat*, 14,8. *Deus in cælo, in terra, & in vniuerso quid seminet*, 14,9. *Deus septum dictus, imploratur*, 16,3. *Deus opifex, Sol & mundus instrumentum*, 16,13. *Deus sine otio*, ibid. *vt Deus sine fine, ita eius operatio*, ibid.
Dicere vera aut cogitare, veritatem non dicit, 15,5.
Dissolutio hominis, 1,24.
Diuini & mortalis separatio, pulchri speculationem obliterat, 15,10.
Dominus omnium, Pater & Deus, 15,12.
Duobus nemo intendit, 4,6.
Durum relictis corporeis ad incorporea reuerti, 4,9.
Dux seruandorum Mercurius, 1,25.

E

Doctus primum per se post modum intelligit, 13,15.
Efficacia Dei, voluntas est, 10,2.
Efficacia Dei, potentia insuperabilis, 11,5.
Efficacia, potentia est, 12,20.
Efficacia cõsistit in eo quod omnia fiũt, 14,4.
Efficacia semota mendacium relinquit, 15,3.
Efficaciæ partes Dei, 12,22.
Effector omnium Deus, seipsum efficit, 16,13.
Elationum collatio in picturis, 11,17.
Elementa naturæ ex voluntate Dei prodierunt, 1,8. *Elemẽtorum cõuentus generandis corporibus*, 1,17. *Elementorum separatio*, 3,2. *Elementa dimissa a verbo deorsum*, 1.10.
Electio volenti proponitur, 4, 6. *Electio vilioris quid proferat*, 4,7.
Essentia Dei est pulchrum, 6, 4. *Dei Essentia, velle omnia esse*, 10,2. *vnum quodque intelligibilium est Essentia*, 12,14. *Essentia essentiæ habitum operatur*, 12,23. *intelligibilis Essentia cœlum regit*, 16, 13.
Exemplar antiquissimum, 1, 8.
Expertes diuini radij a Dæmonibus agun. tur, 16,12.
Exponi quod non potest, Deus est, 15,10

F

Factoris nomen prestantius Dei nomine, 5,7.
Factorẽ ab effectibus cõtemplari, 12,21.
nihil Dei expers, eorum quæ sunt aut Facta sunt, ibid.
Faciens infectus, & factis antiquior, 14,2.
Facta apparent, factor nequaquam, 14.3.
duo tantum consideranda Factum & faciẽs, 14,4. *Factum & Faciens medio carent*, ibid. *duo omnia sunt Factum & Faciens*, 14,5. *Faciens à Facto seiungi non potest*, ibid. *Facientis & facti necessaria copula*, 14,6. *antecedens Factor, consequens Factum*, ibid.
Factorum varietas Deo abiectionem parit, 14.7.
cuncta Facere, vna Deo gloria, ibid.
Factio est velut Dei corpus, ibid.
Facta ex corruptis fiunt, 15,8.
Facultatiũ visio efficax omnia cõspicit, 13,10.
Fato qua ratione anima supponitur aut superponitur. 12, 9. *Fatũ, dispensatio mundi sensibilis*, 1,9, 16,12. *obiectio de Fati necessitate*, 12,5. *cuncta corporea opera sunt Fati*, ibid. *Fato subijciuntur & rationales homines*, 12,6. *homines probi secus quã reliqui Fata patiuntur*, 12,7.

Filius alius, Pater alius, 13,2.
Finis bonus in Deo *fieri*, 1,24.
argumentū a Formato ad Formātem, 11,16.
Fremitus dictionum, Græcorum philosophia, 16,3.

G

Gaudij notitia mœrorem expulit, 13,8.
Generatio per monstrosa deorum circularium semina, 3.3.
Generatio qualium & quantorum est, 10,10.
Generatio ac tempus bipartita in cælo & terra, 11,4.
exemplum de Generante homine, 11,14.
Generationis & qualitatis mutatio vitari nō potest, 12,7.
Generatio, sensus est, mors autē obliuio, 12,18.
Generatione contemplatores effecti, 13,10.
qui Dei *Generatione potitur, quid cognoscit*, ibid.
Generatio facientis, est ipsum efficiens, 14,6.
Generatio absque corruptione non constat, 15,8.
Globi octo circa solem, 16,13.
a Globis Dæmones, *a* Dæmonibus *homines dependent*, ibid.
Græca dictio ostentationem habet, 16,3.
Gloria & origo rerum omnium, 3,1.

H

Habenæ mundi currus quæ sint, 16,6.
homo Harmoniæ quid relinquat, 1, 24.
Hermes veretur Græcos traducturos sua scripta, 16,1.
Homicidæ & adulteri obiectio, 12,7.
Homo peccat, 1,13,14. *Homo duplex*, 1,15. *Homo genitus in animam & mentem*, 1, 17. *Homo ex* Deo *constat nempe mente*, 12,1, *Hominis sterilis mulcta*, 2,10, *Homo, diuini corporis ornamentum*, 4,2. *Homo factus operum* Dei *contemplator*, ibid. *bonum in Homine, quod minus malū*, 6,3. *Homini molestissimum malis egere*, 6,5. *Homo tertium viuens* Deum *nosci*, 8,5. *Homo sensu mundum, mente* Deum *concipit*, ibid. *non omnis Homo fruitur intelligentia*, 9,5. *Hominum alius materialis, alius essentiæ cultor*, ibid. *Homo primus mortalium animātium animæ compos*, 10, 12. *Homo malus tanquam mortalis*, ibid. *Homo, mundi soboles*, 10,14. *Homo ignudatus, diuina operari nequit*, 10,18. *Homo, animal diuinum*, 10,24. *quātum Homo sit Dijs præstātior* 10,24,25. *Homo terram non deserens sursum est*, 10,25. *Homo terrenus, Deus mortalis est*, ibid. *Deus cœlestis, Homo immortalis*, ibid. *Homo sine actione, animal esse desinit*, 11,12. *vt Homo siue vita, sic* Deus *sine boni effectu esse non potest*, 11,17. *Hominis collatio cum* Deo, *cognitioni* Dei *cōfert*, 11, 20. *Homo per seipsum immortalis*, 12,19, *Homo* Dei *capax, & ipsi coëssentialis*, ibi. *solus homo vniuersum incolit orbē*, 12,20. *Homo, sensu cœlum attingit*, ibid. *Homo, natura* Deus, 13,14. *Homo, tabernaculū constans dici non potest*, 15,1. *Homo, verus non est*. 15,6. *Homo, est imaginatio & supremum mēdacium*, 15 7. *Homo mutationum imagines efficit*, 15,9. *Homo, puer, adolescens, vir, nec senex est*, ibid. *Humanitas quorumdam diuinitati confinis*, 12,1.

I

Idea omnes formas per corpora prodit, 11, 16.
qualis est incorporea Idea, 11,17.
Ideæ, animatorum & inanimatorum sunt, 16,14.
intelligibilium essentia, Identitas, 12,14.
Ignorantia, hominum perditio, 7,1. *animæ malitia, Ignoratio*, 10,8. Dei *Ignorantia, mira absurditas*, 14,8.
Imago Dei *ad superna ducit*, 4,11.
Imaginatio, factorum tantum est, 5,1.
Imago Dei, *Aeui, mundi & Solis*, 11,15.
Immortales qui Dij, & qui mortales, 12,1.
Impietas, animæ maximus cruciatus, 10,20,
Impius patrat vt patiatur, 12,5.
Impietas, maximæ hominum in Deos *prauitas*, 16,8.
sola Impietas iudicato subditur, 16,9.
Incapacia veritatis sunt, quæ hic degunt, 15,5.
Incomprehensus Deus *magnitudine, loco, qualitate, figura, tempore*, 12,23.
Incorporeum, super omne celer, potens & circunscribi non posse, 11,18. *Incorporea, in corpore patibilia sunt*, 12,11. *Incorporea, a mente mouentur*, ibid. *Incorporeum, sensu non percipitur*, 13,6. *Incorporeum, corpore exprimi non potest*, 15,10, *corporea, sensibus relinquuntur, incorporea minime*, 15,10. *alia incorporea sunt Ideæ*, 16,14. *corporeorum & Incorporeorum mutuę refractiones*, ibid.
Inimicitiæ corporis in animam, 7,2. *Inimicitiæ sensiles in insensiles mutatæ*, 7,3.
Intellectus solus inuisibilia scrutatur, 5,2.
Intelligibile, per sensum intelligenti subiacet, 2,1.
Intelligentia ab intellectu, quantum Deus a diuinitate distat, 9,1. *Intelligentia, sermonis soror*, ibid. *sensus & Intelligentiæ differentia*, ibid. *voluminum Mercurij difficilis Intelligentia*, 16.1. *quis Dei sensus & intelligentia*, 9,9.
Intelligere, credere est: non credere non Intelligere, 9,10.
a Deo *intelligibilis, ab hoc sensilis mundus dependet*, 16,12.
Instrumenta mundi, necessitas, prouidentia & natura, 12,14.
Interitus hominis quando sit, 15,11.
in Deum impia ingerunt qui ipsum non Intuentur, 14,8.
Iussa Deorum Dæmones exequuntur, 16,8.
Iusti efficimur absente iniustitia, 13,9.

L

Laedere neminem & Deum cognoscere, pietatis agon, 10,19.
Liberorum factura præstans & religiosum opus, 2,10.
Liber corpore, passione liber est, 12,11.
Lumen, amicitia contrariorum & dissimiliū, 11,7. *Lumen ante lumen, & mens a mente lucens*, 15,12. *Lumen, receptaculum intelligibilis essentiæ solis*, 16,5.
Lux veritas, bonum, & vita cæteras repulit vindices, 13,9.

M

Magnes vt ferrum, speculatio attrahit, 4,11.
Mala in facturis bona in solo Deo, 6,2. *Mala sunt passiones generationis comites*, 14,7.
Malitia completa diuinitatem ignorare, 11, 21.
Malum maximum, bonum videtur hominibus, 6,3. *Malum quantum adiacet homini*, 6,5.
Materiæ vniuersalis concretio, 3,1. *Materia, boni particeps*, 6,2. *Materiam globosam pater fecit*, 8,3. *Materia confusa erat, quando erat incorporea*, ibid. *cōfusio Materiæ circa terrena viuentia*, 8,4. *Materiæ generatio ab æuo pendet*, 11,4. *Materia, vna est*, 12,15. *Materia seorsum a Deo*, 12, 22. *Materia materiæ habitum operatur*, 12,23. *vindices Materiæ qui sint*, 13,7.
Membra Dei & mundi quæ sint, 12,21. *anima Dei Membrum*, ibid.
Mendacij picturæ collatio, 15,3. *terrenorum potissima pars Mendacium*, 15,2. *qui Mendacium non videt, veritatem videt*, 15,4. *Mendacium abrogatur*, 15,8. *Mendacium, veritatis opus*, 15,9. *Mendacium in humanæ effigie*, 13,5.
Mens cum verbo alteram mentem opificem peperit, 1,9. *quibus adest Mens*, 1,22. *a quibus abest Mens*, 1,23. *Mens certaminis merces est homini*, 4,3. *Mens a Deo & Dæmonibus semina concipit*, 9,3. *Mens caput, sphæræ ritu mouetur*, 10,11. *Mens hominis, natura diuina*, 10, 16. *Mens diuinarum intelligentiarum acutissima*, 10, 18. *Mens cum igne impiam animam verberæ*, 10, 21. *Mens, animam piam ad notitiæ lumen dirigit*, ibid. *Mēte nil potentius, efficacius ac viuendi potentius*, 10, 23. *Mens animam deserit iudicio*, 10,16. *Mens a corpore migrās, ignem induit*, 10, 8, *Mentem nudam corpus materiale non susc ipit*, 10,17. *Mens meditando, Deus faciendo, cernitur*, 11, 22. *Mens est ex Dei essentia*, 12,1. *sola Mens Deum absolute nouit*, ibi. *Mens in homine Deus est*, ibid. *Mens in bruto est natura*, 12,2. *Mens benefica in animas hominum*, ibid. *Mens in brutis cum singulorum natura conspirat*, ibid. *Mens animabus hominum refragatur*, idid. *Mens periculis suorum instantibus obsistit*, 12.3. *Mens chirurgi instar molestia animam afficit*, ibid. *Mens animæ refragans bonum confert*, ibid. *in brutis Mens non est benefica*, 12. 6. *Mens in hominibus iram & cupidinem suffocat*. ibid. *Mentis particeps nequitiam fugit*, 12,7. *Mens anima Dei*, 12,8. *Mens fato legi ac cæteris cunctis imperat*, 12,9. *quæritur an Mens in animantibus sit passio*, 12,10. *Mens & sermo homini collata immortalitate paria*, 12,12. *quid Mente & verbo vt decet vtēti euenit*, ibid. *anima in corpore, mens in anima, & verbum in Mente*, 12,13. *lumen ante lumē & Mens a mente lucens*, 15 12. *extra Men-*

tem nõ Deus angelus aut essentia, 15,12.
Mercurij Trismeg. progenitores, 10,5. Mercurius cupit Dei & vniuersi notitiam, 11,1. Mercurius menti indulgere monetur, 11,13. Mercurius Aesculapij præceptor, 16,1.
Mæror, pars malitiæ, 6,1.
Morte cur digni sunt, 1,20. nihil obnoxium Morti seu abolitioni, 8,1. Mors est sensus priuatio, non corporum abrogatio, 8,4. Mors, non abrogatio est, sed compositi dissolutio, 11,14. Mors, est tantum mutatio, 11,15. Mors est corruptio pro abolitione, 12,16. impropria Mortis acceptio perturbat rei notitiam, ibid. Mortis causa cupido, 1,18. cuncta libera a Morte vel abolitione, 12, 18. nihil in mundo Mortuum, 12,15. diuini & Mortalis separatio pulchri speculationem obliterat, 15,10. Mors terret vulgum facti ignorantia, 15, 11. Mors dissolutio fessi corporis, ibid. Mors dissolutio ac sensus abrogatio, ibi. qui Dij immortales & qui Mortales, 12,1.
omnis Motus in stante & à stãte mouetur, 2, 4. Mouens omne, incorporeum: Motũ vero corpus, 12,11. Mouens & Motus patiuntur, ibid. vitæ efficacia, Motus, 12,17. nil Motus expers in mundo, ibid. pariturabsque Motu, nihil, ibid.
Mundus, nequitiæ plenitudo, 6,4. Mundus secundus Deus & animal immortale, 8,1. Mundus semperuiuens a Deo, 8, 2. pater Mundo qualitates velut in antro inclusit, 8,3. Mundum immortalitate circuiuit, ib. nequitiæ locus, terra, non Mundus, 9,4. Mundus, sensum & intelligentiam habet, 9,5. Mundus, instrumentum diuini nutus, 9,6. Mundus Dei filius, 9,8. Mundi ornatus, ibid. Mundus ab amplectente se intelligentias inspirat, ibid. Mundus & Sol pater cõmunione, 10,2. Mundus aliquando genitus, 10,10. Mundus semper existẽs, ibid. Mundus, primum animal, 10,12. Mundus, nec bonus, quia mobilis: nec malus, quia immortalis, ibi. Mundus, semper fit ab æuo, 11,3. Mundus, nunquam abrogatur, ibid. Mundus, non omnes exponit formas, sed variat, 11,16. vniuersus Mũdus, immutabilis: partes eius mutabiles, 12,18. Deus pater opifex sol, et Mũdus instrumentum, 16,13. a Deo intelligibilis, ab hoc sensilis Mundus dependet, 16,12.
Mutatio, est generationis purgatio, 14,7. homini mendacium confert Mutatio, 15,6. quæ Mutantur, mentiuntur, 15,9.

N

Nihil non cadit in sepulchri imaginem, 11,21. Nihil a se fit, 14,2. & 14,6. Nobis quædam a Deo dantur: quædã a nobis parantur, 4,8.
nos verum Nescire, hoc verum est, 15,5.
Nomenclatura trium quæ Deo ascribenda, 14,4.
Noxia per Dei potentias tollenda, 13,8.

O

Obliuio nequitia animæ, 10,15. Obscurus, ne calumniam a vulgo patiatur, 13,13.
Officia Deorum, hominum, & Dæmonum, 16,8.
Omne ad plenitudinem, non ad multitudinẽ, 16,4. Omnia vnum, & vnum Omnia existit, 16,3. Omnia Dei partes existunt, 16, 13. Omnia mouentur in incorporeo Deo, 2,7. Omnia facta sunt ex his quæ sunt, &c. ibid. Omnia in Deo sunt, quomodo? 9,9, Omnia Dei plena, 11,5. Omnia in Deo sunt, non tanquam in loco sita, 11, 18. Omnia sub ipso & in ipso sunt, 15,12. Omnium, Dominus, Pater & Deus, ibi.
Operantis hominis collatio cum Deo, 11, 12.
Operanti nihil malum ascribendum, 14,7.
Operator primum agnoscitur, 15,9.
Operationes mendaces a veritate deduci, ibi. vt Deus sine fine, ita eius Operatio, 16, 13.
Operum argumentum ad factoris notitiam. 12,22.
Opificis elucidatio ab Opere, 11,8.
Opus a Deo diuulsum perijt, 11,14.
Oppositione & contrarietate omnia constare, 10,10.
Orat vt Deum cognoscere possit, 5, 2.
Orat Tat, 13,21.
Orandum per verbum, ibid.
Origo & gloria rerum omnium, 3,1.
Otium nusquam est, 11,5.

P

Parere, non imperare, animæ est prauitas, 10,8.
Passiones mundi, vertigines & occultationes, 11,15. Passio & actio idem sunt, 12,11.
Pater alius, alius filius, 13,2.
Patibilia sunt omnia, 12,11. Patibilia à passione discrepantia, 12,11.
Græcorum Philosophia, dictionum fremitus, 16,3.
Pictoris & sculptoris collatio, 5,7. Pictoris ad Deum collatio, 14,8. Picturæ mendacij collatio, 15,3.
Pietas & cognitio via Dei scisciandi, 6,5. Pietatem proclamat Mercurius, 1,25.
Pomparum conferentia, 4,7.
argumentum a Potentia animæ ad Dei potentiam, 11,20. Potentia a factis discrepat, 14,4.
Pulchrum est circa essentiam boni apparentis, 6,4. bonum & Pulchrum oculis non subijciuntur, ibid.
Pimandras, mens, Deus, 1,2.

Q

Qualitates producit mũdana latio, 9,5. generationis & Qualitatis mutatio vitari non potest, 12,7.

R

Radij Dei mundi, & hominis qui sunt, 10,22.
Rationem omnes non omnes mentem habent, 4,3. Ratio decipit ac fallitur, non amor, 16,12.
Resolutio quo pergit & cursus hominis, 3,4.
Renascitur qui a mundo fit alienus, 13,1.
Renascentiæ matrix, sapientia, 13,2. Renascentiæ semen verum bonum, ibid. Renascentiam seminans, Dei voluntas, ibi. Renascentia non edocetur, ibid. formatum elementare Renascentiam non videt, 13,3. tactus & mensura a Renascentia aliena, 13,4. quis Renascentiæ auctor, Dei filius, homo, 13,5. sola mens Renascentiã intelligendi capax, 13,7. nemo impotens Renascentiæ perquirendæ, ibid. Renascentia, corpus trimensum non imaginatur, 13,13. Renascentia in silentio delitescit, 13,16. Renascentiæ hymnus, 13,17,18,19. Renascentiæ silentium imperat, 13,21. vindicum abrogatio Renascentiam constituit, 13,8.

S

SÆruari neminem posse ante Renascentiam, 13,1.
Scientia, Dei donum, 10,10.
Scaturiginis aquarum & ignis collatio, 16,4.
Sculptoris & pictoris collatio, 5,7.
Semina Dei quæ: & Dæmonis, quæ, 9,3,4.
Sensus in sua munera redituri, 1,24. Semper-viuentis ab æterno discrepantia, 8,2. Sensus & intelligentiæ differentia, 9,1. Sensus & intelligentia in homine connexa, 9,2. quis Dei sensus & intelligentia, 9,9. cognitionis a Sensu discrepãtia, 10,9. a Deo intelligibilis, ab hoc Sensilis mundus dependet, 16,12.
Septẽ homines homini enixa est natura, 1,16.
Sequẽtes Deum, vulgo desipere vidẽtur, 9,4.
Sermo & mens homini collata immortalitate paria, 12,12. Sermonem non interpretandum orat, 16,2.
Sexuum animantium distinctio, 1,18.
Siderum distinctio, 3,2.
Silet, ne calumniator habeatur, 13,21.
Simile per Similia noscitur, 11.20. Similia sibi Deus omnia efficit, 9,5.
Situs Dei, Mentis, animæ & materiæ, 11,4. quæ in loco Sita sunt, motu carent, 11,18. alius est Situs in imaginatione corporea, 11,18.
Mundus & Sol, pater communione, 10,2. Sol a boni voluntate adigitur, ibid. Sole occũbente ad Austrum orat, 13,16. Sole redeunte ad Subsolanum orat, ibi. Sol tanquam immutabilis verus, 15,7. Solis veritatem adorat, ibid. Sol opifex post primum & vnum, ibid. vnus ac Solus prima veritas, 15,8. Sol essentiam demittit & materiam attollit, 16,5. Sol lumen omnib. largitur, ibi. Solis efficaciæ ad infimum vsque penetrant, ibi. Solis intelligibilis essentia, ibi. Solis speculatio cõycientis nõ est, 16,6. Sol superiorem orbem illustrat, ibid. Sol mundum corona cingit, ibi. Sol aurigæ instar mundum alligat & firmat, ibi. Solis actiones variæ, 16,7. & 9. Sol, cochleæ more animalia trãsformat, 16,7. circa Solem geniorum copiæ, 16,6. Soli applicãtur dæmonum chori, 16,9.
Speculari mundum iubet ad operum Dei cognitionem, 11,16. Speculari Deum per ea quæ facta sunt, 12,21.

Spectaculum non fictum in Mercurio genitum, 13,3.
Somnians quodammodo citra Somnum ex se exit, 13,4.
Speculatio coloni seminantis, 14, 9. *Speculatio attrahit vt magnes ferrum,* .4,11.
Sphæra, caput denotat, 10,11. *septem Sphæræ non dicuntur moueri,* 2,2.
Spiritus corporibus qualitates porrigit, 9,7. *Spiritus animal regit,* 10,17.
Suidas de hoc nomine Trismegistus, 15,12.

T

Tabernaculũ ex circulo animalium latore, 13,11. *purgatus Tabernaculi solutionem properat,* 13,15.
Temperantia intemperantiam depulit, 13,9.
Tempus ac generatio bipartita in cœlo & terra, 11,4.
Terra nõ mundus, nequitiæ locus, 9,4. *Terra mobilis & quiescẽs,* 12,17. *Terra, materiæ promptuarium,* 16,4. *Terræ suppeditatio & acceptio,* ibid.
Terrena veritatis simulachra nõ veritas sunt 15,2. *Terrena vera imaginationes ac opiniones sunt,* 15,5.
in Trinitate vnam esse deitatem, 15.
Suida teste Trismegistus ante Pharaonem floruit, 15,12.

V

Verbum sanctum naturæ superstat, 1,5. *Verbũ ex mente lucens Dei filius,* 1,6. *Verbum menti coëssentiale,* 1,10. *Verbis & auditui qui iucumbit, vmbram impugnat,* 10,9. *Verbum vim enuntiandi habet* 12,12. *Verbum hominibus commune,* 12,13 .*quid mente & Verbo, vt decet, vtenti euenit,* 12,12. *anima in corpore mens in anima, & Verbum in mente,* 12, 13. *Verbum mentis imago,* 12,14. *Verbũ absolutũ fœcundum opifex & filius,* 15,12. *Verbum, aqua fœcunda concepit hominem,* 15,12.
Veritas, bonum, vita & lux cæteras repulit vindices, 13,9. *Veritas est quod esse potest & iustum est,* 15,1. *Veritas nec videtur nec dicitur at intelligitur,* 15,2. *Veritatis imitatio è sublimi influxum habet,* 15,3. *qui mendacium non videt, Veritatem videt,* 15,4. *Veritas in terra non est,* 15,4,5. *alii quos de Veritate intelligere factum est,* 15,4. *Veritatis descriptio,* 15,5.
Verum quid, 13,6. *Verum est quod permanet & iustum est,* 15,7.
Via Dei scisciţandi, pietas & cognitio, 6,5.
Vita est mentis & animæ copula, 11,14. *in Vitam rursus euadimus,* 1,21. *vbi Vita, ibi anima: vbi anima ibi mens,* 12,2.
Vnitas, principium est, 4,10. *Vnitas numerum generat ac solutum recipit,* 12,15. *spiritus Vnitas mentium,* 15,12.
Vniuersa sunt quatuor, & Deus ac generatio, 14,9. *diuinus ordo quo dispensatur vniuersum,* 11,2. *quid origo, essentia, & materia Vniuersi,* 11,3. *omnia Vniuersi animæ plena,* 11,8. *quæ in Vniuerso omnia facta sunt,* 11,8.
Vnus citra dubium omnia efficit, 11,11. *vt Vnus homo, ita vnum verbum,* 12,13. *Vnus solus omnia sapiens,* 14,3. *Vnus ac solus primæ veritas,* 15,8. *Vnum omnia esse decet,* 16,14.
Vox brutorũ singulis generib. propria, 12,13.

FINIS.

EXCVDEBAT SIMON MILLANGIVS BVRDEGALENSIVM TYPOGRAPHVS BVRDEGALAE ANNO SALVTIS HVMANAE 1574.